

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

Primăria Vatra Dornei

2021

2027

Strategia Integrată de dezvoltare urbană a municipiului Vatra Dornei

Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a
municipiului Vatra Dornei 2021-2027

Variantă actualizată

Cuprins

Partea I – Context strategic.....	4
Capitolul I.1 Rolul strategiei integrate de dezvoltare.....	6
Capitolul I.2 Concepte cheie și tendințe internaționale, regionale și locale	8
Capitolul I.3 Strategii relevante la nivel național, regional și local.....	13
1.2.1. Strategii relevante la nivel național.....	14
1.2.2. Strategii relevante la nivel regional.....	25
1.2.3. Strategii județene și locale	53
Capitolul I.4 Procesul de consultare și implicare a factorilor interesați	54
Partea II - Diagnosticul socio-economic al municipiului Vatra Dornei	54
Capitolul II.1 DEZVOLTARE URBANĂ.....	54
Capitolul II.2 DEMOGRAFIA ȘI FORȚA DE MUNCĂ.....	54
Capitolul II.3 INFRASTRUCTURA TEHNICO-EDILITARA ȘI SERVICIILE PUBLICE	54
Capitolul II.4 SĂNĂTATE ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ.....	54
Capitolul II.5 INFRASTRUCTURA EDUCAȚIONALĂ	54
Capitolul II.6 DEZVOLTAREA ECONOMICĂ LOCALĂ.....	54
Capitolul II.7 RESURSELE ȘI TURISMUL.....	54
Capitolul II.8 MEDIU.....	54
Capitolul II.9 CAPACITATEA ADMINISTRATIVĂ.....	54
Capitolul II.10 AGENDA SMART CITY	54
Capitolul II.11 – Analiza și prioritizarea problemelor cheie, a provocărilor și a necesităților	54
Partea a III-a – Viziunea și obiectivele de dezvoltare	54
Capitolul III.1 Principii de planificare integrată.....	54
Capitolul III.2 Concept de dezvoltare spațială.....	54
Capitolul III.3. Obiective strategice și specifice de dezvoltare.....	54
Capitolul III.4 Abordarea integrată a provocărilor economice, de mediu, climatice, demografice și sociale identificate	54
Partea a IV-a. PORTOFOLIUL DE PROIECTE.....	54
Capitolul IV.1 Portofoliul extins de proiecte.....	54
Capitolul IV.2. Mecanismul de prioritizare	54
Capitolul IV.3. Lista de proiecte prioritare	54
Partea a V-a. Sistemul de monitorizare și evaluare.....	54
Capitolul V.1 Monitorizare și evaluare	54
Capitolul V.1. Managementul riscurilor	54

Partea I – Context strategic

Capitolul I.1 Rolul strategiei integrate de dezvoltare

Problemele de dezvoltare urbană emergente și de lungă durată (de exemplu, regenerarea urbană, planificare urbană și regională, sustenabilitatea urbană, atragerea de investiții, promovarea orașului, segregarea socială) necesită dezvoltarea unui cadru strategic a politicii și planificării urbane. .

Dezvoltarea urbană durabilă, așa cum este promovată în cadrul politicii de coeziune a UE, subliniază în mod coerent importanța existenței unui cadru strategic. O cerință cheie pentru succesul intervențiilor propuse în următorul exercițiu de este asigurarea faptului că investițiile individuale fac parte dintr-o strategie pe termen lung, cu o componentă inovatoare puternică.

Strategia integrată de dezvoltare urbană reprezintă unul dintre principalele instrumente de planificare strategică aflate la dispoziția municipiilor, orașelor și zonelor metropolitane, urmărind utilizarea optimă și responsabilă a resurselor disponibile pentru a asigura o coeziune urbană și pentru a maximiza oportunitățile sustenabile de dezvoltare urbană.

Pilonul central al unei Strategii Integrate (SIDU) îl reprezintă viziunea coerentă de dezvoltare - sprijinită de comunitate și factorii implicați în procesul de consultare - care transpune obiective strategice și tematici de dezvoltare în direcții de acțiune, prefigurând apoi un portofoliu concret de proiecte prioritare, cu mecanisme de implementare și surse de finanțare.

Ca instrument de planificare, elaborarea SIDU are loc cu participarea reprezentanților administrației locale și cu contribuția activă a partenerilor sociali și economici locali, printr-un proces participativ de bună guvernare care să asigure continuitatea viziunii de dezvoltare pe termen mediu și lung.

Misiunea administrației publice, prin multitudinea autorităților administrative ale statului și ale comunităților locale, este aceea de a pune în aplicare legile, în scopul satisfacerii unor nevoi și interese generale și locale ale colectivităților umane și de a asigura buna funcționare a serviciilor publice în beneficiul cetățenilor.

Pentru îndeplinirea acestei misiuni și unitățile administrativ teritoriale și instituțiile publice care le guvernează sunt supuse presiunii pieței în contextul economic și politico-administrativ actual.

Orașele sau orice alte entități administrative locale se află într-o permanentă competiție între ele în ceea ce privește atragerea de fonduri, de investitori și de capital uman specializat pe oferirea unei administrații locale eficiente.

Guvernarea locală eficientă presupune practicarea unui management durabil care să asigure un climat economic favorabil antreprenorilor prezenți deja pe piața locală și a celor ce sunt interesați să pătrundă pe această piață, să asigure elaborarea unor politici publice coerente, să asigure condiții optime de trai pentru locuitorii unei zone, să dezvolte nivelul de atractivitate a zonei și turismul prin investiții și prin utilizarea unor tehnici de marketing eficiente, toate aceste măsuri fiind luate cu respectare și protejarea resurselor naturale ale zonei.

În acest context, strategia de dezvoltare reprezintă pilonul de bază pentru a-și aduce la îndeplinire cu succes mandatele și pentru a da o direcție bună comunității pe care o conduc. Într-un mediu pe zi ce trece mai competitiv inclusiv în ceea ce numim sector public, lipsa unei viziuni strategice se traduce în regres. Viziunea strategică este cea care se transpune într-o misiune asumată, care la rândul ei se transpune în programe și ulterior în proiecte concrete. Lipsa unei viziuni coerente înseamnă dezvoltare haotică, înceată și inclusiv o atractivitate scăzută pentru investitori.

Percepția generală cu privire la rolul unui document strategic la nivel urban este strâns legată de necesitatea atragerii fondurilor comunitare (în perspectiva cadrului financiar 2021-2027) și naționale destinate dezvoltării urbane durabile. Cu toate acestea, scopul principal al unui SIDU trebuie să privească dincolo de identificarea unor surse de finanțare pentru proiecte locale, aspirând să definească locul și a rolul ocupat de localitate în regiune în perspective de timp medii și lungi, având la bază un proces constructiv de întărire a planificării integrate.

STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ A MUNICIPIULUI VATRA DORNEI pentru orizontul de timp 2021-2027 se adresează la nivelul teritoriului administrat de UAT Municipiul Vatra Dornei și este rezultatul unei planificări integrate de dezvoltare și a fost elaborată în contextul pregătirii investițiilor pachetelor de proiecte finanțabile din fonduri europene pentru perioada de programare 2021-2027. Pentru a accesa alocarea disponibilă pentru dezvoltare urbană durabilă din cadrul PR Nord-Est 2021-2027, SIDU Vatra Dornei a fost actualizată în 2023 în conformitate cu Documentul Cadru de implementare de Dezvoltare Urbană Integrată Nord-Est (DUI NE), conceput de ADR Nord-Est în raport cu prevederile art. 28, punctul c). și art. 29, alineat 1). din Regulamentul (UE) 2021/1060 de stabilire a dispozițiilor comune respectiv art. 11 din Regulamentul UE 1058/2021 privind Fondul European de Dezvoltare Regională și Fondul de Coeziune.

Capitolul I.2 Concepte cheie și tendințe internaționale, regionale și locale

CONTEXT

Strategia integrată de dezvoltare urbană reprezintă un document elaborat în conformitate cu obiectivele României și viziunea de dezvoltare propusă de Comisia Europeană. La nivel național s-au făcut corelări cu planuri și strategii de dezvoltare integrate și sectoriale.

CONTEXTUL INTERNAȚIONAL ȘI EUROPEAN DE DEZVOLTARE DURABILĂ

În context internațional, una dintre cele mai relevante rezoluții în domeniul dezvoltării durabile este *Agenda 2030 a ONU*. Aceasta a fost pusă în aplicare de către Comisia Europeană încă din anul 2016 și este pe deplin conformă cu obiectivele de dezvoltare durabilă ale Comisiei Europene.

Agenda Teritorială a Uniunii Europene 2020 pune accent pe coeziunea teritorială, provocările și potențialul de dezvoltare teritorială al statelor membre UE, respectiv prioritățile de dezvoltare ale acestora. Promovarea unei dezvoltări integrate în mediul urban și rural, alături de competitivitatea europeană a regiunilor, bazată pe economii locale, precum și pe îmbunătățirea conectivității între indivizi și comunități, cât și pe managementul ecologic al peisajului și a valorilor unei comunități, reprezintă priorități de dezvoltare care contribuie la coeziunea teritorială.

Noua Agendă Urbană, un produs al Națiunilor Unite, Programul pentru Așezări Umane, este menită să atragă atenția asupra habitatului urban și a modului de dezvoltare al acestuia la scară mondială. Dimensiunile de bază pe care le abordează sunt: sustenabilitatea socială, sustenabilitatea economică, sustenabilitatea de mediu și cea spațială. Sustenabilitatea socială cuprinde elemente precum: grupurile de persoane marginalizate, egalitatea de gen, planificare urbană pentru migranți, grupuri etnice minoritare, persoane cu dizabilități și pentru persoanele vârstnice. Noua Agendă Urbană are rol de accelerator al Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă și, în special, al obiectivului de a face municipiile mai inclusive, sigure, reziliente și sustenabile.

Green Deal-ul European reprezintă o inițiativă a Uniunii Europene care să conducă la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră la 0, până în anul 2050 (o reducere de 50% până în anul 2030) și să promoveze o creștere economică independentă de utilizarea resurselor. Una

dintre măsurile care vizează reglementarea utilizării energiei neregenerabile va fi legată de un mecanism de ajustare la graniță a bunurilor importate din țările cu ambiții scăzute în ceea ce privește acest aspect. Astfel, bunurile vor avea un preț conform cu amprenta de carbon a țării de proveniență/fabricație. Documentul statuează faptul că materia primă regenerabilă va fi pusă la dispoziția oamenilor și că se va acționa în sensul analizei strategiilor de renovare pe termen lung a clădirilor din statele membre, cu scopul de a pune în aplicare legislația privind eficiența energetică a acestora. Un aspect de luat în calcul este și cel al transportului urban, care va trebui să devină cât mai puțin poluant. Problematika transportului urban va fi monitorizată pe trei paliere și anume: emisiile de gaze cu efect de seră, congestia urbană și transportul public.

Noua Cartă de la Leipzig 2020 promovează puterea transformativă a municipiilor, ținând cont de trei direcții: justiția, energia verde și productivitatea. De asemenea, acest document, în versiunea lui anterioară (2007), subliniază importanța standardelor de calitate în domeniul design-ului urban și al arhitecturii, crearea și asigurarea unor spații publice de bună calitate, transportului durabil, accesibil, intermodal, la preț rezonabil, a unor rețele adecvate pentru trafic pietonal și pentru cicliști. Acest document pune accent pe legătura dintre educație de calitate și exploatarea cunoștințelor, respectiv transferul de cunoștințe între comunitatea științifică și sectorul de afaceri, dar și oferirea de pregătire adaptată la cerințele pieței muncii.

Concluzionând, toate documentele prezentate mai sus sunt reprezentative pentru dezvoltarea durabilă. Două dintre ele sunt însă cruciale în procesul de *planificare urbană integrată*: Noua Agendă Urbană și Carta de la Leipzig (versiunea din 2007, respectiv cea din 2020). Acestea trebuie avute în vedere în procesul de dezvoltare teritorială din mediul urban.

CONTEXTUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE DURABILĂ

La nivel național, existența anumitor documente și documentații care vizează dezvoltarea durabilă este esențială în procesul de planificare urbană integrată a municipiului Vatra Dornei. Dintre acestea, amintim: *Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030* și *Planul de Amenajare a Teritoriului Național*.

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României este un document programatic care vizează 17 obiective de dezvoltare durabilă, identice cu cele ale Agendei 2030, fiind creat special pentru susținerea acesteia. În scopul implementării strategiei se va impune instituirea unui cadru legislativ și instituțional, respectiv

instituirea unui Comitet Interdepartamental pentru Dezvoltare Durabilă, condus de primul ministru.

Dintre obiectivele Strategiei de Dezvoltare Durabilă, menționăm:

- Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context;
- Eradicarea foamei, asigurarea securității alimentare și promovarea unei agriculturi sustenabile;
- Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor, la orice vârstă;
- Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți;

- Realizarea egalității de gen și întărirea rolului femeilor și al fetelor în societate;
- Asigurarea disponibilității și gestionării durabile a apei și sanitației pentru toți;
- Asigurarea accesului la energie și prețuri accesibile într-un mod sigur, durabil și modern;
- Promovarea unei creșteri economice susținute, deschisă tuturor și durabilă; asigurarea locurilor de muncă decente pentru toți;
- Construirea unor infrastructuri reziliente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației;
- Dezvoltarea municipiilor și așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile;
- Asigurarea unor modele de consum și producție durabile;
- Măsuri urgente de combaterea a schimbărilor climatice și a impactului lor;
- Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării,

stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate;

- Promovarea unor societăți pașnice și inclusive pentru dezvoltare durabilă, accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și inclusive la toate nivelurile.

Planul de Amenajare a Teritoriului Național este documentația de amenajarea teritoriului (cu caracter director) care reglementează la nivel național, pe sectoare, dezvoltarea teritorială a țării noastre. Planul de Amenajare a Teritoriului Național prevede dezvoltarea următoarelor componente:

- Rețele de Transport;
- Apa;
- Zone protejate;
- Rețeaua de localități;
- Zone de Risc Natural;
- Zone Turistice;
- Infrastructura pentru Educație (în curs de aprobare);
- Zone Rurale (în curs de aprobare).

CONTEXTUL REGIONAL DE DEZVOLTARE DURABILĂ

Planul de Dezvoltare Regională Nord-Est 2021-2027, elaborat de Agenția pentru Dezvoltare Regională Nord-Est în formă consolidată în anul 2020, cuprinde analiza economică și socială a regiunii Nord-Est, analiza SWOT și Strategia de Dezvoltare Regională Nord-Est 2021-2027. Planul are ca obiectiv general dezvoltarea echilibrată a regiunii, favorizarea incluziunii sociale, creșterea

standardului de viață și reducerea decalajelor intra și interregionale. De asemenea, documentul are la bază priorități precum dezvoltarea unei economii competitive, dezvoltarea capitalului uman, protejarea mediului și optimizarea utilizării resurselor, dezvoltarea unei infrastructuri moderne, reziliente și durabile, care sunt susținute de obiective specifice și măsuri de dezvoltare.

CONTEXTUL JUDEȚEAN DE DEZVOLTARE DURABILĂ

Planul de Amenajarea a Teritoriului Județean Suceava este documentația de amenajarea teritoriului cu caracter director și este expresia spațială a programului de dezvoltare socio-economică a județului.

Planul are ca obiectiv general realizarea unei identități bine definite și recunoscute a județului Suceava la nivel național și transfrontalier, care valorifică capitalul teritorial. În ceea ce privește activitățile economice, PATJ Suceava își propune să dezvolte o economie competitivă care să valorifice durabil resursele naturale, umane și tehnologice disponibile, dar și să stimuleze spiritul antreprenorial și capacitățile inovatoare. Pe lista obiectivelor se află și dezvoltarea unei conectivități durabile, atât la nivel național, cât și la nivel regional, precum și dezvoltarea unei reziliențe în fața schimbărilor climatice și îmbunătățirea cooperării transfrontaliere.

Strategia de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Suceava, perioada 2011-2020, face o evaluare a situației existente din punct de vedere socio-economic, a mediului și a nivelului de echipare tehnico-edilatară și socială din județul Suceava și stabilește obiective, priorități, măsuri și acțiuni pentru dezvoltare. Acest document este coerent cu politicile de dezvoltare naționale și europene.

Viziunea de dezvoltare înglobează direcții, precum asigurarea echilibrului între sistemele socio-economice și potențialul natural, diversificarea economiei județului, printr-o valorificare durabilă a patrimoniului natural, cultural -istoric și uman, asigurarea accesului în mod egal la utilități și servicii publice calitativ superioare. Dintre obiectivele strategice (care sunt 4 la număr) menționăm dezvoltarea și utilizarea eficientă a capitalului uman, prin adaptarea calificărilor profesionale la cerințele pieței și creșterea incluziunii sociale.

CONTEXTUL LOCAL- SITUAȚIA ACTUALĂ

Municipiul Vatra Dornei este localizat în județul Suceava, în partea de nord-est a României. Vatra Dornei este situată la 110 km față de reședința de județ - municipiul Suceava - și 83 km față de municipiul Bistrița. În ceea ce privește accesibilitatea, Vatra Dornei este accesibilă pe cale rutieră prin intermediul drumului european E58, iar pe cale feroviară prin intermediul magistralei secundare 502 Suceava-Vama-Floreni-Ilva Mică. Prin urmare, Vatra Dornei face parte din culoarul de tranzit care face legătura nordului Transilvaniei cu nordul Moldovei. Acest aspect poate fi privit ca un avantaj, deoarece îi asigură

municipiului fluxuri turistice permanente (chiar dacă vorbim despre turismul de afaceri) și o vizibilitate din această perspectivă.

Din punct de vedere demografic, Vatra Dornei a înregistrat însă un regres constant în ultimii 20 de ani. Populația totală este considerată îmbătrânită, ca rezultat al unui spor natural negativ și al unui spor migratoriu, de asemenea, negativ. Indicele de îmbătrânire a populației a atins valori alarmante în ultimii 20 de ani, fiind una dintre problemele cele mai mari cu care se confruntă municipiul. Gradul de atractivitate al acestuia a scăzut considerabil, pe fondul îmbătrânirii populației. Presiunea pe care

populația inactivă o exercită asupra populației active este ridicată și semnaleză posibilitatea unui deficit substanțial de muncă în următorii 10-15 ani. Cu o populație îmbătrânită, o forță de muncă redusă, Vatra Dornei nu este în prezent pe lista destinațiilor pe care tinerii o vizează când vor să facă o mutare de domiciliu. În municipiu lipsesc facilitățile de petrecere a timpului liber pentru tineret.

Municipiul beneficiază așadar de un capital uman care stagnează din punct de vedere cantitativ și care nu este pregătit în conformitate cu necesitățile pieței muncii. Din punct de vedere economic, municipiul se bazează pe o economie preponderent terțiară, cu activități comerciale intense (de tipul comerțului cu ridicata și cu amănuntul). Un potențial ridicat de dezvoltare îl reprezintă sectorul industriei prelucrătoare, care se remarcă prin activități de tăiere și prelucrare primară a lemnului. Sectoarele economice reprezentate de activitățile științifice și tehnice, precum și cele din industria creativă, au un aport scăzut în economia municipiului. Cele mai importante companii, care realizează cel mai mare profit, sunt cele din sectorul comercial, menționat anterior, dar și cele care aparțin industriei prelucrătoare. Companiile care activează în domeniul îmbutelirii apelor minerale înregistrează un profit ridicat și constituie o oportunitate de dezvoltare majoră.

În perspectiva mizării în viitor pe activități din sectorul industriei prelucrătoare dar și pe activități care presupun prelucrarea materiilor prime precum produsele lactate, apele minerale, activități creative și din sectorul terțiar, Vatra Dornei ar avea șansa de a ieși din anonimul municipiilor de talie medie, care nu și-au definit o identitate economică, după perioada postdecembristă.

Agricultura deține o pondere nesemnificativă ca domeniu de interes economic, datorită existenței solurilor cu fertilitate foarte scăzută, slabă și mijlocie. Fondul forestier reprezintă însă un punct forte, peste 53% din suprafața municipiului fiind ocupată de păduri. Deși resursele forestiere constituie o resursă importantă pentru Vatra Dornei, firmele specializate în prelucrarea lemnului sunt minoritate în economia locală. De exemplu, trei dintre companiile care activează în acest sector au avut o cifră de afaceri egală cu zero și profit zero în anul 2019. Valorificarea durabilă a fondului forestier trebuie să includă dezvoltarea turismului activ durabil (cu respectarea ecosistemelor), dar și protejarea vânatului și sancționarea braconajului, respectiv refacerea zonelor despădurite și crearea de noi parcuri și mini-păduri, inclusiv în interiorul municipiului.

Racordarea gospodăriilor la rețelele de alimentare cu apă și canalizare este realizată în proporție de peste 70%. Acest procentaj poate fi considerat nesatisfăcător, deoarece pentru anul 2021 o acoperire de 100% a locuințelor dornenilor pentru toate tipurile de utilități este un obiectiv dezirabil. Disfuncționalitățile sunt reprezentate de gradul de uzură ridicat al conductelor care fac parte din rețeaua de alimentare cu apă (parțial renovată), starea precară și managementul deficitar al sistemului de iluminat public, dar și de lipsa infrastructurii destinate mersului pe bicicletă, respectiv lipsa transportului public.

Estetic, dar și funcțional, sunt necesare îmbunătățiri semnificative în zonele pietonale, zonele verzi și cele destinate petrecerii timpului liber, din care lipsește mobilierul urban și facilitățile pentru persoanele cu dizabilități și vârstnici. Calitatea apei potabile a fost semnalată ca fiind o problemă, în viziunea locuitorilor municipiului, alături de inexistența unei rețele de cișmele publice, pe teritoriul administrativ al localității. Sursa de captare de suprafață se dorește a fi completată cu o sursă de captare subterană.

Infrastructura publică de sănătate este bine reprezentată, numărul medicilor fiind suficient raportat la numărul de locuitori. Problema infrastructurii de sănătate publică este reprezentată în special de lipsa unui serviciu de îngrijiri la domiciliu pentru vârstnici și persoane cu dizabilități. Deși în rândul locuitorilor municipiului există anumite nemulțumiri vis-a-vis de serviciile de sănătate publică, municipiul se remarcă totuși prin profesionalismul și numărul cadrelor medicale angajate în actul medical.

Infrastructura educațională, în mare parte modernizată sau în curs de modernizare, este compusă dintr-un număr ridicat de unități de învățământ, dar și un număr insuficient de cadre didactice din ciclul educațional primar. Sălile de clasă și de sport sunt intens solicitate, de asemenea și laboratoarele de fizică și chimie. Evenimentele culturale sunt diverse, dar necesită promovare prin mijloace adecvate (la radio, TV, internet) mai degrabă decât prin folosirea bannerelor publicitare (poziționate în zona centrală și pe podul care traversează râul Dorna). Existența Muzeului de Etnografie și Folclor este un punct forte care antrenează fluxuri de turiști în stațiune, dar care are nevoie de câteva ajustări în ceea ce privește infrastructura și modalitatea de prezentare.

Resursele din Vatra Dornei se împart în resurse naturale și resurse antropice. Resursele naturale sunt climatul tonic, de adăpost, resursele forestiere și peisajele montane. Resursele antropice sunt patrimoniul imaterial (tradiții, obiceiuri) și patrimoniul material (monumentele istorice de importanță națională și locală). Resursele naturale sunt valorificate corespunzător prin încurajarea turismului activ și, într-o proporție mai scăzută, a turismului balnear. Existența celor 4 monumente de importanță națională în Vatra Dornei și a celor de importanță locală este o premisă a dezvoltării turismului cultural. Prin intermediul observației directe în teren poate fi sesizată nevalorificarea corespunzătoare a unor bunuri de patrimoniu, precum cazinoul din parcul central, care actualmente este în renovare.

Municipiul are clădiri care pot fi considerate reprezentative pentru zona etnografică din care face parte (deși nu se află pe lista monumentelor istorice), datorită arhitecturii deosebite, clădiri care sunt de o valoare reală pentru turism. Aceste clădiri sunt situate în zona centrală, dar și pe străzi mai îndepărtate de zona centrală. Per ansamblu, este necesară o îmbunătățire a aspectului fațadelor clădirilor în mai multe zone ale municipiului intens circulate, dar și pe străzi secundare. Aceste inadvertențe trebuie soluționate, imaginea municipiului contează, mai ales când se dorește o revitalizare a turismului local.

Infrastructura de cazare turistică plasează Vatra Dornei în topul destinațiilor turistice din județ, cu cele mai multe înnoptări în anul 2020. Totodată, analizând numărul sosirilor turistice din stațiunile Băile Tușnad, Borsec, Praid, Câmpulung Moldovenesc, Pojorâta, Ceahlău, Toplița, Bicaș, Borșa, Bistrița-Bârgăului (concurenții municipiului), s-a constatat că Vatra Dornei surclasează toate localitățile menționate anterior. Capacitatea de cazare în funcțiune este un indicator important, care a suferit o pierdere de 32,5% în anul 2020, față de anul precedent, datorită pandemiei. Astfel, Vatra Dornei s-a soldat cu ieșirea de pe piață a unor agenți economici din domeniu, cauza fiind cererile scăzute, chiar nule, datorate interdicțiilor legale. Durata medie de ședere a turiștilor a fost în principal de doar două nopți sau chiar de o noapte (fapt datorat turismului de tranzit).

În concluzie, oferta turistică consistentă poate fi și mai bine valorificată, iar capacitatea de cazare la fel. În prezent, stațiunea ar putea să își contureze mai clar un brand, în jurul elementelor aer-apă și a ecoturismului, și să ofere facilități diversificate în cadrul structurilor de cazare. La fel de utilă este și instruirea personalului din sectorul HoReCa, pentru a crește calitatea serviciilor oferite.

Mediul, reprezentat de componenta de calitate a apei, aerului și solului și de gestiunea deșeurilor și a spațiilor verzi, reprezintă o provocare pentru toate municipiile din România, prin urmare și pentru Vatra Dornei. În privința factorilor de mediu menționați mai sus, nu există depășiri semnificative ale limitelor. Spațiile verzi existente cumulează 22,1 m²/cap de locuitor, sub standardul stabilit de către Uniunea Europeană. Municipiul ar putea suplimenta suprafața spațiilor verzi pe cap de locuitor și ar putea să gestioneze mai eficient activitățile existente în cadrul acestora.

O problemă stringentă, generală dar care afectează și municipiul Vatra Dornei, este cea a depozitului ecologic de gunoi construit pe teritoriul administrativ al localității Pojorâta, și a cărui funcționalitate este blocată în instanță datorită unor plângeri înaintate de către locuitorii comunei.

Dificultățile principale cu care se confruntă municipiul sub aspectul protecției mediului sunt: utilizarea redusă a surselor de energie regenerabilă, poluarea cu gaze cu efect de seră generate și imposibilitatea folosirii depozitului ecologic de gunoi. Un aspect demn de luat în considerare este curățenia și creșterea calității spațiilor verzi și a locurilor de joacă.

Capitolul I.3 Strategii relevante la nivel național, regional și local

1.2.1. Strategii relevante la nivel național

Ținând seama de corelarea politicilor naționale cu cele de la nivel european, **la nivel național**, în cadrul Strategiei de Dezvoltare Durabilă 2030, s-au trasat 17 direcții privind obiectivele ce trebuie atinse în acest interval de timp.

Ghidându-se după direcțiile europene, în **Strategia Națională a României 2030** s-au elaborat ținte specifice pentru fiecare dintre cele 17 obiective¹.

Răspunsul României la Agenda 2030 a ONU, relevantă și pentru politicile UE, este translatat prin **Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030**.

În cadrul documentului programatic, Strategia pornește de la premisa că dezvoltarea durabilă prezintă un cadru de gândire care, odată însușit de către cetățean, va ajuta la crearea unei societăți mai echitabile, definită prin echilibru și solidaritate și care să poată face față schimbărilor aduse de probleme actuale globale, regionale și naționale, inclusiv scăderea demografică.

Cele 17 obiective de dezvoltare durabilă sunt prezentate mai jos:

Sursa: Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030

Obiectivele de Dezvoltare Durabilă:

Obiectiv	Ținte 2030
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de cetățeni care trăiesc în sărăcie relativă ➤ Consolidarea sistemului național unitar a serviciilor de intervenție de urgență, reabilitare ulterioară și compensare a pierderilor în caz de calamități naturale, accidente industriale sau evenimente climatice extreme.
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Eradicarea malnutriției și menținerea ratei obezității sub 10% ➤ Finalizarea cadastrului agricol ➤ Dublarea ponderii agriculturii în PIB-ul României ➤ Menținerea și rentabilizarea unor ocupații și metode tradiționale de valorificare a plantelor medicinale și fructelor de pădure în zona montană.

¹ Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030, <https://www.edu.ro/sites/default/files/Strategia-nationala-pentru-dezvoltarea-durabila-a-Rom%C3%A2niei-2030.pdf>

 <p>3 SĂNĂTATE ȘI BUNĂSTARE</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Digitalizarea completă a sistemului de sănătate ✚ Creșterea acoperirii vaccinale până la nivelul minim recomandat de OMS pentru fiecare vaccin ✚ Promovarea conștientizării bolilor psihice, reducerea stigmatului și crearea unui mediu în care cetățenii afectați se simt acceptați și unde pot cere ajutor ✚ Stoparea îmbolnăvirii de tuberculoză și combaterea hepatitei și a altor boli transmisibile ✚ Reducerea cu o treime a mortalității premature cauzate de bolile netransmisibile ✚ Reducerea consumului de substanțe nocive
 <p>4 EDUCAȚIE DE CALITATE</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Reducerea ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional ✚ Învățământ axat pe competențe prin măsuri precum creșterea ponderii de materii opționale ✚ Accentuarea rolului educației civice cu accent pe fenomenul de violență în școli ✚ Organizarea învățământului profesional și tehnic în campusuri special amenajate și dotate; ✚ Extinderea rețelei de centre comunitare de învățare permanentă de către autoritățile locale ✚ Creșterea nivelului de educație financiară a cetățenilor
 <p>5 EGALITATE DE GEN</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Continuarea reducerii disparității salariale dintre sexe ✚ Eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor, în sferele publice și private, inclusiv a traficului, exploatării sexuale și a altor tipuri de exploatare ✚ Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică
 <p>6 APĂ CURATĂ ȘI SANITAȚIE</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Creșterea substanțială a eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele și asigurarea unui proces durabil de captare și furnizare a apei potabile, pentru a face față deficitului de apă ✚ Conectarea gospodăriilor populației din orașe, comune și sate compacte la rețeaua de apă potabilă și canalizare în proporție de cel puțin 90% ✚ Creșterea accesului la apă potabilă pentru grupurile vulnerabile și marginalizate
 <p>7 ENERGIE CURATĂ ȘI LA PREȚURI ACCESIBILE</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Extinderea rețelelor de transport și distribuție pentru energie electrică și gaze naturale ✚ Asigurarea securității cibernetice a platformelor de monitorizare a rețelelor de producție, transport și distribuție a energiei electrice și gazelor naturale ✚ Sporirea considerabilă a eficienței energetice (cu minimum 27% comparativ cu scenariul de status-quo) ✚ Creșterea ponderii surselor de energie regenerabilă și a combustibililor cu conținut scăzut de carbon în sectorul transporturilor (autovehicule electrice), inclusiv combustibili alternativi
 <p>8 MUNCĂ DECENTĂ ȘI CREȘTERE ECONOMICĂ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul prin startup, creativitatea și inovația ✚ Realizarea unui turism competitiv pe termen lung, dezvoltarea agroturismului, ecoturismului, turismului rural, balnear și cultural și îmbunătățirea imaginii României ca destinație turistică ✚ Consolidarea capacității instituțiilor financiare interne pentru a încuraja și a extinde accesul la servicii bancare, de asigurări și servicii financiare pentru toți
 <p>9 INDUSTRIE, INOVAȚIE ȘI INFRASTRUCTURĂ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Stimularea economiei digitale și investițiilor industriale care se situează în zona mai profitabilă a lanțului valoric, ✚ Întărirea cercetării științifice, ✚ Creșterea accesului întreprinderilor mici industriale și de altă natură la servicii financiare, inclusiv la credite accesibile, și integrarea acestora în lanțuri valorice și piețe externe

 <p>10 INEGALITĂȚI REDUSE</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Adoptarea politicilor, în special fiscale, salariale și de protecție socială, în scopul reducerii progresive a inegalităților ✚ Reducerea discriminării prin acordarea de sprijin organizațiilor neguvernamentale care activează în domeniul drepturilor omului
 <p>11 ORAȘE ȘI COMUNITĂȚI DURABILE</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Asigurarea accesului la sisteme de transport sigure, la prețuri echitabile, accesibile și durabile pentru toți, în special prin extinderea rețelelor de transport public, ✚ Elaborarea și punerea în aplicare a unui program general de planificare spațială și amenajare a teritoriului în corelare cu strategiile sectoriale la nivel național ✚ Educarea și responsabilizarea populației pentru situații de risc seismic ✚ Reducerea efectelor pe care poluarea atmosferică le are asupra sănătății umane și a mediului prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului
 <p>12 CONSUM ȘI PRODUCȚIE RESPONSABILE</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Reciclarea în proporție de 55% a deșeurilor municipale până în 2025 și 60% până în 2030 ✚ Reciclarea în proporție de 65% a deșeurilor de ambalaje până în 2025 ✚ Colectarea separată a deșeurilor menajere periculoase până în 2022, a deșeurilor biologice până în 2023 și materialele textile până în 2025 ✚ Stabilirea de scheme obligatorii de răspundere extinsă a producătorilor pentru toate ambalajele până în 2024
 <p>13 ACȚIUNE CLIMATICĂ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Îmbunătățirea capacității de reacție rapidă la fenomene meteorologice extreme intempestive de mare intensitate
 <p>14 VIAȚĂ ACVATICĂ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Prevenirea și reducerea semnificativă a poluării marine de toate tipurile, ✚ Dezvoltarea responsabilă și sustenabilă a activităților de pescuit la speciile sălbatice și de acvacultură cu respectarea cotelor și metodelor stabilite prin lege
 <p>15 VIAȚĂ TERESTRĂ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Conservarea și protejarea zonelor umede, între care se află și Rezervația Biosferei Delta Dunării ✚ Asigurarea conservării ecosistemelor montane, ✚ Susținerea instituțiilor și infrastructurilor de cercetare-dezvoltare ✚ Combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații
 <p>16 PACE, JUSTIȚIE ȘI INSTITUȚII EFICIENTE</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Asigurarea și susținerea dialogului cu minoritățile naționale în vederea îmbunătățirii actului decizional, ✚ Reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență și ratelor de deces conexe ✚ Stoparea abuzului, exploatării, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor ✚ Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile
 <p>17 PARTENERIATE PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aderarea României la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică

Sursa: Adaptare a Autorului, Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030

Strategia Națională a României pentru Dezvoltarea Turismului 2023-2035² se concentrează pe trei niveluri, pentru a servi drept ghid pentru dezvoltarea sustenabilă a turismului în România, astfel încât:

- să consolideze în continuare România ca destinație turistică bine cunoscută, de talie mondială, pe tot parcursul anului, precum și ca destinație care îndeplinește standardele UE în ceea ce privește furnizarea de produse și servicii;
 - să prețuiască oamenii, tradiția, locurile, patrimoniul natural și cultural al României;
 - să crească vizibilitatea și reputația României pe piețele internaționale de turism de prim rang. Viziunea strategiei sugerează că Până în 2035, România va deveni o destinație turistică bine cunoscută, de înaltă calitate, pe parcursul întregului an, axată pe unicitatea patrimoniului său cultural și natural și oferind servicii de calibrul internațional.
- Se dorește prioritizarea turismului ca o ramură strategică pentru economia românească, prin revizuirea și modernizarea cadrului legal, instituirea OMD-urilor, programe de finanțare și promovare.

Obiectivele avute în vedere pentru dezvoltarea turismului sunt:

- Dezvoltarea destinațiilor turistice cu implicarea tuturor actorilor din turism prin încurajarea parteneriatelor dintre mediul privat și cel public la nivel de destinație, în vederea creșterii calității și performanței managementului destinațiilor turistice din România;
- Creșterea notorietății destinației turistice România, ca destinație turistică de calitate pe piața internațională a turismului;
- Reducerea sezonității, creșterea duratei medii a sejurului și a gradului de fidelizare a turiștilor;
- Dezvoltarea tuturor formelor de turism din România, identificarea de noi oportunități de dezvoltare și stimularea creșterii circulației turistice interne și internaționale;
- Realizarea de investiții în turism;
- Simplificarea sistemului de autorizare în domeniul turismului, inclusiv pentru cele de tipul economiei colaborative;
- Asigurarea atât a protecției turiștilor, cât și a operatorilor economici din industria de turism în situația unei crize;
- Digitalizarea serviciilor publice oferite de autoritatea publică centrală în domeniul turismului;
- Sprijinirea mediului antreprenorial în domeniul turismului.

Aceste obiective se doresc a fi atinse prin următoarele **direcții de acțiune**:

- Actualizarea cadrului legal privind dezvoltarea organizațiilor de management al destinațiilor (OMD) care să reglementeze forma de organizare și finanțare a acestora în scopul asigurării de bugete proprii din taxe specifice la nivelul destinațiilor și din programe naționale de finanțare, managementul participativ în cadrul acestora și profesionalizarea managementului de destinație printr-un parteneriat între mediul public și cel privat;
- Derularea de acțiuni de marketing atât în format tradițional, cât și în mediul online, care să contribuie la creșterea notorietății destinației turistice România la nivel național și internațional;
- Identificarea unor nișe de turism unde România poate avea un avantaj comparativ și sprijinirea celor care au potențial, dar nu sunt încă recunoscute și susținute prin politici publice în prezent;
- Actualizarea cadrului legal pentru continuarea și finanțarea programului de investiții în turism;
- Formularea și adoptarea strategiei naționale de dezvoltare și promovare a turismului, a unor noi strategii sectoriale, precum și implementarea planurilor de acțiune aferente;
- Actualizarea cadrului legal privind sistemul de clasificare, atestare, licențiere și omologare în domeniul turismului, inclusiv în domeniul economiei colaborative, prin adaptarea acestuia la cerințele actuale;
- Elaborarea unui plan de gestionare a crizelor în domeniul turismului;
- Înființarea unei scheme de ajutor pentru operatorii economici care activează în domeniul balneoclimatic, precum și pentru cei afectați de actuala criză sanitară;
- Adoptarea cadrului legal pentru acordarea primei de incoming în domeniul turismului;
- Actualizarea legislației specifice plajelor;
- Dezvoltarea de programe și proiecte în vederea promovării traseelor turistice;
- Realizarea unui sistem informatic de evidență a activității de turism din România;
- Eliminarea neconcordanțelor legislative în cazul stațiunilor balneare și turistice;
- Dezvoltarea formării în domeniul industriei de turism/ospitalitate prin impulsionarea învățământului dual și formarea profesională continuă de personal calificat;
- Implementarea unor proiecte pentru digitalizarea serviciilor publice în domeniul turismului;
- Crearea unui mediul fiscal prielnic dezvoltării și sprijinirii mediului antreprenorial în domeniul turismului;
- Pachetul de stimulare a companiilor din turism;
- Program de investiții pentru stațiunile balneare românești;
- Program în 10 ani pentru modernizarea a 31 de stațiuni balneare. Se finanțează 50% din cheltuielile eligibile, până la maximum 200.000 de euro, sub forma unei scheme de ajutor de stat *de minimis*.

² <https://turism.gov.ro/web/wp-content/uploads/2022/11/SNRDT-actualizat-var-pt-HG-2023-2035.pdf>

Planul Național de Redresare și Reziliență³

Uniunea Europeană a decis să înființeze un instrument financiar temporar – #NextGenerationEU, în valoare de 750 de miliarde euro, separat de bugetul pe termen lung al UE, pentru a ajuta statele UE să abordeze criza provocată de pandemie. Scopul principal al acestuia este să ofere sprijin statelor membre pentru a face față provocărilor generate de criza Covid19 și consecințele sale economice. Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) este pilonul principal al #NextGenerationEU și are alocat un buget total de 672,5 miliarde euro.

Din suma alocată Mecanismului de Redresare și Reziliență (MRR) la nivelul U.E., România își propune să beneficieze de aproximativ 29,2 miliarde de euro, dintre care aproape 41% pentru component verde și 20% pentru cea digitală. Pentru utilizarea instrumentului de finanțare MRR fiecare stat membru al UE a trebuit să elaboreze propriul Plan de Redresare și Reziliență (PNRR) prin care își stabilește domeniile prioritare de investiții în scopul ieșirii din criză, relansării economice și creșterii capacității de reziliență.

Obiectivul general al PNRR al României este corelat în mod direct cu Obiectivul general al MRR3, așa cum este inclus în Regulamentul 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului, din 12 februarie 2021, art.4.

Astfel, obiectivul general al PNRR al României este dezvoltarea României prin realizarea unor programe și proiecte esențiale, care să sprijine reziliența, nivelul de pregătire pentru situații de criză, capacitatea de adaptare și potențialul de creștere, prin reforme majore și investiții cheie cu fonduri din Mecanismul de Redresare și Reziliență.

Obiectivul specific al PNRR este și el corelat cu cel al mecanismului, detaliat în Regulament, și anume de a atrage fondurile puse la dispoziție de Uniunea Europeană prin NextGenerationEU în vederea atingerii jaloanelor și a țintelor în materie de reforme și investiții.

PNRR al României este structurat pe 15 componente care acoperă toți cei 6 piloni prevăzuți prin Regulament, după cum urmează:

Tabel nr. 1: Cele 15 Componente ale PNRR al României

I. Tranziția verde	C1. Managementul apei C2. Păduri și protecția biodiversității C3. Managementul deșeurilor C4. Transport sustenabil C5. Valul Renovării C6. Energie
II. Transformare digitală	C7. Transformare digitală
III. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii	C8.Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii C9. Suport pentru sectorul privat, cercetare dezvoltare și inovare
IV. Coeziune socială și teritorială	C10. Fondul local C11. Turism și cultură
V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională	C12. Sănătate C13. Reforme sociale C14. Bună guvernare
VI. Politici pentru noua generație	C15. Educație

Sursa: Adaptare a autorului, în conformitate cu informațiile cuprinse în Planul Național pentru Redresare și Reziliență

În ceea ce privește primul pilon, **Tranziția verde** trebuie să includă reforme și investiții în tehnologii și capacități verzi, inclusiv în biodiversitate, eficiență energetică, renovarea clădirilor și economia circulară, contribuind în același timp la obiectivele Uniunii privind clima, promovând creșterea sustenabilă, creând locuri de muncă și menținând securitatea energetică.

Vom relua principalele reforme prevăzute în componentele aferente fiecărui Pilon, după cum urmează:

Prin componenta **C1. - Managementul apei** – PNRR urmărește asigurarea sustenabilă a apei pentru un viitor sigur al populației, mediului și economiei și propune 2 reforme și 7 tipuri principale de investiții. Alocare totală: 1.462 mil. euro. Reformele, pe scurt:

³ <https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2021/10/facada6fdd5c00de72eecd8ab49da550.pdf>

R1. Consolidarea cadrului de reglementare pentru managementul sustenabil al sectorului de apă și apă uzată și pentru accelerarea accesului populației la servicii de calitate conform directivelor europene

R2. Reconfigurarea actualului mecanism economic al Administrației Naționale Apele Române (ANAR) în vederea asigurării modernizării și întreținerii sistemului național de gospodărire a apelor, precum și a implementării corespunzătoare a Directivei-cadru privind apa și a Directivei privind inundațiile

Prin componenta C2. - Păduri și protecția biodiversității – PNRR urmărește armonizarea practicilor de management forestier cu cele privind conservarea biodiversității și protejarea mediului în contextul generat de Pactul Verde European și asigurarea tranziției către o Europă neutră din punct de vedere climatic prin crearea de noi suprafețe acoperite cu păduri și refacerea habitatelor degradate și propune 2 reforme și 5 tipuri principale de investiții. Buget alocat: 1.173 mil. euro.

Reforme:

R1. Reforma sistemului de management și a celui privind guvernanta în domeniul forestier prin dezvoltarea unei noi Strategii forestiere naționale și a legislației subsecvente

R2 – Reforma sistemului de management al ariilor naturale protejate în vederea implementării coerente și eficiente a Strategiei europene privind biodiversitatea

Componenta C3 - Managementul deșeurilor este un alt domeniu cu importanță majoră pentru mediu. Principala provocare a României este atingerea țintelor de pregătire pentru reutilizare și reciclare a deșeurilor municipale (11% grad de reciclare în 2019, potrivit ultimelor date disponibile, față de ținta de 55% prevăzută pentru anul 2025 în pachetul economiei circulare - PEC). O altă provocare este reducerea la 10% a cantității de deșeuri municipale eliminate prin depozitare până în anul 2035.

Componenta C3 - Managementul deșeurilor, este formată din o reformă și 3 linii principale de investiții. Buget total propus: 1.239 mil. euro.

Reforme:

R1. Îmbunătățirea guvernantei în domeniul gestionării deșeurilor în vederea accelerării tranziției către economia circulară

Componenta C4 - Transport sustenabil. Sectorul de transport este unul cu impact semnificativ pentru mediu și pentru dezvoltarea economică și socială în ansamblul său.

Conform celui mai recent raport privind stadiul infrastructurii de transport la nivelul Uniunii Europene (European Transport and Infrastructure Score Board 2019), România se situează sub media europeană în toate aspectele legate de investiții și infrastructură. În ceea ce privește calitatea drumurilor, România ocupă ultimul loc (cu un scor de 2,96). Investițiile programate în infrastructura de transport și propuse pentru finanțare prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) - C4 - Transport sustenabil au fost prioritizate în baza unui set de criterii care au în vedere asigurarea accesibilității și conectivității, elemente cheie pentru dezvoltarea economică și socială.

Reformele:

R1. Transport sustenabil, decarbonizare și siguranță rutieră

R2. Management performant pentru transport de calitate - Îmbunătățirea capacității instituționale de management și guvernanta corporativă

Sectorul energiei și cel al eficienței energetice sunt între cele mai problematice și cu provocări majore pentru obiectivele climatice și pentru asigurarea tranziției verzi. PNRR adresează prin două componente consistente aceste domenii: C5-Valul renovării și C6-Energie.

Componenta C5 - Valul Renovării propune 2 reforme principale și 4 categorii principale de investiții cu scopul de a implementa modificări legislative și programe precum și un fond de renovare a clădirilor publice, rezidențiale și de patrimoniu. Bugetul total propus este 2.200 mil. euro.

Reforme:

R1. Realizarea unui cadru normativ simplificat și actualizat care să sprijine implementarea investițiilor în tranziția spre clădiri verzi și reziliente

R2. Cadru strategic, normativ și procedural care să sprijine reziliența seismică a fondului construit

Componenta C6 - Energie propune 6 reforme și 6 tipuri principale de investiții. Bugetul total propus este de 1.620 mil. euro.

Reformele:

R1. Reforma pieței de energie electrică, prin înlocuirea cărbunelui din mixul energetic și susținerea unui cadru legislativ și de reglementare stimulat pentru investițiile private în producția de electricitate din surse regenerabile

R2. Îmbunătățirea guvernantei corporative a întreprinderilor de stat din sectorul energetic

R3. Bugetarea verde

R4. Dezvoltarea unui cadru legislativ și de reglementare favorabil tehnologiilor viitorului, în special hidrogen și soluții de stocare

R5. Reducerea intensității energetice a economiei prin dezvoltarea unui mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie și de creștere a rezilienței

Cel de-al doilea pilon din Planul Național de Redresare și Reziliență, respectiv **Transformarea digitală**, are la bază ultimul raport de țară, din 2020, care menționează capacitatea insuficientă de a furniza servicii de calitate, inclusiv servicii digitale, aspect care are un impact negativ asupra cetățenilor și întreprinderilor. Nivelul competențelor digitale de bază și avansate rămân cele mai scăzute din UE.

Componenta C7 - Transformare digitală propune 4 reforme și 19 investiții iar bugetul total alocat este de 1.884,96 mil. euro.

Reformele:

- R1. Dezvoltarea unui cadru unitar pentru definirea arhitecturii unui sistem de tip cloud guvernamental
- R2. Tranziția către atingerea obiectivelor de conectivitate UE 2025 și stimularea investițiilor private pentru dezvoltarea rețelelor de foarte mare capacitate
- R3. Asigurarea securității cibernetice a entităților publice și private care dețin infrastructuri cu valențe critice
- R4. Creșterea competențelor digitale pentru exercitarea funcției publice și educație digitală pe parcursul vieții pentru cetățeni

Reformele și investițiile din pilonul **Pilonul III. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii** trebuie să vizeze consolidarea potențialului de creștere și să permită o redresare sustenabilă a economiei Uniunii. De asemenea, sunt destinate promovării antreprenoriatului, economia socială, dezvoltarea de infrastructuri și de transporturi sustenabile, industrializarea și reindustrializarea și să atenueze efectul crizei provocate de COVID-19 asupra economiei. Componenta C8 - Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii include 6 reforme și 10 investiții iar bugetul total propus este de 456,93 mil. euro.

Măsuri de reformă:

- R1. Reforma Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF) prin digitalizare
- R2. Modernizarea sistemului vamal și implementarea vămii electronice
- R3. Îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară
- R4. Revizuirea cadrului fiscal
- R5. Crearea și operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare
- R6. Reforma sistemului public de pensii

Componenta C9 - Suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare propune 5 reforme și 10 tipuri principale de investiții, cu un buget total de 2.558,63 mil. euro.

Reformele:

- R1. Transparențizare legislativă, debirocratizare și simplificare procedurală destinate mediului de afaceri
- R2. Eficientizarea guvernantei în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării
- R3. Reforma carierei de cercetător
- R4. Consolidarea cooperării dintre mediul de afaceri și cel de cercetare
- R5. Sprijin pentru integrarea organizațiilor de cercetare, dezvoltare și inovare din România în Spațiul european de cercetare

Reformele și investițiile din **Pilonul IV Coeziune socială și teritorială** ar trebui să contribuie la combaterea sărăciei și a șomajului pentru ca economiile statelor membre să se redreseze, fără a lăsa pe nimeni în urmă. Reformele și investițiile respective ar trebui să conducă la crearea de locuri de muncă stabile și de înaltă calitate, la incluziunea și integrarea grupurilor defavorizate și să permită consolidarea dialogului social, a infrastructurii și a serviciilor, precum și a sistemelor de protecție și bunăstare socială.

Componenta C10 - Fondul local, este formată din 5 reforme principale și 6 tipuri principale de investiții, cu un buget total de 2,1 miliarde euro prin care administrația locală să poată realiza dezvoltarea necesară.

Reforme principale:

- R1. Crearea cadrului pentru mobilitate urbană durabilă
- R2. Crearea cadrului de politică pentru o transformare urbană durabilă
- R3: Crearea unui cadru de politică pentru o transformare rurală durabilă: instituirea de consorții administrative în zonele rurale funcționale
- R4: Îmbunătățirea calității locuirii
- R5: Dezvoltarea sistemului de planificare – Codul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor

Prin măsurile propuse în Pilonul IV, componenta C.11 - Turism și cultură, PNRR propune 3 reforme și 7 investiții pentru a răspunde provocărilor și a propulsa turismul de destinație, cu un buget total alocat de 449,01 mil. euro. De asemenea, se vor finanța investiții care să stimuleze accesul la cultură în zonele defavorizate și conținutul digital pentru producătorii de audiovizual.

Reforme:

- R1. Operaționalizarea organizațiilor de management al destinației (OMD-uri)
- R2. Crearea cadrului pentru operaționalizarea traseelor cicloturistice la nivel național

R3. Reformarea sistemului de finanțare a sectorului cultural

Scopul reformelor din **pilonul V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională**, printre altele, este de a creșterii nivelului de pregătire pentru situații de criză și a capacității de reacție la criză. De asemenea vizează creșterea gradului de acordare a unei asistențe medicale de calitate optimă, reducerea deficitului de personal, asigurarea accesului la asistența medicală și nu în ultimul rând investiții în infrastructura din sistemul sanitar pentru a corespunde nevoilor realității de astăzi, reducerea costurilor de mentenanță și pentru a corespunde normelor de siguranță și normelor igienico-sanitare.

Componenta **C12 - Sănătate** propune 3 reforme și 2 tipuri principale de investiții cu un buget total de 2.450,01 mil. euro. Prin acestea, vor fi adresate mare parte din aceste probleme și provocări.

Reforme:

R1. Dezvoltarea capacității pentru gestionarea fondurilor publice din sănătate

R2. Dezvoltarea capacității de investiții în infrastructura sanitară

R3. Dezvoltarea capacității pentru managementul serviciilor de sănătate și managementul resurselor umane din sănătate

În componenta **C13 Reforme sociale** sunt necesare intervenții pentru grupurile vulnerabile, precum copiii și persoane cu dizabilități. Sunt 7 reforme și 4 investiții principale pe acest domeniu, cu un buget total de 196,74 mil. euro.

Reforme:

R1. Crearea unui nou cadru legal pentru a preveni separarea copiilor de familie

R2. Reforma sistemului de protecție a persoanelor adulte cu dizabilități

R3. Implementarea venitului minim de incluziune (VMI)

R4. Introducerea tichetelor de muncă și formalizarea muncii pentru lucrătorii casnici

R5. Asigurarea cadrului legal pentru stabilirea salariului minim

R6. Îmbunătățirea legislației privind economia socială

R7. Reforma serviciilor de îngrijire de lungă durată pentru persoanele vârstnice

PNRR propune o adevărată revoluție în sistemul de recrutare și cel de promovare a funcționarilor publici, în cadrul componentei C14. Buna guvernare. Sunt 9 reforme și 4 tipuri de investiții majore pe aceste sectoare, care vor răspunde provocărilor. Bugetul total propus: 165,6 mil. euro.

Reforme:

R1. Îmbunătățirea predictibilității și a eficienței proceselor decizionale prin întărirea capacității de coordonare a politicilor și analiză de impact la nivelul Guvernului și al ministerelor coordonatoare, precum și prin consolidarea instrumentelor în vederea creșterii calității consultărilor publice la toate palierele administrației

R2. Întărirea coordonării la Centrul Guvernului printr-o abordare integrată și coerentă a inițiativelor în domeniul schimbărilor climatice și a dezvoltării durabile

R3. Management performant al resurselor umane în sectorul public

R4. Dezvoltarea unui sistem de salarizare echitabil și unitar în sectorul public

R5. Garantarea independenței justiției, creșterea calității și eficienței acesteia

R6. Intensificarea luptei împotriva corupției

R7. Evaluarea și actualizarea legislației privind cadrul de integritate

R8. Reformarea sistemului național de achiziții publice

R9. Îmbunătățirea cadrului procedural de implementare a principiilor guvernării corporative în cadrul întreprinderilor de stat

Sistemul de educație din România se confruntă cu numeroase dificultăți legate de calitate, echitate și infrastructură. Acestea limitează capacitatea României de a construi o economie modernă, bazată pe cunoaștere, precum și capacitatea de a facilita mobilitatea socială, iar aceste probleme sunt adresate în cadrul **Pilonului VI. Politici pentru generația următoare, copiii și tineret**, cum ar fi educația și competențele.

PNRR propus de România adresează prin componenta **C15 - Educație** provocările cu care se confruntă sistemul educațional prin 7 reforme și 18 investiții acestor provocări, cu un buget total propus de 3.605,97 mil. euro.

Reformele:

R1. Elaborarea și adoptarea pachetului legislativ pentru implementarea proiectului „România Educată”

R2. Dezvoltarea unui sistem de servicii de educație timpurie unitar, incluziv și de calitate

R3. Reforma sistemului de învățământ obligatoriu pentru prevenirea și reducerea părăsirii timpurii a școlii

R4. Crearea unei rute profesionale complete pentru învățământul tehnic superior

R5. Adoptarea cadrului legislativ pentru digitalizarea educației

R6. Actualizarea cadrului legislativ pentru a asigura standarde ecologice de proiectare, construcție și dotare în sistemul de învățământ preuniversitar

R7. Reforma guvernării sistemului de învățământ preuniversitar și profesionalizarea managementului.

Tablel nr.2: Sumele alocate fiecărui pilon din PNRR

Buget			Suma (milioane euro)	Din care: contribuție la tranziția verde (milioane euro)	Din care: contribuție la tranziția digitală (milioane euro)	Din care: finanțări nerambursabile (milioane euro)	Din care: împrumuturi (milioane euro)
Pilonul I	I.1	Managementul apei	1,462.00	238.82	114.11	0.00	1,462.00
	I.2	Păduri și protecția biodiversității	1,173.00	926.80	7.16	781.00	392.00
	I.3	Managementul deșeurilor	1,239.01	448.55	118.74	0.00	1,239.01
	I.4	Transport sustenabil	7,620.00	4,134.60	864.00	3,906.00	3,714.00
	I.5	Valul Renovării	2,200.00	2,185.72	5.00	0.00	2,200.00
	I.6	Energie	1,620.00	1,039.00	32.00	460.00	1,160.00
Pilonul II	II.1	Transformare digitală	1,884.96	163.89	1,817.09	1,827.06	57.90
Pilonul III	III.1	Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii	456.93	0.00	386.75	456.93	0.00
	III.2	Sprijin pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare	2,558.63	100.00	1,064.00	0.00	2,558.63
Pilonul IV	IV.1	Fondul local	2.100.00	1.613.00	317.50	1.200.00	900.00
	IV.2	Turism și cultură	449.01	253.68	19.26	0.00	449.01
Pilonul V	V.1	Sănătate	2450.01	239.68	70.00	2450.01	0.00
	V.2	Reforme sociale	196.74	1.86	4.03	107.69	89.05
	V.3	Bună guvernanță	165.60	22.09	27.33	165.60	0.00
Pilonul VI	VI.1	Educație	3605.97	601.93	1129.50	2885.40	720.57
TOTAL			29,182	11,970	5,976	14,240	14,942

Sursa: Adaptare a autorului, în conformitate cu informațiile cuprinse în Planul Național pentru Redresare și Reziliență

Strategia pentru Îmbunătățirea Infrastructurii Educaționale 2018 – 2023 reprezintă o analiză multidimensională, care a fost realizată cu sprijin și asistență tehnică din partea Băncii Mondiale, la nivelul României.

Tabelul nr. 1: Fonduri europene și de la bugetul de stat disponibile pentru investiții în infrastructura educațională

Program		Fonduri Europene (milioane Euro)		Fonduri naționale (milioane Euro)	Total (milioane Euro)
		FEDR	FEADR	Bugetul de stat și bugetele locale	
POR 2014-2020	PA 10	297	0	55	352
	IP 4.4	65	0	11,5	76,5
Total POR		362	0	66,5	428,5
PNDR (2015-2023)		0	150	27	177
PNDL (2015- 2019)		0	0	240	240
Total		362	150	333,5	845,5

Sursa: Strategia pentru Îmbunătățirea Infrastructurii Educaționale 2018 – 2023

Misiunea Strategiei este reprezentată de asigurarea unui acces echitabil la medii de învățare sigure și flexibile, care facilitează inovarea în predare și învățare prin utilizarea unui model decizional transparent, bazat pe date concrete. Pilonii strategici abordați sunt prezentați mai jos.

Tabelul nr. 2: Pilonii strategici abordați în cadrul Strategiei pentru Îmbunătățirea Infrastructurii Educaționale 2018 – 2023

Pilon strategic	Obiective strategice	Indicator de rezultat
Pilonul 1 Acces la serviciile educaționale	Îmbunătățirea accesului la servicii educaționale în zonele insuficient deservite și în unitățile de învățământ supraaglomerate. Creșterea capacității de școlarizare în învățământul antepreșcolar și preșcolar. Îmbunătățirea condițiilor de cazare și posibilităților de transport pentru elevi și studenți.	Indicator 1: 100.000 de persoane beneficiare de acces la servicii educaționale îmbunătățite până în 2023
Pilonul 2 Calitate, condiții de siguranță și funcționare a spațiilor de învățare	Dezvoltarea și actualizarea cadrului legislativ al infrastructurii școlare pentru asigurarea unui mediu propice pentru spațiile de învățare. Îmbunătățirea calității condițiilor de siguranță și de funcționare a spațiilor de învățare	Indicator 2: Reducerea procentului unităților de învățământ/instituțiilor de învățământ superior care funcționează fără avize sau autorizații (indicele privind caracterul adecvat al utilităților) Indicator 3: Reducerea procentului unităților de învățământ/instituțiilor de învățământ superior vulnerabile la risc seismic mare
Pilonul 3 Calitatea și relevanța mediilor de învățare	Asigurarea și dezvoltarea unor medii de învățare de calitate care să sprijine procesul de învățare. Îmbunătățirea calității și relevanței mediilor de învățare pentru stimularea dezvoltării competențelor solicitate pe piața forței de muncă	Indicator 4: Reducerea procentului de unități de învățământ/instituțiilor de învățământ superior care nu dispun de facilități (biblioteci, laboratoare, săli de sport, ateliere de practică)

Pilon strategic	Obiective strategice	Indicator de rezultat
	sau fundamentale pentru succesul în viață și în societate	Indicator 5: Creșterea calității și relevanței mediilor de învățare pentru 20.000 de persoane până în 2023

Sursa: Strategia pentru Îmbunătățirea Infrastructurii Educaționale 2018 – 2023

După stabilirea conformității propunerilor cu principiile generale, se aplică un set de criterii pentru prioritizarea proiectelor eligibile de investiții în infrastructură. Aceste criterii au fost structurate pe patru dimensiuni și opt subdimensiuni strategice considerate cele mai importante pentru deciziile de prioritizare a investițiilor pentru modernizarea infrastructurii educaționale.

Dimensiunile strategice și subdimensiunile luate în considerare în procesul de definire a criteriilor de prioritizare și indicatorilor aferenți acestora sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Tabelul nr. 3: Dimensiuni strategice abordate în cadrul Strategiei pentru Îmbunătățirea Infrastructurii Educaționale 2018 – 2023

Dimensiune strategică	Subdimensiune
Demografia	schimbările demografice
Nevoile unităților de învățământ	condițiile de predare și învățare riscul de PTȘ (părăsire timpurie a școlii) performanțele elevilor contextul socio-economic amplasarea
Alternativele de transport	alternativele de transport
Nevoile pieței forței de muncă	corelarea cu piața forței de muncă

Sursa: Strategia pentru Îmbunătățirea Infrastructurii Educaționale 2018 – 2023

Compania Națională de Investiții (CNI)

Compania Națională de Investiții este o persoană juridică română care are ca obiectiv principal executarea programelor de interes public sau social în domeniul construcțiilor, aprobate de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice. Domeniile pe care le urmăresc investițiile sunt sport de masă sau performanță, cultură și învățământ, social și justiție. Vor fi finanțate acțiuni în subprogramele:

- Subprogramul "săli de sport"
- Subprogramul "bazine de înot"
- Subprogramul "complexuri sportive"
- Subprogramul "așezăminte culturale"
- Subprogramul "unități și instituții de învățământ de stat"
- Subprogramul "patinoare artificiale"
- Subprogramul "unități sanitare"
- Subprogramul "săli de cinema"
- Subprogramul "lucrări în primă urgență"
- Subprogramul "reabilitare blocuri de locuințe situate în localități din zone defavorizate"
- Subprogramul "drumuri de interes local și drumuri de interes județean"
- Subprogramul "fose septice; micro-stații de epurare; sisteme de alimentare cu apă și sisteme de canalizare"
- Subprogramul "alte obiective de interes public sau social în domeniul construcțiilor"

Solicitanți eligibili

- Statul, prin autoritățile administrației publice centrale; autoritățile administrației publice locale, precum și alte instituții publice și instituții de interes public și persoane juridice recunoscute ca fiind de utilitate publică în condițiile legii; precum și alte entități ce funcționează în baza unor legi speciale; inclusiv persoane fizice și juridice în cazul Subprogramului "Lucrări în primă urgență".

Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030⁴

Odată cu publicarea Strategiei Uniunii Energetice, Uniunea și-a asumat un rol important în privința combaterii schimbărilor climatice, prin cele 5 dimensiuni principale: securitate energetică, decarbonare, eficiență energetică, piața internă a energiei și cercetare, inovare și competitivitate. Astfel, Uniunea Europeană s-a angajat să conducă tranziția energetică la nivel global, prin îndeplinirea obiectivelor prevăzute în Acordul de la Paris privind schimbările climatice, care vizează furnizarea de energie curată în întreaga Uniune Europeană. Pentru a îndeplini acest angajament, Uniunea Europeană a stabilit obiective privind energia și clima la nivelul anului 2030, după cum urmează:

- Obiectivul privind reducerea emisiilor interne de gaze cu efect de seră cu cel puțin 40% până în 2030, comparativ cu 1990;
- Obiectivul privind un consum de energie din surse regenerabile de 32% în 2030;
- Obiectivul privind îmbunătățirea eficienței energetice cu 32,5% în 2030;
- Obiectivul de interconectare a pieței de energie electrică la un nivel de 15% până în 2030.

Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 (PNIESC) reprezintă angajamentul României de a contribui la îndeplinirea ambițioaselor obiective europene stabilite pentru anul 2030 în domeniul energiei și climei, prin stabilirea unor ținte naționale privind reducerea emisiilor interne de gaze cu efect de seră, creșterea ponderii energiei din surse regenerabile în consumul final de energie, îmbunătățirea eficienței energetice în toate sectoarele economice și creșterea gradului de interconectare a pieței interne de energie electrică la piața europeană de energie, precum și a unor politici și măsuri pentru atingerea respectivelor ținte. Politicile și măsurile necesare îndeplinirii țăintelor și obiectivelor stabilite în PNIESC au fost stabilite, în perioada 2018-2020, în cadrul unui grup de lucru interinstituțional format din 17 autorități și instituții publice, coordonat de Ministerul Energiei și Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, în baza documentelor de politică publică aferente fiecărui sector economic.

Obiective naționale stabilite prin PNIESC sunt următoarele:

2.1. Dimensiunea Decarbonare

- 2.1.1. Emisiile și absorbțiile GES
- 2.1.2. Energia din surse regenerabile

2.2. Dimensiunea Eficiență Energetică

2.3. Dimensiunea „securitate energetică”

2.4. Dimensiunea „piață internă a energiei”

- 2.4.1. Interconectivitatea rețelelor electrice
- 2.4.2. Infrastructura de transport a energiei
- 2.4.3. Integrarea piețelor
- 2.4.4. Sărăcia energetică

2.5. Dimensiunea „cercetare, inovare și competitivitate”

Prezentare generală a principalelor obiective a PNIESC 2021 – 2030, la nivelul anului 2030	
Emisii ETS (% față de 2005)	-43,9%*
Emisii non-ETS (% față de 2005)	-2%
Ponderea globală a energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie	30,7%
↓	
Ponderea SRE-E	49,4%
Ponderea SRE-T	14,2%
Ponderea SRE-Î&R	33,0%
Eficiență Energetică (% față de proiecția PRIMES 2007 la nivelul anului 2030)	
Consum primar de energie	-45,1%
Consum final de energie	-40,4%
Consum primar de energie (Mtep)	32,3
Consum final de energie (Mtep)	25,7

Sursa: Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030

1.2.2. Strategii relevante la nivel regional

Programul Regional pentru Regiunea Nord-Est 2021-2027 își propune pentru anul 2030 următoarele elemente de ordin strategic:

- **Viziunea:** Regiunea NE va fi un spațiu competitiv, durabil și incluziv, unde îți vei dori să locuiești, să lucrezi și să investești.
- **Obiectivul general:** Derularea în regiune a unei dezvoltări echilibrate printr-un proces de creștere economică durabil, favorabil incluziunii sociale, care să conducă la creșterea standardului de viață și reducerea decalajelor de dezvoltare intra și inter regionale. Pentru atingerea obiectivului general sunt avute în vedere cinci obiective strategice și șapte priorități plus asistență tehnică, după cum urmează:
 - **Obiectivul strategic nr.1** - Îmbunătățirea competitivității regionale prin dezvoltarea capacităților de

⁴ Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 <https://energie.gov.ro/wp-content/uploads/2022/10/Anexa-HG-PNIESC.pdf>

inovare și cercetare, creșterea productivității, promovarea utilizării tehnologiilor avansate și a serviciilor TIC în domenii cu potențial de creștere și specializare inteligentă;

- **Obiectivul strategic nr.2** - Protejarea mediului și optimizarea utilizării resurselor prin promovarea eficienței energetice, infrastructurii verzi și reducerea emisiilor de carbon în mediul urban;
- **Obiectivul strategic nr.3** - Creșterea conectivității prin dezvoltarea unei infrastructuri de transport rutier moderne, durabile și sigure;
- **Obiectivul strategic nr.4** - Creșterea accesului și participării la un învățământ de calitate, incluziv, corelat cu cerințele pieței muncii prin dezvoltarea unei infrastructuri educaționale moderne;
- **Obiectivul strategic nr.5** - Sprijinirea dezvoltării locale integrate prin valorificarea și promovarea potențialului local existent.⁵

Prioritățile avute în vedere:

- Prioritate: P1. Nord-Est - "O regiune mai competitivă, mai inovativă"
- Prioritatea nr.2: "Nord-Est - "O regiune mai digitalizată"
- Prioritatea nr.3: "Nord-Est - "O regiune durabilă, mai prietenoasă cu mediul"
- Prioritatea nr. 4: "Nord-Est - "O regiune cu o mobilitate urbană mai durabilă"
- Prioritate: P5. Nord-Est - "O regiune mai accesibilă"
- Prioritatea nr. 6: "Nord-Est - "O regiune educată"
- Prioritatea nr.7: "Nord-Est - "O regiune mai atractivă"
- Asistență tehnică

Conform documentului, Regiunea este caracterizată de nivele reduse ale productivității și a competențelor dobândite, prin comparație cu alte regiuni.

Rigiditățile de pe piața muncii, cât și un mediu de afaceri puțin dezvoltat au un impact semnificativ asupra dezvoltării economice. Sistemul de inovare subdezvoltat, interacțiunile insuficiente dintre mediul academic și sectorul productiv, deficitul de capital uman, absența abilităților cerute și cadrul instituțional insuficient dezvoltat pot eroda potențialul existent.

Mai mult, în continuare există lipsuri semnificative la nivelul infrastructurii de bază. Reducerea semnificativă a populației, și în special a persoanelor tinere, absolvenților de învățământ superior și lucrătorilor calificați limitează perspectivele de creștere și dezvoltare.

Soluțiile propuse vizează creșterea competitivității regionale prin dezvoltarea și punerea în aplicare a strategiilor de specializare inteligentă, realizarea de investiții în educație și în infrastructură de bază, asigurarea unor legături mai bune între orașele care generează creștere economică și împrejurimi și realizarea de investiții în calitatea actului de guvernare.

⁵ Programul Regional Nord Est, disponibil la <https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2022/11/2782c855fbcca2d2970d070c2b40e75e.pdf>, accesat la data de 24.05.2023

Tabelul nr. 4: SINTEZA PR NORD-EST 2021-2027 (aprobat de Comisia Europeană în data de 21.10.2022)

Prioritatea 1. Nord-Est - O regiune mai competitivă, mai inovativă					
Obiectiv Specific FEDR	Operațiuni (orientativ)	Grup țintă	Alocare financiară orientativă (mil EUR)	Indicatori	Țintă 2029
RSO1.1 Dezvoltarea capacitaților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate	1. Sprijinirea cu instrumente financiare a întreprinderilor cu capitalizare medie și întreprinderilor mici cu capitalizare medie -activități CDI și investiții necesare activității CDI, pentru a dezvolta și experimenta soluții de specializare inteligentă cu TRL ridicat.	întreprinderi cu capitalizare medie și întreprinderi mici cu capitalizare medie	18	RCO 01 Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, medii, mari)	3
				RCO 02 Întreprinderi care primesc sprijin financiar sub forma de grant	3
				RCR 02 Investițiile private generate de măsurile de sprijin	9 mil euro
				RCR 06 Cereri de brevet	1
				RCR 07 Aplicații pentru mărci comerciale și design	2
	2. Activități CDI în colaborare cu IMM și investiții în organizațiile CDI publice și universități -activități de cercetare-dezvoltare-inovare independentă (non-economică, auxiliare economic), investiții necesare implementării activității CDI independenta, studii de fezabilitate sau de marketing, management DPI, activități pentru diseminarea rezultatelor cercetării - furnizare servicii de consiliere și suport pentru inovare, unde IMM-ul este beneficiarul finanțării.	organizații CDI și universități publice, IMM-uri	35	RCO 01 Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, medii, mari)	12
				RCO 02 Întreprinderi care primesc sprijin financiar sub forma de grant	12
				RCO 06 Cercetatori care lucrează în organizațiile sprijinite	32
				RCR 03 IMM-uri care introduc inovații în materie de produse sau procese	12
				RCR 08 Publicații din proiectele susținute	12

	<p>3. 1. Proiecte de CDI și investiții în IMM -activități CDI economice (TRL 4-9), investiții necesare activității CDI și pentru valorificarea rezultatelor cercetării, managementul drepturilor de proprietate intelectuală, achiziția unor servicii de consultanță pentru comercializarea CDI și inovare, activități și servicii de marketing.</p>	<p>IMM-uri, organizații CDI și universități publice, entități de inovare și transfer tehnologic</p>	<p>41</p>	RCO 01 Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, medii, mari)	15
				RCO 02 Întreprinderi care primesc sprijin financiar sub forma de grant	15
				RCO 06 Cercetători care lucrează în organizațiile sprijinite	5
				RCO 10: Întreprinderi care cooperează cu instituții de cercetare	10
				RRC 03 IMM-uri care introduc inovații în materie de produse sau procese	15
				RRC 07 Aplicații pentru mărci comerciale și design	10
	<p>3. 2. Proiecte pentru transferul de cunoaștere de la organizații CDI&TT către IMM (vouchere de inovare). -finanțarea serviciilor oferite de organizațiile CDI&TT (TRL 6-8), la cererea IMM, în scopul creșterii capacității IMM de a dezvolta produse și servicii noi sau semnificativ îmbunătățite</p>	<p>IMM-uri, organizații CDI și universități publice, entități de inovare și transfer tehnologic</p>	<p>6</p>	RCO 01 Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, medii, mari)	600
				RCO 02 Întreprinderi care primesc sprijin financiar sub forma de grant	600
				RRC 02 Investițiile private generate de măsurile de sprijin	1,56 mil euro
				RRC 03 IMM-uri care introduc inovații în materie de produse sau procese	300
	<p>3. 3. Proiecte demonstrative ale IMM proof-of-concept -activități specifice cu caracter inovativ realizate de IMM-uri cu scopul de a demonstra funcționalitatea și de a verifica un anumit concept de produs, serviciu sau proces care poate fi realizat și pus pe piață (TRL 3-5). - investiții în active fixe tangibile și intangibile, achiziția de servicii de cercetare, inovare, consultanță pentru dezvoltarea afacerii.</p>	<p>IMM-uri, organizații CDI și universități publice, entități de inovare și transfer tehnologic</p>	<p>6</p>	RCO 01 Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, medii, mari)	40
				RCO 02 Întreprinderi care primesc sprijin financiar sub forma de grant	40
RRC 02 Investițiile private generate de măsurile de sprijin				1,74 mil euro	

				RCR 03 IMM-uri care introduc inovații în materie de produse sau procese	20
	4. Finanțarea proiectelor cu promotori privați din Regiunea Nord-Est, care primesc marca Seal of Excellence in Programul Orizont Europa (ex. EIC Accelerator)		6	RCO 01 Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, medii, mari)	4
				RCO 02 Întreprinderi care primesc sprijin financiar sub forma de grant	4
				RCR 03 IMM-uri care introduc inovații în materie de produse sau procese	4
	5. Dezvoltarea inovativă a clusterelor - investiții pentru dezvoltarea de resurse CDI împărtășite, furnizare servicii de consultanță și facilitare schimb de informații pentru/între membrii clusterului, animarea clusterului și suport pentru aderarea la rețele de cooperare.		14	RCO 01 Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, medii, mari)	36
				RCO 02 Întreprinderi care primesc sprijin financiar sub forma de grant	6
				RCO 04 Întreprinderi cu sprijin nonfinanciar	30
				RCR 02 Investițiile private generate de măsurile de sprijin	5,4 mil euro
RSO1.3 Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor	1. Investiții pentru modernizarea microîntreprinderilor îmbunătățirea semnificativă a capacității tehnice și organizaționale de a gestiona dezvoltarea de produse și servicii prin activități de tipul: -investiții pentru dezvoltarea și/sau diversificarea capacității de producție/prestări servicii; -achiziția de noi tehnologii, automatizare; -activități de marketing și branding.	microîntreprinderi	60	RCO 01 Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, medii, mari)	320
				RCO 02 Întreprinderi care primesc sprijin financiar sub forma de grant	320
				RCR 02 Investițiile private generate de măsurile de sprijin	17,4 mil euro
	2. Investiții pentru creșterea durabilă a IMM	IMM	30	RCO 01 Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, medii, mari)	39

	<p>-investiții pentru dezvoltarea și/sau diversificarea capacității de producție/prestări servicii prin recuperarea, reutilizarea și revalorificarea unor materii prime, materiale și produse prin reintroducerea în procesul de fabricație principal sau prin crearea de noi produse/servicii, pentru dezvoltarea de noi activități economice necesare integrării în lanțuri de valoare;</p> <p>- investiții pentru promovarea simbiozei industriale prin valorificarea deșeurilor și produselor secundare proprii ca materii prime pentru alte industrii;</p> <p>- realizarea de studii privind amprenta de mediu a companiei, pentru a sprijini decarbonizarea lanțurilor de aprovizionare, reducerea costurilor de producție și identificarea de acțiuni pentru creșterea circularității;</p> <p>- îmbunătățirea proiectării produselor pentru durabilitate, reparabilitate, reutilizare, upgradare și reciclare;</p> <p>- marketing și branding;</p> <p>- certificare de noi produse/servicii.</p>			RCO 02 Întreprinderi care primesc sprijin financiar sub forma de grant	39
				RCR 02 Investițiile private generate de măsurile de sprijin	13,25 mil euro
	<p>3.Instrumente financiare pentru IMM</p> <p>Se are în vedere o singură operațiune care va combina grantul de capital cu împrumuturi pe termen lung (risk-sharing loans) cu o perioadă de grație, cerințe mai mici de garanție și rate ale dobânzilor subvenționate.</p>	IMM	157	RCO 01 Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, medii, mari)	152
				RCO 03 Întreprinderi care beneficiază de sprijin sub formă de împrumuturi, subvenție a dobânzii, garanție de credit, capital de risc sau alt instrument financiar	152
				RCR 19 Întreprinderi cu cifră de afaceri mărită	152
	<p>4.Proiecte ale start-up și spin-off pentru dezvoltarea, validarea și lansarea pe piața a unui produs minim viabil (MVP)</p> <p>Intervenția va sprijini organizațiile intermediare (incubatoare și acceleratoare de afaceri) să își dezvolte capacitatea și să livreze servicii de suport (formare, instruire, coaching și mentoring,</p>	Start-up, spin-off, microîntreprinderi, IMM, incubatoare și acceleratoare de afaceri	8	RCO 01 Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, medii, mari)	80
				RCO 02 Întreprinderi care primesc sprijin financiar sub forma de grant	80

	informare, etc) către startup și spin-off pentru a identifica și dezvolta proiecte de tip MVP și va sprijini start-up și spin-off selectate din rândul beneficiarilor de servicii să implementeze proiectul MVP. Proiectele MVP vor propune dezvoltarea unui produs care include un set minimal de funcționalități cheie ce permit lansarea pe piață a conceptului la care se lucrează într-un timp cât mai scurt, cu efort și costuri minime			RCO 04 Întreprinderi cu sprijin nonfinanciar	80
				RCO 05 Întreprinderi noi susținute	80
				RCR 17 Întreprinderi noi care supraviețuiesc pe piață	57
	5. Investiții pentru implementarea soluțiilor de specializare inteligentă		37,5	RCO 01 Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, medii, mari)	15
	Această intervenție are în vedere preluarea rezultatelor proiectelor finalizate la intervenția RSO1.1 3.1 Proiecte de CDI și investiții în IMM. Proiectele vor avea drept scop dezvoltarea capacității de producție pentru produsul/serviciul inovativ realizat și vor include activități de tipul: investiții pentru dezvoltarea și/sau diversificarea capacității de producție/prestări servicii, achiziția de noi tehnologii, automatizare, marketing și branding pentru noile produse/servicii.	microîntreprinderi, IMM		RCO 02 Întreprinderi care primesc sprijin financiar sub forma de grant	15
				RCR 19 Întreprinderi cu cifră de afaceri mărită	15
RSO1.4. Dezvoltarea competențelor pentru specializarea inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat	1. Dezvoltarea de competențe pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat în rândul angajaților IMM din regiune. - participarea la programe de formare, instruire și perfecționare relevante pentru obiectivele specifice Priorității 1.	IMM, universități, furnizori de servicii de formare și de consultanță publici sau privați	0.6	RCO 101 IMM-uri care investesc în competențe pentru specializarea inteligentă, pentru tranziție industrială și antreprenoriat	150
				RCO 01 Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, medii, mari)	150
				RCO 02 Întreprinderi care primesc sprijin financiar sub forma de grant	150
				RCR 98 Personalul IMM-urilor care finalizează formarea pentru competențe pentru specializarea inteligentă, pentru tranziție industrială și antreprenoriat	300

	<p>2. Program de suport pentru valorizarea rezultatelor cercetării - RVP 3.0. -servicii de consultanță (mentoring și coaching) și programe de instruire (antreprenoriat, managementul IPR, marketing, etc) personalizate pe nevoile echipelor de cercetători din cadrul universităților publice din regiune, pentru a identifica rezultate ale cercetării cu potențial de piață și a dezvolta strategii de comercializare ale acestora.</p>	Universități, furnizori de servicii de formare și de consultanță publici sau privați	0,87	<p>RSO 7S1 Participări instituționale în programul RVP</p> <p>RSR 7S4 Angajați, organizații CDI/entități ITT care participă în programul RVP</p>	6 45
	<p>3. Creșterea capacității AMPR, beneficiarilor și potențialilor beneficiari de finanțare, prin acțiuni care contribuie la o mai bună și eficientă implementare a proiectelor, în domeniile de interes acoperite și strâns legate de obiectivele specifice RSO1.1 și RSO1.3</p>	AM, IMM potențiali beneficiari și beneficiari de finanțare, furnizori de servicii de formare și de consultanță publici sau privați	2,1	<p>RSO 7S2 Acțiuni organizate pentru capacitatea administrativă</p> <p>RSO 7S3 Participanți la acțiuni de capacitate administrativă</p>	26 390
Prioritatea 2. Nord-Est - o regiune mai digitalizată					
Obiectiv Specific FEDR	Operațiuni (orientativ)	Grup țintă	Alocare financiară orientativă (mil EUR)	Indicatori	Țintă 2029
RSO1.2 Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor	<p>1. Transformarea digitală a IMM-urilor orientată către creșterea intensității digitale -investiții pentru sprijinirea utilizării de instrumente, echipamente și servicii digitale prin realizarea de pagini proprii de internet, promovare digitală, găzduire tip „cloud”, e-facturare, e-comert, digitalizarea comunicării cu consumatorul și/sau clientul, dezvoltarea de mail-room-uri digitale, digitalizarea colectării datelor, etc. (conform indicelui UE de intensitate digitală);</p>	IMM-uri, clienți/utilizatori produse digitale	61.69	RCO 01 Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, medii, mari)	823
				RCO 02 Întreprinderi care primesc sprijin financiar sub forma de grant	823
				RCO13 Valoarea serviciilor, a produselor și a proceselor digitale dezvoltate pentru întreprinderi	55,52 mil eur
				RCR13 Întreprinderi care ating un nivel ridicat de intensitate digitală	823

	<p>2. Crearea de servicii publice digitale noi sau semnificativ îmbunătățite, orientate integrat atât către mediul privat cât și către cetățeni și comunitatea locală, prin:</p> <p>-dezvoltarea, testarea de aplicații și soluții tip e-guvernare noi, orientate către îmbunătățirea mediului de afaceri și antreprenoriatului și reducerea substanțială a sarcinii administrative a cetățeanului;</p> <p>-dezvoltarea platformelor de date deschise în formate standardizate, prietenoase pentru dezvoltarea de servicii publice orientate/solicitate către/de cetățeni și firme: crearea de sisteme informatice de servicii electronice integrate cu o platformă de management informațional geografic, gestiunea teritoriului și gestiune date urbane și modul consultare date urbanism - portal public, aplicații pentru utilizatorii smartphone cu module de raportări și incidente, ghidul turistic digital, agenda evenimentelor locale, etc.</p>	<p>Cetățeni, firme, societatea civilă, comunități locale, autorități și instituții publice locale</p>	<p>39.41</p>	<p>RCO 14 Instituții publice care beneficiază de sprijin pentru a dezvolta servicii și aplicații digitale</p> <p>RCO74 Populația vizată de proiecte derulate în cadrul strategiilor de dezvoltare teritorială integrată</p> <p>RCO75 Strategii de dezvoltare teritorială integrată care beneficiază de sprijin</p> <p>RCR11 Utilizatori de servicii și produse și procese digitale publice noi și optimizate</p>	<p>20</p> <p>1.191.270</p> <p>12</p> <p>193.761</p>
<p>Prioritatea 3. Nord-Est - o regiune durabilă, mai prietenoasă cu mediul</p>					
Obiectiv Specific FEDR	Operațiuni (orientativ)	Grup țintă	Alocare financiară orientativă (mil EUR)	Indicatori	Țintă 2029
<p>RSO2.1 Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră</p>	<p>1. Investiții în clădirile rezidențiale multifamiliale în vederea creșterii eficienței energetice, prin îmbunătățirea izolației termice (obligatoriu) a anvelopei clădirii, șarpantelor și învelitoarelor, crearea/reabilitarea/modernizarea sistemelor de ventilare și climatizare (inclusiv sisteme de răcire pasivă), înlocuirea instalațiilor de producere și utilizare agent termic pentru încălzire și apă caldă menajere cu surse regenerabile la scară mică, etc.;</p>	<p>Persoane care locuiesc în locuințe multifamiliale, blocuri de apartamente</p>	<p>46.65</p>	<p>RCO18 Locuințe cu performanță energetică îmbunătățită</p> <p>RCO74 Populația vizată de proiecte derulate în cadrul strategiilor de dezvoltare teritorială integrată</p> <p>RCO75 Strategii de dezvoltare teritorială integrată care beneficiază de sprijin</p>	<p>9.838</p> <p>1.191.270</p> <p>20</p>

	<p>2. Investiții în clădirile publice în vederea creșterii eficienței energetice, prin îmbunătățirea izolației termice (obligatoriu) a anvelopei clădirii, șarpantelor și învelitoarelor, crearea/reabilitarea/modernizarea sistemelor de ventilare și climatizare (inclusiv sisteme de răcire pasivă), înlocuirea instalațiilor de producere și utilizare agent termic pentru încălzire și apă caldă menajere cu surse regenerabile (cu excepția biomasei) la scară mică, etc.;</p>	<p>Utilizatori ai clădirilor publice aparținând autorităților și instituțiilor publice locale și centrale</p>	<p>276.93</p>	<p>RCO19 Clădiri publice cu performanță energetică îmbunătățită (metri pătrați)</p> <p>RRC26 Consum anual de energie primară (din care: al locuințelor, clădirilor publice, întreprinderilor etc.)</p> <p>RRC29 Emisii de gaze cu efect de seră estimate</p>	<p>497.188</p> <p>92.363 MWh/an</p> <p>18.178 echivalent tone de CO₂/an</p>
<p>RSO2.7. Intensificarea acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare</p>	<p>Investiții care promovează creșterea infrastructurii verzi în zonele urbane și care oferă servicii de tip ecosistem (menținerea temperaturilor scăzute, îmbunătățirea calității aerului, retenția apelor pluviale, etc.)</p> <p>Exemple de acțiuni:</p> <p>-Crearea, amenajarea, modernizarea și extinderea de spații verzi, amenajarea și modernizarea de păduri-parc, inclusiv prin reconversia funcțională a spațiilor urbane degradate, a terenurilor virane degradate/ neutilizate/abandonate, etc., prin acțiuni de curățare, toaletare și modelare a terenurilor, plantare cu plante perene, arbori și arbuști, reîmpăduriri, gazonare de suprafețe, foișoare, puncte de observare păsări, etc.;</p> <p>-Investiții care sunt legate de accesibilitatea la spațiile verzi (amenajarea de poteci și trasee pentru biciclete), soluții bazate pe natură, mobilier urban din materiale prietenoase cu mediul, managementul informatizat al fondului de arbori aferent investiției, etc., în limita unui procent de maxim 15% din bugetul proiectului.</p>	<p>Populația localităților urbane</p>	<p>68.39</p>	<p>RCO36 Infrastructuri verzi care beneficiază de sprijin pentru alte scopuri decât adaptarea la schimbările climatice</p> <p>RCO74 Populația vizată de proiecte derulate în cadrul strategiilor de dezvoltare teritorială integrată</p> <p>RCO75 Strategii de dezvoltare teritorială integrată care beneficiază de sprijin</p> <p>RRC95 Populația care are acces la infrastructuri verzi noi sau îmbunătățite</p>	<p>66,2</p> <p>1.191.270</p> <p>12</p> <p>527.784</p>

Prioritatea 4. Nord-Est - O regiune cu o mobilitate urbană mai durabilă					
Obiectiv Specific FEDR	Operațiuni (orientativ)	Grup țintă	Alocare financiară orientativă (mil EUR)	Indicatori	Țintă 2029
RSO2.8. Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de carbon	<p>1.Implementarea mobilității urbane durabile prin crearea, dezvoltarea transportului public în comun nepoluant, prin acțiuni orientate către crearea/modernizarea/extinderea/achiziționarea/instalarea/echiparea de: infrastructură rutieră utilizată exclusiv de transportul public în comun nepoluant, calea de rulare pentru tramvaie, rețele de alimentare troleibuze, material rulant electric tramvaie, troleibuze și autobuze electrice, stații de încărcare electrică pentru autobuze electrice, depouri/autobaze aferente, stații de transport public de călători, sisteme informaționale inteligente, sisteme de management inteligent al traficului, sisteme e-ticketing, parcări în punctele terminus ale liniilor de transport în comun la limita UAT, pentru a încuraja continuarea călătoriei spre punctele de interes cu mijloacele de transport în comun, etc.;</p> <p>2.Implementarea mobilități urbane durabile prin crearea, dezvoltarea de moduri alternative de transport nepoluant, prin acțiuni orientate către crearea/extinderea/instalarea/echiparea: piste și trasee pentru biciclete (inclusiv parcări biciclete, sisteme de închiriere); zone și trasee pietonale și semipietonale partajate (pietoni, bicicliști și deplasări motorizate pentru riverani, inclusiv prin reconversia străzilor), sisteme de reducere/interzicere a circulației autoturismelor, spații dedicate transportului nemotorizat și amenajări urbane pentru pietoni, configurarea, reconfigurarea infrastructurii rutiere pe străzile urbane, pentru prioritizarea transportului public de călători, cu bicicleta și pietonal, etc.;</p> <p><i>Ca parte integrantă a operațiunilor menționate anterior, pot fi vizate și acțiuni pentru implementarea soluțiilor inteligente pentru managementul parcărilor, dezvoltarea facilităților de tip parking integrate cu infrastructuri pentru deplasări nemotorizate (biciclete), amenajarea de aliniamente de arbori și arbuști, etc.</i></p>	Populația localităților urbane și a comunelor din componența ZUF, ZM.	277.31	RC054 Conexiuni intermodale noi sau modernizate	10
				RC055 Lungimea liniilor noi de tramvai și metrou	12,66
				RC056 Lungimea liniilor de tramvai și metrou reconstruite sau modernizate	4
				RC057 Capacitatea materialului rulant ecologic pentru transportul public colectiv	13.072
				RC058 Piste ciclabile care beneficiază de sprijin	36,68
				RC059 Infrastructuri pentru combustibili alternativi (puncte de realimentare/reîncărcare)	72
				RC060 Orașe și localități cu sisteme de transport urban digitalizate noi sau modernizate	8
				RC074 Populația vizată de proiecte derulate în cadrul strategiilor de dezvoltare teritorială integrată	1.191.270
				RC075 Strategii de dezvoltare teritorială	12

				integrată care beneficiază de sprijin	
				RCR62 Număr anual de utilizatori ai transporturilor publice noi sau modernizate	43.60 3.843
				RCR63 Număr anual de utilizatori ai liniilor de tramvai și de metrou noi sau modernizate	124.2 68.00 0
				RCR64 Număr anual de utilizatori ai pistelor ciclabile	33.75 2
Prioritatea 5. Nord-Est - o regiune mai accesibilă					
Obiectiv Specific FEDR	Operațiuni (orientativ)	Grup țintă	Alocare financiară orientativă (mil EUR)	Indicatori	Țintă 2029
RSO3.2. Dezvoltarea și ameliorarea unei mobilități naționale, regionale și locale sustenabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a	1.Îmbunătățirea conectivității legăturilor rutiere secundare către rețeaua rutieră și nodurile TEN-T prin modernizare de drumuri județene, construire de noi segmente de drum județean pentru conectarea la autostrăzi sau drumuri expres; 2.Dezvoltarea de soluții pentru descongestionarea/fluidizarea traficului prin crearea de variante ocolitoare pentru municipii/orașe, creare/modernizare pasaje, noduri rutiere, etc.; 3.Acțiuni de creștere a siguranței rutiere, după caz, ca parte integrantă a operațiunilor 1-2: măsuri de siguranță pasiva (atenuatori de impact și parapete de ghidare), semnalizarea acustică și vizuală a sectoarelor de drum periculoase și obstacolelor prin utilizarea energiei verzi, construire de pasaje denivelate, construire/amenajare de sensuri giratorii, măsuri de prevenire a incidentelor/accidentelor cauzate de fauna sălbatică (pasaje, tunele, casete betonate, canale pentru amfibieni etc.), construirea pasarelelor pietonale, acțiuni pentru siguranța rutieră pentru pietoni și bicicliști, etc.;	-Populația care locuiește în localitățile rurale și urbane, străbătute de drumurile modernizate/construite, inclusiv agenții economici din zonele respective -Populația localităților care beneficiază de proiecte de decongestionarea/fluidizarea traficului	182.16	RCO 44 Lungimea drumurilor noi care beneficiază de sprijin - altele	49,80
				RCO 46 Lungimea drumurilor reconstruite sau modernizate - altele	194
				RCR 55 Utilizatori de drumuri nou construite, reconstruite sau modernizate	9.050. 856
				7S5 Numărul de accidente pe an pe drumurile reconstruite reabilite/modernizare	13

mobilității transfrontaliere	<p>4.Acțiuni de asigurare a durabilității investiției, după caz, ca parte integrantă a operațiunilor 1-2: amplasarea de stații și puncte de încărcare electrică pentru a încuraja utilizarea vehiculelor electrice, reducerea impactului asupra ariilor protejate prin realizarea, refacerea coridoarelor ecologice în scopul asigurării conectivității laterale pentru speciile de animale; realizarea de aliniamente de arbori situate de-a lungul căilor de transport și parapete pentru protecție, apărări de maluri și consolidări de versanți, investiții pentru protecția drumului față de efectele generate de condiții meteorologice extreme, efect al schimbărilor climatice; etc.;</p> <p>5. Acțiuni de digitalizare pentru asigurarea/creșterea siguranței rutiere, după caz, ca parte integrantă a operațiunilor 1-2: sisteme de semnalizare rutieră orizontală și verticală, sisteme de siguranță active, monitorizare video a traficului, etc,</p>				12.32 5.204
Prioritatea 6. Nord-Est - o regiune educată					
Obiectiv Specific FEDR	Operațiuni (orientativ)	Grup țintă	Alocare financiară orientativă (mil EUR)	Indicatori	Țintă 2029
RSO4.2. Îmbunătățirea accesului la servicii și favorabile incluziunii și de calitate în educație, formare și învățare pe tot parcursul	1.Dezvoltarea infrastructurii educaționale pentru învățământul timpuriu (antepreșcolar și preșcolar), primar, gimnazial, liceal filiera teoretică, vocațională, tehnologică, învățământul profesional, inclusiv dual, învățământ universitar prin: crearea, modernizarea, extinderea, echiparea, dotarea și accesibilizarea acesteia, achiziționarea de mijloace de transport școlar electrice (echipate pentru transportul elevilor cu dizabilități locomotorii), inclusiv stații de încărcare electrică la nivel de unitate școlară, digitalizarea unităților (platforme digitale de comunicare și schimb de documente, baze de date, biblioteci virtuale, dotări cu infrastructura de proiectare și mapare video, tablete, echipamente	Copii, preșcolari, elevi, studenți, profesori, părinți, comunitatea locală care utilizează infrastructura de învățământ.	192.10	RCO57 Capacitatea materialului rulant ecologic pentru transportul public colectiv RCO 66 Capacitatea claselor din cadrul infrastructurilor pentru îngrijirea copiilor care beneficiaza de sprijin (noi sau modernizate)	128 6.283

vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online	<p>IT, software educaționale asociate învățământului on-line, etc.), infrastructura sportivă asociată unităților de învățământ, etc.</p> <p><i>Ca parte integrantă a operațiunilor de la pct.1, pot fi avute în vedere, după caz și următoarele acțiuni:</i></p> <p><i>-măsuri de consolidare structurală în funcție de nivelul de expunere și vulnerabilitate la riscurile identificate, în limita unui procent maxim din bugetul proiectului;</i></p> <p><i>-măsuri de asigurare a accesului copiilor, elevilor cu cerințe educaționale speciale la infrastructura educațională de masă incluzivă;</i></p> <p><i>-măsuri de tip FSE+ care adresează desegregarea și incluziunea socială în limita procentului prevăzut de RDC;</i></p>			RCO 67 Capacitatea claselor din cadrul infrastructurilor din domeniul învățământului care beneficiază de sprijin (noi sau modernizate)	26.976
				RCO74 Populația vizată de proiecte derulate în cadrul strategiilor de dezvoltare teritorială integrată	1.191.270
				RCO75 Strategii de dezvoltare teritorială integrată care beneficiază de sprijin	12
				RCR 70 Numarul anual al copiilor care utilizează infrastructurile pentru îngrijirea copiilor ce beneficiază de sprijin	6.283
				RCR 71 Numarul anual al elevilor care utilizează infrastructurile din domeniul învățământului ce beneficiază de sprijin	26.976
				RSR 7S6 - Utilizatori ai structurilor educaționale de masă noi/modernizate care aparțin grupurilor vulnerabile	10%

Prioritatea 7. Nord-Est - o regiune mai atractivă					
Obiectiv Specific FEDR	Operațiuni (orientativ)	Grup țintă	Alocare financiară orientativă (mil EUR)	Indicatori	Țintă 2029
RSO5.1. Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului sustenabil și a securității în zonele urbane	<p>Vor fi sprijinite operațiuni integrate care implementează acțiuni de dezvoltare urbană, incluzând investiții de regenerare urbană și de dezvoltare a turismului sustenabil și culturii:</p> <p>1.(Re)amenajarea/reabilitarea/modernizarea/extinderea de spații publice, din centre (istorice), cartiere: pietonizare, zone pietonale, spații de joacă, parcuri, scuaruri, grădini publice, alte zone cu spații verzi, pergole, alei (inclusiv mobilier urban), monumente de for public, străzi inteligente, sisteme de supraveghere video inteligente cu senzori IoT (inclusiv dotare centre de monitorizare video), iluminat inteligent, infrastructură specifică activităților de recreere pe lacuri, râuri, plaje, faleză și zona perimetrală (inclusiv piste de alergare și ciclism), digitalizare obiectivelor, etc.</p> <p>2.Restaurarea/consolidarea/protecția/conservarea/dotarea/digitalizarea patrimoniului cultural, adaptarea pentru găzduirea de evenimente și activități cultural creative, construirea/extinderea/modernizarea/reabilitarea/dotarea clădirilor cu funcții culturale, centrelor culturale, muzeelor, teatrelor, bibliotecilor, parcurilor educativ-științifice, construcția/reabilitarea/modernizarea bazelor de tratament, a centrelor balneare cu servicii integrate, rețelelor de captare și transport a izvoarelor minerale, parcurilor de aventuri, aquaparcurilor, susținerea întreprinzătorilor din industriile creative (meșteșuguri, artizanat, arte vizuale, etc., inclusiv acțiuni de promovare), dezvoltarea infrastructurii de acces pietonal, ciclabilă, de transport public în comun nepoluant către obiective, interconectate cu rețelele existente.</p> <p><i>Ca parte integrantă a operațiunilor 1-2, după caz, pot fi vizate și acțiuni pentru:</i></p> <p><i>- realizarea planurilor de interpretare și valorificare a obiectivelor de patrimoniu;</i></p>	Populația din UAT urban, zona urbană funcțională, zona metropolitană, turiști, antreprenori din industria cultural-creative, comunități locale și regionale, organizații de management a destinației, instituții de cult.	120.41	RCO 01 Intreprinderi care beneficiaza de sprijin (din care: micro, medii, mari)	151
				RCO 02 Intreprinderi care beneficiaza de sprijin prin granturi	151
				RCO 74 Populația din zonele acoperite de strategiile de dezvoltare teritoriala	1.191.270,
				RCO 75 Strategii pentru dezvoltare teritoriala integrata sprijinite	12
				RCO 77 Situri turistice si culturale sprijinite	20

	- <i>parcări inteligente justificate de dispariția zonelor de parcare existente urmare a reconfigurării spațiilor deschise, subiect al proiectelor de revitalizare/regenerare urbană, în limita unui procent maxim de 15% sau într-un cuantum fix.</i>			RCO 114 Spații deschise create sau reabilitate în zone urbane	1.290.034
				RCR 77 Vizitatori in siturile care beneficiaza de sprijin	1.027.881
				RCR 19 Intreprinderi cu cifra de afaceri crescuta	136

Sursa: <https://www.adrnordest.ro/programul-regional-nord-est-2021-2027-a-fost-aprobat-de-comisia-europeana/>

Conform **Planului de Dezvoltare Regională Nord-Est (PDR NE) 2021-2027**, orașele din regiune fac parte din următoarele tipologii:

- orașe care au potențial de dezvoltare la nivel regional și pot degaja creștere economică în teritoriile din jurul lor;
- orașe care au un potențial de dezvoltare local, beneficiază de resurse locale și se pot specializa pe unu-două domenii principale de activitate;
- orașe mici care au în mică parte funcțiuni socio-economice, o parte dintre ele fiind asimilate cu localități rurale și care sunt înconjurate de teritorii cu un potențial agricol/zootehnic care necesită un pachet integrat, complex de intervenții pentru asigurarea unui minim standard de viață;
- orașe/cartiere formate din comunități marginalizate și care necesită un proces de regenerare fizică, economică și socială.

În cele ce urmează, vom prezenta aspectele-cheie relevate de Planul de Dezvoltare Regională Nord-Est (PDR NE) 2021-2027. **Cu impact negativ**, menționăm:

- peste 58% din populația regiunii locuiește în mediul rural;
- existența multor zone lipsite de orașe pe o rază de 25-30 km;
- țările vecine (Ucraina și Republica Moldova) nu fac parte din Uniunea Europeană, fapt care îngreunează dezvoltarea unor axe de transport coerente la nivel European, cu implicații negative pentru Regiunea Nord-Est;
- aportul redus și constant al regiunii la Produsul Intern Brut Național - 10% (2013-2017);
- cel mai redus nivel de dezvoltare dintre regiunile României, exprimat prin cea mai redusă valoare a produsului intern brut pe locuitor – 27.498 lei în 2017 și cel mai redus indice de disparitate (produsul intern brut pe locuitor regional/național) - 61-63%;
- dificultăți întâmpinate de întreprinderile noi create legate atât de oferta cât și de cerere;
- nivelul scăzut al investițiilor străine realizate în regiune – doar 2,4% din total național investiții străine în 2018;
- disparități intraregionale privind distribuția firmelor active – 70% sunt concentrate în județele Iași, Bacău și Suceava în timp ce în Botoșani și Vaslui doar 16% - 2018;
- numărul scăzut al IMM-urilor (și al activităților) din regiune în domeniul TIC – doar 8% din numărul total național, 6,4% din total cifra de afaceri națională, 7,5% din total persoane ocupate;
- ponderea foarte redusă a celor care utilizează internetul pentru a face comenzi on-line de achiziții de bunuri și/sau servicii în scopuri personale – 17% în 2018;

Cu impact pozitiv, menționăm:

- patru dintre județele regiunii fac parte din trei Euroregiuni transfrontaliere;
- existența firmelor de dimensiuni mari în Suceava, care excelează la nivel național în fabricarea de hârtie și carton și fabricarea înghețatei;
- legăturile transfrontaliere ale regiunii sunt asigurate prin trei aeroporturi regionale (Bacău, Iași, Suceava), două puncte de trecere frontieră feroviară și cinci puncte de trecere frontieră rutiere (către Ucraina și Republica Moldova);
- regiunea contribuie cu 15,33% la formarea valorii adăugate brute naționale din agricultură - 2016;
- existența în regiune a 11 clustere în diverse domenii: textile-confecții, imagistică medicală, industria agroalimentară, turism, construcții, tehnologia informației și comunicațiilor, IT, new media, etc.

Totodată, în construcția PDR NE s-a avut în vedere constituirea portofoliului de proiecte prioritare, prin consultarea autorităților publice locale și a altor actori regionali asupra proiectelor propuse spre implementare în perioada de programare 2021-2027. Pentru municipiul Vatra Dornei sunt prezentate mai jos, după cum urmează:

Tabelul nr. 5: Portofoliul de proiecte prioritare aferent PDR NE 2021-2027 pentru Municipiul Vatra Dornei

	Obiectiv de politică	Titlu proiect	Valoare proiect euro
		Informații conforme cu datele prezentate în fișele de proiect transmise către ADR NORD-EST de Autoritățile Publice Locale	
Municipiul	-	Dezvoltarea domeniului schiabil, Municipiul Vatra Dornei	18.000.000
	OP2	Dezvoltarea managementului integrat al deșeurilor în Municipiul Vatra Dornei	8.330.000
	OP2	Proiect integrat privind reabilitarea și accesibilitatea parcurilor și spațiilor verzi din municipiul Vatra Dornei: Parcul Municipal Vatra Dornei și zona Runc	3.000.000

Vatra Dornei	OP3	Drum de mare viteaza Baia Mare-Suceava: Lot 1 Baia Mare – Bistrita, Lot 2 Bistrita – Vatra Dornei și Lot 3 Vatra Dornei – Suceava	21.770.000
---------------------	-----	---	------------

Sursa: Planul de Dezvoltare Regională Nord-Est 2021-2027

Pentru noile **Programe Regionale** ce vor primi finanțare în perioada 2021-2027, în **Politica de Coeziune**, există 5 obiective asociate, respectiv:

1. O Europă mai inteligentă, prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii;

2. O Europă mai verde, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice;

3. O Europă conectată, cu rețele strategice de transport și digitale;

4. O Europă mai socială, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate;

5. O Europă mai apropiată de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

Ca și **obiective**, Politica de Coeziune urmărește:

- valorificarea în beneficiul României a potențialului reprezentat de resursele europene disponibile;
- orientarea resurselor financiare al Uniunii Europene către domenii cheie, convergente și complementare cu impact real pentru calitatea vieții și bunăstarea cetățenilor.

Alocarea a avut în vedere un transfer de 20% din anvelopa financiară FSE+ către FEDR.

În perioada 2021-2027 România va beneficia de 8 **Programe**⁶, respectiv:

- 1. Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (PCIDIF);**
- 2. Programul Transport (PT);**
- 3. Programul Educație și Ocupare (PEO);**
- 4. Programul Incluziune și Demnitate Socială (PIDS);**
- 5. Programul Sănătate (PS);**
- 6. Programul Dezvoltare Durabilă (PDD);**
- 7. Programul Tranziție Justă (PTJ);**
- 8. Programul Asistență Tehnică (PAT).**

Pentru a beneficia alocările financiare, România va trebui să îndeplinească mai multe condiții favorizante, printre care:

- mecanisme eficiente de monitorizare a pieței achizițiilor publice;
- instrumente și capacități pentru aplicarea eficientă a normelor privind ajutoarele de stat;
- aplicare și implementare eficientă a Cartei drepturilor fundamentale a UE;
- implementarea și aplicarea Convenției Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități (UNCRPD).

Arhitectura propusă pentru programele regionale și/ sau naționale în perioada 2021-2027 este redată în cele ce urmează.

Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (PCIDIF) propune măsuri pentru dezvoltarea unui ecosistem CDI durabil, predictibil și stabil care să conducă la creșterea/menținerea locurilor de muncă pentru cercetare, crearea unui mediu motivant/attractiv pentru tinerii cercetători, creșterea abilităților acestora pentru transferul de cunoștințe dobândite către piață și, totodată, transferul tehnologic, precum și sprijinirea IMM-urilor în vederea introducerii inovării de produs/proces/serviciu în activitatea proprie precum și formarea personalului din cadrul acestora și din organizațiile de cercetare în domeniile specializare inteligentă, antreprenoriat și tranziție

⁶ Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, informații disponibile la adresa

<https://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/>, consultat la data de 24.05.2023

industrial. De asemenea vizează și digitalizarea serviciilor publice în beneficiul cetățenilor și creșterea gradului de integrare digitală a întreprinderilor, precum și digitalizarea sectorului cultural.

Programul are o alocare financiară totală de aprox. 2,2 mld euro din care: 1,6 mld euro din partea Uniunii Europene și 551 mil euro din Bugetul de Stat. În tabelul prezentat mai jos, au fost sintetizate oportunitățile de finanțare:

Tabelul nr. 8: Sinteza oportunităților de finanțare pentru PCIDIF

Nr. Crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
P 1.	Susținerea și promovarea unui ecosistem de CDI atractiv și competitiv în RO	RSO1.1 Dezvoltarea și consolidarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea de tehnologii avansate
		RSO1.3 Consolidarea creșterii durabile și a competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în IMM-uri, inclusiv prin investiții productive
		RSO1.4 Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat
P 2.	Digitalizare în administrația publică centrală și mediul de afaceri	RSO1.1 Dezvoltarea și consolidarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea de tehnologii avansate
		RSO1.2 Valorificarea beneficiilor digitalizării pentru cetățeni, întreprinderi, organizații de cercetare și autorități publice
P 3.	Transformarea digitală și furnizarea de servicii îmbunătățite în sectorul cultural	RSO4.6 Consolidarea rolului culturii și al turismului durabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială

Sursa: Autorul

Beneficiarii programelor sunt reprezentați de autoritatea centrală, autoritățile regionale și locale, autorități și entități private, centre și instituții de cercetare, centre de formare, ferme, instituții de învățământ și întreprinderi mari.

În același timp, există oportunități de participare a României ca membru în cadrul parteneriatelor dezvoltate în Spațiul de Cercetare European și Internațional (prin AP1) – în acest moment România fiind membră în 6 dintre cele 32 de parteneriate dezvoltate la nivel european. Totodată, interoperabilitatea reprezintă un element-cheie pentru Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (PCIDIF), în scopul digitalizării.

PT – Programul Transport înglobează o viziune pentru anul 2030 în care obiectivele constau în a avea în funcțiune în România o rețea de infrastructura de transport de înaltă calitate care să asigure conectivitatea între România și restul Uniunii Europene, precum și între toate regiunile țării, în siguranță și în armonie cu obiectivele de neutralitate climatică și protecție a mediului.

Obiectivul general al PT 2021-2027 este astfel de a asigura realizarea investițiilor ce răspund nevoilor de dezvoltare ale României identificate în Acordul de Parteneriat 2021-2027 în concordanță cu Raportul de țară și Recomandările specifice de Țară, dar și cu strategia dezvoltată de România pentru recuperarea în mod sustenabil a decalajelor de dezvoltare a infrastructurii de transport, respectiv Planul investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pe perioada 2020-2030 (PI).

Prin intermediul acestui program se vor lua măsuri în următoarele domenii: infrastructura rutieră, siguranță, securitate și interoperabilitate, infrastructura feroviară și serviciile feroviare, transportul fluvial și maritim, transportul intermodal, transportul aerian, transportul cu metroul, mobilitate urbană.

Programul are un buget total în valoare de 9,626 miliarde euro, din care: 4,650 miliarde euro contribuție UE și 4,975 miliarde euro din contribuție națională.

Tabelul nr.9: Sinteza oportunităților de finanțare pentru PT

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
P 1.	Îmbunătățirea conectivității primare rutiere	Dezvoltarea unei rețele TEN-T sustenabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente, sigure și intermodale
P 2.	Îmbunătățirea conectivității secundare rutiere	Dezvoltarea unei rețele TEN-T sustenabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente, sigure și intermodale
		Dezvoltarea și ameliorarea unei mobilități naționale, regionale și locale sustenabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și

		intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere
P 3.	Creșterea siguranței rutiere	Dezvoltarea unei rețele TEN-T sustenabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente, sigure și intermodale Dezvoltarea și ameliorarea unei mobilități naționale, regionale și locale sustenabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere
P 4.	Creșterea eficienței căilor ferate române	Dezvoltarea unei rețele TEN-T sustenabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente, sigure și intermodale Dezvoltarea și ameliorarea unei mobilități naționale, regionale și locale sustenabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere
P 5.	Creșterea atractivității transportului feroviar de călători	Dezvoltarea și ameliorarea unei mobilități naționale, regionale și locale sustenabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere
P 6.	Dezvoltarea mobilității sustenabile în nodurile urbane	Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon
P 7.	Dezvoltarea transportului naval și multimodal	Dezvoltarea unei rețele TEN-T sustenabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente, sigure și intermodale
P 8.	Asistență tehnică	

Sursa: Autorul

PS - Programul Sănătate surprinde măsurile planificate pentru domeniul sănătății publice, un domeniu de interes major, căruia i s-a acordat prioritate în ceea ce privește investițiile din fonduri nerambursabile. PS vine în continuarea eforturilor bugetului de stat și a bugetelor locale în sprijinirea implementării Strategiei Naționale de Sănătate 2022-2030 prin finanțarea de investiții atât în asistența prespitalicească și spitalicească, cât și în reziliența sistemului de sănătate, în principal în: diagnostic și tratament cancer, transplant, controlul bolilor transmisibile (inclusiv infecții asociate asistenței medicale), sistemul național de transfuzii etc. Programul va sprijini, de asemenea, intervenții care vizează dezvoltarea de soluții de cercetare și inovare în domeniul medical și dezvoltarea și utilizarea tehnologiilor digitale pentru facilitarea accesului la informație și educație.

Conform studiului „Profilul Stării de Sănătate pentru România 2021”, principalele provocări din domeniul sănătății sunt reprezentate de următoarele particularități:

- speranța de viață este una din cele mai scăzute din UE (2018);
- boala cardiovasculară este prima cauză de deces, mortalitatea prin cancer pulmonar este cea mai frecventă cauză de deces prin cancer;
- consumul de alcool, dieta nesănătoasă, fumatul reprezintă principalii factori de risc. Obezitatea și fumatul la copii sunt în creștere;
- cheltuielile cu sănătatea, deși au crescut, se mențin scăzute;
- sănătatea publică, înaintea pandemiei era subfinanțată și cu performanță suboptimală;
- cheltuiala în AMP este cea mai scăzută din UE;
- rețeaua de asistență medicală primară este în scădere și nu dispune de stimulente atractive pentru zonele rurale;
- rata mortalității evitabile este a treia cea mai ridicată din UE, iar cea a mortalității din cauze tratabile este dublă față de media UE;
- accesibilitate redusă la serviciile de sănătate, cu diferențe mari între urban și rural și pentru grupurile cu venituri mici și persoane vârstnice;
- persoanele din zonele rurale, cele care provin din comunități marginalizate și grupurile cu nivel socioeconomic mai scăzut se confruntă cu bariere de acces la servicii medicale;
- proporția de populație neasigurată este de 11%;
- capacitatea de testare pentru SARS CoV-2 este scăzută, cu rate de pozitivitate mari, în valurile 2,3 și 4;
- campania de vaccinare anti-COVID 19 este inefficientă, cu o rată de acoperire modestă.

Programul are un buget total în valoare de 5,88 mld. euro, fiind finanțat prin Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), Fondul Social European (FSE) și Bugetul de Stat.

Tabelul nr. 10: Sinteza oportunităților de finanțare pentru PS

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
P 1.	Creșterea calității serviciilor de asistență medicală primară, comunitară, a serviciilor oferite în regim ambulatoriu și îmbunătățirea și consolidarea serviciilor preventive	<p>Asigurarea accesului egal la asistență medicală și asigurarea rezilienței sistemelor de sănătate, inclusiv în ceea ce privește asistența medicală primară, precum și promovarea tranziției de la îngrijirea instituționalizată către îngrijirea în familie și în comunitate</p> <p>Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv servicii care promovează accesul la locuințe și îngrijire orientată către persoane, inclusiv asistență medicală Modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate Îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, precum și a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung</p>
P 2.	Servicii de reabilitare, paliative și spitalizări pentru boli cronice adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației, impactului dizabilității și profilului de morbiditate	<p>Asigurarea accesului egal la asistență medicală și asigurarea rezilienței sistemelor de sănătate, inclusiv în ceea ce privește asistența medicală primară, precum și promovarea tranziției de la îngrijirea instituționalizată către îngrijirea în familie și în comunitate</p> <p>Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv servicii care promovează accesul la locuințe și îngrijire orientată către persoane, inclusiv asistență medicală Modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate Îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, precum și a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung</p>
P 3.	Creșterea eficacității și rezilienței sistemului medical în domenii critice, de importanță strategică cu impact transversal asupra serviciilor medicale și asupra stării de sănătate	<p>Asigurarea accesului egal la asistență medicală și asigurarea rezilienței sistemelor de sănătate, inclusiv în ceea ce privește asistența medicală primară, precum și promovarea tranziției de la îngrijirea instituționalizată către îngrijirea în familie și în comunitate</p> <p>Promovarea învățării pe tot parcursul vieții, în special a oportunităților flexibile de actualizare a competențelor și de recalificare pentru toți, ținând seama de competențele antreprenoriale și digitale, printr-o mai bună anticipare a schimbării și a cerințelor de noi competențe bazate pe nevoile pieței muncii, precum și prin facilitarea tranzițiilor profesionale și promovarea mobilității profesionale</p> <p>Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv servicii care promovează accesul la locuințe și îngrijire orientată către persoane, inclusiv asistență medicală Modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate Îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, precum și a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung</p>
P 4.	Investiții în infrastructuri spitalicești noi	Asigurarea accesului egal la asistență medicală și asigurarea rezilienței sistemelor de sănătate, inclusiv în ceea ce privește asistența medicală primară, precum și promovarea tranziției de la îngrijirea instituționalizată către îngrijirea în familie și în comunitate
P 5.	Abordări inovative în cercetarea din domeniul medical	Dezvoltarea și sporirea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
P 6.	Digitalizarea sistemului medical	Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice
P 7.	Măsurile care susțin domeniile oncologie și transplant	Asigurarea accesului egal la asistență medicală și asigurarea rezilienței sistemelor de sănătate, inclusiv în ceea ce privește asistența medicală primară, precum și promovarea tranziției de la îngrijirea instituționalizată către îngrijirea în familie și în comunitate
		Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv servicii care promovează accesul la locuințe și îngrijire orientată către persoane, inclusiv asistență medicală Modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate Îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, precum și a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung

Sursa: Autorul

Beneficiarii programului sunt reprezentați de Ministerul Sănătății și alte autorități publice centrale, autoritățile publice locale, unități sanitare publice, cabinete ale medicilor de familie, instituții de învățământ publice, entități publice și private pentru domeniul cercetării medicale, alte entități publice și parteneriate dintre autoritățile și instituțiile publice centrale și locale și unități sanitare și parteneriate dintre entități publice și private în domeniul cercetării medicale (doar pentru proiecte cu mecanism competitiv P5 cercetare).

PIDS - Programul Incluziune și Demnitate Socială are ca scop sprijinirea incluziunii sociale a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile, mai ales ale celor cu risc ridicat, inclusiv prin reducerea decalajului rural-urban în ceea ce privește sărăcia și excluziunea socială și creșterea accesului la servicii de calitate pentru populația vulnerabilă, urmărind următoarele obiectivele generale:

- creșterea accesului la servicii sociale pentru populația vulnerabilă, cu precădere din mediul rural prin înființarea și dezvoltarea de servicii sociale la nivel local;
- creșterea calității și capacității serviciilor sociale destinate persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile prin asigurarea de personal de specialitate bine pregătit la nivel local și infrastructura adecvată;
- reducerea gradului de excluziune socială pentru grupurile vulnerabile prin oferirea de sprijin și servicii accesibile pentru depășirea situațiilor de dificultate în care se află;
- creșterea capacității autorităților locale de a identifica nevoile sociale ale comunității într-un mod participativ și de a elabora planuri de acțiune adecvate.

Programul are un buget total în valoare de 4,1 mld. euro, din care 3,3 mld. euro alocare din partea UE și 786 milioane de euro din Bugetul de Stat.

Tabelul nr. 11 Sinteza oportunităților de finanțare pentru PIDS

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
P 1.	Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității	Îmbunătățirea accesului la servicii și favorabile incluziunii și de calitate în educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online
		Promovarea incluziunii socioeconomice a comunităților marginalizate, a gospodăriilor cu venituri reduse și a grupurilor defavorizate, inclusiv a persoanelor cu nevoi speciale, prin acțiuni integrate, inclusiv locuințe și servicii sociale
		Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, precum și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, începând de la educația și îngrijirea timpurie, continuând cu educația și formarea generală și profesională până la învățământul terțiar, precum și educația și învățarea în rândul adulților, inclusiv prin facilitarea mobilității în scopul învățării pentru toți și a accesibilității pentru persoanele cu dizabilități

Nr. Crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
		<p>Promovarea integrării socio-economice a comunităților marginalizate, cum ar fi romii</p> <p>Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv servicii care promovează accesul la locuințe și îngrijire orientată către persoane, inclusiv asistență medicală</p> <p>Modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate</p> <p>Îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, precum și a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung</p>
P 2.	Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității – zona rurală	Promovarea a integrării sociale a persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, inclusiv a persoanelor celor mai defavorizate și a copiilor
P 3.	Protejarea dreptului la demnitate socială	<p>Promovarea incluziunii socioeconomice a comunităților marginalizate, a gospodăriilor cu venituri mici și a grupurilor dezavantajate, inclusiv a persoanelor cu nevoi speciale, prin acțiuni integrate, inclusiv locuințe și servicii sociale</p> <p>Îmbunătățirea accesului la piața muncii și măsuri de activare pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, îndeosebi prin implementarea Garanței pentru tineret, pentru șomerii de lungă durată și grupurile defavorizate de pe piața muncii și pentru persoanele inactive, precum și prin promovarea desfășurării de activități independente și a economiei sociale</p> <p>Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv servicii care promovează accesul la locuințe și îngrijire orientată către persoane, inclusiv asistență medicală</p> <p>Modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate</p> <p>Îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, precum și a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung</p>
P 4.	Sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces limitat la serviciile primare	<p>Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv servicii care promovează accesul la locuințe și îngrijire orientată către persoane, inclusiv asistență medicală</p> <p>Modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate</p> <p>Îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități, precum și a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung</p> <p>Promovarea incluziunii socioeconomice a comunităților marginalizate, a gospodăriilor cu venituri mici și a grupurilor dezavantajate, inclusiv a persoanelor cu nevoi speciale, prin acțiuni integrate, inclusiv locuințe și servicii sociale</p>
P 5.	Reducerea disparităților dintre copiii la risc de sărăcie și/sau excluziune socială și ceilalți copii	<p>Promovarea unei participări echilibrate din punctul de vedere al genului pe piața forței de muncă, a unor condiții de muncă egale și a unui echilibru mai bun între viața profesională și cea privată, inclusiv prin accesul la servicii de îngrijire a copiilor și a persoanelor aflate în întreținere, la prețuri abordabile</p> <p>Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv la servicii care promovează accesul la locuințe și la asistență medicală centrată pe persoană, inclusiv la asistență medicală; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, acordând o atenție deosebită copiilor și grupurilor defavorizate; îmbunătățirea</p>

Nr. Crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
		<p>accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu handicap, a eficacității și rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung</p> <p>Promovarea incluziunii socioeconomice a comunităților marginalizate, a gospodăriilor cu venituri mici și a grupurilor dezavantajate, inclusiv a persoanelor cu nevoi speciale, prin acțiuni integrate, inclusiv locuințe și servicii sociale</p>
P 6.	Servicii de suport pentru persoane vârstnice	<p>Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv la servicii care promovează accesul la locuințe și la îngrijire centrată pe individ, inclusiv asistență medicală; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, punând un accent deosebit pe copii și grupurile defavorizate; îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu handicap, a eficacității și a rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung</p> <p>Promovarea incluziunii socioeconomice a comunităților marginalizate, a gospodăriilor cu venituri mici și a grupurilor dezavantajate, inclusiv a persoanelor cu nevoi speciale, prin acțiuni integrate, inclusiv locuințe și servicii sociale</p>
P 7.	Sprijin pentru persoanele cu dizabilități	<p>Favorizarea incluziunii active în vederea promovării egalității de șanse, a nediscriminării și a participării active, precum și în vederea îmbunătățirii capacității de inserție profesională, în special în rândul grupurilor defavorizate</p> <p>Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri accesibile, inclusiv la servicii care promovează accesul la locuințe și la îngrijire centrată pe individ, inclusiv asistență medicală; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, punând un accent deosebit pe copii și grupurile defavorizate; îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu handicap, a eficacității și a rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung</p> <p>Promovarea incluziunii socioeconomice a comunităților marginalizate, a gospodăriilor cu venituri mici și a grupurilor dezavantajate, inclusiv a persoanelor cu nevoi speciale, prin acțiuni integrate, inclusiv locuințe și servicii sociale</p>
P 8.	Servicii sociale si de suport acordate altor grupuri vulnerabile	<p>Promovarea integrării socio-economice a resortisanților țărilor terțe, inclusiv a migranților</p> <p>Lărgirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și la prețuri abordabile, inclusiv la servicii care promovează accesul la locuințe și la îngrijire centrată pe individ, inclusiv asistență medicală; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială, punând un accent deosebit pe copii și grupurile defavorizate; îmbunătățirea accesibilității, inclusiv pentru persoanele cu handicap, a eficacității și a rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung</p> <p>Promovarea incluziunii socio-economice a comunităților marginalizate, a gospodăriilor cu venituri reduse și a grupurilor dezavantajate, inclusiv a persoanelor cu nevoi speciale, prin acțiuni integrate care să vizeze locuințele și serviciile sociale</p> <p>Promovarea integrării socio-economice a resortisanților țărilor terțe, inclusiv a migranților, prin acțiuni integrate care să includă locuințele și serviciile sociale</p>

Nr. Crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
P 9.	Inovarea socială (Acțiuni sociale inovatoare)	Favorizarea incluziunii active în vederea promovării egalității de șanse, a nediscriminării și a participării active, precum și în vederea îmbunătățirii capacității de inserție profesională, în special în rândul grupurilor defavorizate
P 10.	Ajutorarea persoanelor defavorizate	Reducerea deprivării materiale

Sursa: Autorul

PDD - Programul Dezvoltare Durabilă direcționează sprijinul acordat către un număr limitat de sectoare de intervenție. Astfel, prin PDD vor fi finanțate nevoile de dezvoltare din următoarele sectoare: adaptarea la schimbările climatice prin creșterea eficienței energetice și dezvoltarea sistemelor inteligente de energie, a soluțiilor de stocare și a sistemului energetic, dar și la îmbunătățirea infrastructurii de apă și apă uzată; economia circulară; conservarea biodiversității; calitatea aerului; decontaminarea siturilor poluate.

Din analiza socio-economică efectuată pentru sectoarele avute în vedere pentru PDD, au rezultat următoarele aspecte:

- infrastructura de apă și apă uzată insuficientă și inadecvată în raport cu cerințele de conformare cu directivele privind calitatea apei potabile și epurarea apelor uzate urbane, și pentru asigurarea adecvată a calității vieții;
- infrastructură insuficientă de colectare separată, pregătire pentru reutilizare, reciclare și tratare a deșeurilor, nefiind asigurate premisele necesare pentru conformarea cu Pachetul privind Economia Circulară (PEC);
- nivel limitat al resurselor pentru asigurarea managementului adecvat și măsurilor pentru protejarea și refacerea naturii;
- măsuri insuficiente pentru îndeplinirea cerințelor de monitorizare și reducere a emisiilor pentru a asigura o contribuție eficientă la realizarea obiectivelor UE privind calitatea aerului;
- slaba cunoaștere a situației privind siturile contaminate și risc crescut asupra sănătății umane și a mediului;
- gradul insuficient de adaptare la efectele schimbărilor climatice și managementul riscurilor.

Programul are un buget total în valoare de 5,2 miliarde euro, din care 4,04 mld euro alocare din partea Uniunii Europene și 1,2 miliarde euro din Bugetul de Stat.

Tabelul nr. 12: Sinteza oportunităților de finanțare pentru PDD

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
P 1.	Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară	Promovarea accesului la apă și o gospodărire sustenabilă a apelor
		Promovarea tranziției la o economie circulară și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor
P 2.	Protecția mediului prin conservarea biodiversității, asigurarea calității aerului și remediere a siturilor contaminate	Intensificarea acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare
P 3.	Promovarea adaptării la schimbările climatice și managementul riscurilor	Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor de dezastre și a rezilienței, ținând seama de abordările ecosistemice
P 4.	Promovarea eficienței energetice, a sistemelor și rețelelor inteligente de energie și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră
		Promovarea energiei din surse regenerabile în conformitate cu Directiva (UE) 2018/2001, inclusiv cu criteriile de sustenabilitate prevăzute în cadrul acesteia
		Dezvoltarea la nivel local a unor sisteme energetice, rețele și sisteme de stocare inteligente în afara rețelei energetice transeuropene (TEN-E)

Sursa: Autorul

Ca o clarificare, noțiunea de "smart grid" de la nivelul promovării eficienței nu se referă doar la energie, ci de exemplu, și proiectele de apă pot conține astfel de elemente.

PEO - Programul Educație și Ocupare reprezintă o intervenție necesară la nivelul țării, având în vedere faptul că România se confruntă cu o serie de deficiențe, care pot fi ameliorate prin intermediul acestuia.

Cele mai mari provocări pe care le înfruntă România în acest domeniu sunt: nivelul de instruire scăzut în ceea ce privește competențele de bază, digitale și non-tehnice, participare redusă la educația și îngrijirea timpurie, rată ridicată de părăsire timpurie a școlii, relevanța redusă pentru piața forței de muncă a educației și formării profesionale și a învățământului superior, deficitul de cadre didactice, mai ales în mediul rural, precum și acces precar la formarea profesională.

Obiectivul național de politică privind educația și ocuparea este: „O Românie mai socială cu acces egal la ocupare durabilă, de calitate, la un sistem de educație relevant pentru piața muncii, stimulativ pentru învățarea pe tot parcursul vieții, o societate bazată pe solidaritate și condiții de viață mai bune pentru toți cetățenii”. Acest obiectiv este în acord cu obiectivul de politică 4 al UE și cuprinde 2 obiective majore, respectiv:

- (i) „Optimizarea sistemelor de educație și formare pentru a răspunde cerințelor pieței muncii, concomitent cu promovarea accesului egal la educație și stimularea învățării pe tot parcursul vieții”;
- (ii) „Consolidarea funcționării eficiente a pieței muncii și facilitarea accesului și a participării incluzive și egale la ocupare de calitate și durabilă pentru resursa de forță de muncă”.

Programul are un buget total în valoare de 4,3 mld. euro, din care 3,4 mld. euro din Fondul Social European+ și 857 milioane euro din Bugetul de Stat.

Tabelul nr.13: Sinteza oportunităților de finanțare pentru PEO

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
P 1.	Modernizarea instituțiilor pieței muncii	Modernizarea instituțiilor și a serviciilor pieței muncii pentru ca acestea să evalueze și să anticipeze necesitățile în materie de competențe, să asigure o asistență promptă și personalizată și să sprijine corelarea cererii și a ofertei, tranzițiile și mobilitatea pe piața muncii
P 2.	Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii	Îmbunătățirea accesului la piața muncii și măsuri de activare pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, îndeosebi prin implementarea Garanței pentru tineret, pentru șomerii de lungă durată și grupurile defavorizate de pe piața muncii și pentru persoanele inactice, precum și prin promovarea desfășurării de activități independente și a economiei sociale
P 3.	Creșterea accesului pe piața muncii pentru toți	Îmbunătățirea accesului la piața muncii și măsuri de activare pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, îndeosebi prin implementarea Garanței pentru tineret, pentru șomerii de lungă durată și grupurile defavorizate de pe piața muncii și pentru persoanele inactice, precum și prin promovarea desfășurării de activități independente și a economiei sociale
		Promovarea unei participări echilibrate din perspectiva genului la piața muncii, condiții de muncă egale și un echilibru mai bun între viața profesională și cea privată, inclusiv prin intermediul accesului la servicii de îngrijire a copiilor și a persoanelor aflate în întreținere, la prețuri abordabile
P 4.	Antreprenoriat și economie socială	Promovarea adaptării la schimbare a lucrătorilor, a întreprinderilor și a antreprenorilor, a îmbătrânirii active și în condiții bune de sănătate și a unui mediu de lucru sănătos și bine adaptat, care să reducă riscurile la adresa sănătății
		Îmbunătățirea accesului la piața muncii și măsuri de activare pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, îndeosebi prin implementarea Garanței pentru tineret, pentru șomerii de lungă durată și grupurile defavorizate de pe piața muncii și pentru persoanele inactice, precum și prin promovarea desfășurării de activități independente și a economiei sociale.
P 5.	Îmbunătățirea participării copiilor la educația antepreșcolară și preșcolară	Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, precum și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, de la educația și îngrijirea timpurie, educația și formarea generală și profesională până la învățământul terțiar, precum

Nr. crt.	Prioritatea	Obiectiv specific
		și educația și învățarea în rândul adulților, inclusiv prin facilitarea mobilității în scop educațional pentru toți și a accesibilității pentru persoanele cu dizabilități
P 6.	Prevenirea părăsirii timpurii a școlii și creșterea accesului și a participării grupurilor dezavantajate la educație	Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, precum și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, de la educația și îngrijirea timpurie, educația și formarea generală și profesională până la învățământul terțiar, precum și educația și învățarea în rândul adulților, inclusiv prin facilitarea mobilității în scop educațional pentru toți și a accesibilității pentru persoanele cu dizabilități.
P 7.	Creșterea calității ofertei de educație și formare profesională pentru asigurarea echității sistemului și o mai bună adaptare la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic	Îmbunătățirea sistemelor de educație și de formare
P 8.	Creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic	Îmbunătățirea calității, a caracterului incluziv, a eficacității și a relevanței pentru piața muncii a sistemelor de educație și formare, inclusiv prin validarea învățării nonformale și informale, pentru a sprijini dobândirea de competențe-cheie, inclusiv de competențe antreprenoriale și digitale, precum și prin promovarea introducerii sistemelor de formare duală și a ucenicilor
		Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, precum și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, de la educația și îngrijirea timpurie, educația și formarea generală și profesională până la învățământul terțiar, precum și educația și învățarea în rândul adulților, inclusiv prin facilitarea mobilității în scop educațional pentru toți și a accesibilității pentru persoanele cu dizabilități
P 9.	Consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității	Îmbunătățirea calității, a caracterului incluziv, a eficacității și a relevanței pentru piața muncii a sistemelor de educație și formare, inclusiv prin validarea învățării non-formale și informale, pentru a sprijini dobândirea de competențe-cheie, inclusiv de competențe antreprenoriale și digitale, precum și prin promovarea introducerii sistemelor de formare duală și a ucenicilor
		Promovarea învățării pe tot parcursul vieții, în special a oportunităților flexibile de perfecționare și recalificare pentru toți, ținând seama de competențele antreprenoriale și digitale, anticipând mai bine schimbările și noile cerințe în materie de competențe pe baza nevoilor pieței muncii, facilitând tranzițiile profesionale și încurajând mobilitatea profesională
P 10.	Asistență tehnică	

Sursa: Autorul

Beneficiari sunt reprezentați de instituții de învățământ preuniversitar și universitar/instituții relevante pentru piața muncii, organizații neguvernamentale și asociații profesionale, parteneri sociali, mediul academic.

Strategia Regională pentru Specializare Inteligentă RIS3 propune un cadru coerent pentru investiții, care se concentrează pe susținerea start-up-urilor și a IMM-urilor inovative, consolidarea actualelor infrastructuri, capacități și competențe în materie de cercetare și inovare, stimularea cooperării între organizațiile publice de cercetare și industriile inovatoare sau facilitarea ascensiunii regiunilor în cadrul lanțului economic. La nivelul regiunii Nord-Est au fost identificate 212 infrastructuri de cercetare iar ca domenii relevante, au fost setate **șase domenii de specializare inteligentă relevante la nivel regional**, respectiv:

Tabelul nr. 14: Domenii de specializare inteligentă relevante la nivelul Regiunii Nord-Est

Companii din cele șase domenii de specializare inteligentă regională								TOTAL
Număr companii	Agroalimentar	Biotehnologii	IT&C	Mediu	Textile	Turism	Companii din alte domenii, cu peste 50 angajați	
	191	40	51	90	43	270	90	775

Sursa: Strategia Regională pentru Specializare Inteligentă RIS3

În cadrul *Strategiei Regionale pentru Specializare Inteligentă RIS3* sunt identificate domenii și nișe de specializare inteligentă pentru Regiunea Nord-Est, pe care le vom prelua în cele ce urmează, ca element relevant pentru Municipiul Câmpulung Moldovenesc, întrucât pot reprezenta potențiale direcții de acțiune promovate prin proiecte dedicate mediului de afaceri, în acord cu industriile dezvoltate de la nivelul Municipiului.

Tablel nr. 15: Nișe de specializare inteligentă de la nivelul Regiunii Nord-Est

Domeniu	Nișă de specializare
AGROALIMENTAR& INDUSTRIA LEMNULUI	Smart farming Utilizarea produselor agricole în scopuri non-alimentare Impactul agriculturii asupra mediului Biosecuritate și siguranță alimentară Sectorul forestier și industria lemnului
ENERGIE	Energie din surse alternative Eficiență energetică
MEDIU	Apă (soluții inovative) Aer(soluții inovative) Economie circulară
TEXTILE	Procese și aplicații high-tech în textile Textile tehnice și funcționale Digital fashion
TIC	Modernizare industrială Cybersecurity Trasabilitate și big data Smart city și smart village Dezvoltare de noi produse TIC hardware & software și soluții de testare
SĂNĂTATE	Biotehnologii medicale și farmaceutice Medicină de precizie Medicină de prevenție E-health Biosecuritate(colaborare medicină veterinară-medicină umană)
TURISM	Soluții TIC pentru turism Marketing și promovare creativă Turism pentru stil de viață sănătos Eco-turism Turism de business Turism cultural

Sursa: Strategia Regională pentru Specializare Inteligentă RIS3

Componentă a politicii europene de coeziune, specializarea inteligenta beneficiază de susținere financiară, inclusiv prin intermediul fondurilor europene nerambursabile. România are și va avea în perioada de programare 2021-2027 atât

strategii regionale de specializare inteligentă, cât și o componentă națională a specializării inteligente, care va fi subsumată Strategiei Naționale de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă 2021-2027 (SNCISI).

1.2.3. Strategii județene și locale

Strategia de Dezvoltare a Județului Suceava 2021-2027 este un document strategic care clarifică, organizează și ordonează eforturile și prioritățile Consiliului Județean și, în mod indirect, ale tuturor părților implicate în procesele de management public la nivel județean, ținând în egală măsură cont de nevoile și așteptările fiecărei unități administrativ-teritoriale din județ, de așteptările mediului de afaceri și de percepția societății civile. Documentul prezintă și fundamentează etapele de planificare strategică care se vor parcurge pentru ca Județul Suceava să devină un județ adaptabil, performant și pregătit să facă față provocărilor. Strategia a avut la bază corelația dintre nevoile de dezvoltare la nivel local și impactul soluțiilor planificate să soluționeze aceste nevoi, urmărindu-se în permanență optimizarea acestei relații.

Strategia propune o viziune a dezvoltării la nivel județean, conform căreia județul Suceava va deveni spațiul parteneriatelor durabile, un județ cu cetățeni activi și responsabili în contextul unei economii dinamice, competitive și inovative.

Viziunea, misiunea și valorile adoptate în cadrul Strategiei de dezvoltare a județului Suceava 2021-2027

Măsurile propuse în **Planul de menținere a calității aerului în județul Suceava 2021 – 2025** vizează următoarele domenii: infrastructura de transport, emisiile generate de sursele de ardere în special încălzirea instituțională, emisiile, rețeaua de distribuție a gazelor naturale, emisiile generate din arderea combustibilului solid (lemn). O atenție specială s-a acordat măsurii referitoare la introducerea rețelelor de gaze naturale pentru reducerea utilizării combustibilului solid (lemn), în zonele rurale ale județului Suceava.

În această direcție la momentul anului 2022 în Vatra Dornei este în implementare proiectul *Înființare sistem distribuție gaze naturale în localitățile Vatra Dornei și Roșu, aparținătoare Municipiului Vatra Dornei*.

La momentul elaborării **Planului Județean de Gestiune a Deșeurilor Suceava, pentru perioada 2019-2025** la nivel județean, nu existau date privind generarea DCD. Conform datelor EUROSTAT, media de generare a DCD în România a fost de 66 kg/locuitor x an în 2012, scăzând până la 16 kg/locuitor x an în 2016. EUROSTAT nu oferă date despre cantitatea medie generată la nivel UE, însă cantitatea raportată a fi generată în România este de departe cea mai redusă, valorile raportate de celelalte state variind între 166 – 5.800 kg/locuitor x an.

După cum se menționează și în PNGD 2018 – 2025, ținând cont de situația actuală în sectorul DCD, de lipsa legislației specifice privind cerințele de raportare pentru firmele de construcții, precum și având în vedere rezultatele studiilor recente realizate¹⁸, se poate aprecia ca la nivel național cantitățile de DCD generate sunt subestimate.

Referitor la gestionarea deșeurilor din construcții și desființări, conform Legii nr. 211/2011, obligația de efectuarea operațiunilor de tratare în conformitate cu prevederile legale sau de a transfera aceste deșeuri unui operator economic autorizat care desfășoară activități de tratare a deșeurilor (prin intermediul unui operator de colectare) îi revine producătorul de deșeuri sau, după caz, deținătorul. Producătorul de deșeuri sau deținătorul rămâne responsabil pentru realizarea operațiilor de valorificare sau eliminare, conform art. 23 al din Legea nr. 211/2011.

Potrivit prevederilor legislative menționate în Legea 211/2011, cu modificările și completările ulterioare, titularul autorizației de construire/desființare este responsabil pentru gestionarea deșeurilor din construcții și atingerea obiectivelor de reciclare/valorificare în conformitate cu prevederile art. 17 alin.(3) din cadrul aceleiași legi.

Colectarea DCD de la populație intră în atribuția operatorilor de salubritate, conform Legii nr. 101/2006 a serviciului de salubritate a localităților, cu modificările și completările ulterioare, care le transportă la instalațiile de reciclare/valorificare, respectând principiul proximității. De asemenea, deșeurile pot fi depozitate în zonele unde este necesară aducerea terenurilor la cotă prin utilizarea materialelor de umplutură.

Obiectivele privind gestionarea deșeurilor pentru perioada de planificare 2020 - 2025 și relevante la nivelul județului Suceava au fost stabilite pe baza obiectivelor și țintelor prevăzute în PNGD, pentru fiecare categorie de deșeuri care face obiectul planificării. În vederea estimării capacităților investițiilor noi, au fost luate în considerare și obiectivele privind pregătirea pentru reutilizare și reciclare, precum și obiectivul de reducere a cantității de deșeuri depozitate din cadrul pachetului economiei circulare aprobat în iunie 2018.

Scopul stabilirii obiectivelor și țintelor privind gestionarea deșeurilor în județul Suceava constituie bază pentru identificarea și stabilirea măsurilor de implementare și a indicatorilor de monitorizare.

Deși perioada de planificare se finalizează în anul 2025, la stabilirea măsurilor și la estimarea noilor capacități de investiții pentru gestionarea deșeurilor municipale, au fost luate în considerare obiectivele și țintele naționale și europene până în anul 2040.

Țintele stabilite în legislația actuală sunt completate cu propunerile privind revizuirea Directivelor din domeniul gestionării deșeurilor avute în vedere de "Pachetul pentru economie circulară" aprobat în iunie 2018.

În ce privește obiectivele și țintele privind deșeurile din construcții și desființări sunt prevăzute ținte și termene de îndeplinire și, de asemenea, justificările referitoare la stabilirea acestora. Tabelele următoare prezintă obiectivele și țintele privind gestionarea DCD care sunt relevante la nivelul județului Suceava, iar Municipiul Vatra Dornei aderă la acestea.

Tabelul nr. 16: Obiectivele și țintele privind gestionarea DCD la nivelul județului Suceava

Nr. Crt.	Obiectiv	Tintă/ Termen	Justificare
Obiective tehnice			
1	Creșterea gradului de reutilizare și reciclare a deșeurilor din construcții și desființări (în sarcina persoanelor juridice pe numele cărora sunt emise autorizațiile de construcție/ desființare)	Minimum 70% din cantitatea de deșeuri provenite din activitățile de construcții în anul 2020	Conformare cu prevederile legislative din Legea nr. 211/2011, cu modificările și completările ulterioare, OUG NR. 68/2016, PNGD
2	Asigurarea capacităților de eliminare pentru DCD care nu pot fi valorificate	Termen: permanent, începând cu anul 2021	Obiectiv prevăzut în PNGD
Obiective privind raportarea			
3	Îmbunătățirea sistemului de raportare a datelor privind DCD	Termen: permanent, începând cu anul 2021	Obiectiv prevăzut în PNGD

Sursa: PJGD Suceava 2019-2025

Planul de Mobilitate Urbană Durabilă Municipiul Vatra Dornei 2018-2030 a fost elaborat pentru Unitatea Administrativ Teritorială Vatra Dornei, alcătuită din orașul Vatra Dornei și localitățile aparținătoare: Roșu, Argeștru și Todireni.

Obiectivele strategice cuprinse în PMUD Vatra Dornei sunt următoarele:

- Eficiență economică – îmbunătățirea eficienței și eficacității sistemului de transport de persoane și bunuri și dezvoltarea economică a municipiului.
- Mediu – reducerea consumului de energie, a poluării fonice și a aerului precum și a emisiilor de gaze cu efect de seră asociate sistemului de transport.
- Accesibilitate – asigurarea opțiunilor de deplasare accesibile economic și diversificate pentru toți locuitorii municipiului către destinații sau servicii esențiale și pentru turiști către punctele de interes.
- Siguranță și securitate – Creșterea siguranței și securității în deplasare pentru locuitori și turiști, indiferent de modul de deplasare folosit.
- Calitatea vieții – Creșterea calității mediului urban și a procesului de proiectare urbană în beneficiul locuitorilor și activităților turistice și dezvoltării economice și sociale integrate.

Conform **Programului de Îmbunătățire a Eficienței Energetice - Municipiul Vatra Dornei, Județul Suceava (aprilie 2019)**, eficiența energetică reprezintă un obiectiv strategic al politicii energetice naționale, datorită contribuției majore pe care aceasta o are la realizarea siguranței alimentării cu energie, a dezvoltării durabile și competitivității, la economisirea resurselor energetice primare, precum și la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, iar misiunea municipiului este aceea de creștere a eficienței energetice și utilizarea resurselor alternative pe principiul dezvoltării durabile.

În urma analizei situației referitoare la modul de utilizare a resurselor energetice în principalele sectoare de activitate ale Municipiului Vatra Dornei au fost stabilite o serie de obiective, după cum urmează:

- Realizarea investițiilor necesare pentru respectarea criteriilor de performanță a serviciilor;
- Realizarea investițiilor necesare pentru promovarea măsurilor de eficiență energetică la clădirile și în instalațiile aferente acestora de pe curprinsul municipiului Vatra Dornei;
- Realizarea investițiilor necesare pentru utilizarea resurselor energetice regenerabile locale;
- Implementarea unui sistem de management și performanță energetică în municipiul Vatra Dornei (servicii publice, cetățeni și societăți comerciale);
- Dezvoltarea unor mecanisme specifice de promovare a eficienței energetice și a utilizării resurselor regenerabile prin metode stimulative sau imperative;
- Reglementări locale pentru promovarea eficienței energetice și a utilizării resurselor regenerabile;
- Organizarea permanentă de campanii de informare a cetățenilor.

Capitolul I.4 Procesul de consultare și implicare a factorilor interesați

Formularea strategiei de dezvoltare este rezultatul unui proces participativ, care implică factorii de decizie, oamenii de afaceri, asociațiile și organizațiile non-guvernamentale, mediul privat și cetățenii în vederea stabilirii unor direcții prioritare pentru dezvoltarea orașului în orizontul de timp 2021-2027.

Creșterea transparenței și implicarea cetățenilor în luarea deciziilor publice este elementul de bază al unei bune guvernări, angajament asumat de către România prin semnarea Pactului pentru o guvernare deschisă și o serie de documente legislative. Dincolo de obligativitatea informării cetățenilor cu privire la deciziile administrative, este necesară dezvoltarea unei culturi a dialogului și consultării cetățenilor, al căror rezultat să fie integrat în deciziile care privesc dezvoltarea comunității.

De asemenea, participarea activă a cetățenilor la implementarea și monitorizarea direcțiilor de dezvoltare și obiectivelor prioritare pentru orașul lor este esențială pentru stabilirea unei relații de colaborare eficientă între administrație și cetățeni. Cu cât cetățenii sunt mai implicați în viața orașului lor, cu atât orașul devine mai atractiv, competitiv și dezvoltat.

Asociația Internațională pentru Participarea Publică (IAPP) descrie trei niveluri de participare activă:

- Implicarea publicului în elaborarea politicilor publice, un proces gestionat de autorități pentru a se asigura că opiniile diferitelor părți interesate sunt considerate, armonizate și integrate în produsul final.
- Parteneriatele public-private, prin care instituția publică se angajează în colaborare și parteneriat cu diferiți actori din comunitate, în fiecare etapă a dezvoltării politicilor publice, de la identificarea și selectarea alternativelor, până la implementarea, monitorizarea și evaluarea acestora.
- Delegarea responsabilităților legate de implementarea politicilor publice, unor grupuri interesate din comunitate, care primesc puterea, precum și responsabilitatea de a atinge obiectivele asupra cărora a fost convenit, contribuind la crearea unei comunități puternice.

La baza procesului de elaborare a Strategiei de Dezvoltare a municipiului Vatra Dorna (2021-2027) au stat o serie de instrumente de consultare publică. Acestea au fost aplicate în toate etapele procesului de elaborare a Strategiei, pentru asigurarea reflectării corecte a nevoilor, provocărilor și obiectivelor prioritare de la nivelul fiecărui sector analizat, în vederea punerii în practică a viziunii de dezvoltare pentru 2027.

Astfel, procesul de consultare a fost realizat prin următoarele instrumente:

❖ Cercetarea sociologică

Consultarea populației a avut în vedere chestionarea cetățenilor și a mediului de afaceri din municipiul Vatra Dorna cu privire la dezvoltarea economică și socială a zonei, pentru a transpune viziunea comunității în perspectivă;

Cercetare sociologică a utilizat ancheta bazată pe chestionar ca metodă de colectare a datelor. Detaliat acest procedeu a fost împărțit în două chestionare, după cum urmează:

- **Sondaj de opinie online derulat în rândul populației municipiului Vatra Dornei:**
 - **Obiectivul principal** analiza relevantă a situației actuale a serviciilor publice oferite de instituțiile publice locale din municipiului Vatra Dornei din perspectiva cetățenilor.
 - **Tipul studiului** primar, cantitativ
 - **Instrumentul de culegere a datelor** chestionar structurat
 - **Procedura de culegere a datelor - online** (promovare online a link-ului prin website-ul oficial al UAT-ului și o platformă de socializare plătită de către consultant)
 - **Perioada de culegere a datelor:** 20 aprilie 2021-27 mai 2021
 - **Populația țintă:** populația rezidentă în municipiul Vatra Dornei
 - **Volumul eșantionului:** 343 persoane cu domiciliul în municipiul Vatra Dornei.
- **Sondaj de opinie online derulat în rândul mediului de afaceri din municipiul Vatra Dornei:**
 - **Obiectivul general al studiului:** evaluarea problemelor cu care se confruntă mediul de afaceri local precum și identificarea celor mai utile și concrete măsuri de sprijinire pe viitor a economiei din Vatra Dornei.
 - **Universul cercetării :** Persoanele care dețin o firmă ce își desfășoară activitatea în municipiul Vatra Dornei.
 - **Procedura de culegere a datelor:** Completarea chestionarului în mediul online și telefonic.
 - **Instrumentul de culegere a datelor:** chestionar structurat, 4 pagini, limba română;
 - **Perioada de culegere a datelor:** 3-23 mai 2021.
 - **Volumul eșantionului:** 72 de agenți economici cu sediul social în municipiul Vatra Dornei.

❖ Consultari tematice

Consultările tematice au fost realizate cu actori ai societății civile, având ca scop validarea ipotezelor analizei-diagnostic, precum și identificarea problemelor și provocărilor la nivel sectorial și propunerea unor soluții sau idei de proiecte.

Obiectivul general al realizării consultării publice a fost colectarea datelor primare necesare în procesul de elaborare a Strategiei de dezvoltare Urbana a Municipiului Vatra Dornei 2021-2027.

Consultarea publică a permis, pe de o parte, verificarea și validarea/corectarea informațiilor oficiale, iar pe de altă parte, completarea și nuanțarea/explicarea acestora cu noi date, din surse primare.

Parte a activității de analiză a factorilor interesați, activitatea de consultare publică cu privire la problemele și necesitățile comunității a avut drept scop secundar evaluarea cât mai completă a situației comunității, pentru a putea asigura fundamentul inițierii de proiecte relevante pentru eliminarea/diminuarea disfuncționalităților.

Informații despre procesul de identificare și cooptare a actorilor locali, componența grupurilor de lucru și participanții la consultarea tematică inițială se regăsesc în **Raportul privind identificarea și cooptarea actorilor locali (stakeholders)**, elaborat de SC ADVANCES CORP SRL în august 2021 în cadrul proiectului "Simplificarea procedurilor administrative la nivelul Municipiului Vatra Dornei", conform contractului C286 din 07.01.2021 - Servicii de consultanță pentru realizarea STRATEGIEI DE DEZVOLTARE URBANA A MUNICIPIULUI VATRA DORNEI 2021-2027.

Etapele consultărilor tematice:

1. Organizarea și desfășurarea consultărilor publice sectoriale initiale

Obiectivul general al realizării consultării publice sectoriale a fost colectarea datelor primare necesare în procesul de elaborare a Strategiei de dezvoltare Urbana a Municipiului Vatra Dornei 2021-2027.

În perioada 10-11 iunie 2021 au fost organizate consultările sectoriale inițiale (focus group-uri), conform următorului calendar:

Joi, 10 iunie 2021:

- Grup sectorial - Infrastructură și echipare edilitară. Servicii publice
- Grup sectorial - Sănătate și servicii sociale 12-14
- Grup sectorial - Învățământ-Cultura - Tineret 14- 16/17

Vineri, iunie 2021:

- Grup sectorial - Mediu și regenerare urbană 10-12
- Grup sectorial - DEZVOLTARE ECONOMICA 12-14
- Grup sectorial - TURISM 14-16/17

2. Organizarea și desfășurarea consultărilor publice sectoriale pentru finalizarea listei proiectelor și prioritizarea portofoliului de proiecte

Consultarea tematica după finalizarea SIDU (varianta draft/consultativă) a fost realizată în perioada 23-24 noiembrie 2021, sub forma de întâlniri online (pe platforma Zoom) cu reprezentanți ai următoarelor grupuri de lucru:

- Grup sectorial - Infrastructură și echipare edilitară. Servicii publice
- Grup sectorial - Sănătate și servicii sociale
- Grup sectorial - Învățământ-Cultura - Tineret
- Grup sectorial - Mediu și regenerare urbană
- Grup sectorial - DEZVOLTARE ECONOMICA
- Grup sectorial - TURISM

3. Organizarea și desfășurarea unei consultări publice finale asupra variantei consolidate (revizuită în urma desfășurării consultărilor publice sectoriale) a strategiei la nivelul consilierilor locali ai municipiului Vatra Dornei;

- Transmiterea în prealabil a Sumarului executiv al Strategiei de dezvoltare Urbana a Municipiului Vatra Dornei 2021-2027;
- 15 aprilie 2022 – Organizarea și desfășurarea unei dezbateri publice la nivelul consilierilor locali ai municipiului Vatra Dornei cu privire la lista finală a proiectelor prioritare pentru perioada 2021-2027;

Având în vedere că toți membrii grupului inter-sectorial Informatizare și digitalizare au fost invitați și au participat în cel puțin unul dintre întâlniri de lucru, necesitățile specifice de informatizare și digitalizare au fost expuse pe larg în cadrul acestor întâlniri.

❖ Consultare publică

Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a municipiului Vatra Dornei a fost supusă procesului de consultare publică. Etapa de consultare publică a variantei de lucru a strategiei a inclus:

- Publicarea Strategiei de dezvoltare Urbana a Municipiului Vatra Dornei 2021-2027, varianta consultativă, pe la sediul și pe website-ul primăriei Vatra Dornei în perioada 24.02.2022-10.03.2022 în vederea obținerii de feedback de la publicul larg;
- La momentul actualizării strategiei, necesară pentru a fi în corelație cu Programul regional aprobat de Comisia Europeană în anul 2022, documentul strategic a fost lansat iar în consultare publică în octombrie 2023 la sediul Primăriei Municipiului Vatra Dornei și pe pagina de internet a instituției;
- Formularea și transmiterea de răspunsuri la punctele de vedere transmise pe durata perioadei de consultare publică și integrarea acestora în forma finală a documentului

Partea II - Diagnosticul socio-economic al municipiului Vatra Dornei

Capitolul II.1 DEZVOLTARE URBANĂ

Localizare

Municipiul Vatra Dornei este localizat în județul Suceava, în partea de nord-est a României. În județul Suceava, Vatra Dornei este localizată în partea de nord-vest.

De asemenea, municipiul Vatra Dornei se situează în nordul Carpaților Orientali între munții Bistriței, munții Rarău-Giumalău și munții Suhardului, mai precis în depresiunea Dornelor.

Accesul în Vatra Dornei este realizat prin intermediul drumului european E58, cât și prin intermediul magistralei feroviare secundare 502 Suceava-Vama-Floreni-Ilva Mică.

Vatra Dornei se află la 110 kilometri distanță față de reședința de județ (Suceava), la o distanță de 40 km față de Câmpulung Moldovenesc și la o distanță de 83 km față de Bistrița, reședința județului Bistrița-Năsăud.

Evoluție teritorială

Suprafața totală a unității administrativ teritoriale Vatra Dornei, în 2021, este de 9987,199 ha (99,87 km²).

Suprafața de teren intravilan este egală cu 1636,437 ha (16,36 km²) în anul 2021.

Aspecte ale locuirii

În anul 2019, în municipiul Vatra Dornei pentru cei 16.731 locuitori erau disponibile 6.765 de locuințe.

În perioada 2015 – 2019 populația totală a municipiului s-a înscris pe un trend descendent, astfel fiind înregistrată o reducere a populației cu 3,36 procente

În aceeași perioadă au fost construite 45 de locuințe noi, iar suprafața locuibilă a crescut cu 1,39%. O locuință din municipiu avea în anul 2019, în medie, o suprafață de 50,65 m². Media acestui indicator a crescut începând din anul 2015, cu 0,37 m², datorită construcției de noi locuințe cu suprafețe considerabil mai mari decât cele deja existente. Datorită

Densitatea populației la nivel național, intravilan județean și la nivelul municipiului Vatra Dornei, în anul 2019

	Populație		Suprafața intravilană		Densitatea demografică (loc/km ² teritoriu)
	Populația după domiciliu	% din total județ	Suprafață (km ²)	% din total județ	
România	22.191.818		4.707		4.714,64
Județul Suceava	765.111	100,00%	169,3	100,00%	4.519,26
Vatra Dornei	16.534	2,16%	14,25	8,42%	1.160,28

Sursa datelor: INS prelucrare Advances

Indicatori ai locuirii în municipiul Vatra Dornei, în perioada 2015-2019

	Total locuințe (număr)	Total suprafață locuibilă (m ²)	Suprafața medie a unei locuințe (m ²)	Suprafața locuibilă pe locuitor (m ²)	Locuitori în medie pe locuință (locuitori)
2015	6.720	337.915	50,28	19,52	2,58
2016	6.739	340.231	50,49	19,78	2,55
2017	6.760	342.149	50,61	20,13	2,51
2018	6.763	342.448	50,64	20,30	2,49
2019	6.765	342.643	50,65	20,48	2,47

Sursa datelor: INS prelucrare Advances

acestui aspect, dar și pe fondul scăderii numărului populației, a crescut și suprafața locuibilă ce revine unei persoane, de la 19,52 m² în anul 2015 la 20,48 m² în anul 2019. Astfel, din acest punct de vedere, gradul de calitate al vieții a crescut. Totodată, în aceeași perioadă, numărul mediu de persoane ce locuiesc în același spațiu a scăzut, de la 2,58 de persoane pe locuință la 2,47 de persoane pe locuință.

Dotarea locuințelor

Sistemul de distribuție a apei, precum și sistemul de colectare al apelor uzate, sunt gestionate de furnizorul de la nivelul județului Suceava, S.C. Acet S.A. Suceava. Operatorul deservește 8 municipii și orașe, având un număr de 137.281 clienți.

În municipiul Vatra Dornei, la momentul actual, lipsește dezvoltarea sistemului de furnizare al gazelor naturale. Conform

informațiilor și datelor oficiale ale Primăriei Vatra Dornei, în septembrie 2021 au fost finalizate lucrările de aducțiune a magistralei de gaz pe tronsonul Pojorîta-Vatra Dornei, iar începând cu 2022 proiectul "Înființare sistem distribuție gaze naturale în localitățile Vatra Dornei și Roșu, aparținătoare Municipiului Vatra Dornei" este în implementare.

Sistemul de furnizare al energiei termice în municipiul Vatra Dornei este organizat în sistem centralizat.

Un proiect de înlocuire a sursei și a cazanelor, respectiv a magistralei de distribuție a fost finalizat în anul 2020.

Densitatea populației

În anul 2019 densitatea populației de la nivel național (4.714,64 loc/km²) era apropiată ca valoare de cea de la nivelul județului Suceava (4.519,26 loc/ km²).

Aceste valori sunt însă de cel puțin 4 ori mai mari decât nivelul

înregistrat în municipiu (1.160,28 loc/km² în 2019).

Municipiul Vatra Dornei deține 2,16% din populația județului Suceava și 8,42% din totalul suprafeței intravilane județene, ceea ce face ca densitatea să fie mult mai mică decât cea de la nivelul județean.

Analiza SWOT

Dezvoltare urbană	
Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Accesibilitate rutieră ridicată (E58); - Densitatea scăzută a populației (1.160 loc/km²) comparativ cu cea înregistrată la nivel național (4.714,64 loc/km²); - Număr mic de persoane pe locuință (2,47 loc) și suprafața locuibilă pe locuitor mare (20,48 m²); - Dezvoltarea sectorului imobiliar; - Localizare în zonă montană cu tradiție; 	<ul style="list-style-type: none"> - Distanța mare față de reședința de județ (110 km); - Lipsa sistemului de distribuție a gazelor naturale;
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Continuarea și finalizarea proiectelor deja existente în ceea ce privește dotarea locuințelor; - Atragerea de investitori prin oferirea spre utilizare a spațiului disponibil; - Posibilitatea realizării proiectelor de reabilitare termică a clădirilor pentru schimbarea aspectului fațadei clădirilor orașului; - Atragerea populației în municipiu prin implementarea proiectelor de promovare a locului; 	<ul style="list-style-type: none"> - Ingreunarea procesului de derulare a etapelor proiectelor aflate în curs de implementare; - Migrația definitivă a populației în zone mai dezvoltate din punctul de vedere al dotărilor edilitare disponibile;

Capitolul II.2 DEMOGRAFIA ȘI FORȚA DE MUNCĂ

Structura și evoluția populației

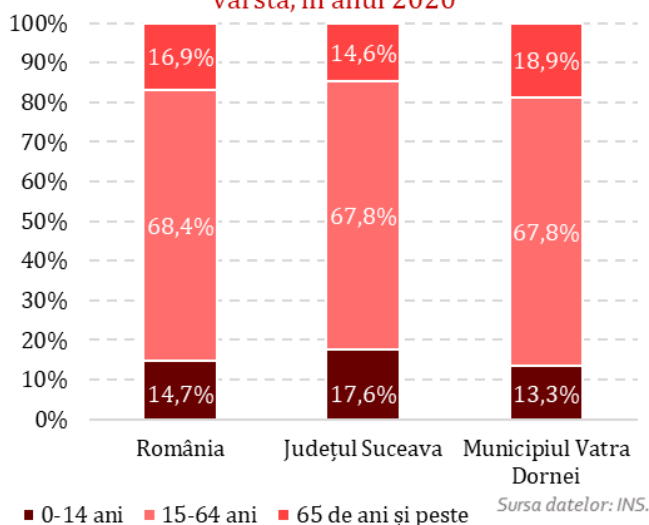
Populația totală a avut un trend descendent în ultimii 20 de ani, declinul accelerându-se spre finalul perioadei. Începând cu anul 2000, populația orașului a scăzut cu peste 2.000 de persoane. Astfel, efectivul populației în anul 2000 a fost de 18.841 persoane, iar în anul 2020, populația stabilă din municipiul Vatra Dornei era de 16.534 de persoane.

Astfel, comparativ cu populația din anul 2010 (17.839 persoane), în anul 2020 populația a înregistrat o scădere de 7,3 procente. În aceeași perioadă de timp s-a înregistrat o creștere, atât a populației județene (3,9%), cât și a celei regionale (2,8%).

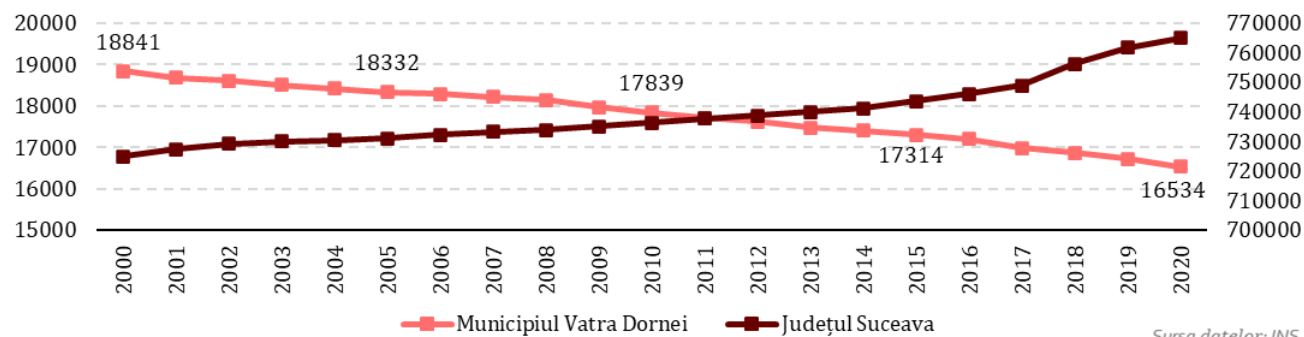
Din punct de vedere a distribuției populației stabile pe sexe, este semnalat un ușor dezechilibru, 52% (8.652 persoane) din populația stabilă fiind de sex feminin, iar 48% (7.882 persoane) fiind de sex masculin.

Dacă analizăm populația în funcție de grupele de vârstă, 67,8% din totalul persoanelor au vârsta cuprinsă între 15 și 64 de ani. Valoarea de 67,8% este apropiată de valoarea județeană și ușor sub nivelul național. Discrepanțele cele mai mari între local, județean și național se înregistrează pe celelalte două categorii de vârstă, tineri, respectiv vârstnici. Astfel, procentul vârstnicilor (persoane cu vârsta de peste 65 de ani) de 18,9% este superior celui înregistrat la nivel județean și național.

Structura populației, pe categorii de vârstă, în anul 2020

Evoluția demografică a populației din județul Suceava și municipiul Vatra Dornei, în perioada 2000-2020

Mișcarea naturală a populației

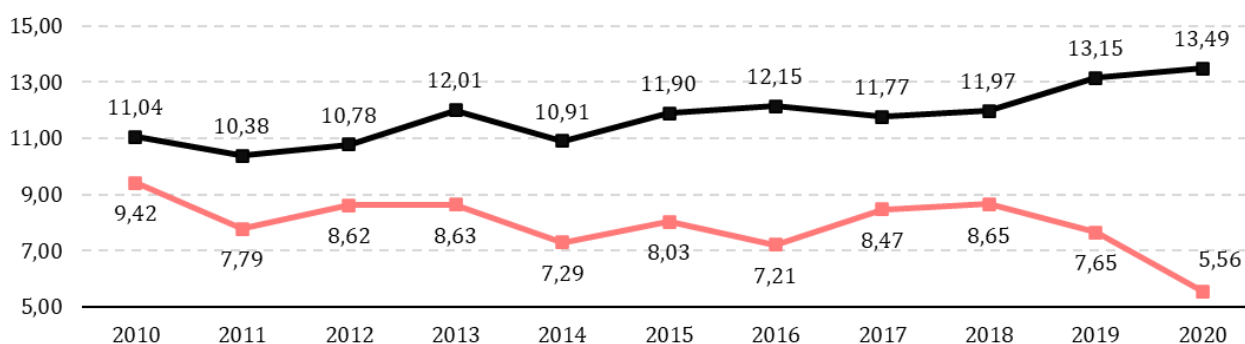
Municipiul Vatra Dornei este una dintre unitățile administrativ-teritoriale în care rata natalității a scăzut semnificativ în perioada post-comunistă. Dacă în perioada 1990-1994 numărul de născuți vii depășea 200 persoane pe an, în perioada 1995-2019 numărul de născuți vii a scăzut sub 200 persoane pe an, fluctuând între 157 (1995) și 128 persoane (2019).

Evoluția ratei sporului natural din municipiul Vatra Dornei și județul Suceava, în perioada 2010-2020 (raportată la 1000 de persoane)

Județ/ localitate	Anul										
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Județul Suceava	1,63‰	2,60‰	2,16‰	3,37‰	3,62‰	3,87‰	4,94‰	3,30‰	3,32‰	5,50‰	-7,92‰
Municipiul Vatra Dornei	0,57‰	0,48‰	0,78‰	2,48‰	0,82‰	0,63‰	1,37‰	1,51‰	1,16‰	0,72‰	-2,56‰

Sursa datelor: INS calcule: Advances

Evoluția ratei natalității în municipiul Vatra Dornei, în perioada 2010-2020 (‰)

În perioada 2010-2020 rata mortalității a fost crescătoare, pe când rata natalității a avut o tendință evolutivă constantă spre descrescătoare, cu valori inferioare ratei mortalității. Valoarea maximă ratei mortalității (13,49‰) se înregistrează în anul 2020, când rata natalității avea valoarea minimă (5,56‰), iar sporul natural a înregistrat valoare negativă (-7,93‰).

Sporul natural din municipiul Vatra Dornei a fost negativ în ultimii 10 ani, cea mai mare valoare a ratei acestuia fiind înregistrată în anul 2010 (1,62‰).

La nivelul județului Suceava sporul natural este constant pozitiv, cu excepția anului 2020 când înregistrează valoarea minimă de -2,56‰.

Valoarea sporului natural înregistrată în anul 2019 a avut valori negative pentru Vatra Dornei (-5,5‰) și este mai mică decât cea de la nivel național (-2,5‰), în timp ce la nivelul județului Suceava valoarea înregistrată este pozitivă (0,6‰).

În ceea ce privește mortalitatea infantilă, în anul 2019 au fost înregistrate două cazuri de deces ale unor persoane cu vârsta sub 1 an.

În intervalul 1990-1993 numărul cazurilor de mortalitate infantilă a avut o tendință evolutivă ascendentă, iar în intervalul 1994-2018 (exceptând anul 1999) acesta a avut o tendință evolutivă descendentă. Astfel, rata mortalității infantile, calculată prin raportarea deceselor sub 1 an la 1.000 născuți-vii, este de 13,6‰, pentru anul 2019, aceasta fiind mai mult decât dublă în comparație cu cele înregistrate la nivel județean (6,8‰) și chiar la nivel național (5,7‰).

Structura etnică și confesională

Deoarece datele de la recensământul din anul 2021 vor fi disponibile pentru analiză abia în anul 2023, pentru a reliefa structura etnică și confesională a populației s-au utilizat date de la ultimul recensământ disponibil, respectiv cel din anul 2011.

Potrivit acestuia, populația majoritară din municipiul Vatra Dornei, 92,75%, este de etnie română, 0,7% de etnie rromă și 0,2% de etnie maghiară. De asemenea, 0,2% din populația stabilă este reprezentată de germani, 0,1% de ucraineni, 0,02% de evrei, iar 0,03% alte etnii. Aproximativ 6% din locuitori nu și-au declarat etnia în cadrul recensământului.

Din punct de vedere al confesiunii religioase, majoritatea populației din municipiul este de religie creștin-ortodoxă (95,30%). Există însă adepți ai altor religii, precum: romano-catolici (2,2%), adventiști de ziua a șaptea (0,7%), penticostali (0,6%), bapțiști (0,6%), reformați (0,1%), greco-catolici (0,1%), martorii lui Iehova (0,1%), creștini ortodocși de rit vechi (0,1%), iar 0,2% sunt de alte religii, precum: musulmană, creștină după Evanghelie, evanghelică luterană, evanghelică mozaică.

Piramida vârstelor

În totalul populației stabile din municipiul Vatra Dornei, la nivelul anului 2020, 13,3% reprezintă persoane cu vârsta cuprinsă între 0-14 ani, 67,8% sunt persoane adulte cu vârsta între 15-64 ani, iar 18,9% sunt persoane vârstnice de peste 65 de ani.

Analizând fenomenul demografic în intervalul de timp 1992-2020, se remarcă o tendință de îmbătrânire demografică accentuată, procentul persoanelor de 65 de ani și peste dublându-se în această perioadă. Astfel, dacă în anul 1992 grupa vârstnică avea valori de 7%, în anul 2020 aceasta a crescut la 18,9%, efect coroborat și cu scăderea ponderii grupeii tinere din populația totală, de la 21,4% la 13,3%.

Din structura pe grupe de vârstă și sexe se constată că în anul 1992 numărul femeilor era apropiat de numărul bărbaților la nivelul fiecărei grupe. De asemenea, se constată și o diminuare a procentului bărbaților odată cu înaintarea în vârstă.

Numărul tinerilor, cu vârsta cuprinsă între 15 și 29 de ani, se situa la nivelul anului 2020 la aproximativ 2.365 persoane, din care 1.168 persoane de sex masculin și 1.197 persoane de sex feminin.

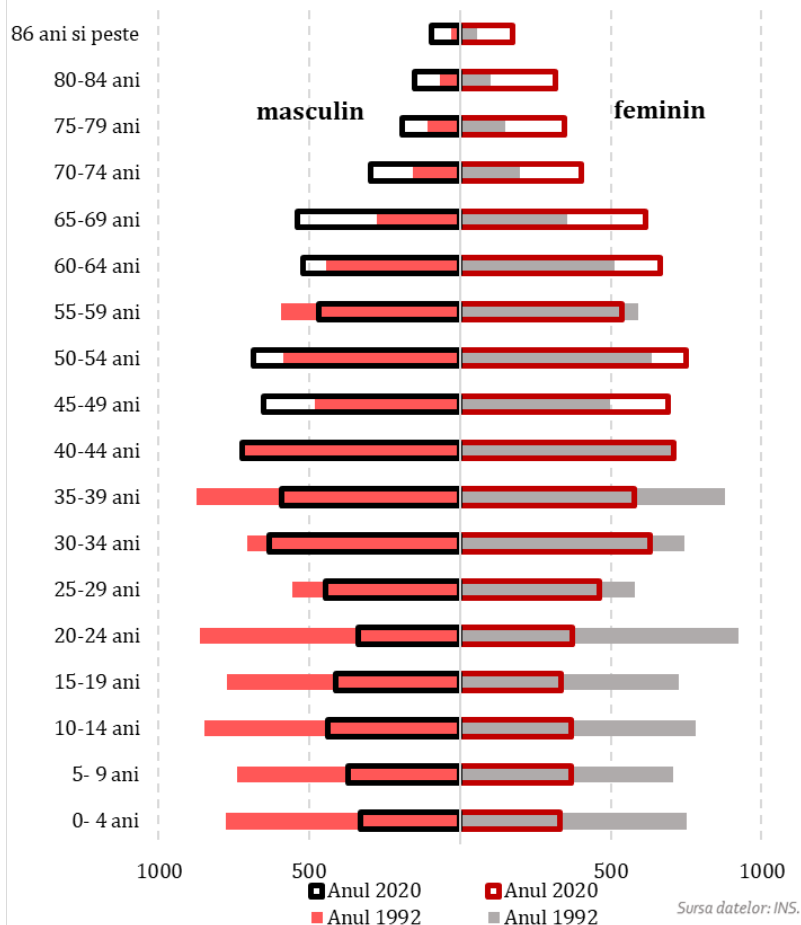
Comparativ cu anul 1992, când numărul tinerilor din cadrul aceluiași interval de vârstă era de 4.425, s-a înregistrat o înjumătățire a numărului de persoane tinere din intervalul de vârstă 15 și 29 de ani.

În cadrul aceluiași interval de timp, în cadrul grupelor de vârstă înaintată se observă o creștere a numărului de persoane vârstnice, de până la 300, pe fiecare categorie de sex.

Femeile cu vârstele cuprinse între 75 și 85 de ani sunt în număr de peste 300, pe când bărbații din același interval de vârstă sunt în număr de aproximativ 100.

Aceste două fenomene evidențiază cel mai bine fenomenul accentuat de îmbătrânire demografică.

Structura pe grupe de vârstă în anii 1992 și 2020, în municipiul Vatra Dornei,

Indicatori demografici

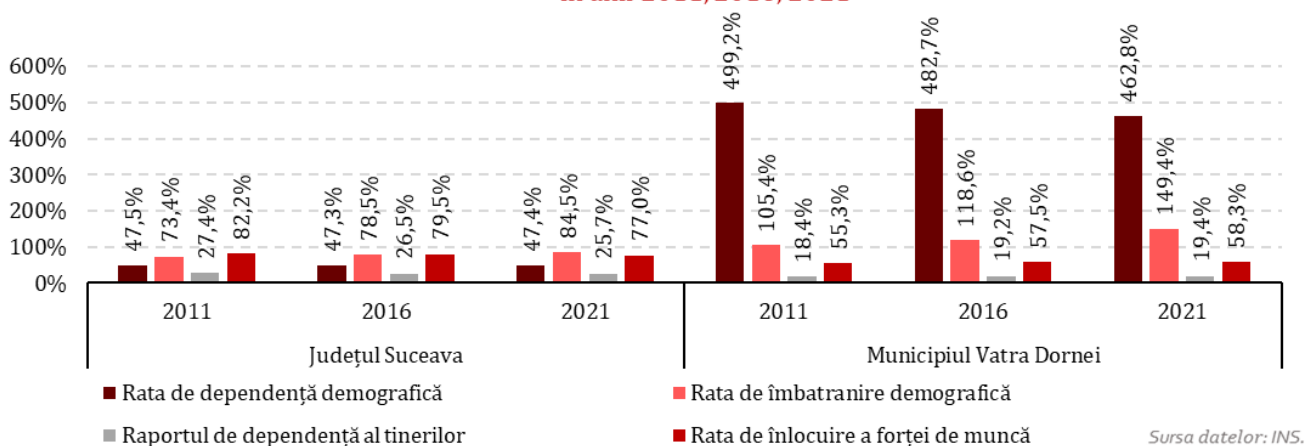
Indicele de îmbătrânire a populației din municipiul Vatra Dornei este egal cu 149,4%, însemnând că la 100 de persoane tinere cu vârsta de până la 14 ani le revin aproximativ 149 persoane vârstnice de peste 65 ani. Indicele de îmbătrânire a populației s-a accentuat în perioada 1999-2020, crescând de la 32,5% la 149,4%.

Comparativ cu indicele de îmbătrânire de la nivel județean (84,5%) și cu cel de la nivel național (118,7%) în anul 2021, indicele din municipiul Vatra Dornei este mult mai mare. Îmbătrânirea populației din municipiu este una dintre cele mai mari probleme ale municipiului.

Rata de dependență demografică la nivelul anului 2021 este un indicator ce măsoară presiunea exercitată de populația inactivă (tânără și vârstnică) asupra populației active (populația adultă). Valoarea acestei rate atinge procentul de 4.628,49‰. Prin urmare, în municipiul Vatra Dornei, la 1.000 de persoane cu vârsta cuprinsă între 15-64 de ani revin aproximativ 4.628 persoane tinere (0-14 ani) și persoane vârstnice (65 de ani și peste). Rata de dependență demografică din municipiu este mult superioară celei din județ (care are valoarea de 473,69 ‰).

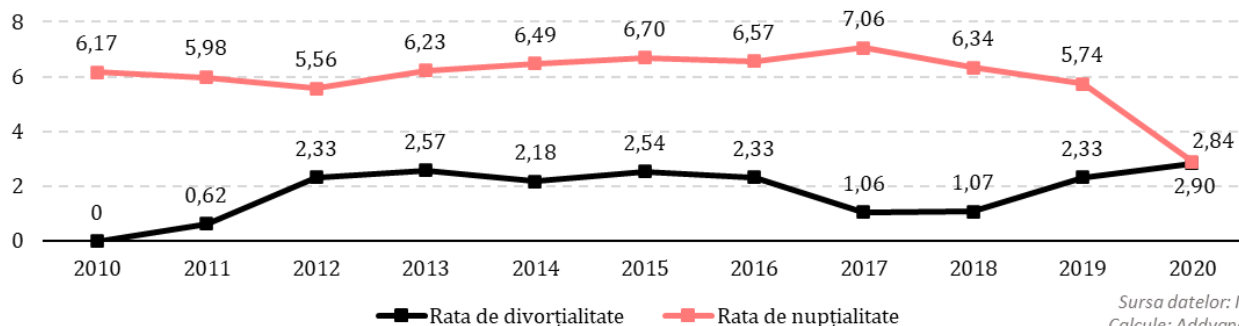
Raportul de dependență al tinerilor are valori scăzute atât la nivelul municipiului cât și la nivelul județului. Acest raport reprezintă presiunea exercitată de persoanele tinere (vârsta cuprinsă între 0-14 ani) asupra populației active. Acest raport arată că, în anul 2021, la 1.000 de persoane în vârstă activă de muncă sunt 194,37 de persoane tinere la nivelul municipiului iar la nivel județean, în anul 2021, la 1.000 de persoane în vârstă activă de muncă reveneau 770 de tineri.

Indicatori demografici de la nivelul municipiului Vatra Dornei și a județului Suceava, în anii 2011, 2016, 2021

Sursa datelor: INS.

Evoluția ratei nupțialității și a divorțialității în municipiul Vatra Dornei în perioada 2010-2020 (‰)

Sursa datelor: INS
Calcul: Advances

Rata de înlocuire a forței de muncă arată puterea populației tinere de a înlocui persoanele în forța de muncă. În municipiul Vatra Dornei valoarea s-a menținut apropiată în ultimii 10 ani, în anul 2011 raportul era de 553,31‰ ajungând în anul 2021 la valoarea de 583,11‰. La nivelul întregului județ, trendul a fost descrescător, de la 521,74‰ în anul 2011 la 770,38‰ în anul 2021.

Nivelul scăzut al ratei de înlocuire a forței de muncă denotă că, peste 10-15 ani, municipiul Vatra Dornei se va confrunta cu un deficit substanțial de forță de muncă.

Starea civilă

Numărul căsătoriilor a înregistrat un trend ascendent în perioada 2010 -2017, cu foarte mici fluctuații, între 6,17 căsătorii la 1.000 de persoane și 7,06 căsătorii. Începând însă cu anul 2017, trendul s-a inversat, numărul căsătoriilor înregistrând o scădere accentuată, până în anul 2020, inclusiv.

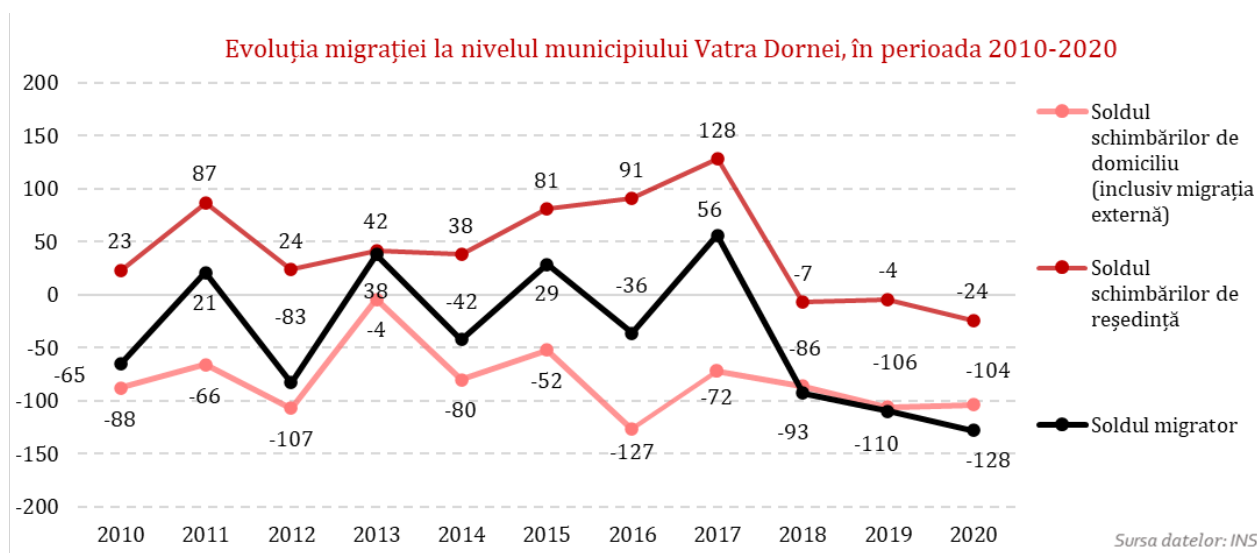
În ceea ce privește numărul divorțurilor, acestea au avut un trend ascendent în perioada 2010-2016, urmat de o scădere bruscă în anii 2017 și 2018. Conform INS, în anul 2020 au fost înregistrate 2,9 divorțuri la 1.000 de persoane, față de 0 la 1.000 de persoane în anul 2010.

Evoluția celor două rate afectează și rata natalității, accentuând fenomenul de îmbătrânire demografică.

Mișcarea migratorie

Soldul migrator (suma dintre soldul schimbărilor de reședință și soldul schimbărilor de domiciliu) explică o parte din scăderea populației municipiului Vatra Dornei din ultimii ani.

Soldul schimbărilor de domiciliu (inclusiv migrația externă) are un impact important, acesta înregistrând valori negative în toată perioada 2010-2020. Aceasta semnifică faptul că numărul persoanelor cu domiciliul în Vatra Dornei care au plecat a fost superior numărului persoanelor care și-au stabilit domiciliul în Vatra Dornei. Spre exemplu, în anul 2016 soldul schimbărilor de domiciliu înregistrează cea mai mică valoare (-127 persoane). Valoarea cea mai mare a soldului schimbărilor de domiciliu este de -4 persoane în 2013. Aceste valori negative ne arată prezența fenomenului de migrație

a persoanelor în zone diferite ale țării.

Pe de altă parte, soldul schimbărilor de reședință (indicator care reprezintă diferența algebrică între numărul persoanelor sosite și plecate într-o unitate administrativ-teritorială) a fost pozitiv în perioada 2010-2017 și negativ în perioada 2018-2020. Valoarea maximă a schimbărilor de reședință este de 128 de persoane în anul 2017 și valoarea minimă este înregistrată în anul 2020 de -24 de persoane. Trendul descendent din ultimii 3 ani ne arată apariția lipsei de interes a persoanelor pentru municipiu.

Astfel, *soldul migrator* are valori, atât pozitive, cât și negative, depinzând de celelalte două tipuri de sold migrator.

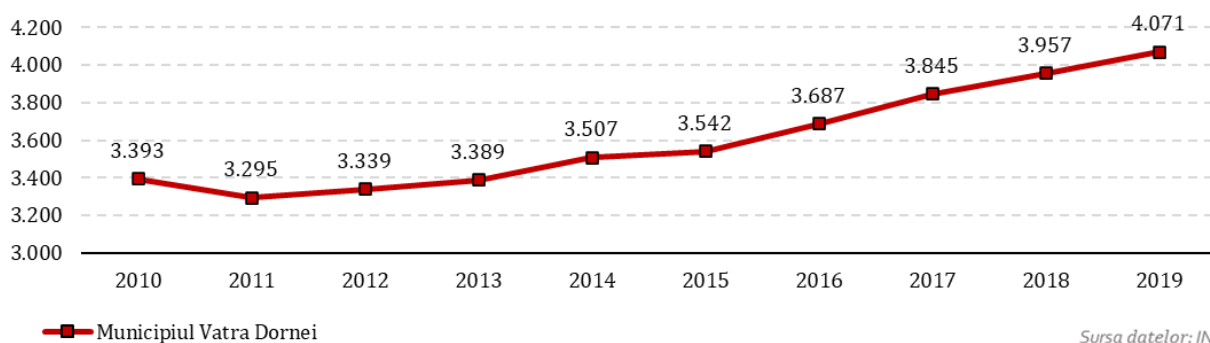
Valoarea minimă, negativă, este de -128 de persoane în anul 2020, iar valoarea maximă, pozitivă, se observă în anul 2017, când 56 de persoane au migrat în municipiul Vatra Dornei. În perioada 2010-2017 această valoare a alternat de la pozitiv la negativ, urmată de o scădere bruscă în anul 2018 care a continuat până în 2020. Persoanele rezidente ale orașului tind să plece către centre mai importante ale țării și foarte puține persoane aleg să se stabilească în municipiu, din această cauză apare și soldul migrator predominant negativ.

Forța de muncă

Forța de muncă din municipiul Vatra Dornei a crescut în ultimii 9 ani de la 3.393 salariați în 2010 la 4.071 de salariați în 2019. Trendul este ascendent din 2011 când este înregistrată valoarea minimă de 3.295 de salariați la nivelul întregului municipiu. Din populația totală 67,8% sunt persoane în vârstă de muncă ce ar putea intra în orice moment pe piața muncii. Astfel, populația totală în vârstă de muncă are un efectiv de 11.210 de persoane din care doar 4.071 sunt incluși în categoria forța de muncă.

Potrivit Institutului Național de Statistică, în anul 2019 numărul mediu al salariaților (numărul de salariați angajați cu contracte individuale de muncă, plătiți de întreprindere pentru o durată medie normală timpului de lucru) din municipiul Vatra Dornei a fost de 4.071 persoane, cu 114 persoane mai mult decât în anul precedent.

Evoluția numărului mediu de salariați din municipiul Vatra Dornei, în perioada 2010-2019

În perioada 2010-2020 numărul mediu al salariaților s-a înscris pe un trend continuu ascendent, efectivul mediu de salariați din anul 2020 fiind cu aproximativ 700 de angajați mai mare față de nivelul înregistrat la începutul acestei perioade.

În ceea ce privește numărul șomerilor înregistrați din municipiul Vatra Dornei, potrivit INS, în luna ianuarie 2021, 170 de persoane erau luate în evidența Agenției Județene pentru Ocuparea Forței de Muncă. Dintre acestea, 35,9% (61) erau de sex masculin, iar 64,1% (109) de sex feminin.

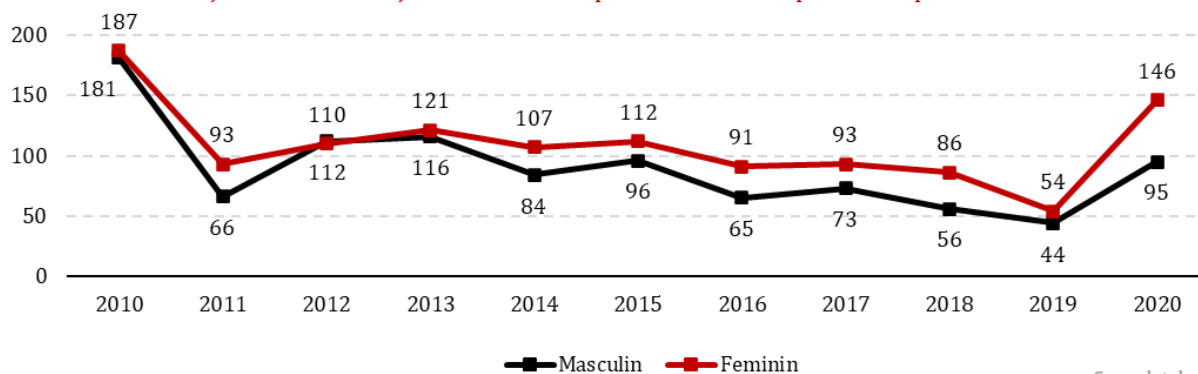
În ceea ce privește rata șomajului, aceasta s-a menținut, în ultimii zece ani, la valori scăzute și chiar mai mici față de cele înregistrate la nivel județean.

Rata multianuală a șomajului la nivelul municipiului s-a situat în jurul valorii de 1,62%, cea județeană fiind de 2,77%, în cadrul aceleiași perioade.

Rata șomajului a avut un trend descrescător până în 2020, când contextul pandemic a făcut ca aceasta să crească cu 1,3 procente.

Totodată, rata șomerilor, (exprimat prin raportarea numărului de șomeri înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă și numărul șomerilor care nu sunt înregistrați la agenții, ci sunt înregistrați prin intermediul anchetei din gospodării, la numărul total al persoanelor domiciliat în unitatea administrativ-teritorială de referință), a avut o valoare

Evoluția numărului de șomeri din municipiul Vatra Dornei, pe sexe, în perioada 2010-2020

medie de 2,48% în perioada 2010-2020. Aceasta s-a situat aproximativ la egalitate cu valorile de la nivel județean (3,02%), respectiv național (2,93%).

Dacă rata medie anuală de creștere a numărului de salariați și rata șomerilor au înregistrat valori sub 1% în perioada analizată, aceasta semnifică o economie stagnantă pentru Vatra Dornei. Motivele pot fi multiple: o lipsă a locurilor de muncă vacante, refuzul de a munci (fenomen adesea întâlnit în România), îmbătrânirea populației, soldul schimbărilor cu domiciliul - negativ, inexistența unor programe de reprofilare/reorientare profesională, corelarea deficitară dintre cererea și oferta de muncă, lipsa unor sectoare economice care să fie pliate pe specificul local al municipiului sau criza economică la nivel mondial.

Per ansamblu, numărul anual de șomeri a avut un trend descendent în intervalul 2010-2020, exceptând, bineînțeles, anul 2020, când contextul pandemic a contribuit la o creștere (excepțională) a numărului de șomeri. Pe parcursul anului 2021, pe fondul relaxării restricțiilor impuse, este de așteptat ca numărul șomerilor să revină la nivelurile înregistrate înainte de pandemie.

Rata șomajului (%) în municipiul Vatra Dornei, în perioada 2010-2020											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Județul Suceava	3,8%	2,4%	2,8%	3,2%	3,3%	3,0%	2,9%	2,4%	2,3%	2,1%	2,3%
Municipiul Vatra Dornei	2,8%	1,2%	1,7%	1,9%	1,5%	1,7%	1,3%	1,4%	1,2%	0,9%	2,2%
Numărul de șomeri înregistrați la finalul anului											
Județul Suceava	18.856	11.908	13.881	16.185	16.440	15.344	14.453	12.379	11.867	11.031	11.804
Municipiul Vatra Dornei	368	159	222	237	191	208	156	166	142	98	241
<i>*valori estimate</i>										<i>Sursă date: INS</i>	

Analiza SWOT

Demografia și forța de muncă	
Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Diversitate culturală; - Valori scăzute ale raportului de dependență al tinerilor (194,37‰); - Creșterea numărului de salariați din ultimii ani (creștere medie anuală de aproximativ 1%); - Trendul descrescător al numărului de șomeri; - Rata șomajului la nivelul municipiului inferioară ratei de la nivelul județean; 	<ul style="list-style-type: none"> - Trendul descrescător al populației din ultimii 10 ani; - Un ușor dezechilibru în structura pe sexe a populației; - Procentul vârstnicilor (18,9%) superior procentului tinerilor (13,3%); - Sporul natural negativ din ultimii 10 ani, datorat scăderii ratei natalității, dar și creșterii ratei mortalității; - Rata de dependență demografică foarte mare (4.628,49‰); - Indicele de îmbătrânire demografică accentuat - Rata de înlocuire a forței de muncă insuficientă (583,11‰); - Rata de nupțialitate cu valori apropiate de rata de divorțialitate; - Evoluția negativă al soldului migrator;
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Programe naționale de construire a locuințelor sociale pentru tineri; - Implicarea autorităților publice locale pentru rezolvarea problemelor sociale; - Posibilitatea accesării fondurilor europene pentru finanțarea proiectelor ce vizează pregătirea și (re)calificarea forței de muncă; - Dezvoltarea de campanii pentru atragerea populației tinere; - Programe de atragere a investitorilor și a forței de muncă; - Susținerea natalității la nivel național prin stimulente guvernamentale (ajutoare pentru copii, alocații, etc.); 	<ul style="list-style-type: none"> - Accentuarea fenomenului de îmbătrânire demografică; - Scăderea continuă a populației; - Lipsa acută a forței de muncă; - Reducerea cuantumului indemnizației de maternitate poate determina reducerea ratei natalității; - Îmbătrânirea populației pe fondul scăderii numărului de nou-născuți;

Capitolul II.3 INFRASTRUCTURA TEHNICO-EDILITARA ȘI SERVICIILE PUBLICE

Accesibilitate

Accesul în municipiul Vatra Dornei se realizează, atât prin intermediul căilor rutiere, cât și prin intermediul căilor feroviare. Cele mai importante drumuri care asigură accesul dinspre/ înspre Vatra Dornei sunt:

- DN17 (E58) – Gura Humorului – Câmpulung Moldovenesc – Vatra Dornei – Bistrița – Beclean
- DN17B – Poiana Teiului – Broșteni – Dorna Arini
- DJ174 – Vatra Dornei – Bilbor

Cea mai importantă cale rutieră este drumul european E58, pe care traficul se desfășoară atât la nivel local, cât și național și internațional. Această arteră de circulație este favorabilă dezvoltării economice a municipiului Vatra Dornei.

De menționat este și faptul că municipiul nu dispune de o centură ocolitoare, în prezent însă componentele documentației tehnice aferente unei viitoare centuri sunt în proces de realizare.

În ceea ce privește accesul prin intermediul căilor feroviare, Vatra Dornei este traversată de Magistrala feroviară secundară 502 Suceava – Vama – Floreni – Ilva Mică. Pentru a facilita accesul la acest tip de transport, în municipiu există două gări (una în centrul stațiunii și cealaltă pe strada Podu Verde), prin care trec, atât trenuri regionale, cât și inter-regionale de zi și de noapte.

Transportul aerian este asigurat prin intermediul aeroportului Internațional "Ștefan cel Mare" (Salcea) situat la aproximativ 110 km de Vatra Dornei. La nivelul anului 2021, pe Aeroportul Internațional "Ștefan cel Mare" operau un număr de 5 companii aeriene, care fac legătura cu capitala României și cu alte 20 de destinații internaționale, preponderent de la nivelul UE.

Trama stradală

Conform Planului de Mobilitate Urbană Durabilă al municipiului (2018), „configurația rețelei stradale este influențată major de

configurația albiei râurilor Bistrița și Dorna, orașul fiind dezvoltat de o parte și de alta a celor două cursuri de apă. În Vatra Dornei, străzile principale ce traversează localitatea sunt, în general, paralele cu râurile Bistrița și Dorna, rezultând o organizare de tip radial, compusă din trei direcții principale:

- Dinspre nord, pe E58 (DN17) din direcția Suceava–Gura Humorului–Câmpulung Moldovenesc cu intrare prin strada Argeștru;
- Dinspre est, pe DN17B din direcția Poiana Teiului – Broșteni cu intrare prin strada Unirii;
- Dinspre vest, pe E58 (DN17) din direcția Bistrița cu intrare prin Calea Transilvaniei.

Din cauza poziției geografice și a reliefului existent, aceste direcții principale nu sunt susținute și/ sau completate de alte direcții secundare” (p. 50). Legăturile peste cele două cursuri de apă sunt asigurate prin intermediul a 6 poduri rutiere: *Podul Alunului-*, Zona PECO LUKOIL; peste râul Dorna, Podul Pietonal (zona centrala); peste râul Dorna, Pod Zona Piața; peste râul Dorna, *Podul Verde*; peste râul Bistrița, Podul Zona Secția Boli Infecțioase; peste râul Bistrița, Pod zona Foresta; peste râul Bistrița.

Conform aceluiași document strategic, „trama majoră a orașului Vatra Dornei este compusă din străzile Mihai Eminescu, Dornelor, 22 Decembrie, Oborului, Republicii, Str. Calea Transilvaniei, Unirii, Podu Verde, Argeștru și Roșu cu sisteme rutiere bazate pe fundație de balast - piatră spartă și îmbrăcăminte din beton asfaltic. Niciuna din străzile care alcătuiesc trama stradală majoră a municipiului Vatra Dornei nu este de categoria I” (p. 51).

Transportul în comun

În municipiul Vatra Dornei nu funcționează transportul local în comun. În anul 1999 s-a renunțat la transportul în comun efectuat la acea dată cu autobuze și microbuze, acesta reluându-se ulterior în 2012. În prezent, transportul în comun este sistat. Cele trei rute pe care

Poza1. Pietonalul din zona centrală a orașului Vatra Dornei

circulau mijloacele de transport în comun (un autobuz și un microbuz) și care asigurau, în principal, transportul copiilor către unitățile școlare, erau: Centru – Argeștru, Centru – Roșu, Centru – Todireni. Aceste linii de transport în comun nu aveau un program care să asigure continuitate, iar punctele de oprire în interiorul orașului erau limitate. Traseele nu corespundeau cererii de transport.

De asemenea, conform aceluiași document: „Calea ferată din municipiul Vatra Dornei face parte din rețeaua principală a CFR. La nivelul teritoriului național, calea ferată Suceava – Vama – Floreni – Ilva Mică este o linie de cale ferată care face legătura între Bucovina și Transilvania, dar și între județele Suceava și Bistrița- Năsăud. Această cale ferată pornește din orașul Suceava și are ca punct final localitatea Ilva Mică, fiind în lungime de 191 km și este electrificată pe toată distanța. Linia este simplă, cu excepția porțiunii cuprinse între localitățile Valea Putnei și Iacobeni, unde este dublă. Traficul de călători și mărfuri se realizează printr-o stație deschisă pentru toate tipurile de trafic (stația Vatra Dornei), 2 halte de mișcare (Argeștru și Roșu) și o haltă deschisă pentru achiziționarea de bilete (Vatra Dornei Băi). Zilnic, prin stația (gara) de călători Vatra Dornei trec 16 trenuri de călători, din care 7 trenuri Regio și 9 InterRegio.” (pp.65-66).

Transport alternativ

Transportul alternativ este constituit din deplasările pietonale și deplasările cu bicicleta.

În ceea ce privește deplasările pietonale, fluxurile majore de circulație se desfășoară între centrul localității (lângă sediul primăriei) și zona gării Vatra Dornei Băi pe esplanada Luceafărului, continuându-se până la baza parcului, respectiv prin parc până la baza pârtiei de schi.

La nivelul anului 2019 nu exista infrastructură dedicată bicicletelor în municipiul Vatra Dornei. Cu toate acestea, deplasările cu bicicleta se efectuau pe suprafața carosabilă, cât mai aproape de margine. Deplasările cu bicicleta se realizau preponderent pe următoarele străzi: Mihai Eminescu, Unirii, Republicii, Podu Verde, 22 Decembrie, Calea Transilvaniei, Runc, Negrești și Foresta, potrivit Strava Labs (Plan de Mobilitate Urbană Durabilă, 2018, p. 75).

Siguranță în trafic

Principalii indicatori relevanți pentru evaluarea impactului actual al mobilității din punct de vedere al siguranței sunt numărul de accidente grave/ ușoare și numărul de victime.

Potrivit Planului de Mobilitate Urbană Durabilă al municipiului Vatra Dornei, „în perioada 2012-2016 s-au înregistrat 111 accidente soldate cu un număr total de 155 de victime. Dintre acestea 45 au fost accidente grave, iar 66 accidente ușoare. În perioada analizată se observă o oscilație a numărului accidentelor, dominantă fiind creșterea acestora, precum și creșterea numărului de victime. Anul 2013 este caracterizat de cele mai scăzute valori ale accidentelor și victimelor acestora.” (p. 62).

În același document se precizează că „în anul 2016 pe raza municipiului

Vatra Dornei s-au înregistrat 24 de accidente rutiere soldate cu un număr total de 36 de victime. Dintre acestea, 9 au fost accidente grave, soldate cu 1 mort, 11 răniți grav și 6 răniți ușor, și 15 accidente au fost ușoare, soldate cu 18 răniți ușor. Pentru anul 2016 se constată o creștere a numărului accidentelor, față de anul precedent și un număr

maxim de victime pentru perioada analizată.” (p. 63).

„Străzile care prezintă risc de producere a accidentelor sunt:

- Strada Argestru și drumul DN17, pe care s-au înregistrat cele mai multe accidente în anul 2016;
- Străzile 22 Decembrie, Dornelor, Calea Transilvaniei și Roșu;
- Străzile Vasile Lițu, Schitului, Republicii, Pinului și Bărnărel”. (Planul de Mobilitate Urbană Durabilă, p.64).

Având în vedere numărul mare de pietoni copii, persoane în vârstă și persoane cu nevoi speciale, generat de cele două unități de învățământ, de Spitalul Municipal, Primăria Vatra Dornei și alte obiective de interes public, au fost luate măsuri pentru creșterea siguranței în deplasare.” (Plan de Mobilitate Urbană Durabilă a municipiului Vatra Dornei, 2018, p. 64).

„Pe lângă accidentele rutiere produse în municipiul Vatra Dornei, este necesară soluționarea traversării pietonale neregulamentare a căii ferate. În acest moment, în Vatra Dornei există mai multe astfel de treceri, cele mai cunoscute fiind: Trecerea la nivel din dreptul Gării Băi (trecere neregulamentată peste calea ferată între strada Luceafărului (pietonală) și Podul pietonal peste râul Dorna, spre strada Republicii, Trecerea pietonilor prin loc nepermis în zona de vis-a-vis de „Coloana Center”, pe strada 22 Decembrie.” (Plan de Mobilitate Urbană Durabilă a municipiului Vatra Dornei, 2018, p. 65).

Servicii de urgență

În ceea ce privește *serviciul de urgență*, la nivelul municipiului Vatra Dornei sunt unități specializate pe fiecare domeniu pentru a veni în ajutorul cetățenilor. Aici activează un ambulatoriu al spitalului municipal Vatra Dornei, o secție de poliție locală, o stație de pompieri, un detașament de jandarmerie și un serviciu de salvamont.

Serviciul de salvamont activ a avut

Intervenții salvamont Vatra Dornei, în anul 2019

Externări - internări cu ambulanță proprie	64
Intervenții pe pârtie	118
Intervenții pe munte	17
Decese ulterioare intervențiilor	3
Intervenții cu predare către ambulanță	53

Sursă: Raport privind starea economică, socială și de mediu a unității administrativ teritoriale Vatra Dornei pentru anul 2019

în anul 2019 un total de 17 intervenții pe munte și 118 pe pârtie. Dintre acestea, 53 de intervenții au fost cu predare către serviciul de ambulanță. În urma acestor acțiuni, 3 persoane au fost declarate decedate.

Infrastructura rutieră

Potrivit datelor și informațiilor furnizate de Primăria Municipiului Vatra Dornei, lungimea totală a străzilor orașenești este de 65 km, la nivelul anului 2019. Dintre acestea, 76,92% (50 km) reprezintă străzi modernizate. În anul 2019, densitatea străzilor modernizate din intravilan

era de 0,29 km străzi modernizate la 1 km². Rețeaua stradală majoră este intens solicitată, traficul de tranzit suprapunându-se peste circulația de interes local.

În ceea ce privește tipul de îmbrăcăminte rutieră al străzilor din Vatra Dornei, municipiul Vatra Dornei deține 81,6% drumuri din beton asfaltic și 18,4% drumuri pietruite.

Ca stare tehnică generală, se apreciază că aproximativ jumătate din drumuri au o stare bună și foarte bună.

Alimentarea cu apă potabilă

Municipiul Vatra Dornei dispune de un sistem centralizat de alimentare cu apă și este pus la dispoziție de furnizorul ACET S.A Suceava.

Sursa este captarea „Roșu”, fiind amplasată în aceeași zonă toată linia tehnologică pentru prelucrarea apei de suprafață.

Rețeaua de alimentare cu apă datează din 1938-1960 și are un grad de uzură fizic foarte ridicat. Conform primăriei Vatra Dornei, o parte a rețelei de distribuție a apei a fost reabilitată prin proiectul „Extinderea și modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată din județul Suceava”, finalizat în 2015. În viitorul apropiat, urmează faza a II-a de implementare a acestui proiect.

Stația de tratare a apei este situată pe malul drept al râului Dorna, la o distanță de circa 5 km de municipiul Vatra Dornei, în cartierul Roșu (lângă halta CFR Roșu, pe partea dreaptă a drumului național DN 17 Vatra Dornei – Cluj Napoca).

Alimentarea cu apă potabilă a consumatorilor din municipiul Vatra Dornei este realizată din sursa de captare a apelor de suprafață din râul Dorna și sursa de captare a apelor de adâncime de la Moara Dracului și transportul acesteia la bazinul de înmagazinare nr. 1 Runc.

Stația de apă funcționează din octombrie 1970. În perioadele de iarnă, când sunt înregistrate temperaturi scăzute, se întâmpină mari dificultăți la captare, cauzate

de: formarea podului de gheață care blochează grătarul de la captare, înghețarea batardourilor și blocarea acestora, blocarea cu gheață a sitelor și grătarelor de la sorburile pompelor.

Cantitatea de apă distribuită prin instalațiile de captare și tratare a apei potabile în anul 2010 era de 754 mii m³, aceasta scăzând în anul 2019 la 594 mii m³. Cantitatea a scăzut anual, până la valoarea minimă de 550 de mii m³ de apă în 2014, valorile din anii ce au urmat variind în jurul valorii de 590 mii m³.

Din cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor (de 594 mii m³), 53,2% reprezintă apă potabilă distribuită pentru uz casnic (316 mii m³). Cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor a înregistrat un trend descendent în perioada 2010-2019, scăderea înregistrată în acest interval fiind de aproximativ 30%. Consumul industrial de apă a scăzut într-un procentaj mai mic decât cel casnic, iar consumul total de apă potabilă a scăzut într-o manieră accentuată (de la 497 mii m³ la 316 mii m³).

Lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile pentru anul 2019 era de 48,4 km, ultimele lucrări de extindere a acesteia datând din anul 2008. Lungimea

sistemului de distribuție a scăzut din 2018 în 2019 cu 6 km, în urma unor lucrări efectuate cu scopul de a aduce un plus de eficiență în sistemul de distribuție.

Se estimează că rețeaua de distribuție cu durată de exploatare de 16-25 ani prezintă disfuncționalități (pierderi) în proporție de 10%, iar rețeaua cu o vechime de peste 25 ani prezintă disfuncționalități în proporție de 30%. Rețeaua de distribuție a apei este formată din conducte din fontă și oțel care necesită înlocuire imediată datorită gradului ridicat de uzură.

O sesizare pertinentă este aceea conform căreia pe raza municipiului Vatra Dornei nu există o rețea publică de cișmele de care să beneficieze, atât locuitorii municipiului, cât și turiștii.

Canalizare

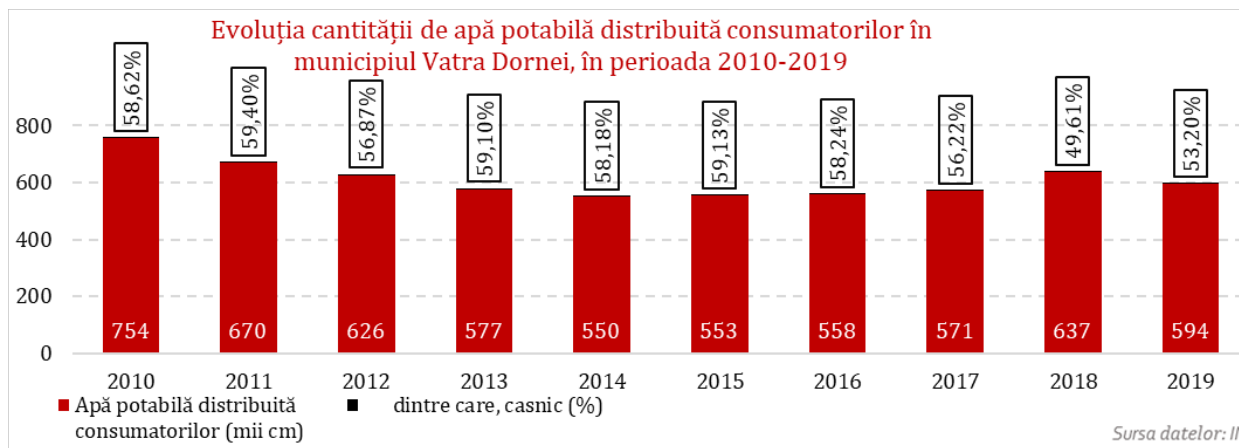
Municipiul Vatra Dornei are un sistem de canalizare divizor, existând însă și porțiuni în care condițiile locale au impus ca transportul debitelor de apă să se facă în sistem mixt.

În anul 2019, lungimea totală a rețelei de canalizare era de 40,6 km, conform Institutului Național de Statistică. Această lungime a fost

Indicatori ai sistemului de distribuție a apei potabile în municipiul Vatra Dornei și în județul Suceava, în anul 2019

	Lungimea totală a rețelei de distribuție (km)	Capacitatea instalațiilor de producere a apei (m ³ /zi)	Apă potabilă distribuită consumatorilor (mii m ³)	Casnic din total (mii m ³)	(%)
Municipiul Vatra Dornei	48,4	8.636	594	316	53,20%
Județul Suceava	1.521,1	195.150	13.034	9.209	70,65%

Sursă: INS

modificată în ultimii 10 ani de 2 ori, în perioada 2010-2014 rețeaua de canalizare, având 35,3 km. În 2015 lungimea a crescut până la 44,2 km ca mai apoi, în 2019, să ajungă la valoarea 40,6 km.

Potrivit datelor și informațiilor furnizate de Primăria Municipiului Vatra Dornei, 31,4% din rețeaua de canalizare are între 0 și 5 ani, 26,8% are între 6 și 15 ani, 20,5% are între 16 și 26 ani, iar 21,3% are peste 25 ani. În timp ce rețeaua de canalizare cu o vechime mai mare de 25 de ani este puternic erodată fizic și moral, principala problemă a rețelei cu o vechime de 16-25 de ani este lipsa pantei.

Potrivit rezultatelor preliminare ale Recensământului Populației și Locuințelor din anul 2011, 82,17% din locuințele din municipiul Vatra Dornei erau racordate la rețeaua de canalizare. Astfel, din 6.416 locuințe existente, 5.272 erau conectate la rețeaua de canalizare.

Epurarea apelor uzate este asigurată de stația de epurare mecano-biologică, cu o capacitate de 80 l/s. Stația de epurare a fost construită și dată în funcțiune în anul 1984 când a fost proiectată pentru un debit de 80 l/s, având treaptă mecanică și biologică. Această stație a fost reabilitată în perioada 2013-2015.

Conform datelor recente deținute de Primăria Municipiului Vatra-

Energia termică

De menționat este faptul că „în Municipiul Vatra Dornei, începând cu anul 2004, producerea energiei termice este asigurată prin intermediul unei centrale termice (cea mai mare de acest tip din România), care utilizează biomasă (rumeguș și alte deșeuri lemnoase). Aceasta furnizează căldură pentru aproximativ o treime din populația municipiului Vatra Dornei și conduce la o reducere importantă a emisiilor de gaze cu efect de seră, comparativ cu arderea combustibililor fosili” (Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor în județul Suceava pentru perioada 2020-2025, 2019, p. 71).

În anul 2020 a fost finalizată reabilitarea centralei existente și a rețelei de transport și distribuție energie termică și apă caldă menajeră în municipiul Vatra Dornei, conform primăriei Vatra Dornei.

În proces de evaluare tehnică și financiară este proiectul de extindere și modernizare a sursei de producție a energiei termice. Prin acest proiect se dorește înlocuirea cazanului pe CLU cu un cazan pe biomasă, precum și mărirea depozitului de biomasă.

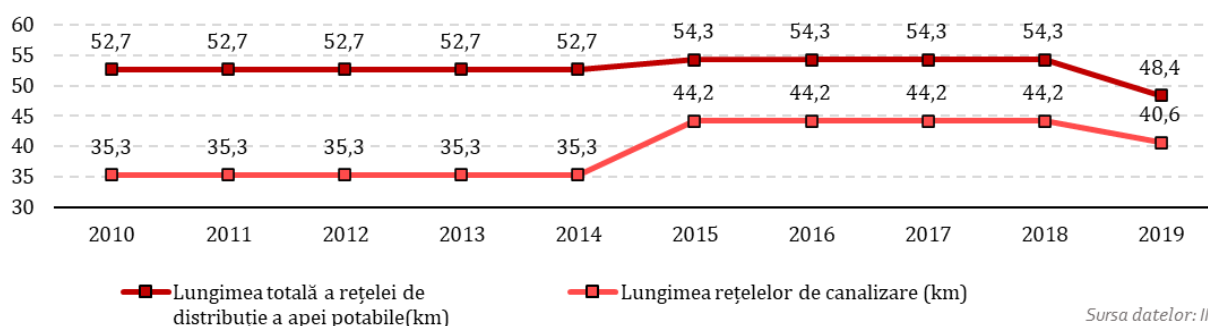
Conform Rezultatelor preliminare ale Recensământului Populației și Locuințelor din anul 2011, 38,2%

Vatra Dornei, cu 20,9% mai puțin decât în anul anterior.

Conform INS, în perioada 2010-2019 energia termică distribuită la nivel local a înregistrat un trend puternic descendent, de la 20.927 gigacalorii în anul 2010, la 16.731 gigacalorii în anul 2016, urmat de o creștere ușoară și ulterior o scădere bruscă. Același trend este urmat și de consumul la nivel județean, cu precizarea că la nivelul județului scăderea bruscă, de 50%, a fost realizată din anul 2018 în 2019.

De asemenea, potrivit HG nr. 465/03.07.2019, municipiul Vatra Dornei va beneficia de proiectul de investiții „Conducta de transport gaze naturale DN 250 Pojorâta-Vatra Dornei”. Acest proiect se impune ca proiect de importanță națională. Același hotărâre menționează în secțiunea a doua faptul că „Amplasamentul obiectivului propus se află pe teritoriul administrativ al municipiului Vatra Dornei, respectiv al comunelor Sadova și Pojorâta, județul Suceava. Prin realizarea acestei conducte se poate asigura alimentarea cu gaze naturale a localităților din zona de interes a obiectivului, respectiv localitățile Vatra Dornei, Pojorâta, Sadova, Iacobeni, Dorna Arini, Șaru Dornei, Dorna Cândrenilor și Fundul Moldovei, pentru un număr de aproximativ 35.000 locuitori și aproximativ 780 de agenți

Evoluția lungimii rețelelor tehnico-edilitare din municipiul Vatra Dornei, în perioada 2010-2019 (km)

Dornei, în anul 2020 capacitatea de epurare a stației era de 62 l/s, iar volumul epurat s-a cifrat la 582,3 m³, dintre care 295 m³ provenind din uz casnic.

dintre locuințele din Vatra Dornei erau racordate la rețeaua de încălzire centralizată. În anul 2019 a fost înregistrat un consum de 11.789 gigacalorii în municipiul

economici.”

Siguranța și securitatea populației

Potrivit Asociației Naționale a Evaluatorilor de Risc la Securitatea Fizică, coeficientul de criminalitate specifică la nivelul județului Suceava din anul 2020 este de 78,5% (78,5 infracțiuni la 100 locuitori), fiind clasificat drept mediu. Coeficientul de la nivel județean are valoarea mai mică decât cele din mediile urbane datorită localităților cu un coeficient de criminalitate nul din componența. Coeficientul de criminalitate este calculat în funcție de soldul populației și numărul de infracțiuni, multe localități rurale având densitatea populației scăzute și infracționalitatea este de asemenea scăzută.

În localitățile urbane ale județului remarcăm coeficienți de criminalitate ridicați precum în cazul reședinței de județ Municipiul Suceava cu un coeficient de 4.588,86% (4.588,86 de infracțiuni la 100 de locuitori) iar în cazul municipiul Vatra Dornei acesta are valori de 634,9% (634,9 infracțiuni la 100 de locuitori). Astfel valoarea coeficientului de criminalitate plasează municipiul Vatra Dornei pe al doilea loc în ordine descrescătoare a siguranței, după municipiul Câmpulung Moldovenesc (144,30%). Conform datelor furnizate de Primăria Vatra Dornei, această valoare deosebit de ridicată poate fi explicată prin apariția unor probleme de siguranță publică la nivel local, mai exact:

- *aglomerările de persoane și autovehicule*, generate de comercianți/ persoane fără adăpost/ aspecte de nerespectare a normelor privind conviețuirea socială și ordinea publică, de protecția mediului și curățenia zonei și de circulația pe drumurile publice (oprire/ staționare/ parcare). Străzile afectate de această problemă sunt: M. Eminescu, Gării, Dornelor (zona Stației CFR Vatra Dornei-Băi), Republicii – intersecția cu str. T. Vladimirescu (stațiune), Unirii (zona comercială), Oborului;
- *aglomerări de persoane în scop de agrement*, adică aspecte de nerespectare a normelor privind

conviețuirea socială și ordinea publică, protecția mediului și curățenia zonei). Străzile afectate de această problemă sunt: Str. Lucașfăului; Parcul municipal (patinoar, pârtia de schi „Veverița”, complexul hotelier „Bradul – Călimani”, loc de joacă pentru copii); Str. Unirii – Muzeul de Științele Naturii.

Un aspect care influențează pozitiv siguranța publică este reprezentat de gestionarea eficientă a patrupedelor fără stăpân. Acestea sunt introduse într-un adăpost special amenajat, care însă nu mai face față cererii crescute. De menționat este faptul că adăpostul de animale are o infrastructură veche și necesită îmbunătățiri majore, acest obiectiv de investiție fiind deja în atenția administrației locale, demarându-se deja pași concreți.

Electricitate și iluminat public

Municipiul este racordat la sistemul Energetic Național prin intermediul unei stații de transformare de 110/220 KV. În prezent, rețelele electrice de medie tensiune sunt cele aeriene de 20 KV – LEA – 20 KV și cele subterane de 20 – KV – LES – 20 KV.

În zonele sistematizate ale localității, distribuția energiei electrice (medie tensiune) se realizează prin distribuitoare și cabluri subterane care alimentează posturile de transformare în cabină de zid sau metalice în sistem buclat, iar în zonele periferice consumatorii sunt alimentați prin posturi de transformare aeriene racordate la rețeaua aeriană de 20 KV.

Rețelele de joasă tensiune sunt de tip subteran, în zonele centrale sistematizate, și de tip aerian, în zonele nesistematizate. Rețeaua electrică aeriană este pozată pe stâlpi din beton, utilizați, atât pentru alimentarea consumatorilor, cât și pentru rețeaua pentru iluminat public. Rețeaua electrică subterană are cabluri separate pentru alimentarea consumatorilor casnici și pentru iluminatul public. În

rețeaua de distribuție a orașului există circa 62 posturi de transformare.

Potrivit Rezultatelor preliminare ale Recensământului Populației și Locuințelor din anul 2011, 94,1% dintre locuințele din municipiul Vatra Dornei erau conectate la rețeaua de electricitate.

În Vatra Dornei sunt prevăzute două proiecte care vizează reabilitarea sistemului de iluminat public în intervalul 2021-2023, respectiv:

- Reabilitarea Sistemului de Iluminat public în municipiul Vatra Dornei, finanțat prin POR 2014-2020;
- Modernizarea și eficientizarea sistemului de iluminat public stradal în municipiul Vatra Dornei, finanțat prin AFM;

Investiția majoră în sistemul de iluminat public o reprezintă “Reabilitarea Sistemului de Iluminat Public în municipiul Vatra Dornei”. Obiectivul general al proiectului constă în creșterea eficienței energetice a sistemului de iluminat public din municipiul Vatra Dornei.

Obiective specifice

1.Reabilitarea Sistemului de Iluminat Public de 33.046 m, și cuprinde realizarea următoarelor activități:

- Se vor achiziționa și monta 249 de stâlpi metalici, complet echipați, din care 20 stâlpi noi pentru iluminatul pietonal, alimentați cu panouri fotovoltaice, montați la trecerile de pietoni, pe străzile: Unirii, Gării și Dornelor;
- Se vor achiziționa și monta 731 corpuri de iluminat cu sursa LED, pentru iluminatul stradal (pentru înlocuirea celor existente);
- Refacerea traseelor de cablu în zonele unde UAT Municipiul Vatra Dornei deține proprietate asupra Sistemului de Iluminat Public: Azurului, Bărnărel,

Bistriței, Chilia, Dornelor, Foresta, Gării, Tudor Vladimirescu, Unirii, Vicilicilor). Cablurile vor fi pozate îngropat în pământ, în tub pvc și vor fi montate în zona pietonală a străzilor. Astfel, se va elimina aspectul inestetic al cablurilor aeriene.

2. Implementarea unor soluții cu caracter inovativ, constând în gestionarea corectă și eficientă a Sistemului de Iluminat Public, prin care se propune realizarea unui sistem de management al Sistemului de Iluminat Public care să asigure diminuarea consumului de energie și implicit scăderea emisiilor de CO₂.

La această dată nu există un management adecvat al Sistemului de Iluminat Public. Plecându-se de la analiza situației existente, realizarea proiectului a fost efectuată în baza unei expertize tehnice și a unui raport de audit energetic și lumino-tehnic, fiind propuse cele mai coerente soluții pentru alegerea componentelor, adaptate la capacitatea și fluxurile de iluminat necesare.

Conform expertizei tehnice realizate, corpurile de iluminat nu mai corespund standardelor tehnice din punct de vedere lumino-tehnic, de consum și estetic, prezentând următoarele probleme în exploatare:

- au caracteristici fotometrice slabe și sunt energofage (mari consumatoare de energie);
- prezintă stare avansată de depreciere, pierderi mari de energie în aparataj și randament luminos extrem de mic (<45%);
- prezintă caracteristici generale tehnice și estetice

care nu corespund cerințelor unui iluminat modern și nu satisfac condițiile minime impuse de standarde și nici normele de iluminat în vigoare;

- starea tehnică a corpurilor de iluminat este precară (reflectoarele sunt zgâriate și depreciate de trecerea timpului) reducându-se astfel fluxul luminos produs, (indiferent că sursa de iluminat este nouă);
- oglinzile existente în interiorul corpurilor de iluminat sunt depășite din punct de vedere al tehnologiei, factorul de concentrare al fluxului luminos fiind scăzut;
- consolele și confecțiile metalice existente urmăresc un model estetic depășit și se află, de asemenea, într-o stare avansată de degradare, nefiind îndeplinite condițiile de siguranță în exploatare;
- nu există posibilitatea de coordonare și monitorizare a funcționării corpurilor de iluminat în anumite intervale orare, iar eventualele defecțiuni sunt sesizate cu întârziere, ceea ce influențează în mod direct siguranța traficului auto și pietonal în orele nopții.

Toate aceste aspecte problematice legate de corpurile de iluminat existente, conduc la rezultate nefavorabile:

- obținerea unui iluminat neuniform ("pete de lumină") și a unui raport dintre iluminatul minim și cel maxim dezavantajos rezultând un disconfort funcțional;

- un consum de energie electrică în creștere de la an la an;
- creșterea emisiilor de CO₂;
- costuri foarte mari, în prezent, atât în ceea ce privește funcționarea sistemului de iluminat, energia electrică consumată, cât și în ceea ce privește întreținerea și reparațiile aferente în varianta actuală;
- intervenții întârziate pentru remedierea potențialelor defecțiuni;
- risc crescut sub aspectul siguranței traficului auto și pietonal pe timp de noapte.

Rezultatele implementării proiectului se vor concretiza în montarea a 259 stâlpi noi, 999 corpuri de iluminat cu sursă LED, cât și în implementarea unui sistem modern de telegestiune, conducând astfel la reducerea consumului de energie, reducerea emisiilor de CO₂ și reducerea poluării luminoase.

Telefonie și internet

Conform Institutului Național de Statistică, procentul gospodăriilor care au acces la internet, la nivelul anului 2020 este de 70% (din totalul gospodăriilor din municipiu). Municipiul Vatra Dornei este racordat la rețeaua magistrală telefonică din fibră optică al cărei traseu traversează teritoriul administrativ al orașului pe direcția generală NNE-SSV, de-a lungul DN 17.

Principalele rețele de telefonie mobilă pe care le folosesc locuitorii din municipiu sunt Vodafone, Orange și RDS-RCS, aceste companii fiind și principalii furnizori de televiziune și internet.

Analiza SWOT

Infrastructura și serviciile publice	
Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none">- Accesibilitate ridicată pe cale rutieră, feroviară și aeriană;- Existența unităților pentru servicii publice de specialitate;	<ul style="list-style-type: none">- Inexistența transportului în comun la nivel local, în anul 2021;- Nu există piste pentru biciclete;- Creșterea insecurității rutiere;- Existența punctelor de traversare nereglementate a căii ferate;- Gradul de uzură ridicat al infrastructurii rutiere;- Gradul de uzură crescut al sistemului de distribuție a apei, în speciala rețelei cu o vechime mai mare de 30 de ani;- Scăderea capacității de epurare a stației;- Procentul mic de locuințe racordate la sistemul de termoficare;- Coeficientul de criminalitate foarte ridicat (634,9%);- Starea precară a sistemului de iluminat stradal;
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none">- Continuarea și finalizarea proiectelor existente pentru dezvoltarea infrastructurilor;- Posibilitatea finanțării proiectelor din fonduri nerambursabile europene și guvernamentale;	<ul style="list-style-type: none">- Creșterea numărului de accidente rutiere pe fondul lipsei infrastructurii necesare bicicliștilor;- Exod demografic pentru o calitate mai ridicată a vieții;

Principalele probleme ale municipiului în opinia locuitorilor

În analiza infrastructurii rutiere și tehnico-edilitare s-au luat în calcul doar valorile valide ale variabilelor. Răspunsurile cetățenilor care au ales să nu răspundă au fost percepute ca răspunsuri invalide.

Majoritatea locuitorilor municipiului au păreri negative în ceea ce privește infrastructura rutieră și tehnico-edilitară locală.

Infrastructura rutieră reprezintă o problemă pentru municipiul Vatra Dornei, după părerea locuitorilor. 54,8% dintre locuitori sunt nemulțumiți cu privire la starea

trotuarelor și doar 26,01% dintre locuitori sunt mulțumiți cu privire la acestea. Starea precară a drumurilor reprezintă o problemă pentru aproximativ 80% dintre locuitori.

Serviciile de apă-canal sunt deficitare, mai mult de jumătate dintre locuitori fiind nemulțumiți de aceste servicii. Calitatea apei este cea mai mare problemă după părerea a 63,6% dintre respondenți, urmată de prețul apei potabile (60,5% păreri negative în ceea ce privește serviciul).

În ceea ce privește modul de soluționare al cererilor referitoare la fondul funciar, 60,1% dintre locuitori nu sunt nici mulțumiți nici

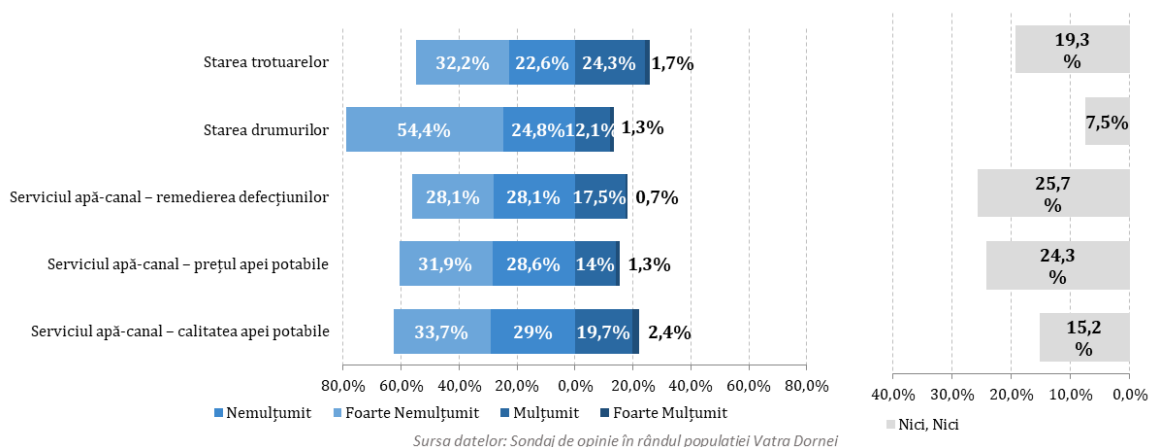
nemulțumiți. Cei nemulțumiți totalizează un procent de 28,1%.

O problemă principală este reprezentată de aspectul arhitectural al clădirilor din municipiu, problemă pe care o constată mai bine de 70% dintre rezidenți, urmată de iluminatul stradal.

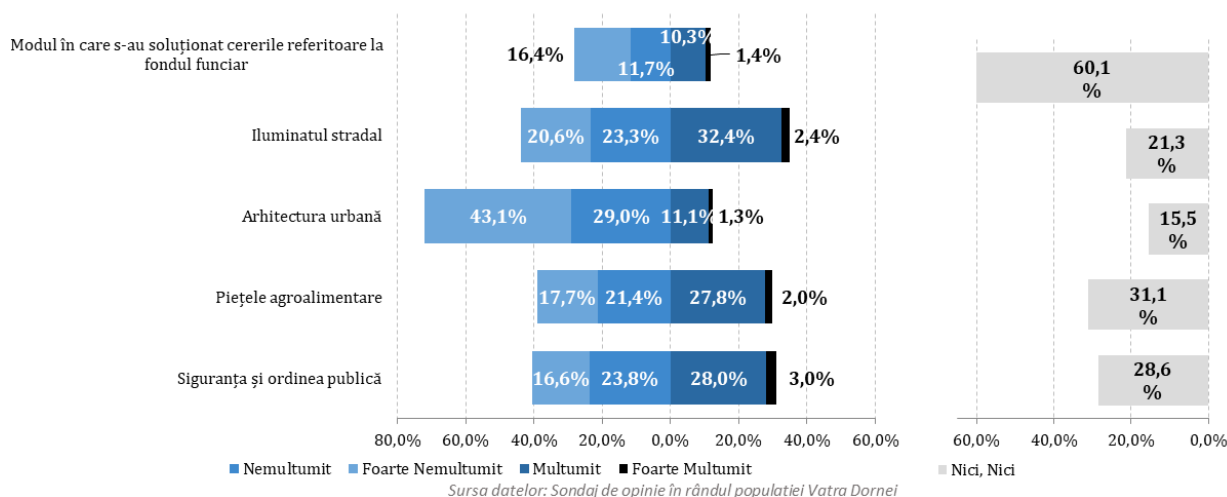
De asemenea, locuitorii municipiului au apreciat calitatea serviciilor de siguranță și ordine publică ca fiind de calitate scăzută (40,4% persoane).

Situația actuală a piețelor agroalimentare este evaluată preponderent negativ, doar o pondere de 29,8% declarându-se a fi mulțumiți de aceste servicii.

Gradul de mulțumire al populației față de infrastructura rutieră și tehnico-edilitară

Gradul de mulțumire al populației față de alte servicii publice

Capitolul II.4 SĂNĂTATE ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ

Sănătate

Potrivit INS, în municipiul Vatra Dornei, funcționau în anul 2019 în sistem public următoarele unități:

- 1 spital;
- 1 ambulatoriu integrat spitalului;
- 1 dispensar medical;
- 1 cabinet medical de medicină generală;
- 2 cabinete școlare;
- 1 farmacie;
- 5 laboratoare medicale.

În sistemul medical privat se găseau următoarele tipuri de unități sanitare:

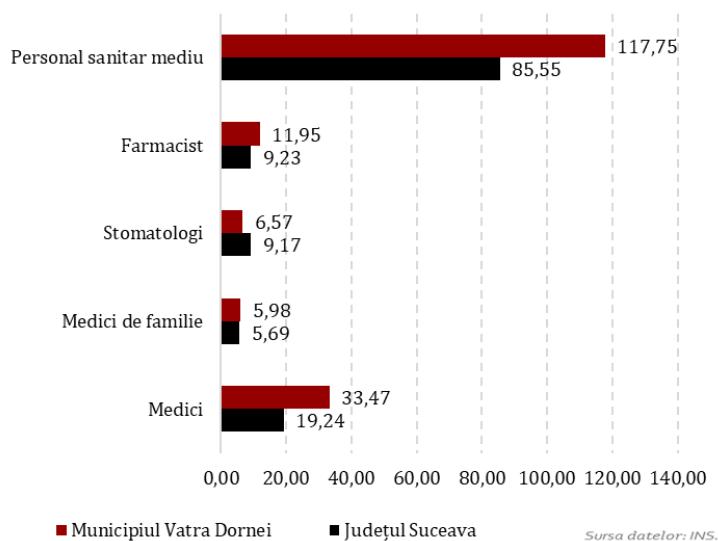
- 11 cabinete medicale de familie;
- 9 cabinete stomatologice;
- 55 cabinete medicale de specialitate;
- 1 farmacie;
- 2 laboratoare medicale;
- 7 laboratoare de tehnică dentară.

Spitalul Municipal Vatra Dornei a fost inaugurat la 1 ianuarie 1952, sub denumirea de Spitalul Raional Vatra Dornei, desfășurându-și activitatea în cele două clădiri. În clădirea de pe strada Mihai Eminescu, nr. 1., funcționau și 3 cabinete de consultații medicale: interne, obstetrică-ginecologie și chirurgie. Treptat, în perioada 1953-1956, numărul de paturi ajunge la 140. În anul 1956, spitalul se mută în actuala clădire (de pe strada Mihai Eminescu, nr. 12), cu secțiile de acum, numărul de paturi crescând la 210. La 1 ianuarie 1970, denumirea unității se schimbă, din Spitalul Raional Vatra Dornei în Spitalul Unificat Vatra Dornei. În 1973 se preiau circumscripțiile sanitare rurale și Spitalul Broșteni cu 70 de paturi și se schimbă denumirea unității în Spitalul Orașenesc Vatra Dornei.

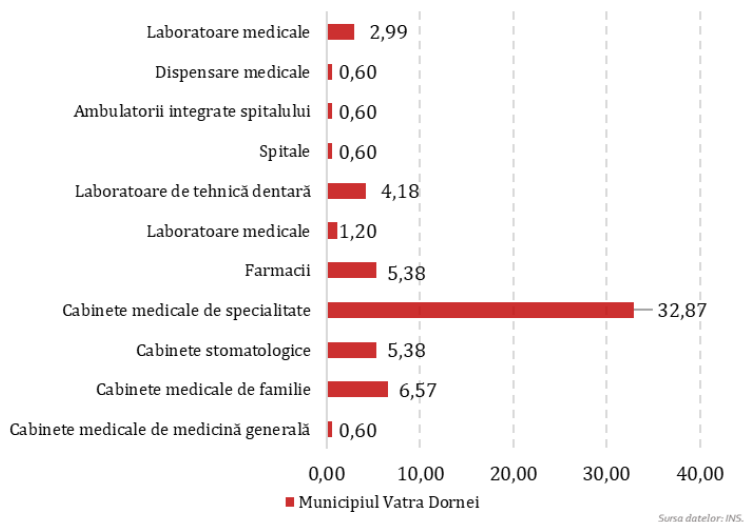
În prezent, Spitalul Municipal Vatra Dornei are următoarele secții:

- secția Chirurgie Generală;
- secția Medicină Internă;
- compartimentul de Pediatrie;
- secția de Obstetrică-Ginecologie;
- secția Boli Infecțioase;
- bloc Sterilizare;
- laboratoare;
- farmacie;
- serviciul administrativ.

Numărul personalului sanitar raportat la 10.000 de locuitori, în anul 2019

Numărul de unități sanitare raportat la 10.000 de locuitori din municipiul Vatra Dornei, în anul 2019

În privința personalului medico-sanitar din municipiul Vatra Dornei, la nivelul anului 2019, acesta este format din: 56 de medici (din care 10 medici de familie), 11 stomatologi, 20 de farmaciști și 197 de persoane angajate ca personal mediu sanitar. Evoluția numărului medicilor a fost crescătoare în ultimii 10 ani, de la 42 de medici în anul 2010, la 52 în anul 2015, iar în anul 2019 s-a ajuns la un număr de 56 de medici. Efectivul personalului sanitar mediu înregistrează o creștere cu 63 de persoane din 2010 (134 de persoane) până în 2019 (197 de persoane), având o creștere

mai accelerată decât personalul medical.

Pentru a afla gradul de acoperire cu personalul sanitar la nivelul municipiului Vatra Dornei, vom raporta acest personal la 10.000 de locuitori. Astfel, în anul 2019 erau 33,47 medici la 10.000 de persoane rezidente, mai mult decât nivelul județean, unde existau 19,24 medici la 10.000 de persoane.

În cazul medicilor de familie, numărul de medici de la nivelul județului este foarte apropiat de cel al municipiului, acesta fiind de 5,69 medici la 10.000 de persoane în tot județul și 5,98 medici la 10.000 de

persoane în municipiul Vatra Dornei.

În ceea ce privește numărul stomatologilor, județul prezintă o valoare net superioară nivelului municipal, respectiv 9,17 de medici la 10.000 de persoane, comparativ cu nivelul municipal de doar 6,57 medici la 10.000 de persoane. Valori superioare la nivel municipal întâlnim însă în cazul personalului sanitar mediu, de 117,75 angajați la 10.000 locuitori, comparativ cu doar 85,55 angajați la 10.000 locuitori la nivel județean. De asemenea, valori superioare se înregistrează și în cazul farmaciștilor, respectiv 11,95 farmaciști la 10.000 persoane la nivel municipal și 9,23 farmaciști la nivel județean.

În ceea ce privește infrastructura sanitară, la fiecare 10.000 de locuitori se observă că numărul spitalelor, ambulatoriilor integrate, dispensarelor și cabinetelor medicale de medicină generală sunt

egale, fiind câte 0,6 unități/10.000 de locuitori din fiecare disponibile. Cea mai mare valoare din municipiu o găsim în cazul cabinetelor medicale de specialitate, fiind disponibile 32,87 cabinete la 10.000 de persoane. Frecvente sunt și cabinetele de medicină de familie (6,57), cabinetele stomatologice (5,38), farmaciile (5,38) și laboratoarele medicale (4,18) care sunt raportate la 10.000 de persoane rezidente.

Servicii sociale

În cadrul Primăriei Municipiului Vatra Dornei funcționează Serviciul de Asistență Socială. Conform datelor furnizate de Primăria municipiului, la nivel local, în anul 2020, se înregistrează:

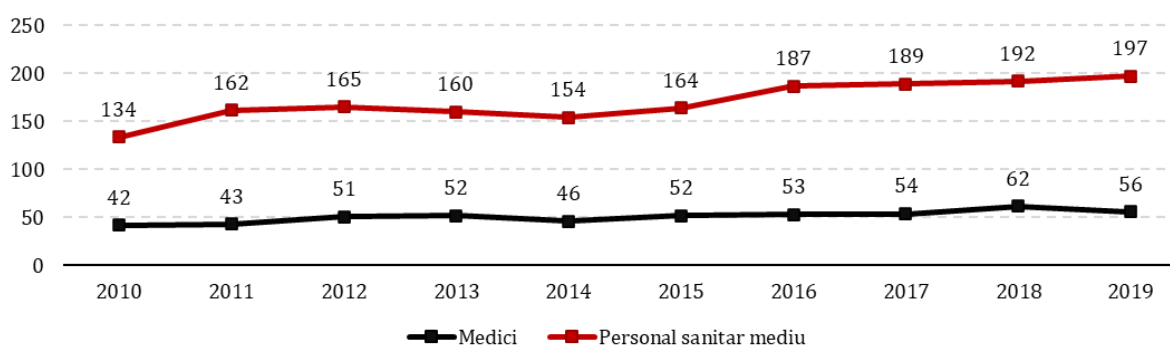
- 112 persoane care primesc venitul minim garantat (VMG) (familii/persoane);

- în medie, 237 de persoane care beneficiază de indemnizație de șomaj, din care 75% în intervalul iulie 2019-iulie 2020, dintre care 124 persoane de sex feminin;
- 70 gospodării care stau în locuințe insalubre, improvizate (unități de locuire din necesitate);
- vârstnici asistați.

Serviciile de informare, consiliere, evaluare și suport a categoriilor defavorizate din municipiul Vatra Dornei oferă următoarele tipuri de servicii: identificare, evaluare, informare, consiliere socială, alte servicii de sprijin și suport pentru diferite situații de vulnerabilitate și dificultate.

Centrul de primire, îngrijire și asistare a persoanelor vârstnice oferă următoarele tipuri de servicii: găzduire pe perioadă nedeterminată, servicii de asigurare a hranei și a suplimentelor nutritive

Evoluția personalului medico-sanitar din municipiul Vatra Dornei, în perioada 2010-2019

Sursa datelor: INS.

Centrele de asistență socială din municipiul Vatra Dornei, în anul 2019				
Tip proprietate	Denumirea administrației	Numele unității	Tip centru	Capacitate
Privat	Fundația Ciocănești Bucovina	Cămin pentru persoane vârstnice Vatra Dornei	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	35
Privat	Asociația Filantropică Creștină Sfinții Voievozi Mihail și Gavril	"Centrul de tip Familiar Pr.Mihai Negrea"	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	12
Privat	Asociația Filantropică Creștină Sfinții Voievozi Mihail și Gavril Vatra Dornei	Cantina socială	Centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	120
Public	Primăria Municipiului Vatra Dornei - Serviciul Asistență Socială	Centrul social de primire, asistare și îngrijire a persoanelor vârstnice Vatra Dornei	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	32
Public	Primăria Municipiului Vatra Dornei - Serviciul Asistență Socială	Serviciul de educare și îngrijire pentru copii cu vârsta 0-3 ani	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	30
Public	Primăria Municipiului Vatra Dornei - Serviciul Asistență Socială	Centrul de Zi pentru Copii Vatra Dornei	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	30

Sursă: DGASPC Suceava

(prepararea, servirea și distribuirea hranei), servicii de îngrijire socio-medicală, de socializare și de petrecere a timpului liber. În anul 2020, 24 de persoane vârstnice beneficiau de servicii de găzduire și asistență de specialitate ale centrului.

Tipurile de servicii de îngrijire socio-medicală oferite la domiciliu persoanelor vârstnice vizează: informare în domeniu, servicii de îngrijire socio-medicală de specialitate, mediere socio-familială și acompaniere.

Serviciile de sprijin comunitar pentru persoane și familii aflate în dificultate oferă următoarele tipuri de servicii: informare în domeniu, consiliere socială, juridică, servicii de asigurare a hranei și a suplimentelor nutritive

(prepararea, servirea și distribuirea hranei). În prezent, există 60 persoane asistate în cadrul serviciului de sprijin comunitar pentru persoane și familii aflate în dificultate.

Centrul de zi pentru copiii școlari, un serviciu de asistență și suport pentru familii defavorizate, oferă o gamă diversificată de servicii pe timpul zilei: servicii de educație non-formală și informală, consiliere socială, servicii de îngrijire socio-medicală și de pregătire și formare a abilităților pentru viață, de promovare a relațiilor sociale, activități socio-culturale și de petrecere a timpului liber.

În cadrul discuțiilor din grupul de lucru sectorial sănătate și servicii sociale s-au tras câteva concluzii și soluții la nevoile identificate.

Pe de o parte, s-a identificat că este necesară și utilă o rețea de îngrijitori la domiciliu pentru persoane vârstnice și pentru persoanele cu dizabilități, care ar genera costuri mult mai reduse și beneficii psihosociale pentru persoanele asistate, fiind menținute cadrul familial de origine. Aceste tipuri de servicii ar putea fi rezultatul unui parteneriat public-privat cu posibilitatea finanțării din fonduri europene.

Pe de altă parte, existența celor două echipaje de ambulanță este insuficientă pentru cererile actuale, la care se adaugă o altă problemă a acestui serviciu de urgență, mai exact accesul facil în incintă al ambulanțelor și numărul limitat al locurile de parcare.

Analiza SWOT

Sănătate și protecție socială	
Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Numărul scăzut de locuitori ce revine unui medic de familie, în comparație cu situația de la nivel regional, județean sau național; - Existența a 7 laboratoare medicale; - Existența a 55 cabinete medicale de specialitate; - Funcționarea Clubului Copiilor Vatra Dornei și a Clubului Sportiv Școlar Vatra Dornei; - Existența Spitalului Orășenesc Vatra Dornei; - Numărul mai scăzut de locuitori ce revine unui medic, farmacist sau personal sanitar mediu decât la nivel regional sau județean; 	<ul style="list-style-type: none"> - Numărul foarte mare de persoane ce revine unui medic stomatolog: 1521 de persoane/medic stomatolog, în anul 2019; - Lipsa serviciului de îngrijiri la domiciliu pentru vârstnici și persoane cu dizabilități; - Accesibilitate redusă la intrarea în unitatea de primire urgență a echipajelor de intervenție de tip ambulanță;
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Accesarea fondurilor europene pentru înființarea, reabilitarea și dotarea corespunzătoare a structurilor sanitare; - Implementarea unor campanii de educare a populației cu privire la domeniul sănătății; - Dezvoltarea voluntariatului și a spiritului civic; - Existența cadrului legislativ care creează facilități pentru mediul economic și care angajează persoane din grupurile vulnerabile; - Implementarea de campanii de conștientizare a populației privind beneficiile colectării selective a deșeurilor; 	<ul style="list-style-type: none"> - Posibilitățile limitate ale autorităților publice locale de susținere financiară a investițiilor din domeniul sanitar; - Creșterea numărului de persoane asistate social ca urmare a crizei economice mondiale; - Creșterea numărului de persoane care solicită intervenții medicale de urgență; - Lipsa ofertelor de muncă pentru grupurile vulnerabile; - Capacitatea redusă a instituțiilor publice de a cofinanța proiectele sociale;

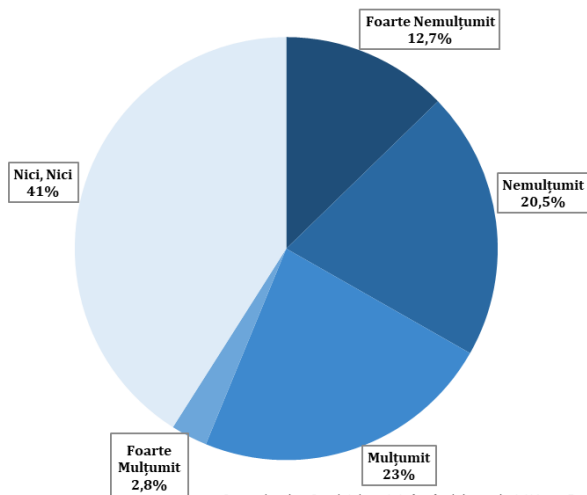
Opinia cetățenilor despre serviciile de sănătate și protecția socială

Serviciile de asistență socială sunt destinate persoanelor cu o situație financiară precară pentru a le oferi servicii de sprijin în scopul îmbunătățirii nivelului de trai. Comparând opiniile negative și pe cele pozitive, observăm că cei mai mulți dintre respondenți (33,2%) nu sunt mulțumiți de aceste servicii.

Serviciile medicale se împart în două categorii, servicii medicale de primiri urgență și servicii medicale de specialitate. În urma evaluării acestor servicii a rezultat faptul că 44,7% dintre locuitori sunt nemulțumiți de serviciile de primiri urgență și 33,3% sunt nemulțumiți de serviciile de specialitate.

Cu toate acestea, profesionalismul și amabilitatea medicilor aduce un plus acestui domeniu, cetățenii fiind mulțumiți de resursa umană, respectiv de medicii din sistemul de sănătate al municipiului.

Gradul de mulțumire al populației față de serviciile de asistență socială

Sursa datelor: Sondaj de opinie în rândul populației Vatra Dornei

Tabel 5. Gradul de mulțumire al cetățenilor Vatra Dornei față de sistemul sanitar și serviciile medicale

Serviciile medicale		Gradul de mulțumire				
		Foarte mulțumit(ă)	Mulțumit(ă)	Nici, nici	Nemulțumit(ă)	Foarte nemulțumit(ă)
Servicii medicale de primiri urgențe	Evaluare generală	3%	30,5%	21,9%	24,3%	20,4%
	Profesionalismul medicilor	3,3%	34,6%	27,9%	19,6%	14,6%
	Amabilitatea medicilor	4%	33,1%	30,8%	17,4%	14,7%
Servicii medicale de specialitate	Evaluare generală	4%	30%	32,7%	21,5%	11,8%
	Profesionalismul medicilor	5,1%	34,8%	30,4%	17,9%	11,8%
	Amabilitatea medicilor	5,1%	34,2%	31,8%	16,1%	12,7%

Sursa datelor: Sondaj de opinie în rândul populației Vatra Dornei

Capitolul II.5 INFRASTRUCTURA EDUCAȚIONALĂ

Educație

Conform Ministerului Educației și Cercetării, în municipiul Vatra Dornei își desfășoară activitatea 10 unități de învățământ ce aparțin celor 4 structuri de învățământ existente:

- Școala Postliceală Sanitară „Țara de Sus”;
- Liceul Teoretic „Ion Luca”;
- Liceul Tehnologic „Vasile Deac”;
- Școala Gimnazială Nr. 2;
- Școala Gimnazială Nr. 4;
- Școala Gimnazială Nr. 1;
- Grădinița cu Program Normal „Căsuța Poveștilor”;
- Grădinița cu Program Prolungit „Albă Ca Zăpada”;
- Grădinița cu Programul Normal Nr. 8;
- Grădinița cu Program Normal „Licurici”;
- Grădinița cu Program Prolungit „Bamby”;
- Grădinița cu Program Prolungit „Scufița Roșie”;
- Clubul Copiilor;
- Clubul Sportiv Școlar.

În ceea ce privește personalul didactic din municipiul Vatra Dornei, conform Institutului Național de Statistică, în anul 2019, corpul didactic era format din 180 de cadre. Din cele 180 de cadre didactice, 28 deservesc nivelul preșcolar (15%), 31 nivelul primar (17%), 37 nivelul gimnazial (21%), 74 nivelul liceal (41%) și 10 nivelul postliceal (6%).

Potrivit Institutului Național de Statistică, în anul 2019, populația școlară din municipiul Vatra Dornei cuprindea 3.013 elevi. Din numărul total de elevi corespunzător anului 2019, 15% sunt înscriși în învățământul preșcolar (481 de elevi). Din totalul de 41% de elevi înscriși în învățământul primar și gimnazial, 23% sunt înscriși în învățământul primar (689 de elevi), iar 17% sunt înscriși în învățământul gimnazial (528 de elevi).

Din categoria învățământului liceal și profesional, ce ocupă 37% din totalul elevilor din municipiu, 31% frecventează cursurile învățământului liceal (933 de elevi) și 6% sunt elevi care urmează învățământul profesional și de ucenici (180 de elevi). De asemenea, 1% sunt copiii înscriși în creșe (33 copii), iar 7% frecventează învățământul postliceal (202 elevi).

Potrivit INS, în anul 2019, infrastructura școlară din municipiul Vatra Dornei cuprindea: 97 de săli de clasă, 16 laboratoare școlare, 5 ateliere școlare, 4 săli de gimnastică, 6 terenuri de sport și 286 de PC-uri. În comparație cu anul precedent, doar numărul sălilor de clasă a înregistrat o ușoară creștere și numărul PC-urilor, care a crescut cu 9,2%. Pentru a se observa eficiența infrastructurii școlare se urmărește raportul de elevi la fiecare utilitate.

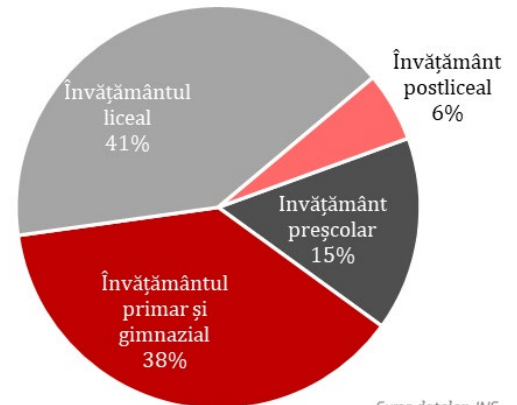
Raportându-ne la numărul de elevi din municipiu putem afirma că sălile de clasă sunt destul de solicitate. Conform INS, unei săli de clasă îi revin în medie 31 de elevi, în timp ce media la nivel național este de 21 de elevi/ sală de clasă iar cea județeană de 23 de elevi/ sală de clasă.

Unui laborator școlar îi revin 188 de elevi, această valoare fiind superioară celei județene (162 de elevi/laborator), celei din Regiunea de Nord-Est (116 elevi/laborator) și celei de la nivel național (111 elevi/laborator).

În ceea ce privește numărul calculatoarelor disponibile unui elev, în sistemul de învățământ din municipiul Vatra Dornei fiecărui calculator îi revin 11 elevi, valoare superioară celei județene, unde sunt doar 9 elevi pentru fiecare calculator.

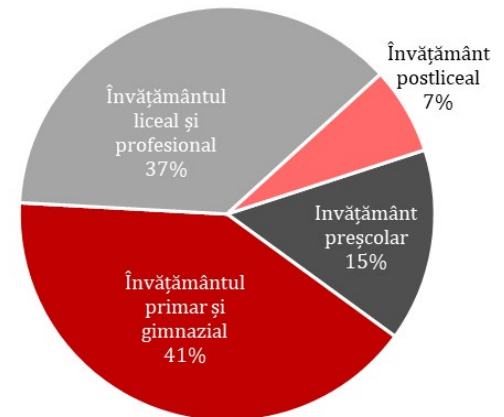
Conform aceleiași surse, în municipiul Vatra Dornei, unui atelier școlar îi revin 603 elevi, unei săli de gimnastică 753 de elevi, unui teren de sport îi revin 502 elevi. Aceste valori sunt inferioare nivelului județean, unde per sală de

Distribuția personalului didactic în municipiul Vatra Dornei, pe niveluri de educație, în anul 2019

Sursa datelor: INS.

Distribuția populației școlare în municipiul Vatra Dornei, pe niveluri de educație, în anul 2019

Sursa datelor: INS.

gimnastică sunt 882 de elevi, 888 de elevi per atelier școlar și 690 de elevi per teren de sport. O problemă stringentă, semnalată și la întrunirea organizată cu grupul de lucru Educație-Cultură-Tineret, ține tocmai de acest raport dintre elevi și sălile de gimnastică, respectiv terenurile de sport disponibile. Astfel, a fost subliniată situația concretă a elevilor din licee care fac sport în sala de sport a primăriei, care se află la 3 km distanță de acestea. De asemenea, s-a afirmat necesitatea unor investiții în laboratoarele de fizică, chimie și biologie din școli și amenajarea parcului dendrologic pentru realizarea de activități în aer liber. Participanții la dezbateri au subliniat necesitatea și utilitatea organizării activităților didactice desfășurate în aer liber în actul pedagogic, demonstrându-și

eficiența în timpul pandemiei de coronavirus.

Unui cadru didactic din municipiul Vatra Dornei îi revin 15,40 elevi, în anul 2019, valoare inferioară nivelului județean de 17,21 elevi pe fiecare profesor. Trendul a fost descrescător în ultimii 10 ani, de la 16,56 elevi/ profesor în municipiul în 2010 la 15,43 în 2019, iar în județ de la 19,44 elevi/ profesor în anul 2010 la 17,21 elevi/ profesor în 2019.

Cea mai serioasă problemă sesizată în rândul cadrelor didactice din ciclul primar este legată de dezechilibrul numeric al repartiției elevilor per cadru didactic. Astfel, unui profesor/învățător îi revin aproape 20 de elevi, unui cadru didactic din ciclul liceal îi revin 18 elevi, iar unui cadru didactic din ciclul gimnazial 10,6 elevi.

Cultură

În municipiul Vatra Dornei există două muzee și colecții publice. Personalul angajat al acestora este format din 3 persoane care se ocupă de activitățile culturale și administrative în cadrul acestor instituții de cultură. Numărul de vizitatori din muzee a fost de 6.883 de persoane în anul 2019, rezultând o medie de 22 de persoane pe zi.

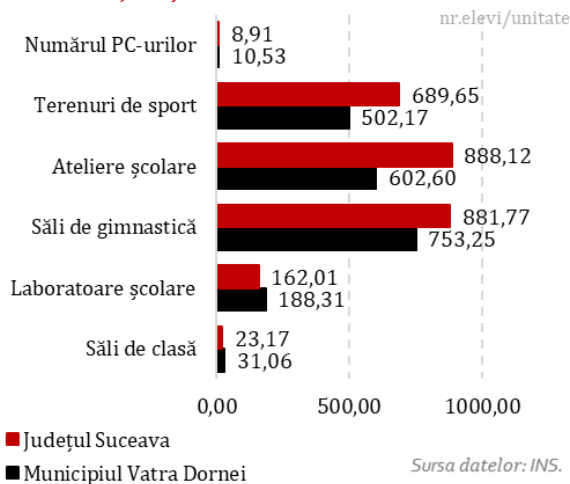
Muzeul de Științele Naturii și Cinegetică datează din anul 1957 ca instituție culturală de interes public, când a fost deschis pentru vizitatori. Muzeul are două secții: secția de faună și de floră din zona Dornelor și secția de cinegetică din județul Suceava. Exponatele de faună și floră prezentate, redau aspecte din mediul lor natural, ceea ce dă un plus de atractivitate pentru publicul vizitator.

Muzeul de Etnografie și Folclor este situat la parterul Primăriei Municipiului Vatra Dornei și prezintă obiecte cu o deosebită valoare etnografică. Colecția muzeului cuprinde exponate legate de meșteșugurile tradiționale ale dornenilor, porturi populare și obiceiurile de sărbătoare. Unele obiceiuri și meșteșuguri au

Distribuția personalului didactic și a populației școlare în municipiul Vatra Dornei, pe niveluri de educație, în anul 2019					
Personalul didactic	2010	2013	2015	2017	2019
Învățământ preșcolar	29	28	29	28	28
Învățământ primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	94	84	65	66	68
Învățământ liceal	71	75	74	78	74
Învățământ postliceal (inclusiv învățământul special)	0	0	12	15	10
Populația școlară	2010	2013	2015	2017	2019
Învățământ preșcolar	560	459	473	475	448
Învățământul primar (inclusiv învățământul special)	570	663	672	697	689
Învățământul gimnazial (inclusiv învățământul special)	579	580	547	511	528
Învățământul liceal	1.388	1.093	966	973	933

Sursa datelor: INS

Gradul de dotare al sistemului de învățământ în municipiul Vatra Dornei și județul Suceava, în anul 2019

dispărut în timp, de exemplu, *plutăritul* (una dintre ocupațiile de bază ale dornenilor).

Principalul punct de atracție este sala în care sunt prezentate costumele și măștile populare, care provin din toată zona Dornelor. În cadrul procesului de consultare publică a fost semnalat faptul că acest muzeu necesită reabilitări substanțiale pentru a face față evenimentelor culturale, cum ar fi „noaptea muzeelor deschise”.

Un alt aspect al disfuncționalităților prezente în dezbaterile publice din cadrul grupului de lucru tematic al domeniului este problema personalului din cadrul muzeului de Etnografie și Folclor. Acesta este deservit de mult timp de către o singură persoană și care nu mai

face față solicitărilor turistice actuale.

Muzeul ar putea reprezenta un real succes pentru turism, cu condiția ca pe lângă problema legată de reabilitarea clădirii, să fie soluționată și problema personalului de specialitate sub diminuat în ultima perioadă.

Biblioteci

În conformitate cu datele oferite de Institutul Național de Statistică, în municipiul Vatra Dornei funcționează 7 biblioteci, dintre care una singură este publică. Ea a fost înființată în anul 1901, odată cu inaugurarea Palatului Național Român (actuala clădire a bibliotecii) și cuprinde:

- secția de împrumut pentru cititorii adulți;
 - secția de împrumut pentru cititorii copii;
 - depozitul sălii de împrumut pentru adulți și cel al sălii de lectură;
 - biblioteca stațiunii - ca filială a bibliotecii municipale;
 - sala memorială „Ion Luca”, amenajată în anul 1994, cu prilejul centenarului nașterii dramaturgului Ion Luca;
 - sala memorială „Platon Pardău” amenajată în 2003;
 - fondul documentar dornean format din două săli: Salonul oamenilor de seamă dorneni și Sala Teodor Varahil Moraru și Gavril Cacina;
 - galeria de artă contemporană a bibliotecii municipale, ce găzduiește expoziții de pictură, fotografie, expoziții itinerante, expoziții cu caracter istoric, etc. .
- În cadrul bibliotecilor din Vatra Dornei lucrează 7 persoane, câte una pentru fiecare instituție. Numărul de volume existente în bibliotecile din Vatra Dornei era de

aproape 147.500 volume, în anul 2019, conform aceleiași surse.

Numărul cititorilor activi (persoane fizice, care au împrumutat pentru acasă sau au consultat în sediul bibliotecii, cel puțin o dată într-un an calendaristic, o carte, o broșură sau o altă publicație, aparținând unei bibliotecii) a fost de 4.203, în anul 2019. Raportul de volume per cititor a avut parte de un trend crescător, astfel că din anul 2011, de la valoarea de 38 de volume/ cititor, în anul 2016 cu 48 de volume/ cititor, urmat de scăderea drastică în 2019, când pentru fiecare cititor erau disponibile 35 de volume. Numărul de volume eliberate, în anul 2019, a fost de 54.867.

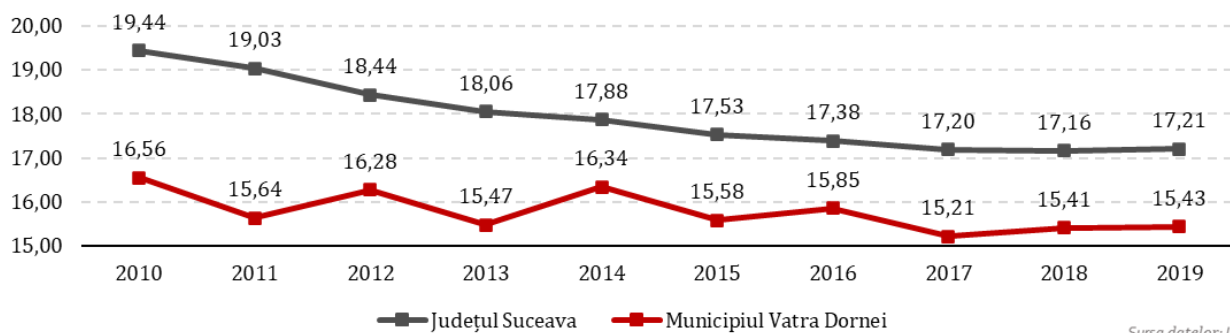
Activități/manifestări culturale publice

Cele mai importante evenimente cultural-artistice de la nivel local sunt:

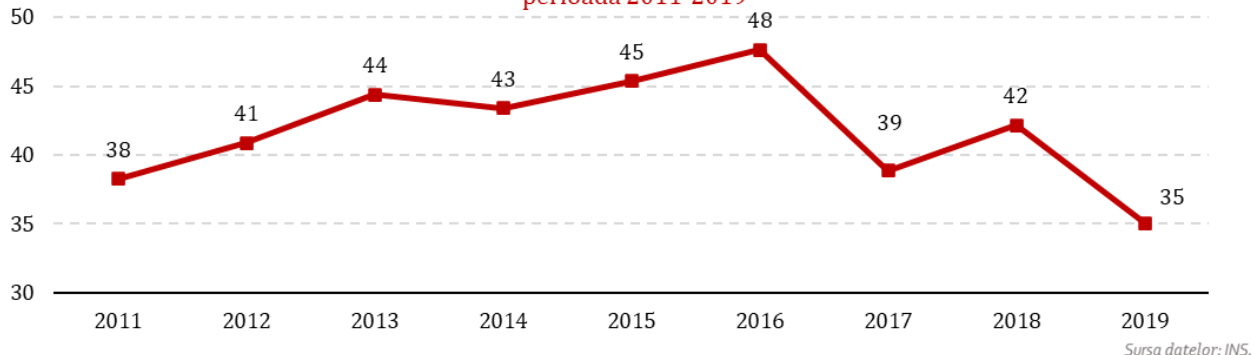
- Serbările Zăpezii (ianuarie/februarie);

- Dor de Eminescu (15 ianuarie);
- „Mărțișoare, mărțișoare,, (8 martie);
- Festivalul Județean „Nichita în luna lui marte”(31 martie);
- Expoziție de ouă încondeiate (aprilie);
- Simpozion „Ziua Europei,, (9 mai);
- Ziua Adolescentului (mai);
- Ziua Internațională a Copilului - Carnavalul „În lumea piticilor” (1 iunie);
- „Eternul Eminescu,, (15 iunie);
- Festivalul Național al Ansamblurilor Folclorice ale Copiilor „Dorna, plai de joc și cântec” (20-22 iulie);
- Festivalul Național de Interpretare Vocal-Instrumentală a Muzicii Ușoare pentru Copii „Muzritm”(23-24 iulie);
- Zilele Municipiului Vatra Dornei (20-22 iulie);
- Festivalul Național al Sporturilor Extreme-Dorna X-trem (august);
- Campionatul Național de Alergare Montana (august);

Evoluția numărului de elevi ce revin unui cadru didactic în municipiul Vatra Dornei și județul Suceava, în perioada 2010-2019

Evoluția numărului de volume raportat la cititori activi în municipiul Vatra Dornei, în perioada 2011-2019

- Festivalul Internațional de Folclor „Bucovină, mândră floare (5-8 august);
- Tabăra de Creație „Vara-n Bucovina” (august)
- „Sărbătoarea limbii române” (18 septembrie);
- Ziua Internațională a Muzicii-spectacol Casa de Cultură “Platon Pardău” (1 octombrie);
- Festivalul Teatrului “Ion Luca” (octombrie).
- Ziua Holocaustului (9 octombrie);
- Festivalul Teatrelor de Păpuși “Căsuța Cu Povești” (noiembrie);
- Spectacol omagial dedicat Zilei Naționale a României (1 decembrie);
- Festivalul de proza Scurta „In memoriam Elena Șimon”, (12 decembrie);
- Deschiderea Orășelului Copiilor (14 decembrie);
- Spectacol de Crăciun (22 decembrie);
- Festivalul Național de Datini și Obiceiuri de Iarnă “Porniți Plugul, Feți Frumoși!” (29 decembrie);
- Revelionul în aer liber (31 decembrie/1 ianuarie)

Analiza SWOT

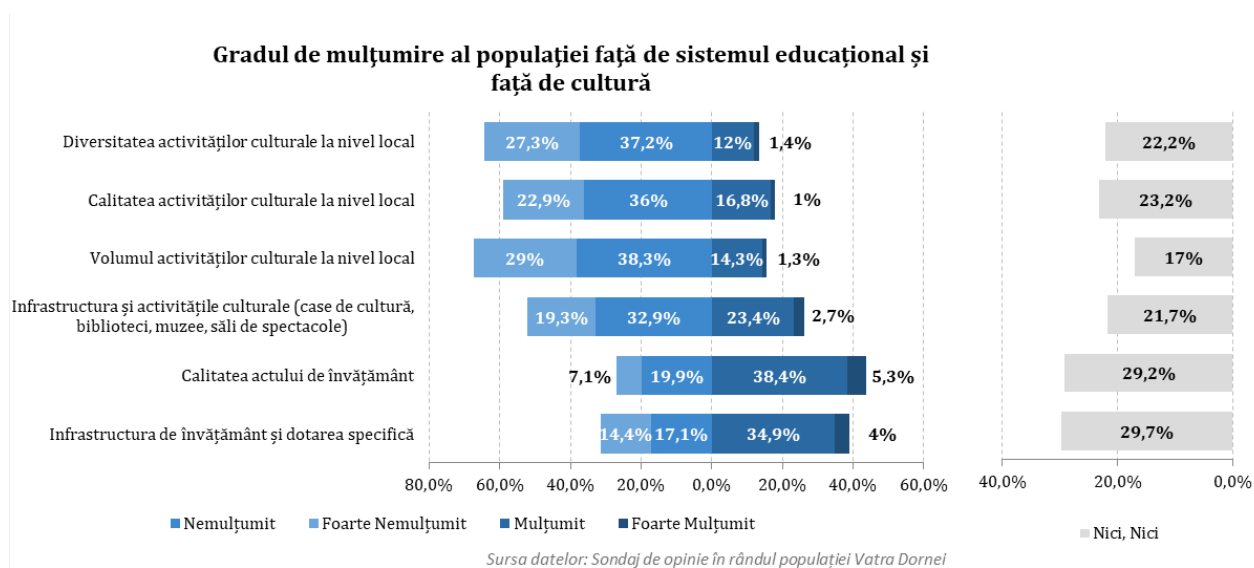
Infrastructura educațională	
Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Numărul mare de unități și structuri de învățământ; - Funcționarea Clubului Copiilor Vatra Dornei și a Clubului Sportiv Școlar Vatra Dornei; - Numărul ridicat de evenimente cultural-artistice locale; - Existența Muzeului de Științele Naturii și Cinegetică și a Muzeului de Etnografie și Folclor; 	<ul style="list-style-type: none"> - Trendul descendent al populației școlare care a absolvit o formă de învățământ, în ultimii ani; - Sălile de clasă sunt destul de solicitate. Conform INS, unei săli de clasă sau unui cabinet școlar îi revin 31 de elevi, în timp ce media la nivel național este de 21 de elevi/sală de clasă; - Solicitarea mare a cadrelor didactice de nivel primar, unui profesor revenindu-i aproape 20 de elevi; - Solicitarea mare a personalului din cadrul muzeului etnografic și un sistem de încălzire care nu face față nevoilor actuale de încălzire; -
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Posibilitatea accesării fondurilor structurale sau fondurilor guvernamentale în vederea dezvoltării unităților de învățământ; - Posibilitatea dezvoltării de parteneriate între instituțiile educaționale din municipiu și alte unități din țară și străinătate; - Posibilitatea preluării și adaptării modelelor de bună practică din țările Uniunii Europene cu privire la activitățile didactice; - Îmbunătățirea promovării evenimentelor și patrimoniului cultural; - Adaptarea fondului de carte din biblioteci la noua tehnologie (achiziționarea de documente pe suport electronic); 	<ul style="list-style-type: none"> - Slaba motivare a cadrelor didactice poate duce la plecarea profesorilor bine pregătiți din sistem; - Creșterea ratei abandonului școlar pe fondul insuficiențelor materiale și financiare cauzate de criza economică; - Modificările repetate ale legislației în vigoare pot duce la scăderea performanțelor școlare; - Scăderea interesului populației pentru cultură pe fondul dificultăților financiare întâmpinate în ultimii ani; - Lipsa interesului tinerilor pentru menținerea tradițiilor și obiceiurilor de la nivel local;

Sistemul educațional și cultura în opinia cetățenilor

Cetățenii municipiului Vatra Dornei sunt, în mare parte (aproximativ 35%), mulțumiți de serviciile educaționale din cadrul unităților de învățământ. 31,5% dintre locuitori au o părere negativă despre infrastructura educațională.

Deși sistemul educațional este apreciat pozitiv și mulțumește majoritatea locuitorilor municipiului Vatra Dornei, evenimentele culturale, respectiv infrastructura necesară acestora este apreciată în sens negativ de către aceștia.

La nivel perceptual, activitățile culturale nu par a fi diverse, nici calitative, iar infrastructura culturală este insuficientă, mai bine de 50% dintre cetățeni fiind nemulțumiți de aceste aspecte.

Capitolul II.6 DEZVOLTAREA ECONOMICĂ LOCALĂ

Statistica întreprinderilor

Densitatea întreprinderilor din municipiul Vatra Dornei este egală cu 46,9‰, ceea ce înseamnă că la 1.000 de locuitori revin aproximativ 47 firme.

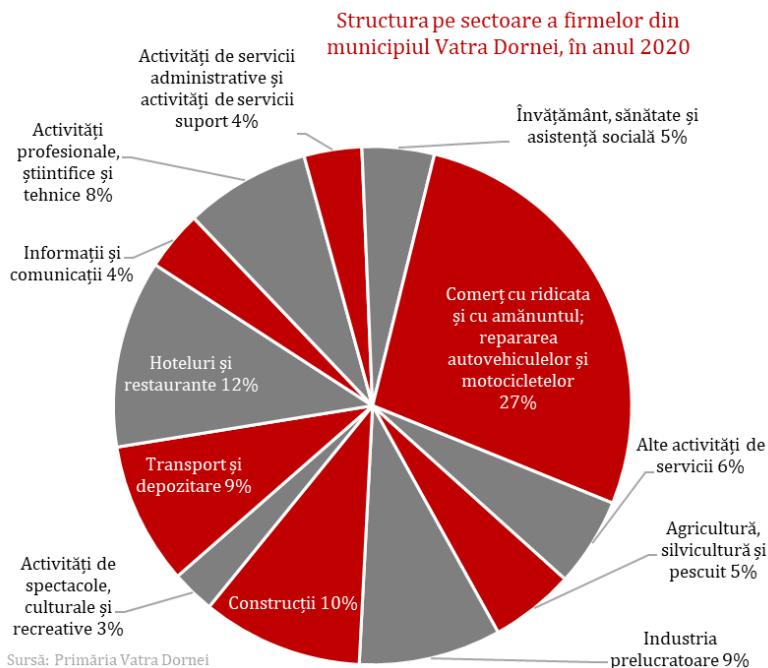
În ceea ce privește distribuția firmelor pe sectoare economice, 27% dintre acestea au ca principal domeniu de activitate comerțul cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor (212 firme).

În sectorul hotelurilor și restaurantelor activează 91 companii, reprezentând 12% din numărul total de firme din Vatra Dornei.

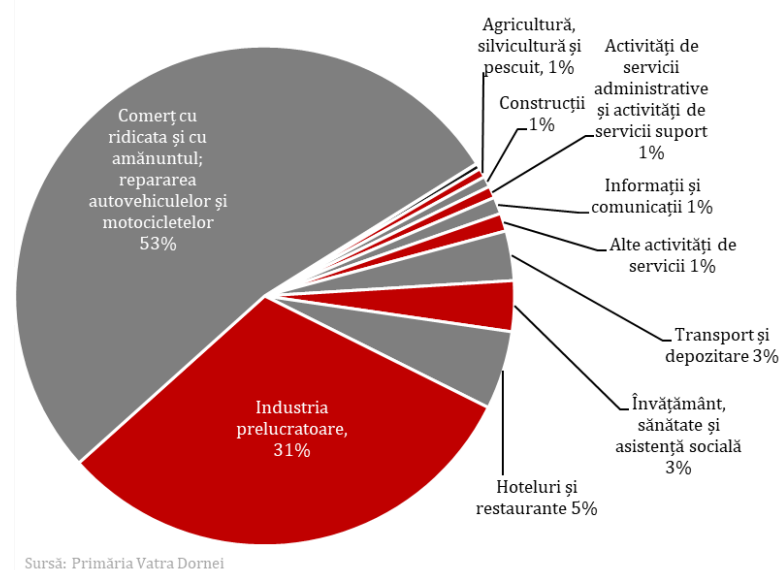
Aproximativ 10% (78 companii) dintre firmele din municipiul Vatra Dornei activează în sectorul construcțiilor. Acestea se ocupă preponderent cu lucrări de construcții ale clădirilor rezidențiale și nerezidențiale.

În cadrul industriei prelucrătoare activează 69 firme (9%) și se remarcă în primul rând numărul ridicat de firme care au codul CAEN 1610 (tăierea și rindeluirea lemnului), dar și codul CAEN 1623 (fabricarea de elemente de dulgherie și tâmplărie pentru construcții), 1071 (fabricarea pâinii, fabricarea prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie), 3109 (fabricarea de mobilă). Industriile ce au în prim plan masa lemnoasă se datorează zonei montane împădurite în care se află municipiul.

Alți reprezentanți ai industriei prelucrătoare din Vatra Dornei desfășoară următoarele activități economice: fabricarea produselor din cacao, a ciocolatei și a produselor zaharoase, fabricarea produselor lactate și a brânzeturilor, fabricarea înghețatei, fabricarea de mâncăruri preparate, fabricarea produselor de tăiat, fabricarea construcțiilor metalice și părți componente ale structurilor metalice, fabricarea altor produse

Structura după cifra de afaceri a firmelor din municipiul Vatra Dornei, pe sectoare de activitate, în anul 2020

din lemn, fabricarea articolelor din plută, paie și alte materiale vegetale împletite, fabricarea produselor din beton pentru construcții, fabricarea altor piese și accesorii pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule, fabricarea altor articole de îmbrăcăminte și accesorii.

Alte sectoare economice cu un număr mai mare de firme în Vatra Dornei sunt: activități profesionale, științifice și tehnice 8% (61 firme), transporturi și depozitare 9% (69 firme), alte activități de servicii 6%

(43 firme), activități de servicii administrative și activități de servicii suport (28 firme) și informații și telecomunicații (29 firme) cumulată 8%, învățământ, sănătate și asistență socială 5% (35 firme).

Cifra de afaceri

În ceea ce privește cifra de afaceri înregistrată în anul 2020 de către firmele din municipiul Vatra Dornei, aceasta însuma 1.049.090.410 RON.

Industria prelucrătoare și comerțul cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor reprezintă sectoarele economice care contribuie în cea mai mare măsură la realizarea cifrei de afaceri din Vatra Dornei.

Cifra medie de afaceri per firmă este de 1.350.181 RON. Se întâlnesc valori peste medie în aproape toate sectoarele economice, doar unul singur având cifra de afaceri sub aceasta. În anul 2020 sectorul activităților de spectacole, culturale și recreative a avut de suferit din cauza pandemiei mondiale și a obținut cea mai mică cifră de afaceri (medie) din municipiu (380.300 RON).

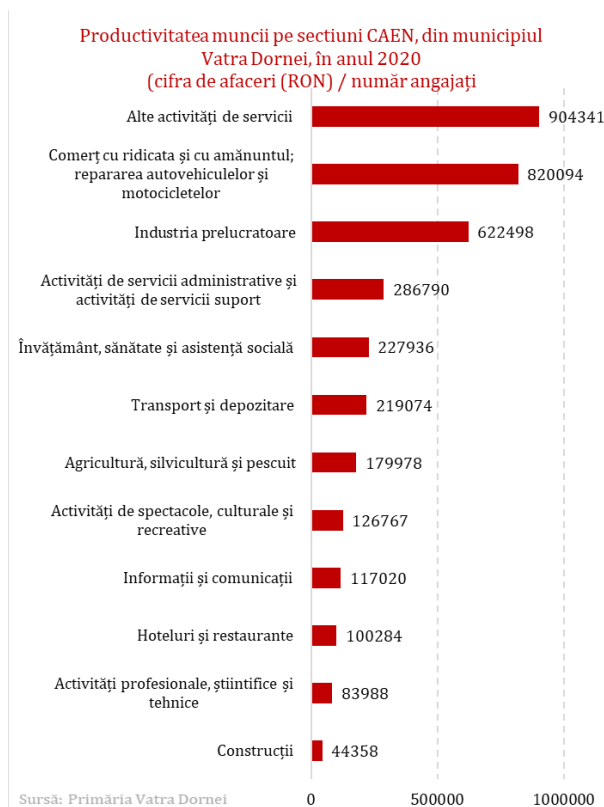
Din punctul de vedere al cifrei de afaceri absolute, sectoarele cu cele mai multe încasări sunt: comerțul cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și a motocicletelor, cu o valoare de 553.563.618 RON, care reprezintă 53% din totalul cifrei de afaceri din anul 2020. Pe locul al doilea se află industria prelucrătoare cu 324.943.943 RON, ce reprezintă 31% din cifra totală din municipiu. Aceste două sectoare însumează cea mai mare parte din cifra de afaceri cumulată, celelalte industrii având cifre de afaceri cu procente egale sau mai mici de 5%.

Un astfel de exemplu, este cel al sectorului hotelurilor și restaurantelor, cu cifra de 53.250.743 RON ce realizează aproximativ 5% din cifra totală.

Procente de 3% dețin următoarele două sectoare: învățământ, sănătate și asistență socială (34.342.012 RON), transport și depozitare (33.737.434 RON).

Numărul de salariați

În cadrul firmelor din Vatra Dornei activau în 2020 un număr de 2.571 salariați. Cea mai mare parte dintre aceștia era constituită de cei angrenați în sectorul comerțului cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și a motocicletelor (26%), industria HoReCa (21%) și industria prelucrătoare (20%).

Astfel, în anul 2020, în aceste sectoare au lucrat 1.728 de persoane.

Numărul mediu de salariați per firmă din municipiul Vatra Dornei este de 3,3 persoane. Valoarea mediei mici se datorează proporției mari de firme mici din multe domenii. În anumite sectoare, media este mai mare, un exemplu în acest sens fiind industria prelucrătoare (cu o medie de 7,5 salariați/firmă), învățământ, sănătatea și asistența socială (media de 5,8 salariați/firmă), hoteluri și restaurante (5,8 salariați/firmă).

Productivitatea medie a muncii, calculată prin raportarea cifrei de afaceri la numărul de salariați, s-a situat în anul 2020 la 408.048 RON (media sectoarelor). După acest algoritm, calculând media per sector se observă că există doar câteva sectoare economice unde productivitatea muncii este mai ridicată decât media generală, cum ar fi industria prelucrătoare (622.498 RON/angajat), comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor cu 820.094 RON/angajat), și alte activități de servicii cu 904.341 RON/angajat).

Clasamentul celor mai mari firme din municipiul Vatra Dornei

Realizând un clasament al celor mai mari firme din Vatra Dornei în funcție de cifra de afaceri înregistrată în anul 2020, observăm că cea mai mare întreprindere activează în domeniul comerțului cu ridicata al băuturilor. Majoritatea prezentă în topul companiilor este alcătuită fie din unități economice care au ca domeniu de activitate comerțul cu ridicata a băuturilor, fie producția de băuturi răcoritoare nealcoolice. Pe lângă aceste două mari categorii mai sunt întâlnite companii ce desfășoară activități referitoare la sănătatea umană, turism, tăierea lemnului, transporturi terestre de călători, comerț cu ridicata al materialului lemnos și al materialelor de construcții.

În anul 2020 un procent de 76,8% din cifra totală de afaceri din municipiul Vatra Dornei era realizată de primele 10 firme de la nivel local, clasate în topul celor mai mari firme. Totodată, acestea sunt responsabile pentru mai mult de o

treime (38,6% în anul 2020) din locurile de muncă din municipiu.

Putem afirma că în cazul ieșirii de pe piață a unei companii, economia locală poate fi afectată semnificativ.

Sectoare economice dominante

Atât din analiza generală a demografiei întreprinderilor, cât și din analiza celor mai mari companii din Vatra Dornei, în funcție de cifra de afaceri și a numărului de salariați, a reieșit faptul că cele mai dezvoltate sectoare economice la nivel local sunt industria prelucrătoare, comerțul cu ridicata și amănuntul, repararea autovehiculelor și a motocicletelor, construcțiile și respectiv sectorul HoReCa.

Reprezentarea cifrei de afaceri și a numărului de salariați realizată în anul 2020 de către firmele din Vatra Dornei arată o evidențiere clară între sectoarele enunțate anterior și celelalte sectoare economice. Astfel, 73% din numărul de salariați și 62% din cifra de afaceri realizată de acestea se înregistrează în industria prelucrătoare, în sectorul comerțului cu ridicata și amănuntul, repararea autovehiculelor și a motocicletelor, construcțiilor, respectiv în sectorul HoReCa.

Totodată industria prelucrătoare este dominată de câteva mari domenii:

- fabricarea pâinii;
- fabricarea prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie;
- tăierea și rindeluirea lemnului;
- fabricarea altor elemente de dulgherie și tâmplărie; pentru construcții;
- alte activități de tipărire;
- fabricarea de mobilă;
- producția de băuturi răcoritoare nealcoolice;
- producția de ape minerale și alte ape îmbuteliate.

Celei din urmă i se datorează 85,2% din profitul total al industriei prelucrătoare și 49,8% dintre salariați.

Alte subdomenii semnificative din acest punct de vedere sunt tăierea și rindeluirea lemnului (6,9% din profitul total al industriei prelucrătoare) și fabricarea altor elemente de dulgherie și tâmplărie pentru construcții (4,3% din profitul total al industriei prelucrătoare).

Agricultura

Municipiul Vatra Dornei deține 1.764 ha de fânețe, 1.215 ha de pășuni și doar 253 ha de teren arabil, marea majoritate a terenurilor fiind ocupate de păduri

și vegetație forestieră. Conform datelor existente la Primăria Municipiului Vatra Dornei, din cele 3.232 ha de teren agricol de la nivel local, 73% are clasa V de bonitare (solurile cu fertilitate foarte slabă), 21% se încadrează în clasa IV (solurile cu fertilitate slabă) și 6% în clasa III (solurile cu fertilitate mijlocie).

Prin urmare, producția agricolă, scoasă la vânzare deține o cifră de afaceri de doar 0,6% din totalul cifrei de afaceri la nivelul anului 2019, ceea ce semnifică faptul că acest sector nu este unul reprezentativ la nivelul municipiului. De precizat este faptul că grupul francez Lactalis, un important producător de lactate (a se vedea produsele LaDorna) și-a încheiat activitatea în județul Suceava și implicit în municipiul Vatra Dornei, în anul 2020.

Silvicultura

Potrivit Strategiei de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Suceava, 53% din suprafața județului este ocupată de fondul forestier, acesta reprezenta 6,7% din întreg potențialul silvic al României, în anul 2009. Județul Suceava ocupă locul 1 pe țară, cu cea mai mare zonă împădurită. Silvicultura reprezintă o ramură economică importantă la nivel

Firmă	Domeniu	Cifra afaceri (RON)	Nr. salariați
VALVIS HOLDING DISTRIBUTION SA	Comerț cu ridicata al băuturilor	359355968	94
CARPATHIAN SPRINGS SA	Producția de băuturi răcoritoare nealcoolice; producția de minerale și alte ape îmbuteliate	285266540	270
COLOANA PRODCOM SRL	Comerț cu ridicata nespecializat de produse alimentare, băuturi și tutun	69239575	126
DORNA MEDICAL SRL	Activități referitoare la sănătatea umană	29673892	167
DEPOZIT ANGRO AIS TRADING SRL	Comerț cu ridicata al materialului lemnos și al materialului de construcții și echipamentelor sanitare	17153438	32
DORNA TURISM SA	Hoteluri și alte facilități de cazare similare	16258276	167
ROMANEL WOOD INDUSTRY SRL	Tăierea și rindeluirea lemnului	14343371	26
TRANSPORT AUTO SEVERIN SA	Alte transporturi terestre de călători	13145959	67
CONSACT COM SERV SRL	Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun	11174923	31
BASIL INTERFOREST SRL	Comerț cu ridicata al materialului lemnos și al materialelor de construcții și echipamentelor sanitare	9671353	25

județean, la fel și industria de prelucrare a lemnului.

În sectorul silvic din municipiul Vatra Dornei, își desfășoară activitatea o serie de companii care au ca activitate principală exploatarea forestieră (a produselor lemnoase și nelemnoase) ce generează un profit semnificativ în fiecare an. Companiile din sectorul silvic au următoarele profile:

- tăierea și rindeluirea lemnului;
- fabricarea de mobilă,
- fabricarea altor produse din lemn;
- fabricarea articolelor din paie, plută și din alte materiale vegetale împletite,
- fabricarea altor elemente de dulgherie și tâmplărie, pentru construcții, exploatare forestieră.

Resursele forestiere sunt substanțiale la nivel județean și sunt o resursă foarte importantă. Deși existența lor este un atu, în municipiul Vatra Dornei, firmele specializate pe prelucrarea lemnului reprezintă o minoritate în economia locală. Trei dintre companiile care activează în acest sector, au avut o cifră de afaceri nulă și un profit nul în anul 2019.

Structuri de sprijin și consultanță în afaceri

Structurile de sprijinire și consultanță în afaceri precum incubatoarele de afaceri, centrele de afaceri, parcurile industriale, tehnologice și științifice, centrele de expoziție și instituțiile de susținere sunt esențiale pentru dezvoltarea mediului de afaceri local. La nivelul municipiului Vatra Dornei nu există incubatoare sau centre de afaceri. Totodată, instituțiile de susținere sunt, în marea lor majoritate, instituții județene sau chiar regionale, precum Camera de Comerț și Industrie Suceava, Agenția pentru Dezvoltare Regională Nord Est sau Oficiul Teritorial pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie Iași.

Agenția pentru Dezvoltare Regională Nord Est. (ADR N-E) este o organizație non-guvernamentală, non-profit, de utilitate publică, care oferă, la nivel regional, servicii gratuite în următoarele domenii: Managementul Programului Operațional Regional 2007-2013, Managementul Programului Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice- Axa 1 (Operațiunile 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.3.2), Planificare și Programare Regională, Cooperare Externă și Promovare Regională.

ADR N-E sprijină autoritățile publice locale din Regiunea Nord-Est în vederea dezvoltării unor proiecte relevante, mature, cu impact, cât și furnizarea suportului tehnic pentru identificarea, definirea, dezvoltarea de propuneri și proiecte (elaborarea de fise și documentații specifice, documentare, parteneriate în proiectele de infrastructură etc.), pentru portofoliul regional. De asemenea, agenția își propune stimularea dezvoltării mediului antreprenorial prin facilitarea asocierii la nivel local și regional, furnizarea de informații privind oportunitățile de finanțare prin site-ul propriu, dezvoltarea rețelelor de sprijin pentru investitori și a turismului.

Camera de Comerț și Industrie Suceava este o organizație autonomă, non-guvernamentală, de utilitate publică, apolitică, fără scop patrimonial, non-profit, cu personalitate juridică, creată pentru a reprezenta, apăra și susține interesele membrilor săi și ale comunității de afaceri în raport cu autoritățile publice și cu organisme din țară și din străinătate. Înființată în 1990 și parte integrantă a sistemului cameral național, CCI Suceava a primit reconfirmarea prin Legea nr. 335/2007 ca singura organizație non-guvernamentală de utilitate publică, cu caracter autonom, a cărei strategie este orientată către crearea unui mediu de afaceri stabil, coerent și propice dezvoltării sectorului privat, unei economii de piață reale, durabile și deschise spre

exterior. Principalele preocupări ale CCI Suceava se axează pe reprezentarea și apărarea intereselor comunității de afaceri și ale membrilor săi în fața celor mai importanți factori de decizie, facilitarea accesului la informații privind potențialii parteneri și mediul de afaceri în care evoluează.

Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă oferă angajatorilor și persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă următoarele servicii: măsuri pentru stimularea ocupării forței de muncă prin creșterea șanselor de ocupare a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, măsuri pentru stimularea angajatorilor în vederea încadrării în muncă a șomerilor și crearea de noi locuri de muncă.

AJOFM Suceava oferă angajatorilor:

- Subvenționarea locurilor de muncă și facilități, în cazul în care angajează șomeri, absolvenți, persoane peste 45 de ani sau unici întreținători ai familiilor monoparentale, șomeri care mai au 3 ani până la pensie, elevi și studenți, pe perioada vacanțelor, ucenici, persoane cu handicap;
- Credite în condiții avantajoase în vederea creării de noi locuri de muncă;
- Sprijin financiar pentru formarea profesională a angajaților proprii.

Oficiul Registrului Comerțului este instituția abilitată de lege să efectueze înregistrarea firmelor în județul Suceava. Pe lângă activitatea de înregistrare propriu-zisă, această instituție oferă și servicii de consiliere pentru înființarea unei afaceri, de întocmire a actelor necesare și reprezentare în fața instanțelor competente să autorizeze înființarea firmei, precum și de obținere a avizelor necesare desfășurării activității.

Oficiul Teritorial pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie Iași este organizat și funcționează ca organ de specialitate al administrației publice, cu personalitate juridică, în

subordinea Agenției pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii. Oficiul Iași are ca principală atribuție implementarea tehnică și financiară a programelor de sprijinire a înființării de noi întreprinderi și de susținere a dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, la nivel local potrivit procedurilor de implementare aprobate de Agenția pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru IMM.

Județul Suceava, inclusiv municipiul Vatra Dornei este arondat Oficiului Teritorial pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie Iași.

În rândul structurilor de sprijin în afaceri intră și asociațiile oamenilor de afaceri din municipiu sau de la nivel județean.

Federația Agricultorilor de Munte Vatra Dornei (F.A.M.D.).

Asociația F.A.M.D. Vatra Dornei, situată în Carpații Orientali ai României, a fost fondată în 23.04.1993 și înregistrată oficial pe 9.09.1993, ca o asociație a țăranilor din zona de munte, mai exact a celor din Bazinul Dornelor, cu caracter profesional, educațional, apolitic, nonguvernamental, cu personalitate juridică, care respectă legile statului român.

Asociația F.A.M.D. urmărește:

- Atenuarea efectelor rezultate din caracterul de zonă defavorizată de factorii naturali și social - economici;
- Îmbunătățirea situației economice a gospodăriilor particulare din zona de munte;
- Introducerea progresului tehnic în agricultura montană;
- Dezvoltarea agroturismului;
- Diversificarea activităților;
- Revitalizarea meșteșugurilor tradiționale;
- Atragerea unor investiții cu participare de capital extern și autohton în vederea creșterii locurilor de muncă în zonă;
- Creșterea nivelului de pregătire profesională și educațional-comportamentală a membrilor săi.

Obiectivele majore ale federației sunt reprezentarea intereselor membrilor, funcții de "lobby", sistarea și dezvoltarea gospodăriilor, aprovizionarea acestora și comercializarea produselor, organizarea de piețe și expoziții de animale, promovarea unor surse de venit suplimentare, precum agroturismul, articole din lână, artizanat și crearea unui fond de creditare.

Asociația de Ecoturism Țara Dornelor a luat naștere din dorința de a promova și sprijini pe cei care prin activitatea lor contribuie la dezvoltarea unui turism de calitate, care oferă turiștilor o experiență autentică, prin produsele turistice prin care sunt integrate și promovate valorile dar și resursele locale care dau dovadă de responsabilitate față de natura și valorile culturale tradiționale din Țara Dornelor.

Obiectivul general al AETD este cel de a sprijini o dezvoltare echilibrată și sustenabilă a zonei Țara Dornelor prin intermediul unui turism responsabil și conștient față de impactul negativ pe care îl poate avea asupra zonei, a unui turism ce contribuie la dezvoltarea economică a zonei prin integrarea resurselor locale, a unui turism ce oferă vizitatorilor o experiență autentică, centrată pe natura și civilizația locurilor, având savoarea, naturalețea, farmecul și tihna specifice vieții la munte în Țara Dornelor.

Analiza SWOT

Dezvoltarea economică locală	
Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Sectorul comerț cu ridicata și amănuntul bine dezvoltat; - Contribuția importantă adusă de sectorul HoReCa la cifra de afaceri județeană; - Ponderea scăzută a terenurilor degradate și neproductive; - Creșterea numărului mediu al salariaților în perioada 2009-2019 (deși cu valori sub 1%) - Existența solurilor favorabile pădurilor de conifere, fântânilor de bună calitate, pășunilor și plantelor de nutreț cultivate; - Ponderea ridicată a pădurilor și vegetațiilor forestiere; - Valorificarea din punct de vedere economic a apelor minerale, pe raza municipiului Vatra Dornei; - Existența unui subsector economic al industriei prelucrătoare cu o cifră de afaceri considerabilă, 	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsa forței de muncă calificate; - Trendul ascendent al numărului de șomeri înregistrați în perioada 2012 - 2020; - Concentrarea economică puternică în patru sectoare de la nivel local: Industria prelucrătoare, Comerț, Construcții și HoReCa; lipsa unor agenți economici mari și în alte sectoare; - Lipsa întreprinderilor în zonele Argestrului și Todireni; - Ponderea ridicată a terenurilor agricole cu soluri de fertilitate foarte scăzută; - Slaba dezvoltare a spiritului antreprenorial; - Slaba dezvoltare a infrastructurii de susținere a afacerilor.

raportat la economia locală și anume sectorul fabricării de băuturi răcoritoare non-alcoolice; producția de ape minerale și alte ape îmbuteliate.

Oportunități

- Fondurile europene care sprijină dezvoltarea mediului antreprenorial;
- Forța de muncă ieftină și calificată poate conduce la înființarea de noi antreprize;
- Colaborarea între mediul de afaceri și instituțiile publice pentru dezvoltarea economică;
- Promovarea oportunităților locale pentru atingerea investitorilor;
- Existența programelor guvernamentale de susținere a sectorului IMM.

Amenințări

- Migrarea tinerilor în centre urbane dezvoltate din țară sau străinătate;
 - Valorificarea nesuspendabilă a resurselor naturale;
 - Instabilitatea cererii pentru anumite servicii turistice, care poate duce la închiderea lor;
 - Apariția fenomenelor meteorologice extreme, precum secete, ploi abundente, ce pot periclita producția agricolă;
 - Lipsa lichidităților poate conduce la falimentarea unităților locale active de tip microîntreprinderi și chiar a celor medii;
 - Lipsa informării populației cu privire la procedura de înființare a unei afaceri;
 - Creșterea ratei inflației și creșterea ratei șomajului vor conduce implicit la scăderea puterii de cumpărare a produselor și serviciilor în rândul populației;
 - Resurse financiare insuficiente pentru finanțarea și cofinanțarea proiectelor europene.
-

Mediul de afaceri în opinia agenților economici din municipiu

SECȚIUNEA I - Evaluarea potențialului de evoluție a mediului de afaceri pe termen mediu și lung.

Persoanele care au participat la studiu, consideră că cel mai mare potențial de dezvoltare din municipiul Vatra Dornei aparține sectorului HoReCa (53,6% dintre respondenți).

De asemenea, este perceput faptul că un potențial ridicat de dezvoltare îl au și domenii precum: prelucrarea lemnului, construcțiile și serviciile.

La polul opus, cel mai scăzut potențial de dezvoltare perceput îl are domeniul industriei-mașin-unelte, 70% dintre respondenți fiind de această părere.

SECȚIUNEA II -Evaluarea obstacolelor ce stau în calea dezvoltării mediului de afaceri din Vatra Dornei

Respondenții consideră că cel mai mare pericol pentru mediul de afaceri din Vatra Dornei este reprezentat de nivelul de pregătire al forței de muncă, urmat de disponibilitatea forței de muncă și de birocrăția locală. În sens opus, cel mai mic obstacol îl reprezintă

infrastructura de furnizare a energiei electrice urmată de comunicații și de accesibilitatea la punctul de lucru.

Așadar, în vederea dezvoltării afacerilor, antreprenorii din municipiul Vatra Dornei au de depășit obstacole importante legate de forța de muncă disponibilă.

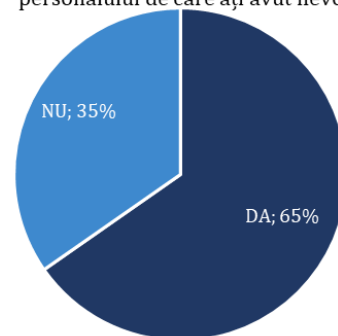
SECȚIUNEA III - Evaluarea necesității reale a sprijinirii mediului de afaceri din Vatra Dornei.

Afacerile ce se află pe piața din municipiul Vatra Dornei pot funcționa în legalitate și termeni normali doar prin cooperarea cu autoritățile locale. În această privință autoritățile au responsabilitatea de a facilita și de a sprijini activitatea acestora. Cel puțin 70% dintre antreprenori consideră că mediului de afaceri din această zonă îi sunt cel puțin necesare intervențiile autorităților.

Aceste metode de sprijin constau în: promovarea localității și a economiei locale, inițieri de investiții comune (parteneriat public-privat), politici și reglementări locale, furnizarea de informații despre planul de dezvoltare, oferirea de facilități fiscale, susținerea de cursuri de informare și instruire a populației în concordanță cu cerințele pieței muncii, susținerea activității de

cercetare, dezvoltare și inovare și

În ultimii 2-3 ani ați întâmpinat dificultăți în identificarea și atragerea personalului de care ați avut nevoie?

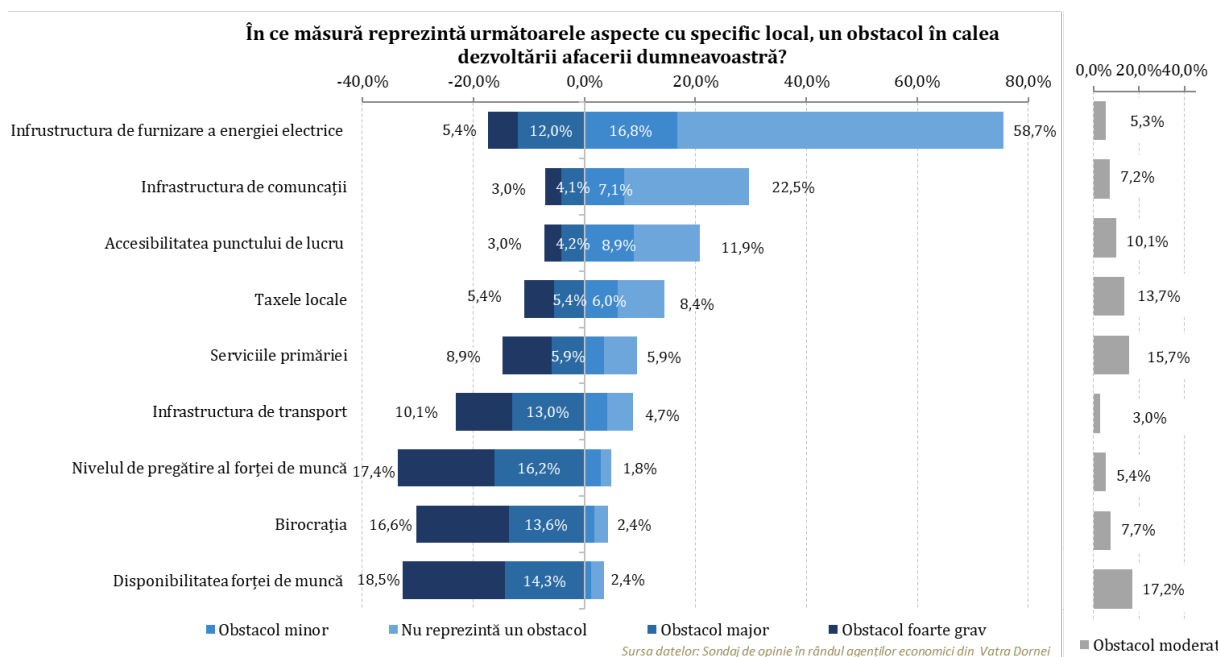

Sursa datelor: Sondaj de opinie în rândul agenților economici din Vatra Dornei

construirea unei zone industriale și de afaceri.

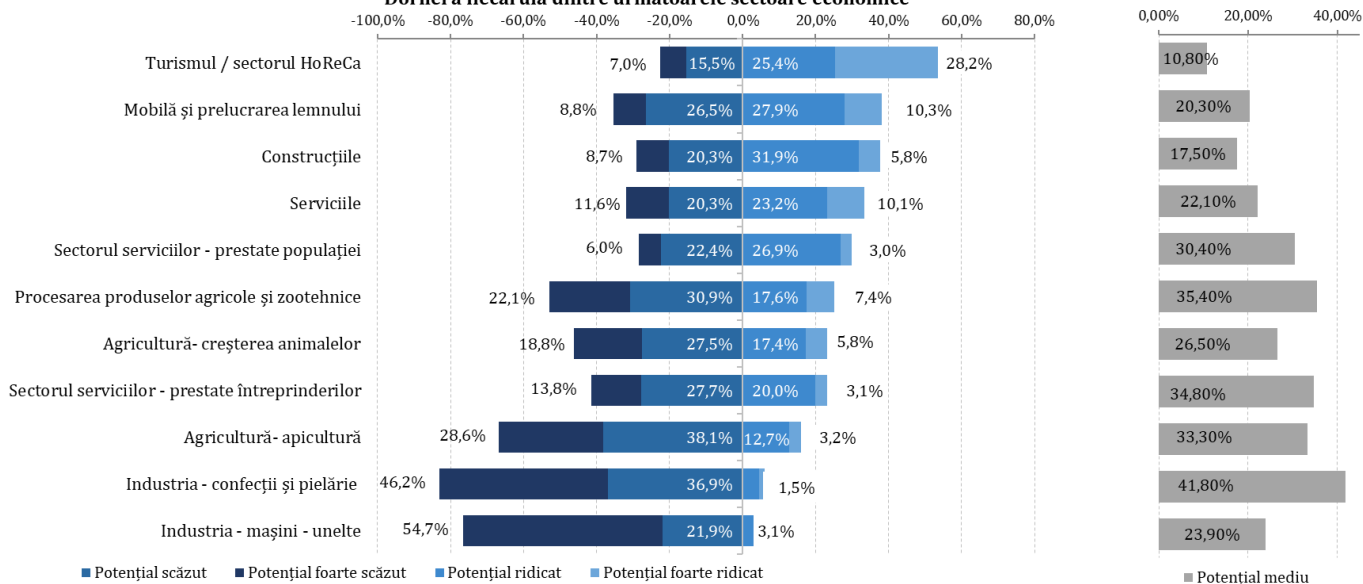
De asemenea, 65% dintre agenții economici au întâmpinat dificultăți în identificarea și atragerea personalului necesar, cel puțin în ultimii 3 ani.

În ceea ce privește implicarea autorităților locale de până acum, agenții economici ai municipiului consideră că impactul acestora este relativ redus. Cea mai mare eficiență s-a înregistrat în cazul serviciilor de eliberare a permiselor, autorizațiilor și licențelor. Alte domenii evaluate au fost infrastructura rutieră, gradul de echipare tehnică edilitară, sprijinirea parteneriatelor public-private, sprijinirea mediului de afaceri și a invențiilor, oferta de terenuri și clădiri pentru afaceri și

transportul public urban și periurban.

Cum apreciați potențialul de dezvoltare pe termen mediu și lung la nivelul municipiului Vatra Dornei a fiecăruia dintre următoarele sectoare economice

Sursa datelor: Sondaj de opinie în rândul agenților economici din Vatra Dornei

Capitolul II.7 RESURSELE ȘI TURISMUL

Patrimoniul material

Informațiile prelucrate în acest subcapitol au ca sursă Lista Monumentelor Istorice, actualizată. Aceasta este anexată la Ordinul Ministrului Culturii, pentru modificarea anexei anterioare și a listei monumentelor istorice dispărute, cu alte modificări ulterioare din 24.12.2015. Patrimoniul material al municipiului Vatra Dornei este reprezentat de bunuri imobile, clasate ca monumente istorice.

Potrivit acesteia, patrimoniul construit din municipiul Vatra Dornei prezintă următoarea tipologie:

- după natura lor, bunurile de patrimoniu construit se clasifică în *monumente de arhitectură* (13) și *monumente de for public* (2), care reprezintă lucrări de artă amplasate în spații publice; dintre monumentele arhitecturale, 4 au valoare culturală națională și universală, iar 10 prezintă importanță doar la nivel local;
- *monumentele de patrimoniu construit* din Vatra Dornei datează din secolele IX-X;
- există în total 15 *monumente istorice*, 2 fiind clasa A (de importanță națională și universală), iar 13 fiind clasa B (de importanță locală).

În urma observațiilor realizate în teren s-a constatat faptul că patrimoniul construit se află într-o stare generală bună, singurul bun de patrimoniu care a fost neglijat și se afla într-o stare avansată de degradare era clădirea cazinoului.

Cazinoul a fost construit în urma propunerii primarului Vasile Deac, către monarhul Franz Joseph al Austriei, care a considerat această investiție ca fiind una benefică. Construcțiile au început în anul 1896 și s-au finalizat în 1898. Acesta a purtat diferite nume, precum Cazinoul Băilor sau Pavilionul Central al Băilor. De-a lungul anilor acesta a funcționat ca: sală de jocuri de noroc, sală de concerte și diferite spectacole, loc de cazare al

generalilor sovietici din al doilea Război Mondial, dar și sub formă de club muncitoresc în perioada comunismului în România.

Cazinoul a beneficiat de lucrări de recondiționare printr-un proiect început în anul 1987, dar evenimentele de la revoluția din 1989 au prins șantierul în plină activitate, perioadă în care a fost supus jafurilor. Într-un astfel de context, au dispărut candelabre din marmură, căzile din cupru și diferite cristale. Acesta a fost construit în stilul Cazinoului Grand din Baden, însă nepăsarea din acele timpuri a contribuit la degradarea sa, aspectul cazinoului fiind asemănător cu al unei ruine.

În anul 2003, Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților a revendicat clădirea, iar în momentul de față monumentul este la finalul lucrărilor de consolidare și restaurare, lucrări ce s-au realizat în cadrul proiectului **„CONSOLIDAREA SI RESTAURAREA CLADIRII MONUMENT „CAZINOUL BAILOR” CU SCHIMBAREA DE DESTINAȚIE IN CENTRUL MUZEAL „CAZINOUL BAILOR”**”, proiect ce a fost finanțat în cadrul PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL 2014-2020, Axa prioritară 5 - Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, Prioritatea de investiții 5.1 - Conservarea, protejarea, promovarea și dezvoltarea patrimoniului natural și cultural. Proiectul se află la finalul implementării. Obiectivul general al proiectului a urmărit creșterea interesului vizitatorilor pentru patrimoniul istoric și cultural din stațiunea balneoclimaterică Vatra Dornei prin promovarea resurselor și tradițiilor locale în ideea valorificării superioare a potențialului turistic, prin acțiuni care să contribuie la dezvoltarea economică și socială a zonei și implicit a calității individuale a locuitorilor săi.

Obiectivele specifice care au asigurat atingerea obiectivului general:

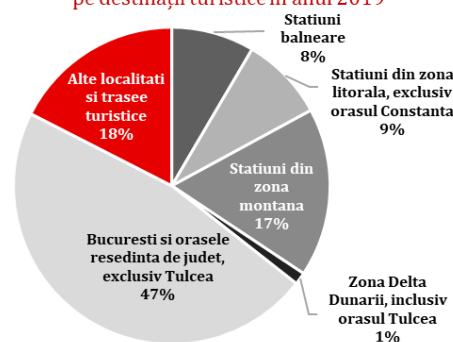
OS 1 – Consolidare și restaurare a clădirii monument istoric ”Cazinoul Băilor”;

OS 2 – Schimbarea destinației inițiale într-un centru muzeal și cultural de excepție;

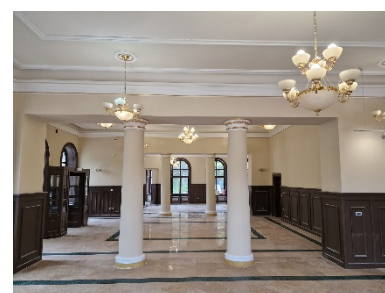
OS 3 – Atragerea unui număr de 16.867 vizitatori/ an/ după anul 5 de la punerea în funcțiune, prin acțiuni de promovare și prin angrenarea factorilor de interes de la nivel local;

OS 4 – Dezvoltarea unor parteneriate locale pentru valorificarea în mod unitar a obiectivelor turistice și creșterea atractivității zonei.

Structura sosirilor turiștilor în România pe destinații turistice în anul 2019

Sursa datelor: INS.

Poza 2. Imagine din interiorul monumentului, din timpul lucrărilor de restaurare

Poza 3. Cazinoul Vatra Dornei aproape de inaugurare!

Turism balnear

Stațiunea balneo-climaterică Vatra Dornei are patru baze de tratament, cu secții de băi carbogazoase, împachetări cu nămol, hidroterapie, și o sală de sport pentru medicina recuperatorie. Factorii naturali care favorizează practicarea turismului balnear sunt:

- apele minerale carbogazoase, hipotone, atermale, bicarbonatate sodice, feruginoase, calcice și magneziene;
- mofete naturale de sondă cu mare puritate și concentrație de CO₂;
- nămolul de turbă din Tinovul Mare Poiana Stampei, caracterizat ca turbă oligotrofă slab mineralizată, bine descompusă, cu conținut mare de coloizi organici și acizi humici;
- ape minerale sulfuroase din zona Iacobeni;
- bioclimat tonic, stimulent cu nuanțe de sedare;
- concentrație mare de aeroioni negativi.

Este important de menționat faptul că izvoarele de apă minerală sunt concesionate pe o perioadă de 150 de ani unor agenți economici privați. În acest sens, se dorește realizarea unui parteneriat între administrația publică locală și concesionari pentru facilitarea accesului public către izvoare. În prezent, izvoarele sunt îngrădite cu gard metalic sau cu gard de ciment, după caz. O asemenea măsură este importantă și responsabilă, întrucât

ar reprezenta un exemplu de bună practică în materie de planificare urbană în România.

Indicațiile de tratament cu apele minerale și nămolul din Vatra Dornei sunt recomandate pentru diverse boli, precum: afecțiuni ale aparatului cardio-vascular, afecțiuni ale aparatului locomotor, boli ale aparatului respirator, boli ginecologice, boli endocrine, boli ale sistemului nervos, boli ale sângelui, boli digestive, boli renale, boli metabolice sau profilaxie pentru persoane sănătoase și aparent sănătoase, pentru persoane care prezintă sensibilitate la factori predispozanți la îmbolnăvire sau la o serie de factori constituționali sau din mediul extern.

Activitatea medico-balneară se desfășoară, fie la cabinete medicale în care practică medici primari, fie la serviciul de explorări funcționale, la două baze de tratament care dispun de următoarele secții:

- băi carbogazoase;
- hidroterapie (băi cu plante sau dușuri specifice);
- electroterapie (curenți diadinamici, ultrasunete, ionogalvanizări, băi galvanice);
- fosfoterapie (ultraviolete);
- kinetoterapie (săli de gimnastică, bazin acoperit și saună);
- pneumoterapie (aerosoli și inhalații);
- masaj – împachetări parafină;
- secție ginecologie și nămol (împachetări);
- mofete naturale.

O cură balneară durează 10-18 zile și se compune din asocierea factorilor naturali cu proceduri ajutătoare prescrise de medic, asociată cu dieta alimentară, în funcție de afecțiune. Astfel, persoanele care sosesc în Vatra Dornei pentru tratament tind să înnopteze mai mult decât ceilalți turiști. În cazul unor urgențe, examenele de specialitate și de laborator se asigură prin spitalul local.

În anul 2019 turismul balnear al municipiului Vatra Dornei a atras cei mai mulți turiști în luna august, dublu față de celelalte stațiuni apropiate. Comparativ cu stațiunile balneare apropiate, pe toată durata anului 2019, municipiul a atras cei mai mulți turiști. Cele mai puține sosiri sunt în lunile aprilie și mai, până la începerea vacanței de vară din luna iunie. De asemenea, la începerea anului școlar sosirile scad semnificativ și brusc, însă se păstrează la valori apropiate de 6.000 de sosiri.

Înnoptările turiștilor au un trend similar. Valorile maxime de înnoptări se întâlnesc tot în luna august iar valoarea minimă se înregistrează în luna aprilie. Astfel apare sezonabilitatea turismului local, aceasta fiind influențată de anotimp și calendarul anului școlar.

Turism activ

În stațiunea Vatra Dornei pot fi practicate mai multe tipuri de sporturi, acestea făcând parte din turismul activ. În acest sens, una dintre principalele atracții turistice este schiul alpin. La nivel local există trei părți utilizate pentru practicarea schiului alpin:

- *pârția Telescaun*, parte în curs de omologare, 3.200 m lungime, 400 m diferență de nivel, instalație de transport pe cablu tip Telescaun;
- *pârția Parc*, parte omologată, 900 m lungime, 150 m diferență de nivel, instalație de transport pe cablu tip teleschi și baby-schi;
- *pârția Veverița*, 780 m lungime, 183 m diferență de nivel,

iluminare nocturnă și instalație de transport pe cablu tip teleschi.

Alte tipuri de schi ce pot fi practicate în municipiul Vatra Dornei sunt:

1. *Schi tour* - toate traseele montane cu plecare din Vatra Dornei și de pe creastă sunt optime pentru schi tour.
2. *Schi fond* - în Vatra Dornei există o pistă betonată pentru schi alpin pe Dealul Runc, lungimile traseelor de schi fiind de 3 sau 5 km.
3. *Schi extrem* - zonele optime pentru practicarea schiului extrem se află în masivul

traseelor este de aproximativ 300 km.

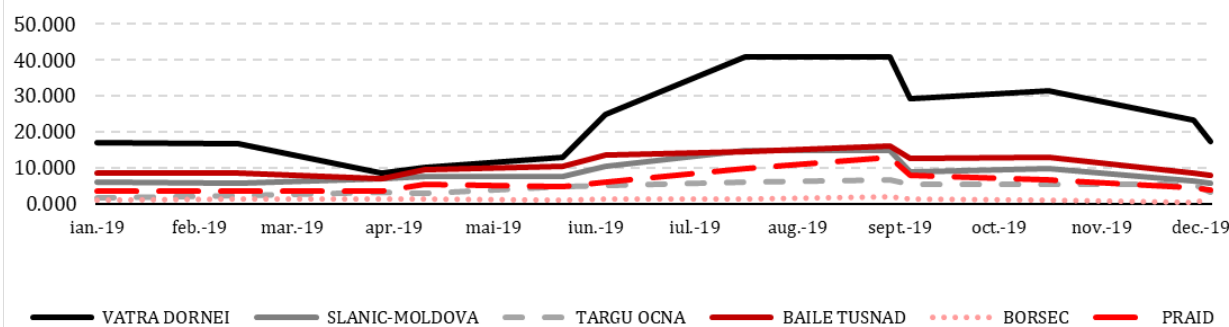
Traseele turistice montane omologate de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, aflate în administrarea Consiliului local Vatra Dornei sunt:

- Vatra Dornei - Dealul Drâncani - Obcina Mică - Poiana Ciungi - Cabana Giupalău cu ramificație spre Vârful Giupalău;
- Vatra Dornei - Vârful Bârănel - Obcina Mică - Poiana Fierului - Pasul Mestecăniș;
- Sat Rusca - Drumul Forestier

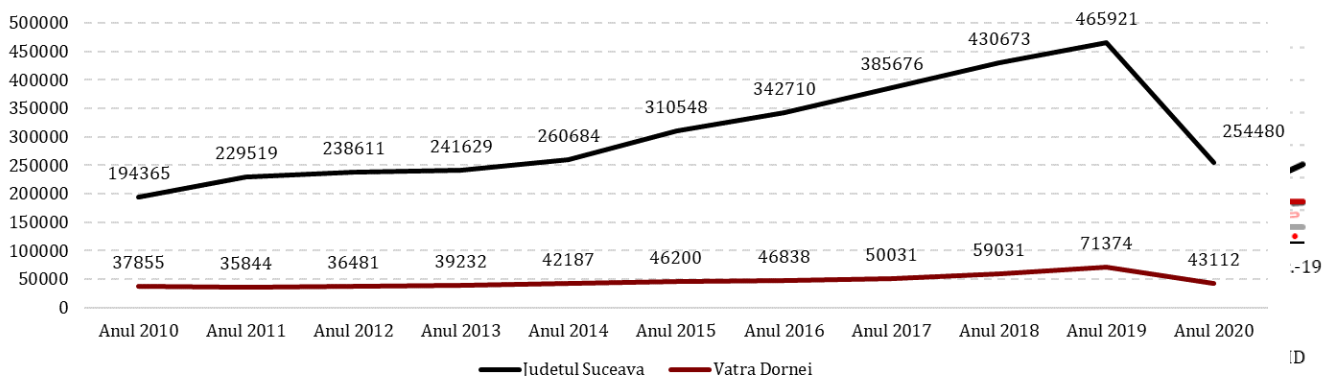
- Comuna Ciocănești - Drum Forestier Recele - Schitul Sfânta Cruce;
- Comuna Dorna Candreni - Șesul Muntelui - Pârâul Haju;
- Șesul Muntelui - Vârful Oușorul;
- Vatra Dornei - Poiana Spânzului - Poiana Snopului - apa Rece - Comuna Șarul Dornei;
- Sat Neagra Șarului - Vârful 12 Apostoli - Poiana Izvoarele - Vârful Rețițiș - Vârful Iezerul Călimanului - Sat Neagra Șarului;
- Sat Poiana Negrii - Vârful 12 Apostoli - Sat Gura Haitii -

Evoluția lunară, a înnopțărilor turiștilor în zone cu turism balnear din municipiul Vatra Dornei și alte stațiuni apropiate, în anul 2019

Sursa datelor: INS.

Evoluția sosirilor turiștilor în județul Suceava și Vatra Dornei, perioada 2010 - 2020

Călimani, versantul nordic din caldera Călimanului (Retitis) sau versantul estic al platoului format de vf. Negoitul Unguresc și Pietrosul Călimani.

Vatra Dornei poate deveni și locul ideal pentru excursii montane. Din Vatra Dornei pornesc 3 trasee principale de creastă pe masivele: Giupalău-Rarău, Suhard, Călimani. La acestea se adaugă încă 15 trasee secundare. Lungimea totală a

- Rusca - Cabana Giupalău;
- Sat Rusca - Piciorul Rusca - Cabana Giupalău;
- Zugreni - Pârâul Colbu - Piciorul Țepușelor - Cabana Giupalău - Vârful Giupalău;
- Zugreni - Vf. Pietrosul - Piatra Tăieturii - Pasul Păltiniș;
- Sat Rusca - Pârâul Rusca II - Plaiu Gruului;
- Vatra Dornei - Vârful Runc - Vârful Icoana - Vârful Omu - Pasul Rotunda;

- Vârful Călimanul Cerbului - Sat Coverca;
- Sat Gura Haitii - Pietrele Roșii - Sat Dornișoara;
- Sat Gura Haitii - Poiana Izvoarele - Vârful Pietrosul Călimani - Vârful Rețițiș - Vârful Iezerul Călimanului - Pasul Păltiniș;
- Sat Dornișoara - Izvoarele Dornei - intersecție Poiana Izvoarelor.

Alte sporturi ce pot fi practicate în Vatra Dornei sunt:

- *Escaladă și alpinism:* Masivul Rarău (trasee de gradul 3 - 9), stâncă Rusca, Stanca Dorna 1 cu 24 prize artificiale;
- *Escalada pe gheață:* Cascada de gheață de la Moara Dracului - cheile Zugrenilor.
- *Parapantă:* în Bazinul Dornelor zonele optime de zbor cu parapanta se află în masivele Suhard - Vârful Oușorul - Platoul Giumalău, Călimani;
- *River rafting:* (rafting se

Vatra Dornei este de aproximativ 45 km. Traseele R1 - R4 sunt destinate Nordic walking-ului iar R5 și R6 pentru mountain bike.

- *Turism ecvestru:* zona Parcului Național Călimani.

În ceea ce privește *traseele montane parcurse cu snowmobilele*, la nivelul municipiului există trei variante:

- *Traseul 1.* Pârția Telescaun. Traseu cu grad mediu de dificultate, lungime 7,4 km (dus - întors). Diferența de nivel este

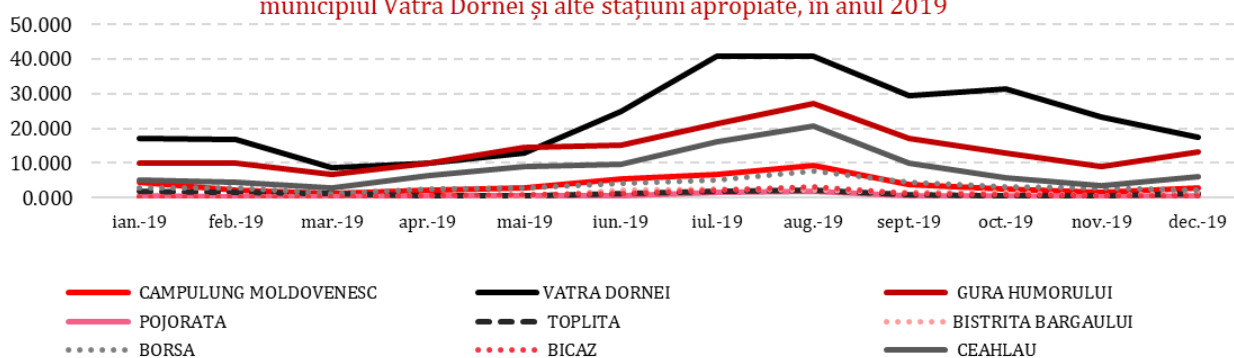
dificultate, lungime 32 km. Punctul de plecare este pârâul Chilia (Vatra Dornei), iar punctul terminus este cabana Giumalău.

Ture de agrement care se pot realiza în traseul 2 (Masivul Călimani):

- Gura Haitii - Exploatarea Călimani - retur (18 km)
- Gura Haitii - pârâul Haitii - retur (10 km)
- Gura Haitii - pârâul Neagra - Dumitrețul - Exploatarea Călimani - retur (25 km).

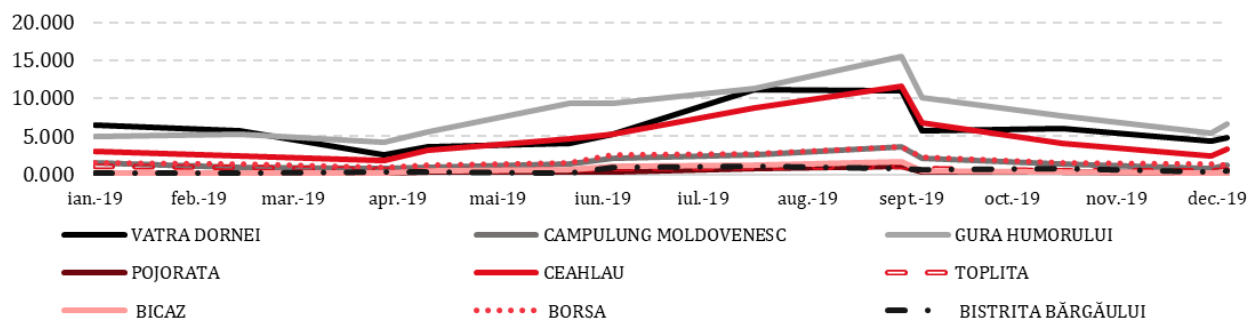
Evoluția lunară, a înnoptărilor turiștilor în zone cu turism activ din municipiul Vatra Dornei și alte stațiuni apropiate, în anul 2019

Sursa datelor: INS.

Evoluția lunară, a sosirilor turiștilor în zone cu turism activ din municipiul Vatra Dornei și alte stațiuni apropiate, în anul 2019

Sursa datelor: INS.

- practică în condiții optime pe râurile Bistrița și Dorna), traseele au lungimi cuprinse între 12,5 - 20 km, la solicitarea turiștilor distanțele pot fi variabile.
- *Mountain bike:* există un circuit de 82 de km ce traversează masivele Giumalău, Suhard și Obcina Mestecănișului. De asemenea se poate opta pentru circuite scurte pe trasee montane în masivele Suhard, Bistriței, Călimani sau Giumalău.
- *Nordic walking:* lungimea totală a traseelor amenajate la

de 400 m. Punctul de plecare este baza pârției Telescaun, punctul terminal Vârful Diecilor, 1.301 m.

- *Traseul 2.* Masivul Călimani. Traseul principal are o lungime de aproximativ 55 km. Punctul de plecare este la Neagra Șarului (Pârâul Tăieturi - altitudine 850 m), punctul maxim fiind reprezentat de Vârful Rețitis (2.021 m.). Traseul se desfășoară în proporție de 60% în zona alpină.
- *Traseul 3.* Masivul Giumalău. Traseu cu grad mediu de

Turismul activ atrage mai mulți turiști pe perioade mai lungi de timp comparativ cu cel balnear, în zona Sucevei fiind tipul de turism de cel mai mare interes. Stațiunile cu care concurează municipiul Vatra Dornei sunt Gura Humorului și comuna Ceahlău. Toate aceste 3 stațiuni au valori apropiate ale sosirilor turistice, municipiul plasându-se pe locul al II-lea, după Gura Humorului.

Cele mai multe vizite în Vatra Dornei sunt înregistrate în lunile iulie - august, urmate de lunile de toamnă și de iarnă. Cele mai puține vizite au fost în luna aprilie.

În ceea ce privește înnoptările, Vatra Dornei înregistrează cel mai ridicat număr de înnoptări în comparație cu stațiunile concurente (anterior menționate), în anul 2019 înregistrând peste 10.000 de înnoptări în plus, comparativ cu localitatea Gura Humorului. Se observă însă și aici sezonabilitatea, existând două perioade de vârf, perioada iulie-august, respectiv perioada de toamnă-iarnă.

În urma întâlnirilor avute cu grupul de lucru sectorial *Turism* au rezultat câteva concluzii relevante referitoare la situația existentă a turismului din Vatra Dornei, și anume:

- Lipsesc amenajările turistice de tipul unui skateparc, traseele de cicloturism, traseul pentru sanie de vară;
- Lipsesc OMD (Organizația de Management a Destinațiilor);
- Personalul angajat în turism nu are competențe de comunicare în limbi de circulație internațională, cel puțin la nivel conversațional, ceea ce reprezintă un dezavantaj pentru turismul local;
- Brandul stațiunii Vatra Dornei nu este suficient de clar conturat în jurul elementelor apă-aer, brand care ar putea să revitalizeze viața orașului;

- Designul stațiunii necesită o actualizare și o adaptare la cererile turistice actuale, dar și la cele ale locuitorilor.

Cererea turistică

Conform Institutului Național de Statistică, în anul 2020 în unitățile de cazare din municipiul Vatra Dornei s-au înregistrat 43.112 sosiri turistice, cu 28.262 (39,6%) mai puține decât în anul anterior.

Intervalul 2010-2019 a fost marcat de scăderea numărului de sosiri turistice din primii trei ani, urmat de un trend crescător, ajungând la un maxim de 71.374 sosiri în anul 2019.

Evoluția numărului de înnoptări turistice a avut un trend ascendent până în anul 2019, urmat de o scădere bruscă la nivelul anului 2020, de 52 procente. De asemenea, evoluția lunară a înnoptărilor are trend sezonier care influențează numărul de turiști. Astfel, lunile martie-aprilie sunt lunile cu cele mai puține înnoptări turistice, în

timp ce lunile de vară au cel mai ridicat număr de înnoptări turistice. Anul 2020, deși este marcat de scăderea circulației turistice, trendul lunar este păstrat conform anului precedent.

Numărul mare al înnoptărilor turiștilor în stațiune denotă faptul că Vatra Dornei este cea mai atractivă destinație turistică din județ. Astfel, în anul 2020, 16,9% din înnoptările turiștilor din județul Suceava s-au realizat în structurile de primire turistică din municipiul Vatra Dornei.

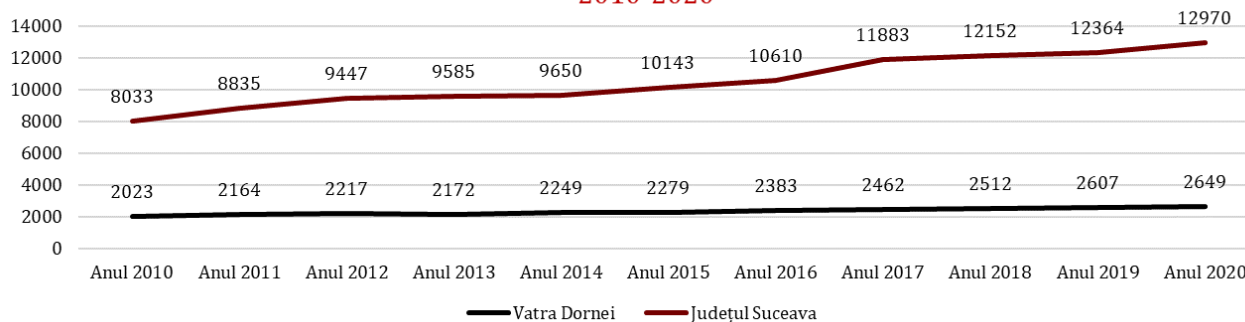
În ceea ce privește tipul de cazare ales, în municipiul Vatra Dornei în anul 2020, comparativ cu anul 2019, s-a înregistrat o scădere a numărului de înnoptări turistice în hoteluri (cu 11%) și o creștere a numărului de înnoptări în pensiuni turistice (cu 8%), pe fondul măsurilor sanitare luate la nivel național în contextul pandemiei COVID 19. Astfel, în 2020, 66% din turiști optează pentru cazarea în hoteluri, 23% din cazări au avut loc în pensiuni turistice, 9% în vile turistice și 2% în moteluri.

Analiza sectorului turistic la nivel județean și interjudețean indică faptul că cei mai importanți concurenți ai stațiunii Vatra Dornei, care oferă produse turistice similare sunt Băile Tușnad, Borsec, Praid (pe domeniul turismului balnear) și Câmpulung Moldovenesc, Gura

Durata medie de ședere în nopți în municipiul Vatra Dornei, în perioada 2010-2020												
nopti	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Turiști români	2,45	2,51	2,58	2,5	2,32	2,34	2,32	2,2	2,19	2,26	2,12	
Turiști străini	1,85	1,91	1,8	1,84	1,8	1,72	1,65	1,61	1,6	1,6	2,26	
Total	2,15	2,21	2,19	2,17	2,06	2,03	1,98	1,90	1,89	1,93	2,19	

Sursa datelor: INS

Evoluția capacității de cazare în județul Suceava și în Vatra Dornei, în perioada 2010-2020

Humorului, Pojorâta, Ceahlău, Toplița, Bicz, Borșa, Bistrița Bârgăului (pe domeniul turismului activ).

Analizând numărul lunar al sosirilor turistice pentru stațiunile balneare menționate anterior, se observă faptul că municipiul Vatra Dornei surclasează toate localitățile pe tot parcursul anului, excepție făcând luna martie 2019, când stațiunea Băile Tușnad era superioară din acest punct de vedere.

În cazul înnoptărilor în structuri de cazare turistică, Vatra Dornei se detașează cu mult față de restul stațiunilor, în mod special în intervalul mai-decembrie.

Cu privire la turismul activ, evoluția lunară a sosirilor turistice în 2019 relevă faptul că localitatea Gura Humorului se situează peste valorile tuturor localităților analizate, singura excepție fiind Vatra Dornei în luna ianuarie. Acest lucru denotă faptul că Vatra Dornei este destinația preferată pentru turismul activ în prima lună a anului, comparativ cu alte stațiuni județene și extra-județene. În anul 2020, Vatra Dornei (cu cel mai mare influx de turiști în lunile ianuarie-martie, respectiv mai-septembrie) și Ceahlău (în intervalul ianuarie-martie, respectiv mai-septembrie)

Turismul cultural

Municipiul Vatra Dornei este bogat în etnografie, spiritualitate și ospitalitate. Prin intermediul ocupanților, al arhitecturii locuințelor, al manierei originale de a-și amenaja casele, al datinilor și obiceiurilor practicate de sărbători și cu prilejul unor evenimente semnificative din viața lor, locuitorii dorneni oferă turiștilor șansa de a le cunoaște pe viu identitatea culturală și de a le înțelege particularitățile mentale.

Astfel, turiștii se pot întâlni cu minunatele tradiții locale în cadrul numeroaselor festivaluri și sărbători, atât din Vatra Dornei, cât și din comunele învecinate. Unul dintre cele mai importante evenimente este festivalul "Porniți

s-au situat în topul preferințelor pentru turismul activ, comparativ cu anul anterior.

Înnoptările turistice pentru anul 2019 scot în evidență trei localități cu valori mai ridicate, respectiv Vatra Dornei, Bistrița Bârgăului și Ceahlău. Municipiul Vatra Dornei se detașează de restul stațiunilor, în mare parte în intervalul mai-noiembrie.

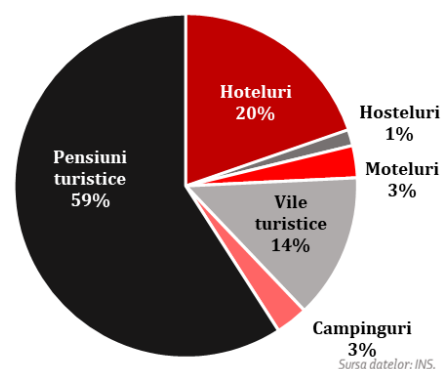
Conform Planului de Amenajare a Teritoriului Național, în județul Suceava cel mai mare potențial de dezvoltare turistică îl are municipiul Suceava, acesta fiind favorizat atât de resursele turistice, cât mai ales de infrastructura tehnică și specific turistică. Având în vedere că produsul turistic oferit de municipiul Suceava nu este similar cu cel al municipiului Vatra Dornei, principalii concurenți rămân Gura Humorului și Câmpulung Moldovenesc.

În comparație cu aceștia, Vatra Dornei obține un punctaj mai mare la capitolul resurse turistice naturale, deși punctajul pentru resursele turistice antropice este inferior concurenților.

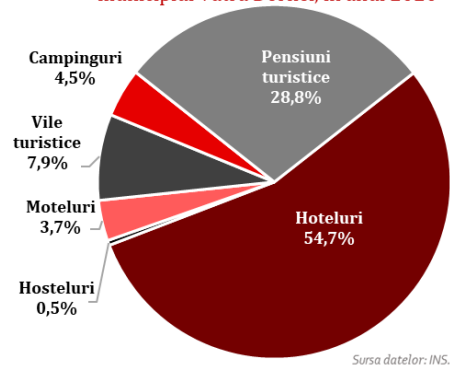
Pe de altă parte, la capitolul infrastructură specific turistică, Vatra Dornei este din nou plugul feți frumoși". Fiind deja foarte bine cunoscut, acest festival celebrează sărbătorile și tradițiile de iarnă. Având sute de cântăreți și colindători în fiecare an, Festivalul "Porniți plugul feți frumoși" are scopul de a conserva și promova unele obiceiuri ancestrale prin reînsoțirea cântecelor și a riturilor tradiționale.

Manifestările culturale active din Vatra Dornei sunt reprezentate de: „Serbările zăpezii” din ianuarie – februarie, „Prichindei și ghiociei” din martie, expoziția de ouă încondeiate (din preajma Paștelui), Zilele municipiului Vatra Dornei, Sărbătoarea limbii române, Festivalul Internațional de Datini și Obiceiuri de Iarnă (din preajma Crăciunului), precum și numeroasele festivaluri dedicate unor personalități românești de seamă (Mihai Eminescu, Ion

Structuri de primire turistică, Vatra Dornei, în anul 2020

Capacitatea de cazare turistică existentă municipiul Vatra Dornei, în anul 2020

favorizată, deși în ceea ce privește infrastructura tehnică cel mai bine poziționat este orașul Gura Humorului.

Creangă, George Enescu, Ion Luca Caragiale).

Un alt punct de atracție turistică sunt muzeele din stațiune. Muzeul de Științele Naturii din Vatra Dornei, inaugurat în anul 1956, prezintă vizitatorilor diversitatea vegetației și faunei din întreaga regiune. În expoziție pot fi întâlnite familii de cerbi, ciute, căprioare și căpriori, urși brun, vulturul pleșuv brun, cocoșul de munte, cocoșul de mesteacăn precum și specii de păsări și mamifere. Pentru a cunoaște și mai bine cultura locală, în Vatra Dornei turiștii au la dispoziție Muzeul Etnografic. Deschis în 1986, muzeul ilustrează tradiția culturală, socială și economică a societății țărănești din Țara Dornelor.

Cele 12 expoziții permanente prezintă obiecte de uz casnic,

elemente de arhitectură, ceramică, țesături, cusături, obiecte de port popular, elemente de plutărit și păstorit, măști, ouă încondeiate, obiecte din metal și os.

Infrastructura de primire turistică

Conform Institutului Național de Statistică, în anul 2020 funcționau 66 de structuri de cazare în municipiul Vatra Dornei. Capacitatea de cazare existentă în municipiul Vatra Dornei, la nivelul anului 2020, era de 2.649 locuri, reprezentând 20,4% din totalul locurilor de cazare din județ.

Din totalul capacității de cazare, mai bine de jumătate aparține hotelurilor (54,7%), acestea fiind urmate de pensiunile turistice (28,8%). Vilele turistice oferă până la 7,9% dintre locurile de cazare, iar zonele pentru camping doar 4,5%. Motelurile au o capacitate chiar mai mică decât campingurile, egală cu 3,7%, urmate în clasament de hosteluri, cu un procent de doar

0,5% din totalul capacității de cazare.

În ceea ce privește capacitatea de cazare în funcțiune (numărul de locuri de cazare puse la dispoziția turiștilor de către unitățile de cazare turistică, ținând cont de numărul de zile cât sunt deschise unitățile), aceasta având o evoluție pozitivă în perioada 2010-2019, de la 597.037 locuri-zile la 666.865 locuri-zile. În anul 2020, indicatorii au scăzut cu 32,5% față de anul anterior pandemiei. Acest lucru semnalizează ieșirea unor agenți economici din domeniu, cauza fiind cererile mult prea scăzute, chiar nule, cauzate de interdicțiile legale. Se observă repercusiuni grave asupra economiei locale cauzate de involuția turismului. O scădere semnificativă de 29,3 procente a fost înregistrată și la nivel județean, în anul 2020, interdicțiile fiind aplicate la nivel național.

Din totalul capacității de cazare în funcțiune, cea mai mare pondere accesată de turiști în anul 2020 a

fost cea a pensiunilor turistice (59%). Pensiunile au fost urmate de hoteluri, cu un procent de 20% și vilele turistice cu o valoare egală cu 14%. Valorile cele mai mici au fost înregistrate de moteluri (10%), campinguri (3%) și de hosteluri ce au înregistrat doar 1% dintre turiști.

În anul 2020, capacitatea de cazare în funcțiune din Vatra Dornei reprezenta 20% din capacitatea de cazare totală în funcțiune din județul Suceava, Vatra Dornei fiind localitatea cu cea mai mare capacitate de cazare în funcțiune la nivel județean.

Durata de ședere medie a turiștilor, s-a menținut deasupra valorii de două nopți în perioada 2010-2015, iar până în 2019 această valoare a fost constant mai mică. În anul 2020, datorită situației cauzate de pandemie, Vatra Dornei a devenit o stațiune mult mai căutată, în special de către turiștii străini.

Analiza SWOT

Resursele și turismul	
Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Existența unor monumente istorice de importanță națională; - Vatra Dornei este o stațiune balneo-climaterică de interes național; - Existența pârtiilor de schi; - Existența traseelor montane; - Posibilitatea practicării turismului activ și climateric; - Existența altor atracții turistice diverse în apropierea municipiului; - Ofertă diversificată în ceea ce privește structurile de cazare: hoteluri, pensiuni, vile, campinguri; - Existența festivalurilor care promovează cultura locală; - Păstrarea și conservarea tradițiilor și obiceiurilor locale; - Existența unor baze de tratament balnear modernizate. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsa unor facilități de petrecere a timpului liber pentru tineri; - Valorificarea insuficientă a potențialului turistic al zonei; - Inexistența unui brand turistic al stațiunii; - Nivelul scăzut al duratei medii de ședere; - Vechimea mare a instalațiilor de telescaun; - Nivelul de pregătire scăzut al personalului care lucrează în turism, respectiv competențe slabe de comunicare în limbi de circulație internațională; - Poluarea râurilor ca urmare a deșeurilor provenite din aluviuni.
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Încheierea unor parteneriate public – private pentru dezvoltarea stațiunii; - Promovarea stațiunii prin participarea la târguri naționale și internaționale de turism; - Profesionalizarea serviciilor turistice; - Interesul manifestat de turiștii străini față de tradițiile noastre și bucătăria cu specific românesc; 	<ul style="list-style-type: none"> - Degradarea monumentelor istorice; - Continuarea defrișării necontrolate cu efecte asupra mediului; - Depozitarea greșită a deșeurilor, atât de către localnici, cât și de către turiști; - Orientarea turiștilor către stațiunile balneare din străinătate;

- Stabilirea de parteneriate cu localitățile vecine și derularea unor proiecte de promovare sau investiționale comune.
- Lipsa investițiilor pentru modernizarea și dotarea unităților turistice poate duce la declasificarea acestora;
- Schimbările climatice constituie o amenințare și impune luarea măsurilor de adaptare la acestea.

Percepțiile cetățenilor vis-a-vis de infrastructura de petrecere a timpului liber

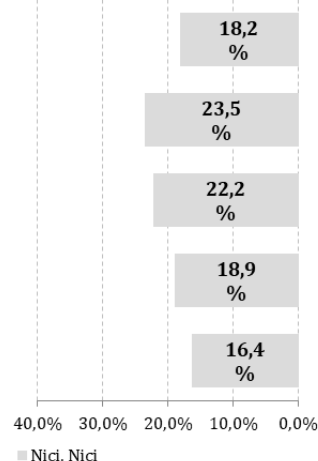
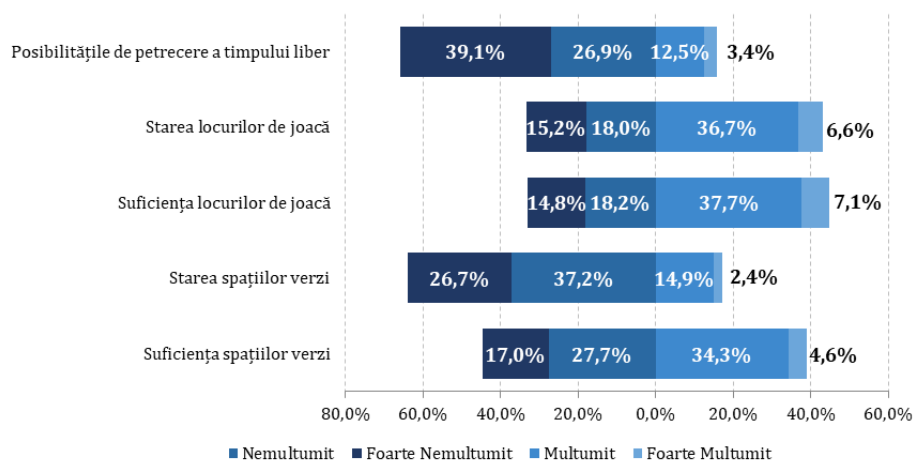
Petrecerea timpului liber este importantă componentă a calității vieții pentru orice persoană. Astfel, prin atenția acordată infrastructurii de petrecere a timpului liber

numărul turiștilor care vizitează Vatra Dornei poate crește, dar totodată contribuie și la creșterea calității vieții propriilor cetățeni.

Localnicii sunt nemulțumiți de posibilitățile de petrecere a timpului liber disponibile în municipiu, precum și de starea spațiilor verzi. Aceste două aspecte pot influența turismul, dar și emigrarea populației.

Starea locurilor de joacă și suficiența acestora sunt aspecte ale infrastructurii de petrecere a timpului liber de care se declară mulțumiți mai bine de 40% dintre locuitorii din Vatra Dornei.

Gradul de mulțumire al populației față de modurile de petrecere a timpului liber

Sursa datelor: Sondaj de opinie în rândul populației Vatra Dornei

Capitolul II.8 MEDIU

Condiții geologice și climatice

Municipiul Vatra Dornei este localizat în nord-estul României, în zona de nord a Carpaților Orientali, în depresiunea Dornelor, la 110 km de reședința de județ Suceava. Altitudinea medie este de 800 m, unitatea administrativ-teritorială fiind înconjurată de munții Călimani, Suhan, Rarău și Giupalău. Clima locală este temperat continentală cu influențe montane. Temperatura medie anuală este de 5°C, iar precipitațiile medii anuale au valoarea de 800 mm.

Vatra Dornei este înconjurată de păduri de conifere (brad, pin, molid) care, datorită cetinii verzi și a rășinilor, realizează o permanentă și intensă oxigenare a atmosferei pe parcursul întregului an. Tot acestea conferă un plus de puritate a aerului, respectiv creșterea conținutului de ozon și aero-ioni negativi.

Calitatea aerului

Conform Raportului privind starea mediului în județul Suceava, în anul 2019, monitorizarea calității aerului în județul Suceava a fost efectuată în 4 stații automate de monitorizare. Aparținând Rețelei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului, cea mai apropiată stație de Vatra Dornei fiind Stația de fond regional european. La nivel național, este considerată de fond regional EM-3 (comuna Poiana Stampei). Aceasta evaluează nivelul concentrațiilor poluanților atmosferici din fondul rural, stația fiind la 19 km față de surse locale de emisii. Poluanții monitorizați sunt: dioxid de sulf (SO₂), oxizi de azot (NO, NO₂, NO_x), monoxid de carbon (CO), ozon (O₃), benzen (C₆H₆), toluen, etilbenzen, o-xileni, m-xileni, p-xileni, pulberi în suspensie (PM₁₀), precum și parametrii meteo (presiune, temperatura, radiația solară, umiditate relativă, precipitații). Pragurile naționale ce determină calitatea aerului sunt date de nivelurile dioxidului de azot, ozonului, dioxidului de sulf și a pulberilor în suspensie.

Poza 4. Malurile râului Dorna în apropierea podului de lângă gara Dorna Băi

La această stație au fost înregistrate depășiri ale limitei de ozon (medii lunare) în lunile februarie, martie și octombrie. Acest lucru este cauzat de caracteristicile climatice din aceste perioade din an, favorabile formării O₃ și mai ales aportului crescut de compuși organici volatili non-metanci (NMVOC), naturali, emiși de vegetație, NMVOC, fiind precursorii determinanți în formarea ozonului.

În 2020, valorile de O₃ au fost mai scăzute comparativ cu aceeași perioadă a anului 2019, cauza fiind contextul pandemic. Ozonul oscilează între a oferi aerului o calitate bună sau acceptabilă, valoarea maximă fiind apropiată de o calitate moderată a aerului, de 97,35 μg/m³.

Conform Raportului anterior menționat, în anul 2019 se observă că valorile lunare pentru PM₁₀, înregistrate în sezonul rece (noiembrie-decembrie) sunt mai mari decât în restul anului. Aceasta indică faptul că o contribuție mare la

nivelul concentrațiilor de PM₁₀ din atmosferă o au, în lunile de iarnă, emisiile de pulberi și de gaze precursori ale acestora (NO_x, SO₂) din instalațiile de ardere energetice (CET pe ulei), industriale, precum și din sistemele individuale de încălzire (în principal sobe și centrale termice pe lemn/deșeu lemnos). Valorile zilnice emise în anii 2018-2021 au oscilat între 1 și 60, conferind aerului calități de la *bun* la *rău*.

Dioxidul de azot este un poluant ce nu depășește limita zilnică a calității, și nici limitele anuale. Dioxidul de sulf nu depășește limitele zilnice, păstrându-se la valori sub 13 μg/m³ zilnic, conferind o calitate bună a aerului.

Astfel, principalii poluanți din zonă sunt pulberile în suspensie (PM₁₀) și concentrațiile de ozon (O₃).

Calitatea apei

Conform Raportului privind starea mediului în județul Suceava în anul

2019, teritoriul județului Suceava conține rezerve mari de ape minerale, carbogazoase și necarbogazoase, renumite prin efectele lor terapeutice.

În zona cristalino-mezozoică (depresiunea Dornelor) există rezerve mari de ape minerale carbogazoase. Raportat la potențialul de ape minerale din bazinul Vatra Dornei, gradul de valorificare este de cca. 9%.

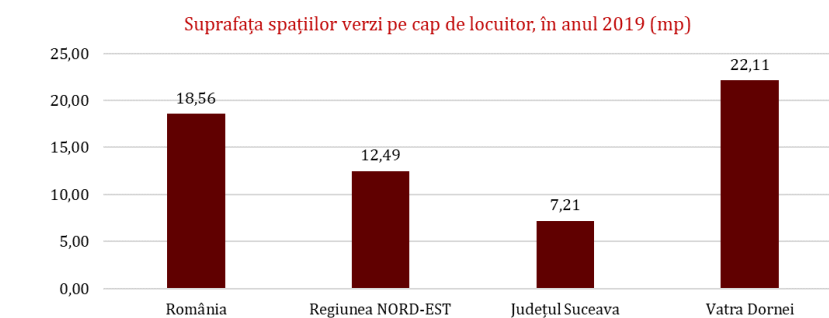
În ceea ce privește calitatea apelor din teritoriu, conform Raportului Privind Starea Mediului din județul Suceava, în anul 2012, cursul de apă Dorna are o stare *bună* în ceea ce privește nitrății și *foarte bună* în ceea ce privește fosfații. De asemenea, pe acest râu nu se întâlnesc probleme nici în ce privește oxigenul dizolvat, materii organice sau amoniu. Acest râu aparține bazinului hidrografic Siret, fiind afluent indirect prin râul Bistrița. Râul Dorna se întâlnește cu Bistrița chiar în apropiere de municipiu. Situația pe râul Bistrița este de asemenea bună, măsurătorile pe secțiunea Argestru neevidențind probleme majore.

Pe teritoriul municipiului Vatra Dornei se află un singur lac ca resursă de apă de suprafață, iar la o distanță de 59 km de Vatra Dornei se află renumitul lac Colibița, fiind cel mai apropiat lac de factură turistică.

Principalele cauze de poluare ale apelor sunt deteriorarea sistemului de evacuare a apelor uzate și tehnologiile învechite prin care apa este eliminată, fără a fi tratată. De asemenea, apele subterane sunt afectate de substanțele folosite în agricultură, intrând în contact prin infiltrarea apelor pluviale. Tot datorită schimburilor de substanțe dintre medii, poluanții întâlniți în aer se infiltrază în cantități mai mici în sol și apoi în apele freactice.

Calitatea solului

La baza proceselor pedogenetice care au dus la formarea și evoluția solurilor a stat acțiunea continuă și diferențiată a factorilor externi și interni asupra materialului litologic

de suprafață. Unele au dus la dezagregarea și mărunțirea rocii, altele la formarea argilei și redistribuirea acesteia pe profilul solului, altele au avut drept rezultat formarea celui mai important component al solului – humusul. Pe fundul depresiunii și al formelor de relief concave s-au format solurile gleice, cauzate de nivelul ridicat al apei freactice.

Solurile dominante sunt brune și gălbui de pădure, favorabile pădurilor de conifere, fânețelor de bună calitate, pășunilor și plantelor de nutreț. Condițiile naturale din zonă au făcut să se separe 5 clase de soluri, care, la rândul lor s-au subdivizat în 11 tipuri și 20 subtipuri de sol. Solurile se situează în teritoriu, înscriindu-se pe forme de relief și formațiuni geologice. Astfel, în șesul râurilor Bistrița și Dorna, dar și al principalelor pâraie s-au separat soluri aluviale cu diferite grade de evoluție și hidromorfism, apoi pe verticală pe formațiuni ale cristalinelor s-au dezvoltat soluri brune acide.

Solurile prezintă o fertilitate medie spre scăzută, ceea ce face ca în agricultură să se apeleze la ajutorul exterior pentru a modifica fertilitatea și calitatea culturilor. Se folosesc îngrășăminte, atât biologice, provenite de la animale, cât și îngrășăminte chimice, obținute în laboratoare. Ambele tipuri afectează calitatea naturală a solului prin substanțe care rămân în urma procesului și suferă modificări, sau chiar ajung în apele freactice. Pesticidele și ierbicidele sunt alte substanțe folosite în agricultură care afectează negativ compoziția solurilor.

Altă cauză a modificării stării naturale constă în depozitarea

deșeurilor netratate în spații neamenajate, care elimină poluanți, atât în aer, cât și în sol. Datorită duratei de degradare lungă de până la sute de ani, putem spune că acest lucru are repercusiuni grave asupra calității mediului.

Spații verzi

Parcul stațiunii, în suprafață de 35 ha, are o valoare peisagistică deosebită. De asemenea, în acest parc se resimte cel mai pregnant climatul stațiunii. Parcul întrunește calitățile specifice de tip balnear, prin oferirea unor condiții optime de odihnă, refacere în aer liber, promenadă și divertisment. Parcul este amenajat cu terenuri de sport, teren de joacă pentru copii și vestitul „Foișor”, unde în fiecare vară răsună acordurile fanfarei municipale. În parc este localizată și Catedrala „Sfânta Treime”.

Parcul și zona verde pe Dealul Măgura aparțin zonei Runc, fiind denumită astfel după existența cabanei și a campingului Runc. În prezent, această zonă s-a conformat necesităților turismului, pe teritoriul ei fiind înființate unități private de prestări servicii (pensiuni, cabane, baruri, restaurante).

Conform Institutului National de Statistică, în anul 2019 erau 370.000 mp de spații verzi amenajate în municipiul Vatra Dornei. Prin spații verzi amenajate se înțelege suprafața spațiilor amenajate sub formă de parcuri verzi, grădini publice sau scuaruri publice, terenurile bazelor și amenajărilor sportive din cadrul perimetrelor construite ale localităților. Astfel, media pe locuitor este de 22,1 mp. Comparativ cu situația de la nivel

județean (7,2 mp/persoană), regional (12,4 mp/persoană) sau național (18,5 mp/persoană) suprafața de spații verzi ce revine unui locuitor din Vatra Dornei este superioară.

Suprafața spațiilor verzi din Vatra Dornei în intervalul 2015-2019 a fost constantă (370.000 mp), spre deosebire de suprafața spațiilor verzi raportate la numărul total de locuitori, situație în care aceasta a crescut cu aproape un mp de persoană, de la 21,3 mp/persoană la 22,1 mp/persoană.

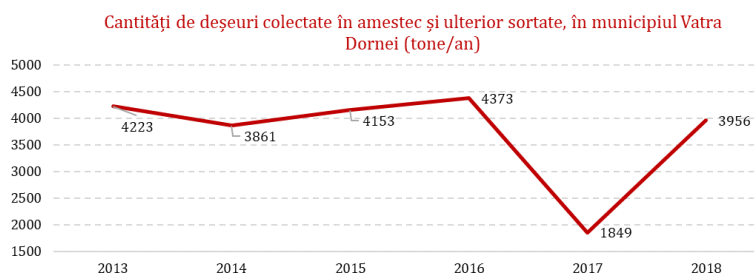
În ceea ce privește valorile absolute ale spațiilor verzi pe cap de locuitor în anul 2019, dintre unitățile administrative din județul Suceava, orașul Solca deține cea mai mare suprafață verde pe cap de locuitor (68,3 mp), urmată de Broșteni (23,5 mp), Vatra Dornei (22,1 mp) și Fălticeni (19,5 mp).

Managementul deșeurilor

Potrivit datelor existente la nivelul Primăriei Municipiului Vatra Dornei, la nivel local există 90 spații publice amenajate pentru depozitarea deșeurilor, toate ecologice. Serviciul local de salubritate deservește populația cu ajutorul următoarelor echipamente: 3 auto-compactoare de 16 m³, 1 cap de tractor, 2 semiremorci auto-compactoare de 55 m, o automăturătoare și 1 tractor cu remorcă.

Potrivit Planului Județean de Gestionare a Deșeurilor pentru județul Suceava (2019), stația de transfer deșeurii din Vatra Dornei are o suprafață de 1.741,5 m² și o capacitate proiectată de 17.000 t/an. Cantitatea de deșeurii transferate la stație în intervalul 2013-2018 a avut o evoluție fluctuantă.

Cei doi operatori de salubritate din municipiu, S.C. Ecologica Vatra Dornei S.A. și S.C. Gospodărire Orășenească S.A. operează platforma depozitare deșeurii municipale și platforma recuperare

manuală deșeurii reciclabile din stația de transfer.

Platforma de sortare a deșeurilor municipale realizează operațiuni de sortare pentru: hârtie/ carton, plastic, metal, sticlă și lemn. Cantitățile de deșeurii sortate în anul 2018 au scăzut de la 14 tone (anul 2017) la 6 tone, singura subcategorie care a crescut fiind cea a deșeurilor lemnoase.

În cadrul platformei de recuperare manuală a deșeurilor reciclabile, cantitatea totală de deșeurii a scăzut de asemenea, de la 35 tone la 28 tone, în aceeași perioadă.

În ceea ce privește cantitatea de deșeurii eliminate din cadrul platformei de recuperare manuală care aparține S.C. Ecologica Vatra Dornei S.R.L., acestea au avut o evoluție fluctuantă în intervalul 2013-2018, dar au avut și ani în care valorile au fost nule: 2015, respectiv 2016. Platforma de sortare deșeurii care aparține de S.C. Gospodărire Orășenească S.A. Vatra Dornei a eliminat deșeurii doar în anii 2017 și 2018.

Pe raza municipiului Vatra Dornei a funcționat un depozit de deșeurii neconform, denumit Buliceni Vatra Dornei, fiind închis definitiv în 2020. Deoarece depozitul nu corespunde standardelor europene privind depozitarea deșeurilor, se preconizează folosirea unui depozit ecologic de deșeurii, terminat în proporție de 99,7%, care să deservească mai multe localități. Locația propusă pentru această nouă groapă este controversată (comuna Pojorâta, în pasul Mestecăniș), cel puțin din punctul de vedere al iubitorilor de natură.

Pe teritoriul administrativ al municipiului Vatra Dornei, în

localitatea Argeștru este localizat „Situl Natura 2000 ROSC10010 Bistrița Aurie”.

De asemenea, există o arie protejată, de interes local, și anume Parcul Central al Stațiunii, amenajat la poalele Dealului Negru pe o suprafață de 50 ha și declarat rezervație dendrologică a Academiei Române. Acesta oferă turiștilor, cât și localnicilor un cadru plăcut de recreere.

La momentul elaborării Panului Județean de Gestionare a Deșeurilor Suceava, pentru perioada 2019-2025 la nivel județean, nu existau date privind generarea DCD. Conform datelor EUROSTAT, media de generare a DCD în România a fost de 66 kg/locuitor x an în 2012, scăzând până la 16 kg/locuitor x an în 2016. EUROSTAT nu oferă date despre cantitatea medie generată la nivel UE, însă cantitatea raportată a fi generată în România este de departe cea mai redusă, valorile raportate de celelalte state variind între 166 – 5.800 kg/locuitor x an.

După cum se menționează și în PNGD 2018 – 2025, ținând cont de situația actuală în sectorul DCD, de lipsa legislației specifice privind cerințele de raportare pentru firmele de construcții, precum și având în vedere rezultatele studiilor recente realizate, se poate aprecia ca la nivel național cantitățile de DCD generate sunt subestimate.

Referitor la gestionarea deșeurilor din construcții și desființări, conform Legii nr. 211/2011, obligația de efectuarea operațiunilor de tratare în conformitate cu prevederile legale sau de a transfera aceste deșeurii unui operator economic autorizat care desfășoară activități de tratare a deșeurilor (prin intermediul unui operator de

colectare) îi revine producătorul de deșeuri sau, după caz, deținătorul. Producătorul de deșeuri sau deținătorul rămâne responsabil pentru realizarea operațiilor de valorificare sau eliminare, conform art. 23 al din Legea nr. 211/2011.

Potrivit prevederilor legislative menționate în Legea 211/2011, cu modificările și completările ulterioare, titularul autorizației de construire/desființare este responsabil pentru gestionarea deșeurilor din construcții și atingerea obiectivelor de reciclare/valorificare în conformitate cu prevederile art. 17 alin.(3) din cadrul aceleși legi.

Colectarea DCD de la populație intră în atribuția operatorilor de salubritate, conform Legii nr. 101/2006 a serviciului de salubritate a localităților, cu modificările și completările ulterioare, care le transportă la instalațiile de reciclare/valorificare, respectând principiul proximității. De asemenea, deșeurile pot fi

depozitate în zonele unde este necesară aducerea terenurilor la cotă prin utilizarea materialelor de umplutură.

Obiectivele privind gestionarea deșeurilor pentru perioada de planificare 2020 - 2025 și relevante la nivelul județului Suceava au fost stabilite pe baza obiectivelor și țințelor prevăzute în PNGD, pentru fiecare categorie de deșeuri care face obiectul planificării. În vederea estimării capacităților investițiilor noi, au fost luate în considerare și obiectivele privind pregătirea pentru reutilizare și reciclare, precum și obiectivul de reducere a cantității de deșeuri depozitate din cadrul pachetului economiei circulare aprobat în iunie 2018.

Scopul stabilirii obiectivelor și țințelor privind gestionarea deșeurilor în județul Suceava constituie bază pentru identificarea și stabilirea măsurilor de implementare și a indicatorilor de monitorizare.

Deși perioada de planificare se finalizează în anul 2025, la stabilirea măsurilor și la estimarea noilor capacități de investiții pentru gestionarea deșeurilor municipale, au fost luate în considerare obiectivele și țințele naționale și europene până în anul 2040.

Țintele stabilite în legislația actuală sunt completate cu propunerile privind revizuirea Directivelor din domeniul gestionării deșeurilor avute în vedere de "Pachetul pentru economie circulară" aprobat în iunie 2018.

În ce privește obiectivele și țințele privind deșeurile din construcții și desființări sunt prevăzute țințe și termene de îndeplinire și, de asemenea, justificările referitoare la stabilirea acestora. Tabelul următor prezintă obiectivele și țințele privind gestionarea DCD care sunt relevante la nivelul județului Suceava, iar Municipiul Vatra Dornei și le asumă.

Obiectivele și țințele privind deșeurile din construcții și desființări:

Nr. crt.	Obiectiv	Țintă/Termen	Justificare
Obiective tehnice			
1.	Creșterea gradului de reutilizare și reciclare a deșeurilor din construcții și desființări (în sarcina persoanelor juridice pe numele cărora sunt emise autorizațiile de construcție/desființare)	Minimum 70% din cantitatea de deșeuri provenite din activitățile de construcții în anul 2020	Conformare cu prevederile legislative din Legea nr. 211/2011, cu modificările și completările ulterioare, OUG nr. 68/2016, PNGD
2.	Asigurarea capacităților de eliminare pentru DCD care nu pot fi valorificate	<i>Termen: permanent, începând cu anul 2021</i>	Obiectiv prevăzut în PNGD
Obiective privind raportarea			
3.	Îmbunătățirea sistemului de raportare a datelor privind DCD	<i>Termen: permanent, începând cu anul 2021</i>	Obiectiv prevăzut în PNGD

Sursa: Planului Județean de Gestionare a Deșeurilor Suceava, pentru perioada 2019-2025

Riscuri naturale și antropice

Ca urmare a reliefului și hidrografiei municipiului, riscurile sunt prezente în orice sezon. Principalul risc natural este cel al inundațiilor favorizate de hidrografia locului și al precipitațiilor anuale. Pentru a contracara inundațiile și efectele acestora, există lucrări de

regularizare și îndiguire a râurilor Bistrița și Dorna.

Odată cu apariția inundațiilor sunt prezente alunecările de teren și erodarea terenurilor, datorită apelor ce se scurg de pe versanți. Acestea pot duce la pierderi financiare, materiale, chiar de vieți omenești. Aceste riscuri pot fi evitate prin reîmpădurire și evitarea defrișării pădurilor.

De asemenea, poluarea aerului poate duce la afectarea sănătății populației și a modificărilor climatice. Modificările climatice pot duce la deteriorarea vegetației, dispariția anumitor specii de animale și hazarde naturale, precum furtuni, grindină și temperaturi extreme

Analiza SWOT

Mediu	
Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none">- Existența unui climat sedativ;- Solurile favorabile pentru pădurile de conifere și fânețe;- Existența izvoarelor minerale;- Peisajele montane deosebite;- 22,11 mp de spații verzi per cap de locuitor, comparativ cu valoarea la nivel județean, care este de doar 7,21 mp/loc;- Existența unei stații de sortare a deșeurilor;	<ul style="list-style-type: none">- Activități educative scăzute privind mediul și comportamentul ecologic;- Lipsa unei gropi de depozitare a deșeurilor în conformitate cu legislația actuală, în contextul problemelor generate de situația juridică a gropii de la Pojorâta;- Poluare cu gaze cu efect de seră generate de transportul rutier și feroviar;- Lipsa colectării selective a deșeurilor, la nivel de locuință;- Utilizarea redusă a energiei regenerabile;- Atenția redusă acordată conservării ecosistemelor din mediul urban (a se vedea malurile râului Dorna).
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none">- Existența unor programe guvernamentale de finanțare a unor proiecte de mediu;- Cadrul legislativ complet în domeniul energiei protecției mediului;- Implicarea populației în activitățile de educație ecologică;- Dezvoltarea de parteneriate în scopul protecției mediului;- Organizarea unor campanii de împădurire a zonelor afectate de defrișare.	<ul style="list-style-type: none">- Exercițarea unei presiunii ridicate asupra mediului prin depozitare necontrolată a deșeurilor;- Condiții nefavorabile meteo, calamități naturale (inundații, alunecări de teren);- Posibila degradare a cadrului natural prin dezvoltarea necontrolată a turismului;- Creșterea suprafețelor despădurite.

Sistemul de gestiune al deșeurilor în opinia cetățenilor municipiului

În cadrul sistemului de gestiune al deșeurilor există câteva aspecte importante pe care locuitorii municipiului le-au evaluat în sondaj. Astfel, 47% dintre locuitori s-au declarat mulțumiți de frecvența colectării deșeurilor din locuințele proprii.

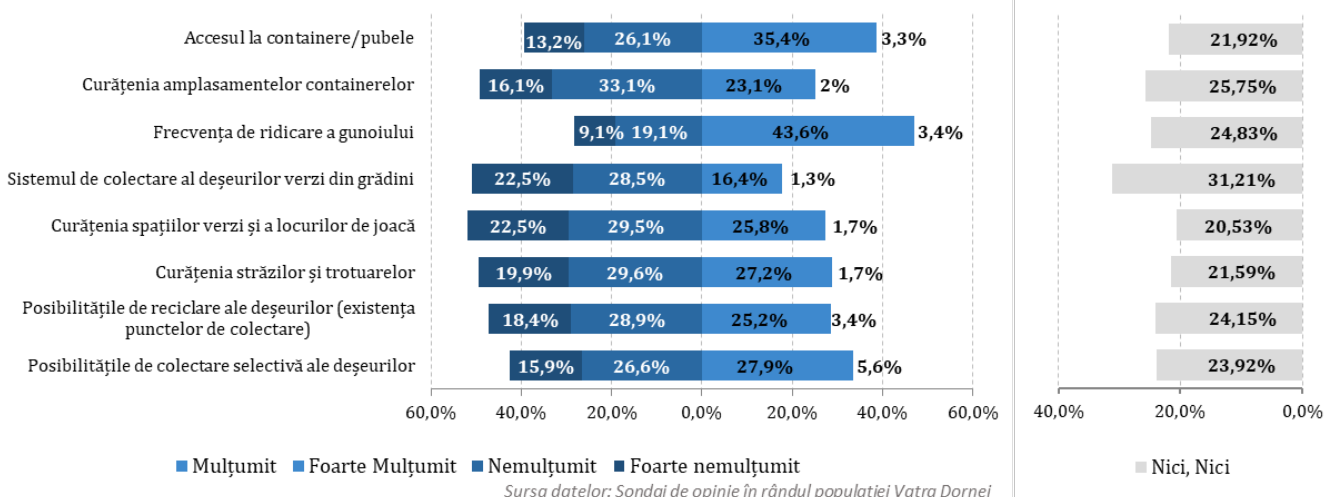
Pe de altă parte, există nemulțumiri vis-a-vis de curățenia spațiilor verzi și a locurilor de joacă (52%), sistemul de colectare al deșeurilor verzi de grădină (51%) și curățenia străzilor și trotuarelor (49,5%).

În anumite zone, sistemul de gestiune al deșeurilor nemulțumește populația din punctul de vedere al accesului la containere/ pubele, curățenia spațiilor din jurul containerelor, posibilităților de reciclare a deșeurilor și posibilităților de colectare selectivă a deșeurilor.

Deși nemulțumiți de toate aceste aspecte menționate, în cadrul consultărilor publice la care au participat un număr însemnat de cetățeni, s-a concluzionat că aceste

aspecte se datorează preponderent comportamentului (neadecvat al) cetățenilor, și sunt necesare acțiuni de conștientizare/educare a populației în spiritul protecției mediului.

Gradul de mulțumire al populației față de sistemul de gestiune al deșeurilor și față de salubritate

Capitolul II.9 CAPACITATEA ADMINISTRATIVĂ

Capacitate administrativă

Din punctul de vedere al organizării administrativ-teritoriale, teritoriul României este format din 41 de județe în cadrul cărora există 103 municipii, 320 de orașe și 2.859 de comune. Acestea li se adaugă alte diviziuni precum sate și sectoare, în cazul municipiului București. România este împărțită în 8 regiuni de dezvoltare fără personalitate juridică.

În anul 2000 la data de 7 iulie, în conformitate cu prevederile Legii 123/2000, orașul Vatra Dornei a fost declarat municipiu.

Municipiul Vatra Dornei este clasificat ca făcând parte din categoria municipiilor de rangul II, potrivit prevederilor Legii nr. 351/2001 privind aprobarea Planului de Amenajare a

Teritoriului Național – Secțiunea a IV-a.

La data de 13.08.2020 a fost actualizată organigrama Primăriei Municipiului Vatra Dornei prin HCL 218 din 13.08.2020.

Municipiul este titular al drepturilor și obligațiilor ce decurg din contractele privind administrarea bunurilor care aparțin domeniului public și privat, reprezentând parte din raporturile cu alte persoane fizice sau juridice, în condițiile legii.

Consiliul Local, în exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege, hotărăște cooperarea sau asocierea cu persoane juridice române sau străine, în vederea finanțării sau realizării în comun a unor acțiuni, lucrări, servicii sau proiecte de interes public local. De asemenea, acesta poate hotărî, înfrățirea cu alte localități din alte țări, sau asocierea, cooperarea cu alte unități administrativ – teritoriale din alte

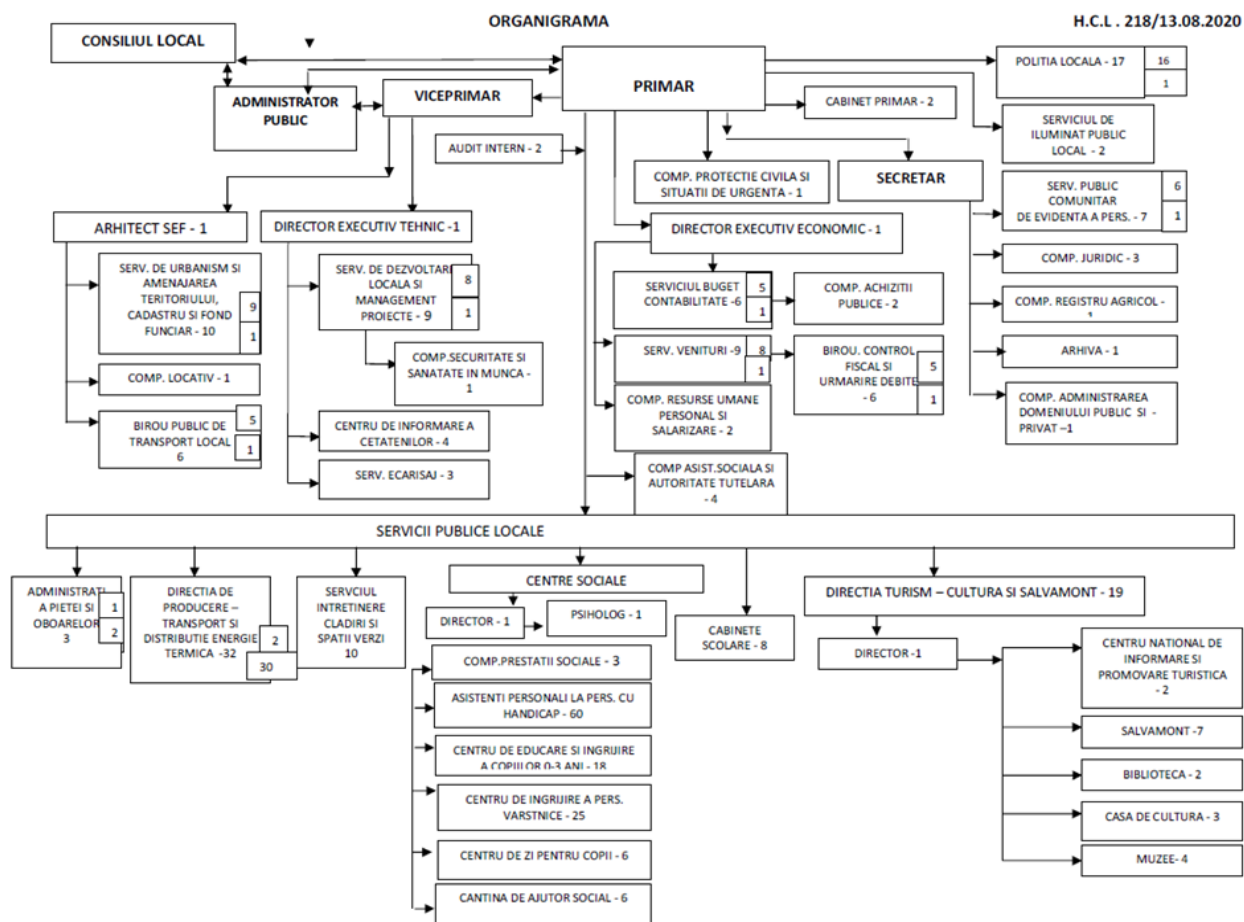
țări precum și aderarea la asociații naționale și internaționale ale administrației publice locale în vederea promovării unor interese comune. Consiliul local al municipiului Vatra Dornei este înfrățit cu următoarele localități:

- Kozięglowy – Polonia – din data de 06.12.2006;
- Florești – Republica Moldova – din data de 29.06.2006;
- Yasiya – Ucraina – din data de 26.09.2007.

Acțiunile desfășurate în colaborare cu localitățile înfrățite au avut caracter

Cultural. În acest sens, s-au realizat schimburi de experiență ce privesc implementarea proiectelor europene (localitatea Kozięglowy Polonia) și acțiuni de tip “ people to people ”.

Bugetul local al municipiului reprezintă resursele financiare

Sursa: Primăria Municipiului Vatra Dornei

disponibile într-un anumit an, în paralel cu cheltuielile din același an. Structural, bugetul consolidat în Vatra Dornei cuprinde:

- bugetul local al municipiului Vatra – Dornei;
- bugetul instituțiilor publice finanțate din venituri proprii sau subvenții de la bugetul local;
- bugetul instituțiilor publice finanțate integral din venituri proprii;
- bugetul împrumuturilor externe și interne;
- bugetul fondurilor externe nerambursabile.

Veniturile totale ale municipiului Vatra Dornei din anul 2020 au cumulat suma de 72.102.858 lei, dintre care veniturile proprii au fost de 29.864.423 lei. Astfel, aproximativ 40.000.000 lei provin din alte surse de venituri decât cele proprii. Cheltuielile totale ale

Veniturile și cheltuielile realizate de primăria Vatra Dornei, în perioada 2020- 2023*				
	2020	2021*	2022*	2023*
Venituri totale (mii lei)	72.102.858	103.291.174	62.378.497	36.172.438
Venituri proprii (mii lei)	29.864.423	38.335.342	38.924.367	31.000.938
Cheltuieli totale (mii lei)	72.502.858	103.291.174	62.378.497	36.172.438

Sursa datelor: Primăria municipiului Vatra Dornei;

aceluiasi an au fost de 72.502.858 lei, cu 400.000 lei mai mult decât veniturile. decât cele proprii cu până la 14,29%.

În anii următori, se estimează că veniturile vor avea aceleași valori precum cheltuielile, iar veniturile proprii vor reprezenta o pondere mai mare din veniturile totale anuale. În 2021 veniturile estimate vor avea valoarea de 103.291.174 lei și se urmărește a fi egale cu cheltuielile totale.

Un obiectiv urmărit de autoritatea publică locală este acela de a scădea ponderea veniturilor din alte surse

Analiza SWOT

Capacitate administrativă	
Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Existența parteneriatelor cu unități administrativ teritoriale din alte țări; - Existența bugetului realizat din mai multe surse; - Existența unui venit mult mai mare față de cheltuielile realizate. 	<ul style="list-style-type: none"> - Se estimează o scădere a veniturilor și cheltuielilor pentru perioada 2022-2023; - Digitalizarea înregistrează un nivel redus de dezvoltare în plan local, foarte puține servicii publice fiind digitalizate; lipsa unor servicii de tip: e-educație, e-administrație, e-sănătate etc.; - Dezvoltarea, încă incipientă, a serviciilor online oferite cetățenilor; - Nu au fost dezvoltate servicii complet digitalizate pentru întreprinderi.
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Posibilitatea accesării fondurilor europene pentru consolidarea capacității administrative; - Dezvoltarea activității de consultarea a populației cu privire la problemele orașului; - Implementarea unor proiecte de modernizare; - Dezvoltarea de proiecte în parteneriat cu localitățile învecinate. 	<ul style="list-style-type: none"> - Migrarea forței de muncă din administrația publică locală; - Măsuri administrative și financiare guvernamentale care limitează activitatea administrației publice locale.

Capacitatea administrativă și e-guvernare în opinia locuitorilor municipiului

Capacitatea administrativă este privită de cetățeni ca fiind birocratică și reprezintă o piedică de cele mai multe ori. Totuși, rezidenții municipiului afirmă că

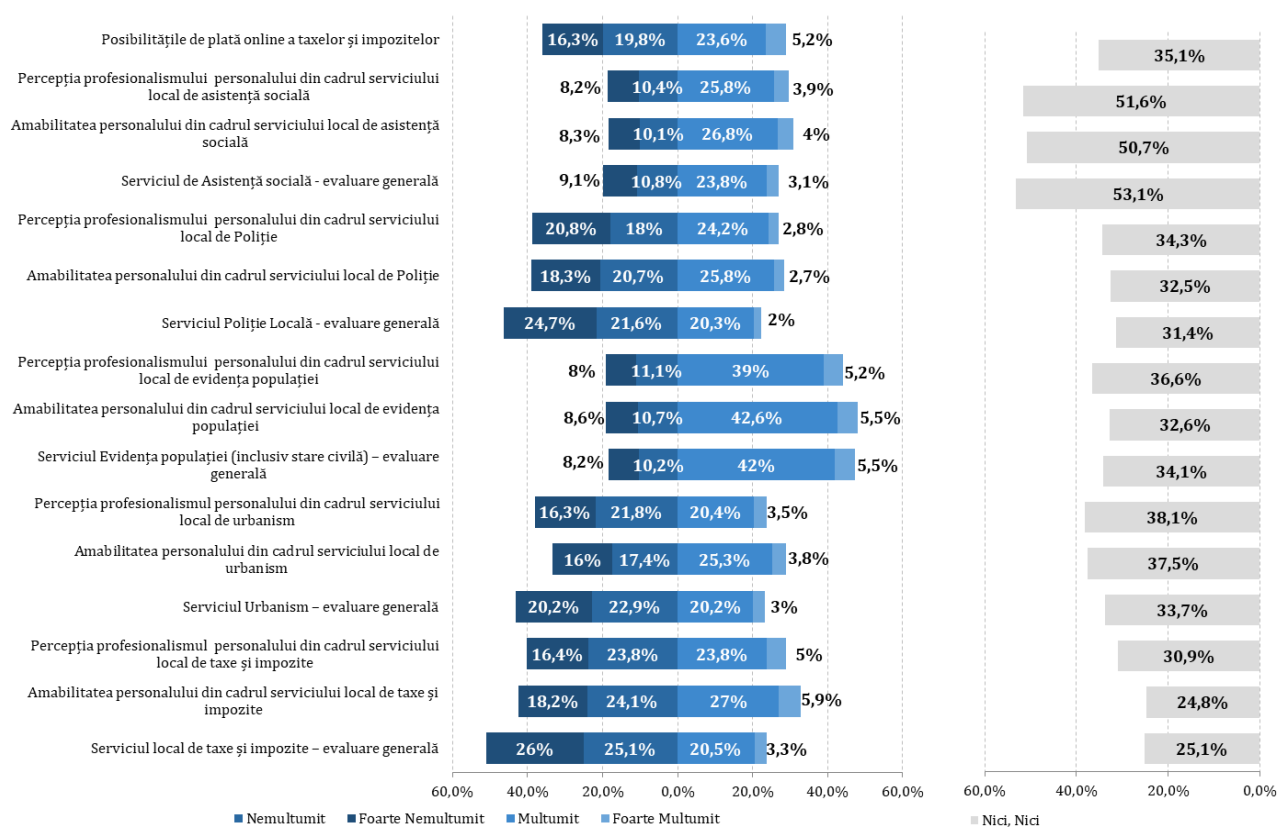
sunt mulțumiți de anumite servicii oferite de către administrația publică.

Serviciul de evidență al populației este considerat mulțumitor de către 47,5% dintre locuitori. Mai mult decât atât, amabilitatea, cât și profesionalismul personalului serviciului sunt apreciate în sens pozitiv.

De asemenea, serviciul de asistență socială este apreciat pozitiv de către 26,9% dintre locuitori, iar mai mult de 50% dintre localnici spun că au o părere neutră în legătură cu acesta.

Serviciile care prezintă gradul de mai mare de nemulțumire, în opinia locuitorilor, este Serviciul de colectare a taxelor și impozitelor (51,1%), Poliția locală (46,3%) și Serviciul de urbanism (43,1%).

Gradul de mulțumire al populației față de capacitatea administrativa și e-guvernarea

Sursa datelor: Sondaj de opinie în rândul populației Vatra Dornei

Capitolul II.10 AGENDA SMART CITY

Ce este un smart city?

Cea mai bună definiție a conceptului este dată de Comisia Europeană care consideră că orașele de tip smart sunt acele orașe unde serviciile și rețelele de orice fel sunt eficientizate prin utilizarea soluțiilor digitale în sprijinul locuitorilor și mediului de afaceri local. Un oraș smart înseamnă rețele de transport urban eficiente și inteligente, rețele de apă, canal și de colectare a deșeurilor menajere îmbunătățite, precum și metode mai eficiente de încălzire și iluminare a clădirilor. În același timp, un oraș smart înseamnă o administrație locală mai atentă la nevoile locuitorilor, spații publice sigure și de întâlnire care să corespundă la nevoile tuturor categoriilor de locuitori.

Context european

La nivel european, studiul „Cartografierea orașelor inteligente în Uniunea Europeană³²” analizează rolul UE în acest demers, oferind o imagine exhaustivă a situației existente în UE precum și prezentarea a câtorva studii în caz a unor orașe în care implementarea conceptului este avansată. Comisia Europeană pune la dispoziție o platformă „Smart Cities Marketplace³³” Piața Orașelor Smart (The Smart Cities Marketplace). Acest program este realizat de Comisia Europeană prin care se dorește implicarea tuturor actorilor locali (orașe, industrii, IMM-uri, investitori, cercetători etc.) în vederea transformării orașelor și transformarea acestora în orașe inteligente, în care cetățenii beneficiază de avantajele tehnologice actuale pentru îmbunătățirea condițiilor de viață.

Context național

În 2020 este înființată Autoritatea pentru Digitalizarea României, instituție care urmărește obiectivele din sfera transformării digitale a societății românești. În perioada următoare, Autoritatea pentru Digitalizarea României are patru obiective majore: Transformarea

digitală a instituțiilor publice; Interoperabilitate; Identitate electronică; Cloud guvernamental. În perioada de programare 2021-2027, proiectele de tip smart-city sunt susținute prin Programul Operațional Regional. Este vorba de Axa Prioritară 2 – O regiune mai digitalizată, care vizează sprijinirea transformării digitale a economiei regiunii Nord-Est precum și a domeniilor de interes public, precum și fructificarea beneficiilor sale pentru cetățeni și întreprinderi. Principalele tipuri de acțiuni care vor fi finanțate au ca scop promovarea noilor tehnologii digitale pentru dezvoltarea sustenabilă a orașelor din regiune. Se urmărește implementarea unor proiecte care utilizează soluții și tehnologii „smart” în diverse domenii. Acest program sprijină toate orașele, indiferent de mărimea acestor în vederea atingerii unui mediu urban sustenabil și oferirea de informații necesare pentru explorarea, planificarea și implementarea de proiecte smart city.

Strategia Smart City

O abordare integrată a dezvoltării conceptului de smart city în municipiul Vatra Dornei trebuie să pornească de la o strategie specializată care să urmărească o serie de parametri care definesc conceptul de smart-city. Conform ghidurilor și a experienței altor administrații, implementarea unei strategii de succes pleacă de la alegerea corectă a pașilor. În acest sens, strategia trebuie să conțină cel puțin următoarele elemente: o evaluare inițială, în vederea identificării situației inițiale; o viziune, pentru a vizualiza unde se dorește să se ajungă; planuri de proiect, pentru identificarea componentelor cheie ale transformării digitale ale municipiului; repere temporale, pentru evidențierea progreselor; indicatori de rezultat pentru măsurarea și probarea succeselor.

Direcții cheie

Conform abordărilor europene, conceptul de smart-city se sprijină pe o serie de piloni care urmăresc principalele aspecte de dezvoltare locală. Aceștia sunt prezentați, pe scurt, în cele ce urmează:

- 1. Management digital al energiei**
 - Rețele electrice inteligente;
 - Contoare inteligente;
 - Stocare inteligentă a energiei;
- 2. Clădiri inteligente**
 - Automatizarea clădirilor;
 - Soluții HVAC avansate;
 - Echipamente pentru iluminat;
- 3. Mobilitate Inteligentă**
 - Mobilitate electrică;
 - Soluții integrate de mobilitate;
 - Transport multimodal
- 4. Tehnologie Inteligentă;**
 - Internet de bandă largă;
 - Rețele publice de WiFi;
 - Servicii bazate pe localizare;
 - Realitate augmentată;
 - Inteligență artificială.
- 5. Infrastructură**
 - Senzori de monitorizare a rețelei de utilități și monitorizarea în timp real a parametrilor de funcționare;
 - Management digital al consumului de apă și al deșeurilor.
- 6. Servicii medicale;**
 - Sisteme de e-sănătate și telemedicină;
 - Dispozitive medicale inteligente conectate;
- 7. Siguranță publică**
 - Supraveghere video cu sisteme de identificare în timp real;
 - Biometrie;
 - Modelarea prin simulări și previziuni ale evoluției infraționalității;
- 8. Administrație publică;**
 - Sisteme de e-guvernare;
 - Sisteme de e-educație;

- Soluții de management a situațiilor de risc.
 - Folosirea alternativelor verzi de mobilitate;
 - Responsabilitate în consumul de energie.
- 9. Cetățean inteligent**
- Alegeri inteligente ale stilului de viață;

Capitolul II.11 – Analiza și prioritizarea problemelor cheie, a provocărilor și a necesităților

După cum a reieșit din analiza situației actuale, prin procesul de consultare al stakeholderilor locali și din cercetările sociologice realizate la nivel local, îmbătrânirea populației reprezintă una din principalele probleme cu care se confruntă municipiul Vatra Dornei. Pentru a crește nivelul de trai și calitatea vieții cetățenilor din Vatra Dornei și în consecința pentru a reduce exodul populației tinere și a atrage noi locuitori, este necesară dezvoltarea economiei iar administrația locală își propune să vină în sprijinul antreprenorilor prin măsuri de încurajare a inovației și a start-up-urilor, măsuri de calificare a forței de muncă, investiții în educație și pune accent deosebit pe sprijinirea producătorilor locali – măsură care vine atât în sprijinul dezvoltării economiei locale cât și în alinierea cu directivele europene (Agenda Verde) și a dezvoltării economiei circulare.

În lipsa sistemului de distribuție gaze naturale, în multe situații încălzirea este realizată cu combustibil solid, ceea ce conduce la poluarea aerului. Această problemă este pe agenda administrației locale, iar primele demersuri spre soluționarea ei au fost începute cu mulți ani în urmă. La momentul actual proiectul "Înființare sistem distribuție gaze naturale în localitățile Vatra Dornei și Roșu, aparținătoare Municipiului Vatra Dornei" este în implementare, iar dorneni sunt încurajați să se racordeze la rețeaua de gaze naturale.

Cadrul natural prin resursele deosebite de care dispune și peisajul natural și cultural unic sunt între cele mai importante puncte tari ale municipiului și tocmai din importanța lor deriva și gravitatea problemelor identificate prin o dezvoltare necontrolată. Vatra Dornei dispune de un patrimoniu cultural și natural de mare însemnătate, dar pentru a îl pune în valoare și a crește ponderea turismului în economia locală sunt necesare investiții pe mai multe direcții de acțiune pentru a răspunde punctelor slabe și provocărilor identificate: investiții în reabilitarea patrimoniului cultural, investiții în promovarea

atracțiilor turistice și a accesibilității.

De asemenea, Vatra Dornei beneficiază de un cadru natural și fond forestier bine dezvoltat, însă acestea sunt amenințate de expansiunea urbană necorespunzător reglementată. Autoritățile locale și-au îndreptat cu prioritate atenția și resursele, cu precădere din fonduri europene, către acest domeniu în ultimul deceniu, inițiind măsuri care pun bazele tranziției la o dezvoltare urbană sustenabilă, pentru a permite și generațiilor viitoare să aibă acces la bogățiile din bazinul Dornelor.

Precum multe alte municipii și orașe din România și în Vatra Dornei accesibilitatea și mobilitatea reprezintă una din principalele constrângeri în calea dezvoltării municipiului. Importul masiv de autoturisme second-hand, limitările de spațiu și relief specifice acestei zone și mulți alți factori au accentuat problemele de mobilitate ale municipiului Vatra Dornei. De asemenea, în municipiu Vatra Dornei nu funcționează transportul local în comun, ceea ce duce la creșterea numărului și necesității folosirii de autovehiculele persoanele și a aglomerației traficului. Acestea se resimt pentru majoritatea cetățenilor, a operatorilor economici, a turiștilor sau a celor aflați doar în tranzit sub forma timpilor pierduți în trafic, a poluării aerului, a celei fonice, a spațiilor din jurul locuinței ocupate de vehicule parcate sau a riscului sporit de deplasare pietonală sau cu bicicleta.

Mare parte din clădirile Vatra Dornei (blocuri, locuințe individuale, clădiri publice) sunt mai vechi de 30-60 de ani, ridicate în perioada comunistă cu tehnologiile și materialele disponibile la acel moment, prin urmare au o performanță energetică foarte redusă. Pe lângă efectele directe asupra costurilor suportate cu risipa de energie de către proprietari și a confortului termic redus al locuințelor, respectivele blocuri au un fațade degradate care afectează imaginea de ansamblu a orașului. În mod similar și în pofida eforturilor depuse de autorități în ultimul deceniu, o parte dintre construcțiile de interes public (de

ex. unități medicale, de învățământ, sociale etc.) se află în aceeași situație.

Utilizarea sistemelor alternative de producere a energiei electrice și termice (de ex. panouri solare), atât la nivelul clădirilor rezidențiale cât și a celor private, se află într-un stadiu incipient, la fel ca și implementarea unor soluții de management energetic integrat al acestora.

În ce privește managementul deșeurilor, nu se poate încă discuta despre o cultură bine încheagată a colectării selective și a reciclării deșeurilor, fiind necesare intervenții suplimentare în acest sens. În mod similar, poluarea fonică ca și emisiile de gaze cu efect de seră generate mai ales de traficul auto intens continuă să reprezinte provocări majore pentru calitatea vieții în Vatra Dornei. Creșterea și eficientizarea monitorizării calității aerului și căutarea și implementarea de soluții pentru reducerea factorilor de poluare fac parte din direcțiile de acțiune propuse la nivelul administrației locale.

În concluzie, așa cum s-a precizat și anterior, referitor la problemele cheie, provocările și necesitățile identificate, autoritatea locală a municipiului Vatra Dornei își îndreaptă cu prioritate atenția și resursele către soluționarea acestora. Investițiile din cadrul portofoliului extins de proiecte din cadrul SIDU reprezintă propuneri clare de opțiuni de soluționare a problemelor cheie, a provocărilor și a necesităților.

Partea a III-a – Viziunea și obiectivele de dezvoltare

Capitolul III.1 Principii de planificare integrată

Principii de planificare integrată

În procesul de elaborare a strategiei municipiului Vatra Dornei, dezvoltarea viziunii, identificarea obiectivelor strategice și a mecanismelor de realizare a acestora se bazează pe un set de principii ce susțin abordarea integrată și un proces de planificare eficientă:

- **Abordare participativă.** În cadrul procesului de elaborare a strategiei, au fost facilitate diverse procese de consultare și implicare a părților interesate (cercetări, sondaje, consultări tematice, platformă online pentru colectare de provocări și soluții), care au avut ca scop reflectarea nevoilor și priorităților identificate de către cetățeni și diverse grupuri-țintă. De asemenea, strategia propune măsuri de susținere și simplificare a procesului de participare prin accelerarea digitalizării instituțiilor publice și oferă o listă de proiecte prioritare, a căror implementare poate fi monitorizată ușor.
- **Priorizare și responsabilitate asumată.** Unul dintre instrumentele esențiale pentru o strategie de succes, care să reprezinte mai mult decât o pre-condiție pentru accesare de fonduri este exercițiul prioritizării și asumării unei liste scurte de proiecte, ușor de monitorizat de către cetățeni. Procesul vizează obținerea unui portofoliu de proiecte prioritare care să se încadreze în bugetul de investiții estimat pentru perioada 2021- 2027 și care să fie asumate ca atare, cu responsabilități și termene clare. Prioritizarea ar trebui să urmeze nevoile reale ale comunității, pentru care se vor identifica ulterior diverse surse de finanțare, preferabil externe.
- **Integrare orizontală și verticală.** Planificarea eficientă necesită coordonarea instituțiilor și departamentelor cu responsabilități în acest sens de la nivel local, din diferite domenii, precum și a celor de la nivel județean, regional, național și european. Astfel, procesul de elaborare a strategiei a avut la bază identificarea și analiza diferitelor documente strategice relevante, cu scopul coordonării cu politicile regionale (nivel la care se asigură managementul FEDR) și cu obiectivele prioritare de la nivel național și european. Ca proiect-pilot în cadrul elaborării primei Politici Urbane a României, strategia dezvoltare a municipiului Vatra Dornei are la bază coordonarea cu noul cadru strategic.
- **Abordare inter-jurisdicțională.** Fără o aglomerație urbană puternică, o regiune nu poate performa. Aglomerațiile urbane cele mai dinamice au și cel mai mare succes în a atrage oameni și investiții, iar la baza dezvoltării acestora stă cooperarea și planificarea inter-jurisdicțională. Elaborarea strategiei a integrat nevoile de dezvoltare de la nivelul local și a identificat măsuri ce întăresc accesul locuitorilor la oportunități și legăturile dintre zona urbană și cea rurală.
- **Complementaritatea măsurilor hard și soft.** Pentru a elabora o strategie integrată, este important să se mențină un echilibru între investițiile „hard”, cum ar fi parcuri de afaceri, parcuri industriale, dezvoltări rezidențiale, rețele de transport și investițiile „soft”, precum programe de sprijinire a afacerilor și inovării, crearea de programe pentru calificarea forței de muncă și facilitarea accesului grupurilor defavorizate pe piața muncii, programe și activități culturale.
- **Continuitatea procesului de planificare.** Planificarea dezvoltării urbane este un proces ciclic, ce necesită o întoarcere regulată către viziunea, obiectivele și măsurile propuse anterior, astfel încât să se asigure o evaluare realistă a acestora și o actualizare, în funcție de situația existentă la nivel local și direcțiile strategice relevante de la nivel regional, național și european.

De asemenea, în procesul de elaborare a strategiei municipiului Vatra Dornei, s-a avut în vedere și principiul DNSH (a nu prejudicia în mod semnificativ) în contextul mecanismului de redresare și reziliență și a obținerii de fonduri europene.

Ce reprezintă principiul de „a nu prejudicia în mod semnificativ”?

Principiul „a nu prejudicia în mod semnificativ” (DNSH – „Do No Significant Harm”) este o nouă obligație de la nivel european. Astfel ca în conformitate cu Regulamentele Europene în vigoare, tipurile de acțiuni și investiții propuse în cadrul Programelor de finanțare trebuie evaluate în funcție de potențialul lor de a aduce prejudicii semnificative celor șase obiective de mediu.

Principiul DNSH este definit prin Regulamentul privind Taxonomia unde la articolul 9 sunt identificate cele șase obiective de mediu, iar la articolul 17 se definește ceea ce constituie un prejudiciu semnificativ pentru fiecare dintre cele șase obiective de mediu vizate de Regulament:

1. Se consideră că o activitate prejudiciază în mod semnificativ atenuarea schimbărilor climatice în cazul în care activitatea respectivă generează emisii semnificative de gaze cu efect de seră (GES);

2. Se consideră că o activitate prejudiciază în mod semnificativ adaptarea la schimbările climatice în cazul în care activitatea respectivă duce la creșterea efectului negativ al climatului actual și al climatului preconizat în viitor asupra activității în sine sau asupra persoanelor, asupra naturii sau asupra activelor(6);

3. Se consideră că o activitate prejudiciază în mod semnificativ utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine în cazul în care activitatea respectivă este nocivă pentru starea bună sau pentru potențialul ecologic bun al corpurilor de apă, inclusiv al apelor de suprafață și subterane, sau starea ecologică bună a apelor marine;

4. Se consideră că o activitate prejudiciază în mod semnificativ economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora, în cazul în care activitatea respectivă duce la ineficiențe semnificative în utilizarea materialelor sau în utilizarea directă sau indirectă a resurselor naturale, la o creștere semnificativă a generării, a incinerării sau a eliminării deșeurilor, sau în cazul în care eliminarea pe termen lung a deșeurilor poate cauza prejudicii semnificative și pe termen lung mediului;

5. Se consideră că o activitate prejudiciază în mod semnificativ prevenirea și controlul poluării în cazul în care activitatea respectivă duce la o creștere semnificativă a emisiilor de poluanți în aer, apă sau sol;

6. Se consideră că o activitate economică prejudiciază în mod semnificativ protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor în cazul în care activitatea respectivă este nocivă în mod semnificativ pentru condiția bună și reziliența ecosistemelor sau nocivă pentru stadiul de conservare a habitatelor și a speciilor, inclusiv a celor de interes pentru Uniune .

Zonele urbane generează 97% din PIB-ul României și 95% din emisiile de gaze cu efect de seră. În acest context, pentru redresarea economică post Covid19 și pentru încadrarea în țintele Pactului Ecologic European trebuie acordată o atenție sporită dezvoltării urbane.

Politica Urbană a României 2020-2035 reprezintă un set de principii directoare de planificare, dezvoltare și management a zonelor urbane de toate dimensiunile, reprezentând totodată un instrument de consolidare a capacității administrative. Politică Urbană a României transpune la nivel național principiile europene de dezvoltare urbană stabilite în Noua Carte de la Leipzig și reprezintă un sprijin pentru adaptarea și transformarea durabilă a orașelor în perioada de redresare economică, contribuind inclusiv la atingerea obiectivelor naționale privind schimbările climatice și decarbonizarea.

Viziunea municipiului Vatra Dornei privind adaptarea la schimbările climatice este una construită în jurul efortului autorității locale de a asigura cetățenilor un viitor sustenabil, acționând în sensul diminuării impactului pe care unele schimbări climatice deja îl au la nivel local.

În acest domeniu de acțiune, municipiul Vatra Dornei dorește să se alinieze demersurilor întreprinse în toată Comunitatea Europeană și la nivel global privind lupta împotriva schimbărilor climatice, limitarea emisiilor de gaze cu efect de seră și asigurarea calității vieții cetățenilor într-un mediu curat, unde efortul tuturor sectoarelor municipalității contribuie în mod sustenabil la obiectivele de protejare și conservare a mediului înconjurător.

Evaluările impactului legate de dimensiunile de mediu sau de evaluarea durabilității unei măsuri ar trebui luate în considerare pentru evaluarea conform principiului DNSH.

Capitolul III.2 Concept de dezvoltare spațială

La nivel global există o înțelegere asupra faptului că orașele compacte, regenerare și conectate sunt atât un vehicul spre cât și un produs al dezvoltării durabile, făcând din acestea principii coordonatoare în planificarea spațială. Aceste principii sunt general valabile tuturor orașelor ce vor să se îndrepte în direcția sustenabilității spațiale, atât celor dinamice, aflate în expansiune, cât și celor aflate în contracție, care se confruntă cu provocări demografice, economice sau spațiale, chiar dacă prioritizarea și aplicabilitatea lor ar putea diferi în funcție de particularitățile contextului local.

Pentru valorificarea resurselor locale într-un mod eficient, incluziv și sustenabil, procesul de amenajare al teritoriului ar trebui să urmărească trei direcții de acțiune:

- **dezvoltarea urbană compactă**, printr-o planificare pro-activă, echilibrată și în cazul orașelor dinamice, prin limitarea expansiunii urbane necontrolate și prin definirea unor zone prioritare de dezvoltare în care să fie aplicate politici locale de densificare și diversificare;
- **regenerarea urbană** care să vizeze creșterea atractivității nucleului urban prin revitalizarea spațiului public, a calității vieții în cartierele rezidențiale și valorificarea activelor urbane bine amplasate pentru investiții strategice, cum ar fi obiectivele de patrimoniu sau zonele industriale dezafectate;
- **îmbunătățirea conectivității** în interiorul zonelor de dezvoltare și între zonele urbane și peri-urbane, vizând reducerea dependenței față de automobil, facilitarea mobilității nemotorizate, creșterea accesibilității la servicii în interiorul cartierelor și accesul echitabil la servicii publice.

Dezvoltarea spațială durabilă este unul din cele cinci obiective prioritare ale Politicii Urbane a României, având în vedere rolul transversal al planificării spațiale în atingerea celor trei scopuri:

- **orașe verzi și reziliente**, prin influența directă pe care forma și structura unui oraș o au asupra eficienței mobilității, a amprentei de carbon și a rezilienței urbane, atât în fața dezastrelor naturale și a provocărilor climatice, cât și a asigurării unui mediu verde și curat;
- **orașe competitive și productive**, prin crearea unor spații publice de calitate, care să stimuleze atractivitatea orașului pentru locuire, muncă și investiții și prin valorificarea eficientă a clădirilor și terenurilor bine amplasate pentru investiții strategice;
- **orașe juste și incluzive**, prin asigurarea accesului echitabil la utilități și servicii publice, a calității vieții și locuirii pentru toți și prin crearea unui spațiu public incluziv, care să stimuleze spiritul comunitar.

Cel de-al patrulea obiectiv, cel al orașelor bine guvernate, este o condiție prealabilă pentru atingerea primelor trei, prin facilitarea cadrului instituțional care să eficientizeze procesul de amenajare a teritoriului, astfel încât acesta să se facă într-o manieră pro-activă, prin definirea zonelor de dezvoltare prioritare și să capete un rol coordonator și integrator pentru implementarea politicilor sectoriale la nivel metropolitan.

Astfel, pentru consolidarea procesului de amenajare a teritoriului astfel încât acesta să promoveze principiile sustenabilității spațiale, sunt necesare:

- **sincronizarea amenajării teritoriului cu politicile sectoriale** și investițiile în infrastructura de transport, cea edilitară, socială și în inițiativele ce vizează mediul, astfel încât acestea să fie direcționate spre zonele prioritare de dezvoltare, pentru a stimula investițiile private și a maximiza impactul asupra calității vieții;
- **cooperarea la scară metropolitană** și dezvoltarea integrată a zonei peri-urbane, vizând atât consolidarea rolului pe care orașul îl joacă în teritoriul său de influență, cât și implementarea echitabilă a principiilor de dezvoltare sustenabilă în teritoriu, dincolo de limitele administrativ teritoriale.

Procesul de regenerare urbană facilitează creșterea calității vieții, a atractivității turistice și a competitivității economice în interiorul polilor de dezvoltare, însă acest proces trebuie să vizeze valorificarea resurselor naturale și a activelor urbane existente, printr-o abordare integrată a dezvoltării. Următoarele direcții de intervenție prioritare ar trebui urmărite:

- **regenerarea zonei centrale și a spațiilor publice reprezentative**, prin creșterea calității spațiului urban, promovarea caracterului inovativ și multifuncțional al acestora și facilitarea accesibilității pietonale și a conexiunilor nemotorizate între ele;
- **regenerarea spațiilor verzi și valorificarea resurselor naturale**, pentru a crește suprafața și calitatea parcurilor și grădinilor publice, pentru a facilita accesul echitabil la spații verzi în proximitatea locuinței și pentru a proteja și integra infrastructura verde și albastră în ecosistemul urban. Resursele vizate cu prioritate sunt: Parcul Șipote – Cetate, Pădurea Zamca, Malurile Râului Suceava;
- **regenerarea patrimoniului construit**, atât cel istoric și cultural, cel industrial dar și alte obiective de interes public, precum gărilile sau piețele agroalimentare, fie prin modernizarea spațiilor funcționale sau reconversia funcțională a obiectivelor dezafectate. Obiectivele vizate cu prioritate sunt: modernizarea Gării Burdujeni,

facilitarea accesibilității în zonei Gării Ițcani, modernizarea și facilitarea accesibilității nemotorizate în zona Pieței Centrale, atragerea de investiții și promovarea mixității funcționale în fosta zonă industrială;

- **regenerarea urbană a cartierelor de locuințe**, inclusiv a cartierelor peri-urbane, prin creșterea echipării acestora cu dotări de cartier, conturarea unor centre de cartier și facilitarea accesibilității pietonale în proximitatea locuinței, proces de necesită o schimbare de paradigmă de la prioritizarea autoturismelor la prioritizarea pietonilor și reorganizarea spațiilor de parcare de la nivelul cartierului. Cartierele vizate cu prioritate sunt: Ițcani, Burdujeni - Aleea Dumbrăvii, Șcheia, Sf. Ilie (Șcheia), Bulai (Moara), Lisaura (Ipotești);
- **regenerarea urbană a zonelor marginalizate sau a așezărilor informale**, prin creșterea accesului la servicii publice și integrarea lor în țesutul urban.

Regenerare urbană

De asemenea, este importantă **sincronizarea planurilor de dezvoltare cu cele de eficientizare a mobilității, de conectare la infrastructura tehnico-edilitare și de extindere a infrastructurii sociale** printr-o abordare integrate.

Spațiul public este o componentă definitorie a atractivității unui oraș și a calității vieții pe care acesta o asigură locuitorilor, reprezentând locul în care oamenii își pot petrece timpul liber, se pot întâlni și unde pot construi spiritul de comunitate. Calitatea și gradul de accesibilitate al spațiului public joacă un rol important pentru calitatea vieții din oraș. Termenul general de spațiu public nu include doar spațiile publice bine definite, precum parcurile, piețele publice sau locurile de joacă, dar și străzile sau fațadele clădirilor, toate jucând un rol important pentru vitalitatea și atractivitatea unui oraș.

Având în vedere că regenerarea urbană este o prioritate la nivel european și o direcție de acțiune finanțabilă din fonduri externe nerambursabile (Fondul European de Dezvoltare Regională și Mecanismul de Redresare și Reziliență) cu un buget estimat de 1,5 mld. Euro, autoritățile publice trebuie să adopte o abordare proactivă în identificarea oportunităților de regenerare de la nivelul orașelor pe care le reprezintă sau de la nivelul zonelor metropolitane din care fac parte, caz în care proiectele se pot dezvolta în parteneriat cu consiliile județene

Urmărind o abordare integrată, administrația publică trebuie să stabilească zonele prioritare de regenerare urbană. Intervențiile asupra spațiului public trebuie gândite într-o viziune de ansamblu, pentru a evita intervențiile punctuale și a maximiza impactul investițiilor asupra tuturor nivelurilor ierarhice (municipal, cartier, punctual), având în permanență ca scop îmbunătățirea calității vieții.

Regenerarea urbană are ca scop îmbunătățirea cadrului fizic, al vitalității și dinamicilor socio-economice din mediul urban, prin modernizarea, reabilitarea sau extinderea unor spații sau clădiri neperformante, degradate, slab utilizate sau abandonate, cu scopul creșterii atractivității orașului și a calității vieții urbane. Sintetizând literatura de specialitate dar și exemplele de bună practică din domeniul regenerării urbane, se disting următoarele **principii directoare**:

- principiul regenerării urbane integrate
- **principiul conectivității și al unității de vecinătate**
- principiul mixității funcționale
- principiul inclusivității și al coeziunii sociale
- **principiul calității și autenticității în reabilitarea spațiului public**

Regenerarea spațiului public trebuie să fie un obiectiv prioritar atât al orașelor dinamice, aflate în expansiune, cât și al celor aflate în contracție, care se confruntă cu provocări demografice, economice sau spațiale, deși prioritizarea acțiunilor poate diferi în funcție de tipologia orașului și particularitățile contextului local. Regenerarea urbană are un impact direct asupra primelor trei obiective strategice din Politica Urbană a României:

- **orașe verzi și reziliente**, prin intervențiile de scădere a dependenței față de automobil și de promovare a deplasărilor nemotorizate, dar și prin intervențiile de integrare, regenerare și valorificare a spațiilor verzi și a infrastructurii verzi-albastre, pentru a crește accesul cetățenilor la spații verzi și pentru a asigura un mediu verde și curat;
- **orașe competitive și productive**, prin crearea unor spații publice de calitate, care să stimuleze atractivitatea orașului pentru locuire, muncă și investiții, dar și prin valorificarea eficientă a clădirilor și terenurilor bine amplasate pentru investițiile strategice;

- **orașe echitabile și incluzive**, prin creșterea accesului echitabil la utilități, servicii și dotări publice, prin accesibilizarea domeniului public pentru toți cetățenii – inclusiv cei vârstnici sau cu dizabilități și prin crearea unor spații comunitare incluzive, care să stimuleze spiritul comunitar.

Capitolul III.3. Obiective strategice și specifice de dezvoltare

VIZIUNE

În scopul conturării unei viziuni de dezvoltare pentru Municipiul Vatra Dornei, a fost utilizată o abordare integrată, care vizează atât îmbunătățirea calității vieții locuitorilor cât și eficientizarea gestionării resurselor. Abordarea integrată a strategiei presupune că în procesul de elaborare, au fost luate în considerare multiple aspecte și componente interconectate pentru a atinge obiectivele stabilite într-un mod sinergic și coordonat. O astfel de abordare implică utilizarea tehnologiilor informației și comunicațiilor pentru a conecta și optimiza diferite aspecte ale orașului, cum ar fi infrastructura, transportul, mediul înconjurător, serviciile publice și participarea cetățenilor, iar abordarea integrată se constituie atât din necesitățile reieșite ca urmare a analizei cantitative, cât și a necesităților reieșite ca urmare a analizei calitative, a opiniilor colectate în procesul participativ de elaborare a Strategiei.

În cadrul Strategiei au fost integrate mai multe elemente care definesc proiectele incluse în portofoliul de proiecte, respectiv abordarea a avut în vedere adresabilitatea către toate domeniile strategice care impactează viziunea de dezvoltare: infrastructură și comunicații; energie verde și mediu; siguranță și securitate publică; sistemul sanitar și sănătate; regenerare urbană; educație și turism; mediu de afaceri; administrație publică.

Astfel, printr-o abordare integrată, Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a municipiului Vatra Dornei înglobează atât măsuri de infrastructură digitală, cât și măsuri de management al traficului și transportului, energie inteligentă, educație digitală, soluții pentru atingerea neutralității energetice, îmbunătățirea calității și accesului la serviciile publice precum educație și sănătate, dar și măsuri vizând participarea activă a cetățenilor în dezvoltarea și implementarea strategiei prin intermediul platformelor online de implicare civică și consultări publice.

Prin abordarea integrată, se urmărește maximizarea avantajelor și rezultatelor sinergice prin identificarea și exploatarea legăturilor și interacțiunilor dintre diferitele componente ale strategiei. În acest fel, strategia devine mai eficientă, durabilă și capabilă să răspundă mai bine nevoilor și provocărilor complexe ale Municipiului și comunității.

Viziunea de dezvoltare a U.A.T. Vatra Dornei este bazată exclusiv pe dezvoltarea unui municipiu verde și curat, un municipiu în care să-ți dorești să trăiești, să lucrezi, să studiezi sau să investești.

Măsurile impuse ca fiind necesare în dezvoltarea municipiului Vatra Dornei în următorii ani vor trebui orientate pentru crearea premiselor necesare atragerii de persoane și crearea unor condiții adecvate și variate de muncă și de petrecere a timpului liber pentru nou-veniți și pentru locuitorii municipiului.

Atragerea și menținerea populației în Vatra Dornei va fi bazată pe implementarea unor activități culturale, recreative, din sfera industriei creative, a științei și tehnologiei, cu potențial major de revitalizare a municipiului. Vatra Dornei va deveni un municipiu activ, cu o industrie preponderent productivă, prelucrătoare și non-poluantă, având la dispoziție forță de muncă calificată tânără și adultă.

Spațiul urban va fi reconstituit și va fi primitiv pentru oameni, astfel încât să devină un spațiu „viu”, cu o arhitectură unitară, cu o infrastructură destinată, în special, mersului pe jos și mersului pe bicicletă. Transportul public în comun va fi dezvoltat ca alternativă la transportul individual.

Spațiul verde reconsiderat va deveni preocupare de bază a administrației locale și o componentă cheie a calității vieții cetățenilor, precum și pentru creșterea atractivității municipiului în rândul vizitatorilor, alături de celelalte componente ale unui mediu sănătos.

Nu în ultimul rând, una dintre prioritățile de bază ale administrației locale constă în crearea condițiilor și a investițiilor necesare, astfel încât tinerii din Vatra Dornei să identifice oportunități reale de valorificare a potențialului de dezvoltare al acestora.

De asemenea, Vatra Dornei va deveni o stațiune competitivă la nivel național indiferent de sezon. Turiștii vor beneficia de servicii turistice de calitate, diversificate și atractive pe toată perioada anului.

Vatra Dornei va fi destinația ideală, atât a turiștilor care doresc să beneficieze de proprietățile curative ale apelor minerale, cât și a celor care caută un loc de odihnă sau de relaxare activă în natură, departe de grijile cotidiene, a celor care vor să se distreze cu prietenii pe râurile mai mult sau mai puțin învolburate în timp ce se plimbă cu barca ori cu bicicleta, cu caii sau pe jos, pe circuitele montane. Va fi, de asemenea, locul ideal al celor care practică sporturi de iarnă, găsind deopotrivă pârtii lente, pentru începători, dar și mai abrupte, pentru cei experimentați.

OBIECTIVE STRATEGICE DE DEZVOLTARE

OB1. Vatra Dornei – municipiu municipiu verde și rezilient

Vatra Dornei va deveni un reper al dezvoltării urbane sustenabile, o comunitate urbană verde, rezilientă și cu mobilitate urbană durabilă, în concordanță cu principiile de dezvoltare durabilă, reducând semnificativ impactul activităților umane asupra mediului. Spațiul urban va fi reconstituit și va fi primitiv pentru oameni astfel încât să devină un spațiu „viu”, cu o arhitectură unitară. Spațiul verde reconsiderat va deveni o componentă cheie a calității vieții cetățenilor, precum și o componentă cheie pentru creșterea atractivității municipiului în rândul vizitatorilor.

OB2. Vatra Dornei - municipiu atractiv, competitiv și productiv

Vatra Dornei va deveni un oraș competitiv din punct de vedere economic, atractiv pentru antreprenori, care se va axa pe inovație, va valorifica resursele locale, oferind o economie diversificată într-un mediu non-poluant, cu accent de dezvoltarea sectorului turistic astfel încât Vatra Dornei să devină o stațiune turistică competitivă la nivel național și internațional, indiferent de sezon. Turiștii vor beneficia de servicii turistice de calitate, diversificate și atractive pe toată perioada anului.

Regenerarea urbană vizează creșterea atractivității nucleului urban prin revitalizarea spațiului public, a calității vieții în cartierele rezidențiale și valorificarea activelor urbane pentru investiții strategice.

OB3. Vatra Dornei – municipiu just și inclusiv

Vatra Dornei va deveni un municipiu incluziv prin realizarea de acțiuni axate pe protecția socială. Aceste acțiuni vor viza grupurile dezavantajate, precum persoanele cu dizabilități, copiii cu nevoi speciale, copii crescuți în familii mono-parentale, dar și vârstnicii sau alte persoane care se află în situații de vulnerabilitate.

În Vatra Dornei, accesibilitatea la serviciile sociale, educative, sanitare, culturale și la rețelele tehnico-edilitare va fi îmbunătățită semnificativ. De asemenea, diversificarea oportunităților de petrecere a timpului liber, bazate pe cultură va aduce un plus de vitalitate și va atrage persoane din interiorul municipiului, cât și din exteriorul acestuia, ceea ce va contribui la revitalizarea vieții sociale.

OB4. Vatra Dornei – o administrație în serviciul cetățenilor (smart city/digitalizare)

Vatra Dornei va deveni un municipiu inteligent și sustenabil prin utilizarea mijloacelor moderne precum tehnologia informațiilor și a comunicațiilor, pentru a îmbunătăți calitatea vieții locuitorilor, eficiența serviciilor publice, precum și competitivitatea administrației locale.

OBIECTIVE SPECIFICE DE DEZVOLTARE

OB1. VATRA DORNEI – MUNICIPIU VERDE ȘI REZILIENT

Organizația Națiunilor Unite (2020) definește sustenabilitatea în mediul urban ca fiind „promovarea utilizării energiei verzi, utilizarea eficientă a terenurilor, adoptarea unui stil de viață sănătos, care să includă protecția ecosistemelor, construirea rezilienței urbane, și adaptarea la schimbările climatice” (Noua Agendă Urbană, p. 28) . Se cunoaște faptul că terenurile bogate în biodiversitate sunt amenințate de dezvoltarea urbană fără precedent, din întreaga lume. Orașele

care s-au extins fără o politică de planificare urbană coerentă reprezintă o amenințare la adresa speciilor protejate și a ecosistemelor naturale.

Ținând cont de principiile enumerate mai sus și de riscurile posibile, Vatra Dornei își propune să devină un municipiu sustenabil, care va opta pentru educarea locuitorilor cu privire la importanța protejării mediului înconjurător și a biodiversității, reducerea emisiilor de gaze cu efecte de seră - prin implementarea măsurilor care vizează creșterea suprafeței de spațiu verde/cap de locuitor, a integrării transportului verde, a îmbunătățirii energetice a clădirilor - și nu în ultimul rând, a unui management eficient al deșeurilor.

O caracteristică specială a unui oraș sustenabil o reprezintă conectivitatea ridicată a persoanelor și a mărfurilor între diferitele zone funcționale ale orașului și cele de acces către infrastructura națională de transport. În acest sens, această direcție înglobează de infrastructura de transport/legătură dintre zonele rezidențiale și cele comerciale, legătura cu unitățile educaționale, cu facilitățile medicale, cu zonele de petrecere a timpului liber, cu infrastructura de date, cu infrastructura de transport a persoanelor și a mărfurilor.

Gehl (Orașe pentru oameni. Ingloomea. București, 2012) precizează faptul că cel mai important lucru de care are nevoie un oraș pentru a fi plin de viață este „o combinație de spații primitive și de calitate, cu o anumită masă critică de oameni care să le folosească”. Municipiul Vatra Dornei va beneficia de spații publice regenerate, de o planificare urbană participativă și o abordare peisagistică unitară.

OBS1.1 Mobilitate Urbană Durabilă

OBS1.2. Creșterea calității și suprafeței spațiilor verzi

OBS1.3. Conservarea patrimoniului natural și reducerea riscurilor climatice

OBS1.4. Neutralitate Energetică

OB2. VATRA DORNEI - MUNICIPIU ATRACTIV, COMPETITIV ȘI PRODUCTIV

Competitivitatea reprezintă unul dintre pilonii principali ai unei economii locale solide. Competitivitatea poate avea mai multe interpretări, dar din punct de vedere economic ne referim strict la capacitatea de a compara rezultatele obținute și a potențialului de creștere din viitor.

În cadrul acestei direcții sunt incluse măsuri de susținere a economiei locale prin creșterea performanțelor, de susținere a inițiativelor antreprenoriale, precum și dezvoltarea unor sectoare de specializare inteligentă care să confere municipiului Vatra Dornei un avantaj în contextul competitivității cu orașele și zonele economice din vecinătatea sa.

În acest sens, vor fi încurajate activitățile care pot genera valoare adăugată ridicată, implicit venituri ridicate pentru salariați, și care să se bazeze pe specificul și resursele locale disponibile.

Afirmarea municipiului Vatra Dornei ca stațiune competitivă la nivel național și internațional se va sprijini pe valorificarea adecvată a resurselor de care dispune. Identitatea locală este parte constituantă a unui brand zonal bine conturat în mentalul colectiv, și anume, cel al Țării Dornelor. Vatra Dornei este centrul polarizator și totodată centrul istoric și cultural al acesteia. Pornind de la această premisă, Vatra Dornei, își va reconfigura infrastructura de cazare turistică, va crește calitatea resursei umane din sectorul turistic, și își va contura activități turistice în jurul resurselor cheie, dar și în conformitate cu cerințele și comportamentul turiștilor din ziua de azi. Aceste măsuri, alături de promovarea adecvată a ofertei turistice, vor transforma municipiul dintr-o destinație turistică de tranzit într-una de turism staționar.

OBS2.1 Reamenajare urbanistică unitară și conservarea patrimoniului construit

OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, spații publice de calitate

OBS2.3 Încurajarea inovației, a start-up urilor și Forță de muncă calificată

OB3. VATRA DORNEI – MUNICIPIU JUST SI INCLUSIV

Incluziunea socială va transforma municipiul Vatra Dornei într-un spațiu de manifestare care va cuprinde aspecte precum protecția grupurilor marginalizate, egalitatea de gen, planificarea urbană, ținând cont de migranți, minoritățile etnice și persoanele cu dizabilități, respectiv de necesitățile vârstnicilor. La nivel european, această perspectivă asupra planificării a luat amploare în ultimii 20-30 de ani, iar urbanistii și arhitecții vorbesc tot mai des despre construirea și reorganizarea orașelor și centrarea pe componenta umană. În mod cert, un oraș în care toată lumea se simte în siguranță și există o atenție deosebită acordată tuturor categoriilor de locuitori, așa-numita politică urbană de „a nu lăsa pe nimeni în urmă”, constituie un loc ideal în care îți dorești să locuiești, să studiezi și să lucrezi.

Această direcție de dezvoltare însumează aspectele legate de îmbunătățirea condițiilor de locuire, a infrastructurii edilitare, cu toate componentele acesteia, a infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber, a infrastructurii sportive, precum și accesibilizarea și îmbunătățirea serviciilor publice de educație, sănătate, protecție socială.

OBS3.1. Creșterea calității și accesibilității serviciilor publice

OBS3.2 Utilități și servicii publice la costuri accesibile

OB4. VATRA DORNEI – O ADMINISTRAȚIE ÎN SERVICIUL CETĂȚENILOR (SMARTCITY/DIGITALIZARE)

Conceptul de smart-city se bazează pe anumiți parametri, cum sunt utilizarea energiei inteligente, a mobilității inteligente, a tehnologiei inteligente și pe existența unor cetățeni inteligenți. În ceea ce privește municipiul Vatra Dornei, conceptul de smart-city va putea fi aplicat în practică prin intermediul implementării unei e-guvernări locale, care va eficientiza procesul de luare al deciziilor în planificarea urbană și în relația cu cetățenii. Utilizarea Sistemelor Informatice Geografice (GIS) și crearea unei platforme digitale pentru furnizarea de servicii publice pentru întreprinderi sunt două dintre instrumentele importante care vor contribui la creșterea considerabilă a performanței serviciilor publice locale

OBS4.1. Digitalizarea administrației publice

OBS4.2 Reducerea birocrăției și adaptarea serviciilor la nevoile cetățeanului

În contextul elaborării Strategiei integrate de dezvoltare urbană a fost identificată o paletă largă de obiective și măsuri asociate la nivel european și național, ce au fost adaptate contextului local și priorităților de dezvoltare ale municipiului Vatra Dornei, iar acest aspect este evidențiat în tabelul următor:

Corelarea obiectivelor specifice cu politicile/ programele 2021-2027

Obiectiv specific de dezvoltare	Corelarea cu obiectivele politicii de coeziune a UE pentru perioada 2021-2027	Corelarea cu obiectivele PR NE 2021-2027	Domeniile parteneriatelor tematice ale Agendei Urbane pentru UE
OB1. VATRA DORNEI – MUNICIPIU VERDE ȘI REZILIENT			
OBS1.1. Mobilitate Urbană Durabilă	OP 2. Europa mai verde , fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice OP 3. Europa conectată , cu rețele strategice de transport și digitale	Prioritatea 3. Nord-Est - o regiune durabilă, mai prietenoasă cu mediul RSO2.1 Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră Prioritatea 4. Nord-Est - O regiune cu o mobilitate urbană mai durabilă RSO2.8. Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon Prioritatea 5. Nord-Est - o regiune mai accesibilă RSO3.2. Dezvoltarea și ameliorarea unei mobilități naționale, regionale și locale sustenabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	(1) Calitatea aerului (8) Mobilitatea urbană (9) Adaptarea climatică (10) Tranziția energetică
OBS1.2. Creșterea calității și suprafeței spațiilor verzi	OP 2. Europa mai verde , fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice	Prioritatea 3. Nord-Est - o regiune durabilă, mai prietenoasă cu mediul RSO2.1 Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră RSO2.7. Intensificarea acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare	(9) Adaptarea climatică (6) Economia circulară (12) Utilizarea durabilă a terenului
OBS1.3. Conservarea patrimoniului natural și reducerea riscurilor climatice	OP 2. Europa mai verde , fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice	Prioritatea 3. Nord-Est - o regiune durabilă, mai prietenoasă cu mediul RSO2.1 Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră RSO2.7. Intensificarea acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare Prioritatea 7. Nord-Est - o regiune mai atractivă RSO5.1. Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului sustenabil și a securității în zonele urbane	(1) Calitatea aerului (9) Adaptarea climatică (12) Utilizarea durabilă a terenului
OBS1.4. Neutralitate Energetică	OP 2. Europa mai verde , fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice	Prioritatea 3. Nord-Est - o regiune durabilă, mai prietenoasă cu mediul RSO2.1 Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	(9) Adaptarea climatică (10) Tranziția energetică (6) Economia circulară

Obiectiv specific de dezvoltare	Corelarea cu obiectivele politicii de coeziune a UE pentru perioada 2021-2027	Corelarea cu obiectivele PR NE 2021-2027	Domeniile parteneriatelor tematice ale Agendei Urbane pentru UE
OB2. VATRA DORNEI - MUNICIPIU ATRACTIV, COMPETITIV ȘI PRODUCTIV			
OBS2.1 Reamenajare urbanistică unitară și conservarea patrimoniului construit	OP 2. Europa mai verde , fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice	Prioritatea 3. Nord-Est - o regiune durabilă, mai prietenoasă cu mediul RSO2.7. Intensificarea acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare Prioritatea 7. Nord-Est - o regiune mai atractivă RSO5.1. Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului sustenabil și a securității în zonele urbane	(1) Calitatea aerului (12) Utilizarea durabilă a terenului (13) Spațiile publice sigure (14) Cultura / Patrimoniul cultural
OBS2.2 Infrastructuri durabile și spații publice de calitate	OP 4. Europa mai socială , pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate OP 5. Europa mai apropiată de cetățenii săi , prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE	Prioritatea 6. Nord-Est - o regiune educată RSO4.2. Îmbunătățirea accesului la servicii și favorabile incluziunii și de calitate în educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online	(2) Locuirea (11) Achizițiile publice inovative și responsabile (13) Spațiile publice sigure
OBS2.3 Încurajarea inovației, a start-up urilor și Forță de muncă calificată	OP 1. Europa mai inteligentă , prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii OP 4. Europa mai socială , pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate	Prioritatea 1. Nord-Est - O regiune mai competitivă, mai inovativă RSO1.1 Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate RSO1.3 Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor RSO1.4. Dezvoltarea competențelor pentru specializarea inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat	(4) Sărăcia urbană (5) Locurile de muncă și abilitățile în economia locală (6) Economia circulară (7) Tranziția digitală
OB3. VATRA DORNEI - MUNICIPIU JUST SI INCLUSIV			
OBS3.1. Creșterea calității și accesibilității serviciilor publice	OP 4. Europa mai socială , pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate OP 5. Europa mai apropiată de cetățenii săi , prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE	Prioritatea 6. Nord-Est - o regiune educată RSO4.2. Îmbunătățirea accesului la servicii și favorabile incluziunii și de calitate în educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online	(2) Locuirea (3) Incluziunea migranților și refugiaților (4) Sărăcia urbană (11) Achizițiile publice inovative și responsabile

Obiectiv specific de dezvoltare	Corelarea cu obiectivele politicii de coeziune a UE pentru perioada 2021-2027	Corelarea cu obiectivele PR NE 2021-2027	Domeniile parteneriatelor tematice ale Agendei Urbane pentru UE
OBS3.2 Utilități și servicii publice la costuri accesibile	<p>OP 4. Europa mai socială, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate</p> <p>OP 5. Europa mai apropiată de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE</p>	<p>Prioritatea 6. Nord-Est - o regiune educată</p> <p>RS04.2. Îmbunătățirea accesului la servicii și favorabile incluziunii și de calitate în educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online</p>	<p>(4) Sărăcia urbană</p> <p>(5) Locurile de muncă și abilitățile în economia locală</p> <p>(6) economia circulară</p> <p>(7) Tranziția digitală</p>
OB4. VATRA DORNEI – O ADMINISTRAȚIE ÎN SERVICIUL CETĂȚENILOR (SMARTCITY/DIGITALIZARE)			
OBS4.1. Digitalizarea administrației publice	<p>OP 1. Europa mai inteligentă, prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii</p> <p>OP 3. Europa conectată, cu rețele strategice de transport și digitale</p>	<p>Prioritatea 2. Nord-Est - o regiune mai digitalizată</p> <p>RS01.2 Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor</p>	<p>(7) Tranziția digitală</p>
OBS4.2 Reducerea birocrăției și adaptarea serviciilor la nevoile cetățeanului	<p>OP 3. Europa conectată, cu rețele strategice de transport și digitale</p> <p>OP 5. Europa mai apropiată de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.</p>	<p>Prioritatea 2. Nord-Est - o regiune mai digitalizată</p> <p>RS01.2 Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor</p> <p>Prioritatea 4. Nord-Est - O regiune cu o mobilitate urbană mai durabilă</p> <p>RS02.8. Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon</p>	<p>(7) Tranziția digitală</p> <p>(11) Achizițiile publice inovative și responsabile</p>

Capitolul III.4 Abordarea integrată a provocărilor
economice, de mediu, climatice, demografice și sociale
identificate

Diversele probleme cu care se confruntă orice zonă urbană, implicit, și municipiul Vatra Dornei, precum provocări economice, de mediu, climatice, demografice și sociale sunt strâns legate între ele, iar succesul în materie de dezvoltare urbană poate fi atins numai prin intermediu unei abordări integrate. În consecință, obiectivele formulate pe lângă faptul că sunt corelate cu politicile europene și naționale vin în primul rând ca răspunsuri la problemele și necesitățile identificate la nivelul municipiului. Interdependența problemelor și punctelor slabe se transferă și asupra obiectivelor stabilite și a rezultatelor preconizate.

În scopul conturării unei viziuni de dezvoltare pentru Municipiul Vatra Dornei, a fost conturată o **abordare integrată**, care vizează atât îmbunătățirea calității vieții locuitorilor cât și eficientizarea gestionării resurselor. Abordarea integrată a strategiei presupune că în procesul de elaborare, au fost luate în considerare multiple provocări economice, de mediu, climatice, demografice și sociale, cu care se confruntă municipiul Vatra Dornei și au fost adresate prin stabilirea obiectivelor specifice, într-un mod sinergic și coordonat. O astfel de abordare implică utilizarea tehnologiilor informației și comunicațiilor pentru a conecta și optimiza diferite aspecte ale orașului, cum ar fi infrastructura, transportul, mediul înconjurător, serviciile publice și participarea cetățenilor, iar abordarea integrată se constituie atât din necesitățile reieșite ca urmare a analizei cantitative, cât și a necesităților reieșite ca urmare a analizei calitative, a opiniilor colectate în procesul participativ de elaborare a Strategiei.

În cadrul Strategiei au fost **integrate** mai multe elemente care definesc proiectele incluse în portofoliul de proiecte, respectiv abordarea a avut în vedere adresabilitatea către toate domeniile strategice care impactează viziunea de dezvoltare: infrastructură și comunicații; energie verde și mediu; siguranță și securitate publică; sistemul sanitar și sănătate; regenerare urbană; educație și turism; mediu de afaceri; administrație publică.

Astfel, printr-o **abordare integrată**, Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a municipiului Vatra Dornei înglobează atât măsuri de infrastructură digitală, cât și măsuri de management al traficului și transportului, energie inteligentă, educație digitală, soluții pentru atingerea neutralității energetice, îmbunătățirea calității și accesului la serviciile publice precum educație și sănătate, dar și măsuri vizând participarea activă a cetățenilor în dezvoltarea și implementarea strategiei prin intermediul platformelor online de implicare civică și consultări publice.

Prin **abordarea integrată**, se urmărește maximizarea avantajelor și rezultatelor sinergice prin identificarea și exploatarea legăturilor și interacțiunilor dintre diferitele componente ale strategiei. În acest fel, strategia devine mai eficientă, durabilă și capabilă să răspundă mai bine nevoilor și provocărilor complexe ale Municipiului și comunității.

Pe baza analizelor-diagnostic și proceselor de consultare au fost identificate provocările specifice pentru fiecare sector, iar acestea au stat la baza procesului de formulare a priorităților ce vor ghida procesul de dezvoltare pentru perioada 2021-2027. Acestea se regăsesc, în formă sintetică, în tabelul de mai jos:

Obiectiv specific	Punctul slab din analiza SWOT
OB1. VATRA DORNEI – MUNICIPIU VERDE ȘI REZILIENT	
OBS1.1 Mobilitate Urbană Durabilă	<ul style="list-style-type: none"> - Distanța mare față de reședința de județ (110 km) - Inexistența transportului în comun la nivel local, în anul 2021; - Nu există piste pentru biciclete; - Creșterea insecurității rutiere; - Existența punctelor de traversare nereglementate a căii ferate; - Gradul de uzură ridicat al infrastructurii rutiere;
OBS1.2. Creșterea calității și suprafeței spațiilor verzi	<ul style="list-style-type: none"> - Atenția redusă acordată conservării ecosistemelor din mediul urban (a se vedea malurile râului Dorna); - Creșterea suprafețelor despădurite.
OBS1.3. Conservarea patrimoniului natural și reducerea riscurilor climatice	<ul style="list-style-type: none"> - Ponderea ridicată a terenurilor agricole cu soluri de fertilitate foarte scăzută; - Poluarea râurilor ca urmare a deșeurilor provenite din aluviuni. - Activități educative scăzute privind mediul și comportamentul ecologic; - Poluare cu gaze cu efect de seră generate de transportul rutier și feroviar; - Lipsa unei gropi de depozitare a deșeurilor în conformitate cu legislația actuală, în contextul problemelor generate de situația juridică a gropii de la Pojorâta; - Lipsa colectării selective a deșeurilor, la nivel de locuință; - Atenția redusă acordată conservării ecosistemelor din mediul urban (a se vedea malurile râului Dorna).
OBS1.4. Neutralitate Energetică	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsa sistemului de distribuție a gazelor naturale; - Solicitarea mare a personalului din cadrul muzeului etnografic și un sistem de încălzire care nu face față nevoilor actuale de încălzire; - Activități educative scăzute privind mediul și comportamentul ecologic; - Poluare cu gaze cu efect de seră generate de transportul rutier și feroviar; - Utilizarea redusă a energiei regenerabile;

Obiectiv specific	Punctul slab din analiza SWOT
OB2. VATRA DORNEI - MUNICIPIU ATRACTIV, COMPETITIV ȘI PRODUCTIV	
OBS2.1 Reamenajare urbanistică unitară și conservarea patrimoniului construit	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsa unor facilități de petrecere a timpului liber pentru tineri; - Valorificarea insuficientă a potențialului turistic al zonei; - Inexistența unui brand turistic al stațiunii; - Nivelul scăzut al duratei medii de ședere; - Degradarea monumentelor istorice - Scăderea interesului populației pentru cultură pe fondul dificultăților financiare întâmpinate în ultimii ani
OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, spații publice de calitate	<ul style="list-style-type: none"> - Migrația definitivă a populației în zone mai dezvoltate din punctul de vedere al dotărilor edilitare disponibile; - Trendul descrescător al populației din ultimii 10 ani; - Starea precară a sistemului de iluminat stradal; - Vechimea mare a instalațiilor de telescaun;
OBS2.3 Încurajarea inovației, a start-up urilor și Forță de muncă calificată	<ul style="list-style-type: none"> - Trendul descrescător al populației din ultimii 10 ani; - Trendul descendent al populației școlare care a absolvit o formă de învățământ, în ultimii ani; - Sălile de clasă sunt destul de solicitate. Conform INS, unei săli de clasă sau unui cabinet școlar îi revin 31 de elevi, în timp ce media la nivel național este de 21 de elevi/sală de clasă; - Solicitarea mare a cadrelor didactice de nivel primar, unui profesor revenindu-i aproape 20 de elevi; - Lipsa forței de muncă calificate; - Trendul ascendent al numărului de șomeri înregistrați în perioada 2012 – 2020; - Concentrarea economică puternică în patru sectoare de la nivel local: Industria prelucrătoare, Comerț, Construcții și HoReCa; lipsa unor agenți economici mari și în alte sectoare; - Lipsa întreprinderilor în zonele Argestru și Todireni; - Slaba dezvoltare a spiritului antreprenorial; - Slaba dezvoltare a infrastructurii de susținere a afacerilor. - Nivelul de pregătire scăzut al personalului care lucrează în turism, respectiv competențe slabe de comunicare în limbi de circulație internațională; - Rata de înlocuire a forței de muncă insuficientă (583,11‰);
OB3. VATRA DORNEI – MUNICIPIU JUST SI INCLUSIV	
OBS3.1. Creșterea calității și accesibilității serviciilor publice	<ul style="list-style-type: none"> - Migrația definitivă a populației în zone mai dezvoltate din punctul de vedere al dotărilor edilitare disponibile; - Gradul de uzură crescut al sistemului de distribuție a apei, în speciala rețelei cu o vechime mai mare de 30 de ani; - Scăderea capacității de epurare a stației; - Procentul mic de locuințe racordate la sistemul de termoficare; - Numărul foarte mare de persoane ce revine unui medic stomatolog: 1521 de persoane/medic stomatolog, în anul 2019; - Lipsa serviciului de îngrijiri la domiciliu pentru vârstnici și persoane cu dizabilități; - Accesibilitate redusă la intrarea în unitatea de primire urgență a echipajelor de intervenție de tip ambulanță;
OBS3.2 Utilități și servicii publice la costuri accesibile	<ul style="list-style-type: none"> - Migrația definitivă a populației în zone mai dezvoltate din punctul de vedere al dotărilor edilitare disponibile; - Numărul foarte mare de persoane ce revine unui medic stomatolog: 1521 de persoane/medic stomatolog, în anul 2019; - Lipsa serviciului de îngrijiri la domiciliu pentru vârstnici și persoane cu dizabilități; - Accesibilitate redusă la intrarea în unitatea de primire urgență a echipajelor de intervenție de tip ambulanță;
OB4. VATRA DORNEI – O ADMINISTRAȚIE ÎN SERVICIUL CETĂȚENILOR (SMARTCITY/DIGITALIZARE)	
OBS4.1. Digitalizarea administrației publice	<ul style="list-style-type: none"> - Se estimează o scădere a veniturilor și cheltuielilor pentru perioada 2022-2023; - Digitalizarea înregistrează un nivel redus de dezvoltare în plan local, foarte puține servicii publice fiind digitalizate; lipsa unor servicii de tip: e-educație, e-administrație, e-sănătate etc. - Dezvoltarea, încă incipientă, a serviciilor online oferite cetățenilor

Obiectiv specific	Punctul slab din analiza SWOT
OBS4.2 Reducerea birocrăției și adaptarea serviciilor la nevoile cetățeanului	<ul style="list-style-type: none"> - Nu au fost dezvoltate servicii complet digitalizate pentru întreprinderi. - Ingreunarea procesului de derulare a etapelor proiectelor aflate în curs de implementare; - Capacitatea redusă a instituțiilor publice de a cofinanța proiectele sociale;

Dat fiind faptul că nu există până la această dată o situație definitivă din care să rezulte gradul de întârziere înregistrat în implementarea proiectelor, se estimează necesitatea etapizării următoarelor investiții:

- "Revitalizarea infrastructurii economice si sociale în Municipiului Vatra Dornei"
- "Municipiul Verde – Mobilitate Urbană Durabilă în Vatra Dornei"

ce vor fi corelate cu prioritățile din PR 2021-2027, deodată cu analizarea ghidurilor competitive publicate.

Nivelul cheltuielilor nu poate fi estimat la această dată.

Partea a IV-a. PORTOFOLIUL DE PROIECTE

Capitolul IV.1 Portofoliul extins de proiecte

PORTOFOLIUL DE PROIECTE PENTRU PERIOADA 2021-2027

Nr. crt.	Titlu Proiect	Valoare estimată euro	Domeniu de intervenție	Sursă de finanțare
1.	Dezvoltarea și utilizarea de instrumente TIC la nivelul administrației locale ca alternativă la procesul clasic de planificare-implementare-control-monitorizare.	1.000.000	Soluții TIC, servicii electronice	PR Nord-Est 2021-2027/ P2. Nord-Est – O regiune mai digitalizată, PCIDIF 2021-2027, PNRR, Buget local
2.	Crearea unei structuri dedicate și a unei platforme digitale pentru furnizarea de servicii publice simplificate pentru întreprinderi	500.000	Dezvoltarea capacității administrative	PR Nord-Est 2021-2027/ P2. Nord-Est – O regiune mai digitalizată PCIDIF 2021-2027, PNRR, Buget local
3.	Reabilitarea/restaurarea/consolidarea/eficientizarea energetică a clădirii Templu Mare (Sinagoga)	2.500.000	Protecția mediului și eficiență energetică	PNRR, PNRM, SEE, Alte surse de finanțare
4.	Creșterea eficienței energetice și gestionarea inteligentă a energiei în clădirile publice cu destinație de unități de învățământ – Liceul Tehnologic Vasile Deac	300.000	Protecția mediului și eficiență energetică	AFM, Buget local, Alte surse de finanțare
5.	Creșterea eficienței energetice și gestionarea inteligentă a energiei în clădirile publice cu destinație de unități de învățământ - GPP "Albă ca zăpada" și GPN "Licuricii"	400.000	Protecția mediului și eficiență energetică	AFM, Buget local, Alte surse de finanțare
6.	Reabilitarea/restaurarea/consolidarea/eficientizarea energetică a clădirii „Policlinica Veche”- str. Mihai Eminescu, nr. 26	1.500.000	Protecția mediului și eficiență energetică	PNRR, AFM, Alte surse de finanțare
7.	Reabilitarea/ consolidarea /eficientizarea energetică a clădirii „Vila Cembra” – str. Mihai Eminescu	2.500.00	Protecția mediului și eficiență energetică	PNRR, AFM, Alte surse de finanțare
8.	Reabilitarea termică și eficientizarea energetică a clădirii de patrimoniu din str. Mihai Eminescu, nr. 15	2.500.000	Protecția mediului și eficiență energetică	PR Nord-Est 2021-2027/ P3. Nord-Est – O regiune durabilă, mai prietenoasă cu mediul, PNRR, Buget local, Alte surse de finanțare

9.	Reabilitarea/restaurarea/consolidarea/eficientizarea energetică a clădirii Casa Vladimir	2.500.000	Protecția mediului și eficiență energetică	PR Nord-Est 2021-2027/ P3. Nord-Est – O regiune durabila, mai prietenoasa cu mediul, PNRR, Buget local, Alte surse de finantare
10.	Proiect integrat privind reabilitarea și accesibilitatea parcurilor și spațiilor verzi din municipiul Vatra Dornei și Zona Runc	2.450.000	Protecția mediului	PR Nord-Est 2021-2027/ P3. Nord-Est – O regiune durabila, mai prietenoasa cu mediul, PNRR, Buget local, Alte surse de finantare
11.	Creșterea eficienței energetice în clădiri rezidențiale in municipiul Vatra Dornei	5.000.000	Protecția mediului și eficiență energetică	PR Nord-Est 2021-2027/ P3. Nord-Est – O regiune durabila, mai prietenoasa cu mediul, PNRR, MDLPA, Buget local, Alte surse de finantare
12.	Extindere sistem canalizare și extindere sistem alimentare cu apă în municipiul Vatra Dornei, județul Suceava	4.600.000	Dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare	PODD/ Prioritatea 1. Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară, buget local, Alte surse de finanțare
13.	Extindere si modernizare sursa de productie energie termica in municipiul Vatra Dornei	6.400.000	Protecția mediului și eficiență energetică	PODD/ Prioritatea 4. Promovarea eficienței energetice, a sistemelor și rețelelor inteligente de energie și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, Buget local, Alte surse de finantare
14.	Dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare în ceea ce privește distribuția de gaze naturale	5.000.000	Protecția mediului și eficiență energetică	PODD/ Prioritatea 4. Promovarea eficienței energetice, a sistemelor și rețelelor inteligente de energie și

				reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, Buget local, Alte surse de finantare
15.	Dezvoltarea managementului integrat al deșeurilor în municipiul Vatra Dornei	6.860.000	Protecția mediului	PODD/ Prioritatea 2. Promovarea tranziției la o economie circulară și eficiență din punctul de vedere al utilizării resurselor, Buget local, Alte surse de finantare
16.	Construire Secție de boli infecțioase a Spitalului Municipal Vatra Dornei	5.000.000	Dezvoltarea infrastructurii medicale	POS, CNI, Buget local, Alte surse de finantare
17.	Reabilitare Pavilion Central al Spitalului Municipal Vatra Dornei	6.000.000	Dezvoltarea infrastructurii medicale	POS, PNRR, Buget local, Alte surse de finantare
18.	Construcție Spital Municipal Vatra Dornei, municipiul Vatra Dornei, județul Suceava	18.000.000	Dezvoltarea infrastructurii medicale	POS, CNI, Buget local, Alte surse de finantare
19.	Centrul de cercetare, recuperare și reabilitare a sănătății inimii	15.500.000	Dezvoltarea infrastructurii medicale	PR Nord-Est 2021-2027, POS, PNRR, Buget local, Alte surse de finantare
20.	Îmbunătățirea serviciilor medicale publice și încurajarea investițiilor în servicii medicale private de specialitate	500.000	Dezvoltarea infrastructurii medicale	PR Nord-Est 2021-2027, PNRR, Buget local, Alte surse de finantare
21.	Construirea de locuințe pentru tineri și pentru specialiști din sănătate și învățământ.	1.500.000	Dezvoltarea infrastructurii sociale	PNRR, Buget local, Alte surse de finantare
22.	Investiții în căile de acces pietonale, extinderea și modernizarea traseelor pietonale și adaptarea infrastructurii la nevoile persoanelor cu dizabilități	1.500.000	Mobilitate urbană durabilă	PR Nord-Est 2021-2027/P4 – O regiune cu o mobilitate urbană mai durabilă, Buget local, Alte surse de finantare
23.	Înființarea de piste de biciclete continue și sigure, precum și infrastructura de bike-sharing	2.000.000	Mobilitate urbană durabilă	PR Nord-Est 2021-2027/P4 – O regiune cu o mobilitate urbană mai durabilă, Buget local, Alte surse de finantare

24.	Reabilitarea și amenajarea căilor rutiere de interes local din municipiul Vatra Dornei	2.000.000	Mobilitate urbană durabilă	PR Nord-Est 2021-2027/P4 – O regiune cu o mobilitate urbană mai durabilă, Buget local, Alte surse de finantare
25.	Construirea variantei ocolitoare a municipiului	100.000.000	Mobilitate urbană durabilă	PNRR, POT, Buget local, Alte surse de finantare
26.	Dezvoltarea sistemului de transport public local de călători	1.000.000	Mobilitate urbană durabilă	PR Nord-Est 2021-2027/P4 – O regiune cu o mobilitate urbană mai durabilă, Buget local, Alte surse de finantare
27.	Elaborarea și implementarea unei politici a parcărilor la nivelul întregului municipiu, inclusiv infrastructura și logistica necesară implementării și gestiunii acestora	2.000.000	Mobilitate urbană durabilă	PR Nord-Est 2021-2027/P4 – O regiune cu o mobilitate urbană mai durabilă, Buget local, Alte surse de finantare
28.	Dezvoltarea de sisteme integrate tip străzi inteligente	3.000.000	Mobilitate urbană durabilă	PR Nord-Est 2021-2027/P4 – O regiune cu o mobilitate urbană mai durabilă, Buget local, Alte surse de finantare
29.	Reamenajarea și dotarea spațiilor publice care să încurajeze mersul pe jos, petrecerea timpului în natură, interacțiunile sociale	1.000.000	Mobilitate urbană durabilă	PR Nord-Est 2021-2027/P4 – O regiune cu o mobilitate urbană mai durabilă, Buget local, Alte surse de finantare
30.	Crearea unor noi spații de recreere și agrement pentru tineret	1.200.000	Dezvoltarea infrastructurii educaționale	PR Nord-Est 2021-2027, PODD, Buget local, Alte surse de finantare
31.	Reabilitarea laboratoarelor de biologie, fizică, chimie, a terenului de sport și a parcului dendrologic al Liceului Teoretic Ion Luca	1.500.000	Dezvoltarea infrastructurii educaționale	PR Nord-Est 2021-2027/ P6 – O regiune educată, PNRR, Buget local, Alte surse de finantare

32.	Reabilitare Sala Sport la Școala Gimnazială nr. 4 Vatra Dornei	500.000	Dezvoltarea infrastructurii educaționale	PR Nord-Est 2021-2027/ P6 – O regiune educată, PNRR, Buget local, Alte surse de finanțare
33.	Extindere corp clădire unitate de învățământ - Lucrări construcție corp nou (laborator, cabinet si CDI) la Școala Gimnazială Nr. 1 Vatra Dornei	1.500.000	Dezvoltarea infrastructurii educaționale	PR Nord-Est 2021-2027/ P6 – O regiune educată, PNRR, Buget local, Alte surse de finanțare
34.	Extinderea spațiului educațional al Grădiniței cu Program Prolungit “ Albă ca Zăpada” și lucrări generale de reabilitare	1.000.000	Dezvoltarea infrastructurii educaționale	PR Nord-Est 2021-2027/ P6 – O regiune educată, PNRR, Buget local, Alte surse de finanțare
35.	Reabilitarea integrală a Grădiniței cu Program Prolungit “ Scufița Roșie”	1.000.000	Dezvoltarea infrastructurii educaționale	PR Nord-Est 2021-2027/ P6 – O regiune educată, PNRR, Buget local, Alte surse de finanțare
36.	Reabilitarea și extinderea creșei Vatra Dornei, str. Sondei	1.500.000	Dezvoltarea infrastructurii educaționale	PR Nord-Est 2021-2027/ P6 – O regiune educată, PNRR, Buget local, Alte surse de finanțare
37.	Regenerarea urbană integrată a zonei istorice cu circulație turistică, a “Parcului Băilor” și restaurarea clădirii de patrimoniu „Izvorul Sentinela”	7.000.000	Regenerare urbană Protejarea patrimoniului cultural	PR Nord-Est 2021-2027/ P7. Nord-Est – O regiune mai atractiva, Buget local
38.	Dezvoltarea domeniului schiabil în municipiul Vatra Dornei	15.000.000	Dezvoltarea infrastructurii turistice	PNRR, CNI, Buget local, Alte surse de finanțare
39.	Reamenajarea urbanistică completă și unitară a zonei centrale și a celor cu circulație turistică ridicată și acțiuni de regenerare urbană	7.000.000	Regenerare urbană Protejarea patrimoniului cultural	PR Nord-Est 2021-2027/ P7. Nord-Est – O regiune mai atractiva, Buget local
40.	Reabilitarea și modernizarea Casei de Cultura Platon-Pardău	2.500.000	Dezvoltarea infrastructurii culturale	PODD, Buget local, alte linii de finanțare
41.	Restaurarea, consolidare și valorificare clădirii istorice, “Vechea Școala 4”	3.500.000	Protejarea patrimoniului cultural	PNRR, PNRM, SEE, Alte surse de finanțare

42.	Construire piață agroalimentară	2.000.000	Dezvoltarea infrastructurii urbane	PR Nord-Est 2021-2027, PNRR, Buget local, Alte surse de finanțare
-----	---------------------------------	-----------	------------------------------------	---

Viziunea și obiectivele formulate în SIDU Vatra Dornei au avut la bază atât problemele și necesitățile existente, au fost corelate pentru a fi aliniate cu politicile și finanțările europene, naționale, regionale și locale pentru a se asigura direcțiile de acțiune cu cel mai mare impact realizabile în condițiile cele mai favorabile. Astfel s-a conturat portofoliul de proiecte pentru perioada 2021-2027. Având în vedere ca dezvoltarea urbană presupune un proces integrat și măsurile propuse (proiectele) au majoritatea un caracter integrat, cu impact în mai multe domenii, iar acest aspect este evidențiat în tabelul următor prin faptul că proiectele propuse cu efecte asupra mai multor obiective propuse.

De asemenea, portofoliul de proiecte a fost gândit ca un tot unitar la nivelul SIDU, inclusiv cu luarea în considerare a surselor de finanțate din o varietate de programe operaționale/surse de finanțare – și se dorește să fie un pachet de proiecte integrat teritorial și sectorial. În plus, propunerile de proiecte au fost formulate luând în considerare prioritizarea acelor operațiuni care vin în completarea unor proiecte finanțate și deja finalizate.

Beneficiile unei **abordări integrate** sunt sinergiile obținute din aplicarea unui program coerent de investiții, spre deosebire de impactul unor investiții individuale.

Corelarea proiectelor cu obiectivele specifice ale SIDU Vatra Dornei 2021-2027

Nr. crt.	Titlu Proiect	Obiective specifice
1.	Dezvoltarea și utilizarea de instrumente TIC la nivelul administrației locale ca alternativă la procesul clasic de planificare-implementare-control-monitorizare	OBS4.1. Digitalizarea administrației publice OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate
2.	Crearea unei structuri dedicate și a unei platforme digitale pentru furnizarea de servicii publice simplificate pentru întreprinderi	OBS4.1. Digitalizarea administrației publice OBS4.2 Reducerea birocrăției și adaptarea serviciilor la nevoile cetățeanului OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate
3.	Reabilitarea/restaurarea/consolidarea/eficientizarea energetică a clădirii Templu Mare (Sinagoga)	OBS1.4. Neutralitate Energetică OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate
4.	Creșterea eficienței energetice și gestionarea inteligentă a energiei în clădirile publice cu destinație de unități de învățământ –Liceul Tehnologic Vasile Deac	OBS1.4. Neutralitate Energetică OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate
5.	Creșterea eficienței energetice și gestionarea inteligentă a energiei în clădirile publice cu destinație de unități de învățământ - GPP "Albă ca zăpada" și GPN "Licuricii"	OBS1.4. Neutralitate Energetică OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate
6.	Reabilitarea/restaurarea/consolidarea/eficientizarea energetică a clădirii Policlinicii Vechi- str. Mihai Eminescu, nr. 26	OBS1.4. Neutralitate Energetică OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate
7.	Reabilitarea/ consolidarea /eficientizarea energetică a clădirii Vila Cembra – str. Mihai Eminescu	OBS1.4. Neutralitate Energetică OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate

8.	Reabilitarea termică și eficientizarea energetică a clădirii de patrimoniu din str. Mihai Eminescu, nr. 15	OBS1.4. Neutralitate Energetică OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate
9.	Reabilitarea/restaurarea/consolidarea/eficientizarea energetică a clădirii Casa Vladimir	OBS1.4. Neutralitate Energetică OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate
10.	Proiect integrat privind reabilitarea și accesibilitatea parcurilor și spațiilor verzi din municipiul Vatra Dornei și Zona Runc	OBS1.2. Creșterea calității și suprafeței spațiilor verzi OBS1.3. Conservarea patrimoniului natural și reducerea riscurilor climatice OBS2.1 Reamenajare urbanistică completă și unitară a zonei centrale și a celor cu circulație turistică ridicată OBS1.1. Mobilitate Urbană Durabilă
11.	Creșterea eficienței energetice în clădiri rezidențiale în municipiul Vatra Dornei	OBS1.4. Neutralitate Energetică
12.	Extindere sistem canalizare și extindere sistem alimentare cu apă în municipiul Vatra Dornei, județul Suceava	OBS1.3. Conservarea patrimoniului natural și reducerea riscurilor climatice OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate
13.	Extindere și modernizare sursa de producție energie termică în municipiul Vatra Dornei	OBS1.3. Conservarea patrimoniului natural și reducerea riscurilor climatice OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate
14.	Dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare în ceea ce privește distribuția de gaze naturale	OBS1.3. Conservarea patrimoniului natural și reducerea riscurilor climatice OBS1.4. Neutralitate Energetică
15.	Dezvoltarea managementului integrat al deșeurilor în municipiul Vatra Dornei	OBS1.3. Conservarea patrimoniului natural și reducerea riscurilor climatice
16.	Construire Secție de boli infecțioase a Spitalului Municipal Vatra Dornei	OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate OBS3.1. Creșterea calității și accesibilității serviciilor publice
17.	Reabilitare Pavilion Central al Spitalului Municipal Vatra Dornei	OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate OBS3.1. Creșterea calității și accesibilității serviciilor publice
18.	Construcție Spital Municipal Vatra Dornei, municipiul Vatra Dornei, județul Suceava	OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate OBS3.1. Creșterea calității și accesibilității serviciilor publice
19.	Centrul de cercetare, recuperare și reabilitare a sănătății inimii	OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate OBS3.1. Creșterea calității și accesibilității serviciilor publice
20.	Îmbunătățirea serviciilor medicale publice și încurajarea investițiilor în servicii medicale private de specialitate	OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate OBS2.3 Încurajarea inovației, a start-up urilor și Forță de muncă calificată OBS3.1. Creșterea calității și accesibilității serviciilor publice
21.	Construirea de locuințe pentru tineri și pentru specialiști din sănătate și învățământ.	OBS3.2 Utilități și servicii publice la costuri accesibile
22.	Investiții în căile de acces pietonale, extinderea și modernizarea traseelor	OBS1.1. Mobilitate Urbană Durabilă

	pietonale și adaptarea infrastructurii la nevoile persoanelor cu dizabilități	OBS1.3. Conservarea patrimoniului natural și reducerea riscurilor climatice
23.	Înființarea de piste de biciclete continue și sigure, precum și infrastructura de bike-sharing	OBS1.1. Mobilitate Urbană Durabilă OBS1.3. Conservarea patrimoniului natural și reducerea riscurilor climatice OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate
24.	Reabilitarea și amenajarea căilor rutiere de interes local din municipiul Vatra Dornei	OBS1.1. Mobilitate Urbană Durabilă
25.	Construirea variantei ocolitoare a municipiului	OBS1.1. Mobilitate Urbană Durabilă
26.	Dezvoltarea sistemului de transport public local de călători	OBS1.1. Mobilitate Urbană Durabilă OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate
27.	Elaborarea și implementarea unei politici a parcărilor la nivelul întregului municipiu, inclusiv infrastructura și logistica necesară implementării și gestiunii acestora	OBS1.1. Mobilitate Urbană Durabilă OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate
28.	Dezvoltarea de sisteme integrate tip străzi inteligente	OBS1.1. Mobilitate Urbană Durabilă
29.	Reamenajarea și dotarea spațiilor publice care să încurajeze mersul pe jos, petrecerea timpului în natură, interacțiunile sociale	OBS1.1. Mobilitate Urbană Durabilă
30.	Crearea unor noi spații de recreere și agrement pentru tineret	OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate
31.	Reabilitarea laboratoarelor de biologie, fizică, chimie, a terenului de sport și a parcului dendrologic al Liceului Teoretic Ion Luca	OBS3.1. Creșterea calității și accesibilității serviciilor publice
32.	Reabilitare Sala Sport la Școala Gimnazială nr. 4 Vatra Dornei	OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate OBS3.1. Creșterea calității și accesibilității serviciilor publice OBS3.2 Utilități și servicii publice la costuri accesibile
33.	Extindere corp clădire unitate de învățământ- Lucrări construcție corp nou (laborator, cabinet si CDI) la Școala Gimnazială Nr. 1 Vatra Dornei	OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate OBS3.1. Creșterea calității și accesibilității serviciilor publice
34.	Extinderea spațiului educațional al Grădiniței cu Program Prelungit “ Albă ca Zăpada” și lucrări generale de reabilitare	OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate OBS3.1. Creșterea calității și accesibilității serviciilor publice
35.	Reabilitarea integrală a Grădiniței cu Program Prelungit “ Scufița Roșie”	OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate
36.	Reabilitarea și extinderea creșei Vatra Dornei, str. Sondei	OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate OBS3.1. Creșterea calității și accesibilității serviciilor publice
37.	Regenerarea urbană integrată a zonei istorice cu circulație turistică, a “Parcului Băilor” și restaurarea clădirii de patrimoniu „Izvorul Sentinela”	OBS1.1. Mobilitate Urbană Durabilă OBS2.1 Reamenajare urbanistică completă și unitară a zonei centrale și a celor cu circulație turistică ridicată

38.	Dezvoltarea domeniului schiabil în municipiul Vatra Dornei	OBS2.3 Încurajarea inovației, a start-up urilor și Forță de muncă calificată
39.	Reamenajarea urbanistică completă și unitară a zonei centrale și a celor cu circulație turistică ridicată și acțiuni de regenerare urbană	OBS2.1 Reamenajare urbanistică completă și unitară a zonei centrale și a celor cu circulație turistică ridicată
40.	Reabilitarea și modernizarea Casei de Cultura Platon-Pardău	OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate
41.	Restaurarea, consolidare și valorificare clădirii istorice, "Vechea Scoala 4"	OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, servicii publice de calitate
42.	Construire piață agroalimentară	OBS2.3 Încurajarea inovației, a start-up urilor și Forță de muncă calificată

Capitolul IV.2. Mecanismul de prioritizare

O activitate foarte importantă în implementarea cu succes a proiectului o reprezintă elaborarea unor criterii de prioritizare a investițiilor. În acest sens, se recomandă a se avea în vedere următorii doi pași:

1. *Elaborarea unei metodologii de prioritizare a investițiilor de la nivelul UAT Municipiul Vatra Dornei, în conformitate cu normele legale aflate în vigoare și cu respectarea principiilor bune-guvernante;*
2. *Concretizarea și delimitarea criteriilor concrete de prioritizare a investițiilor în sectoarele considerate relevante pentru dezvoltarea UAT Municipiul Vatra Dornei.*

Fundamentarea metodologiei, precum și concretizarea și delimitarea criteriilor concrete de prioritizare a investițiilor respectă criteriile legale stabilite prin HG nr. 225/2014, Norme Metodologice din 26 martie 2014 privind prioritizarea proiectelor de investiții publice, cât și principiile generale investiționale, corelate cu nevoile locale și centrale.

Mecanismul de prioritizare este centrat pe ideea de oportunitate și de sporire a gradului de beneficii sociale. Prioritizarea investițiilor reprezintă unul dintre conceptele cu care operează dezvoltarea locală. În continuare, se va realiza prezentarea unor termeni, prin definirea unor concepte operaționale, pentru a explica demersul metodologic adoptat.

În conformitate cu Normele Metodologice din 26 martie 2014 privind prioritizarea proiectelor de investiții publice, aprobate prin HG nr. 225/2014, de la nivel guvernamental se stabilesc patru principii, cărora li se adaugă un principiu auxiliar, prin care se realizează prioritizarea proiectelor de investiții publice:

1. **Oportunitatea proiectului în contextul strategiilor sectoriale sau naționale**, al cărui scop este să stabilească dacă țintele proiectului sunt relevante;
2. **Justificarea economică și socială**, al cărui scop este să stabilească dacă proiectul este justificat economic prin studiul de (pre)fezabilitate sau, după caz, memoriul tehnico-economic sau nota de fundamentare;
3. **Suportabilitatea și sustenabilitatea financiară**, al cărui scop este să stabilească dacă cerințele totale de finanțare ale proiectului respectă o estimare realistă a resurselor disponibile pentru sector/sub sector;
4. **Aranjamente pentru implementare/ Performanța în implementare**, al cărui scop este să stabilească cât de bine s-a făcut actuala pregătire a proiectului.

Principiul auxiliar face referire la cât de avansat este proiectul ca timp rămas, respectiv câți ani au mai rămas sau stadiu fizic, respectiv cât mai este de implementat.

Alt document consultat și care stă la baza stabilirea mecanismului de prioritizare este reprezentat de Ghidul pentru planificarea și fundamentarea procesului decizional din administrația publică locală.

Amintim, dintre criteriile de prioritizare promovate prin Ghid, următoarele:

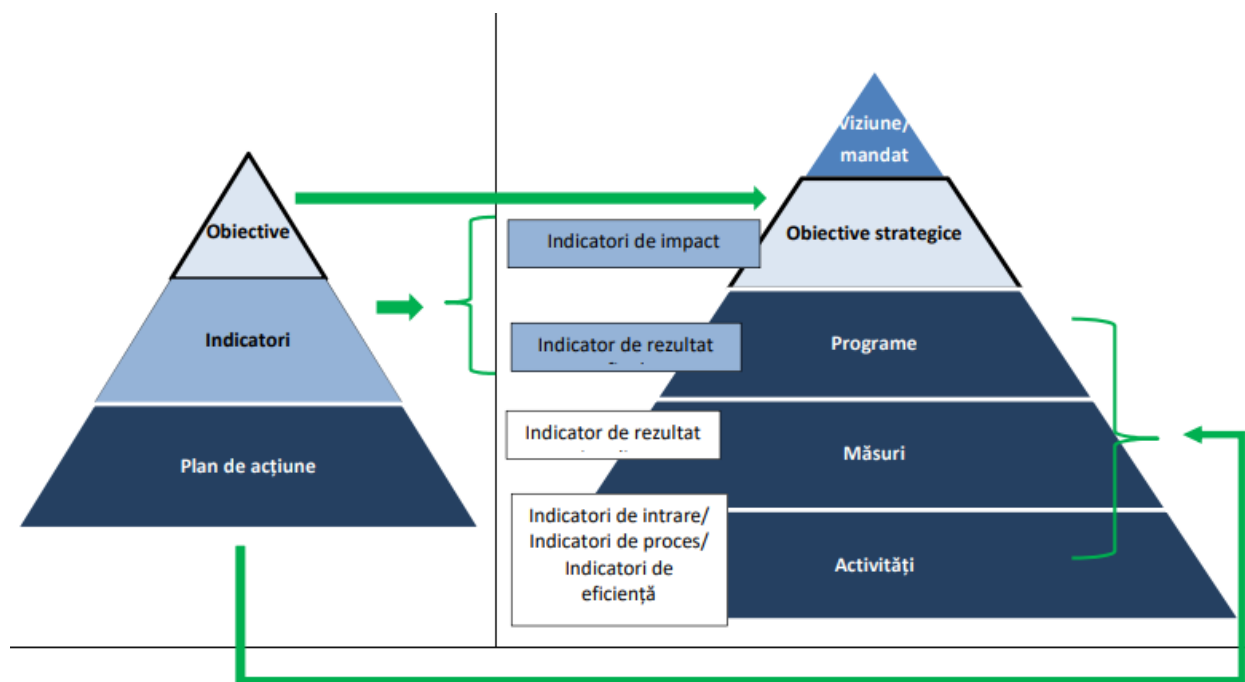
- Existența unei strategii de dezvoltare locală;
- Modul de formulare și etapizare a politicilor publice și a planurilor de investiții;
- Existența unui Plan Strategic Instituțional;
- Necesitatea analizei impactului economic, social și asupra mediului.

Pentru implementarea **mecanismului de prioritizare**, se recomandă a se avea în vedere:

- **Corelarea cu strategiile naționale de investiții** → sprijinirea procesului de corelare între strategiile naționale de investiții în infrastructură publică în vederea fundamentării prioritizării investițiilor din surse de finanțare existente și furnizarea de asistență în procesul de identificare și prioritizare a viitoarelor investiții finanțate la nivelul Municipiului Vatra Dornei;
- **Criterii de prioritizare a proiectelor** → fundamentarea formulării unor criterii pentru prioritizarea proiectelor cu scopul de a încuraja investiții complementare pliate pe investiții din fonduri UE și de la bugetul de stat. Criteriile se vor stabili în funcție de scorul obținut la analiza stadiului proiectului (stadiu de idee vs. în stadii de dezvoltare avansate-documentații aflate în lucru – exemplu de prioritizare: un proiect în stadiu PT este prioritarizat, comparativ cu un proiect aflat în stadiu de idee, pentru care nu s-au demarat documentații specifice). De asemenea, se va analiza în concreto justificarea economică și socială a proiectului, în sensul raportării proiectului la dimensiuni precum: cost- beneficiu, dimensiunea grupului-țintă, durata de timp necesara obținerii avizelor, durata implementării, sustenabilitate financiară pe termen mediu și lung;

- **Politica de infrastructură municipală** → sprijinirea procesului de elaborare și revizuire a strategiilor, planurilor și investițiilor în domeniile de interes, care stau la baza accesării instrumentelor structurale;
- **Raportarea la experiențele anterioare** → în scopul de a decela dificultățile care pot surveni în implementare, se va face apel la proiecte deja implementate, pentru eliminarea unor pași care ar putea genera întârzieri în derularea proiectului.

În scopul prioritizării proiectelor de investiții la nivelul Municipiului Vatra Dornei, se recomandă totodată utilizarea următoarei scheme logice de acțiune privind **alinierea obiectivelor**:

Sursa: Ghidul de monitorizare a strategiilor, Servicii de asistență pentru Guvernul României în vederea creării unei Unități de Strategie, Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare/ Banca Mondială

De asemenea, este oportună utilizarea unor tehnici, metode și criterii de prioritizare:

- Stabilirea structurii de management responsabilă cu monitorizarea și evaluarea documentului strategic;
- Potențialul de impact trans-sectorial multiplicator, de rezolvare în lanț a unor situații problematice la nivel social, economic ;
- Influența asupra creșterii eficienței energetice;
- Contribuția la conservarea biodiversității și reducerea poluării aerului, solului, apei;
- Încadrarea în obiectivele strategice formulate în cadrul Strategiei;
- Capacitatea de a crea valoare adăugată;
- Analiza ex-ante a proiectului de investiții;
- Informare și consultare publică;
- Analiza ex-post a proiectului de investiții.

Mai jos, este prezentată propunerea de fișă privind modalitatea de prioritizare a proiectelor, la nivelul UAT Municipiul Vatra Dornei.

Nota: Pragul de la care un proiect este considerat ca fiind prioritar este de peste 80 de puncte.

Fișă privind modalitatea de prioritizare a proiectelor, la nivelul UAT Municipiul Vatra Dornei

Principii strategice	Cerințe/ criteri	Punctaje acordate
1. Contribuția operațiunii la atingerea obiectivelor SIDU (20 puncte)	1.1. Relevanța și importanța proiectului, prin prisma obiectivelor generale și a obiectivelor specifice	0 puncte – obiectivele nu sunt corelate cu strategia UAT-ului 10 puncte - obiectivele sunt corelate parțial cu strategia UAT-ului 20 puncte - obiectivele sunt corelate complet cu strategia UAT-ului
2. Gradul de maturitate (20 puncte)	2.1. Existența unei documentatii tehnice (nota conceptuala / raport tehnic/ memoriu/ SF/ PTh)	0 puncte – proiect fara grad de maturitate 10 puncte – existenta unei note conceptuale/ fise de proiect /memoriu 20 puncte - existența unui SF/ PT
3. Efectul multiplicator al operațiunii (20 puncte)	3.1. Impactul sau pozitiv asupra altor sectoare ale dezvoltării urbane	0 puncte – proiect fără impact pozitiv asupra altor sectoare ale dezvoltării urbane 10 puncte – proiect cu impact mediu pozitiv asupra altor sectoare ale dezvoltării urbane 20 puncte – proiect cu impact major pozitiv asupra altor sectoare ale dezvoltării urbane
4. Sustenabilitatea economico-financiară (20 puncte)	4.1. Reperabilitatea sursei de finanțare	0 puncte – buget local 10 puncte - buget local + buget de stat 20 puncte – fonduri nerambursabile
5. Contribuția operațiunii la obiectivele privind dezvoltarea durabilă, egalitatea de șanse și nediscriminarea, egalitatea de gen (20 puncte)	5.1. Existența unor obiective privind dezvoltarea durabilă, egalitatea de șanse și nediscriminarea, egalitatea de gen	10 puncte – proiectul prevede măsuri pentru asigurarea egalității de șanse și nediscriminării, cu accent pe măsuri de accesibilizare pentru persoanele cu dizabilitati 10 puncte - proiectul prevede măsuri pentru respectarea cerintelor privind protecția mediului, utilizarea eficientă a resurselor, atenuarea și adaptarea la schimbări climatice.

Capitolul IV.3. Lista de proiecte prioritare

Lista de proiecte prioritare

Nr. crt.	Titlu Proiect	Valoare estimată euro	Domeniu de intervenție	Sursă de finanțare
1.	Reabilitarea termică și eficientizarea energetică a clădirii de patrimoniu din str. Mihai Eminescu, nr. 15	2.500.000	Protecția mediului și eficiență energetică	PR Nord-Est 2021-2027/ P3. Nord-Est – O regiune durabila, mai prietenoasa cu mediul, PNRR, Buget local, Alte surse de finantare
2.	Creșterea eficienței energetice în clădiri rezidențiale in municipiul Vatra Dornei	5.000.000	Protecția mediului și eficiență energetică	PR Nord-Est 2021-2027/ P3. Nord-Est – O regiune durabila, mai prietenoasa cu mediul, PNRR, MDLPA, Buget local, Alte surse de finantare
3.	Construcție Spital Municipal Vatra Dornei, municipiul Vatra Dornei, judetul Suceava	18.000.000	Dezvoltarea infrastructurii medicale	POS, CNI, Buget local, Alte surse de finantare
4.	Centrul de cercetare, recuperare și reabilitare a sănătății inimii	15.500.000	Dezvoltarea infrastructurii medicale	PR Nord-Est 2021-2027, POS, PNRR, Buget local, Alte surse de finantare
5.	Reabilitarea laboratoarelor de biologie, fizică, chimie, a terenului de sport și a parcului dendrologic al Liceului Teoretic Ion Luca	1.500.000	Dezvoltarea infrastructurii ducaționale	PR Nord-Est 2021-2027/ P6 – O regiune educată, PNRR, Buget local, Alte surse de finantare
6.	Reabilitare Sala Sport la Școala Gimnazială nr. 4 Vatra Dornei	500.000	Dezvoltarea infrastructurii ducaționale	PR Nord-Est 2021-2027/ P6 – O regiune educată, PNRR, Buget local, Alte surse de finantare
7.	Reabilitarea integrală a Grădiniței cu Program Prelungit “ Scufița Roșie”	1.000.000	Dezvoltarea infrastructurii ducaționale	PR Nord-Est 2021-2027/ P6 – O regiune educată, PNRR, Buget local, Alte surse de finantare
8.	Extinderea spațiului educațional al Grădiniței cu Program Prelungit “ Albă ca Zăpada” și lucrări generale de reabilitare	1.000.000	Dezvoltarea infrastructurii ducaționale	PR Nord-Est 2021-2027/ P6 – O regiune educată, PNRR, Buget local, Alte surse de finantare
9.	Regenerarea urbană integrată a zonei istorice cu circulație turistică, a “Parcului Băilor” și restaurarea clădirii de patrimoniu „Izvorul Sentinela”	7.000.000	Regenerare urbană Protejarea patrimoniului cultural	PR Nord-Est 2021-2027/ P7. Nord-Est – O regiune mai atractiva, Buget local

10.	Reamenajarea urbanistică completă și unitară a zonei centrale și a celor cu circulație turistică ridicată și acțiuni de regenerare urbană	7.000.000	Regenerare urbană Protejarea patrimoniului cultural	PR Nord-Est 2021-2027/ P7. Nord-Est – O regiune mai atractiva, Buget local
11.	Elaborarea și implementarea unei politici a parcărilor la nivelul întregului municipiu, inclusiv infrastructura și logistica necesară implementării și gestiunii acesteia	2.000.000	Mobilitate urbană durabilă	PR Nord-Est 2021-2027/P4 – O regiune cu o mobilitate urbană mai durabilă, Buget local, Alte surse de finanțare

Partea a V-a. Sistemul de monitorizare și evaluare

Capitolul V.1 Monitorizare și evaluare

Monitorizare și evaluare

Mecanismele de control ale Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană presupun introducerea unui sistem de verificare și monitorizare a gradului de implementare al activităților propuse, precum și fundamentarea posibilităților de revizuire și modificări ale obiectivelor, țintelor, planurilor de măsuri și acțiuni.

Monitorizarea și evaluarea sunt două procese distincte prin care se urmărește stadiul de implementare al SIDU. Monitorizarea reprezintă procesul continuu de culegere a informațiilor relevante despre modul de implementare al Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană, în timp ce evaluarea este un proces care folosește informațiile obținute pe parcursul monitorizării pentru a stabili dacă strategia și-a atins ținta și a avut eficiența scontată: îndeplinirea viziunii și obiectivelor strategice.

Monitorizarea implementării strategiei este responsabilitatea administrației publice locale, respectiv a primăriei municipiului Vatra Dornei. Monitorizarea va presupune verificarea nivelului de implementare în perioada programată a activităților, prin colectarea datelor necesare pentru popularea bazei de date a indicatorilor de evaluare. Realizarea acestei activități va contribui la o mai bună coordonare între proiectele realizate local cu cele realizate la nivel județean și regional.

Procedura de monitorizare presupune compararea gradului de atingere al țintelor propuse cu stadiul dezvoltării municipiului la diferite momente. Evaluarea implementării strategiei se bazează pe compararea gradului de atingere al țintelor propuse inițial cu situația dezvoltării municipiului la diferite momente. Pentru aceasta trebuie avută în vedere evoluția indicatorilor de evaluare și a stadiului la care aceștia se află în funcție de țintele aferente stabilite în cadrul obiectivelor specifice. Evaluarea va fi realizată de către compartimentul însărcinat și cu activitatea de monitorizare. La o perioadă stabilită de către primarul municipiului Vatra Dornei, va trebui redactat un raport de evaluare al gradului de implementare al strategiei, care va cuprinde informații privind situația indicatorilor de evaluare. Pe baza informațiilor prezentate în raport, pot fi propuse eventuale modificări/actualizări ale strategiei. La perioade mai lungi de timp (3-5 ani), precum și în cazul unor modificări administrative sau socio - economice majore, documentul strategic poate fi revizuit.

Context instituțional

În vederea implementării acestei strategii, Autoritatea Publică Locală trebuie să-și întărească capacitatea instituțională la toate nivelele, atât de conducere cât și de execuție. Datorită caracterului limitat al resurselor umane și financiare, acest demers presupune de asemenea atragerea de resurse financiare necesare instruirii pentru creșterea nivelului de pregătire și de specializare a personalului.

Deoarece acest proces este de durată, este necesar ca administrația locală să se mobilizeze imediat și să implementeze proceduri clare de lucru, în toate compartimentele funcționale, cu atenție deosebită la structura ce va avea responsabilitatea implementării strategiei.

Funcționarii publici vor trebui să urmeze suficient de multe forme de instruire, fie la locul de muncă, fie în cadrul unor structuri de formare de scurtă sau lungă durată, ce le vor conferi specializările și aptitudinile cerute de procedurile administrative ale Uniunii Europene. Dintre specializările cele mai importante și necesare se pot aminti:

- Urbanism, amenajarea teritoriului, cadastru și fond funciar;
- Impozite și taxe locale;
- Dezvoltare economică locală și regională;
- Achiziții publice în contextul reglementărilor Uniunii Europene;
- Managementul proiectelor de investiție.

Accesul la fondurile Uniunii Europene este esențial pentru implementarea proiectelor incluse în prezenta strategie. Asistența tehnică de specialitate este de asemenea necesară creșterii capacității instituționale a structurilor aparatului de lucru al administrației locale, cu atenție deosebită la structura ce va avea responsabilitatea implementării strategiei, în special pentru asigurarea unui nivel reprezentativ de absorbție a fondurilor.

Guvernanță locală

Mecanismul de guvernanta este structurat pe două nivele, respectiv nivelul decizional și nivelul executiv, cu atribuții clar definite pentru fiecare în parte.

- Nivelul decizional – are responsabilitatea de a legifera/aproba procedurile si documentele strategice elaborate de aparatul tehnic al Unității Administrativ Teritoriale (UAT) Vatra Dornei si de a asigura mecanismul de guvernanta;
- Nivelul executiv - elaborează/actualizează, implementează, monitorizează si evaluează documentele strategice realizate la nivelul UAT, derulează procesele de consultare parteneriala, elaborează proceduri de prioritizare a ideilor de proiecte si prioritizează operațiunile.

Guvernanța locală este structurată pe două nivele:

- Rolul decizional ce aparține: Consiliului local
- Monitorizarea în elaborarea, implementarea și evaluarea Strategiei de dezvoltare a municipiului Vatra Dornei va fi realizată de reprezentanți din zona analizată de strategie.

Plan de implementare a Strategiei de dezvoltare a municipiului Vatra Dornei

Monitorizarea implementării și evaluarea impactului generat de aceasta vor fi acțiuni cu caracter periodic, colaborativ și transparent.

Odată stabilite proiectele prioritare și domeniile de interes la nivelul municipiului Vatra Dornei, în vederea asigurării implementării acestora vor fi realizate/parcurse următoarele etape/activități, care sunt necesare la nivel general, urmând ca detaliile să fie elaborate pentru fiecare proiect în parte, în funcție de specificul acestora și numai dacă acest lucru este esențial necesar pentru faza de implementare:

Serviciul de Dezvoltare Locala și Management Proiecte elaborează documentele necesare pentru demararea procedurilor de achiziție publică în vederea stabilirii operatorului economic responsabil cu întocmirea documentației tehnico-economice necesare pentru obținerea finanțării pentru implementarea proiectului, ținând cont de specificul finanțării (fonduri nerambursabile, fonduri guvernamentale, buget local).

În cazul în care documentațiile sunt deja întocmite, **Serviciul de Dezvoltare Locala și Management Proiecte** se va ocupa de întocmirea documentelor necesare pentru actualizarea acestora și alinierea conținutului în funcție de cerințele stabilite de finanțator.

În aceasta etapă **Serviciul de Dezvoltare Locala și Management Proiecte** se consultă cu alți specialiști din cadrul altor departamente ale unității administrativ teritoriale, în mod special cu **Compartimentul Achiziții Publice, Compartimentul Administrarea Domeniului Public și Privat, Compartimentul Juridic, Serviciul Buget Contabilitate, Direcția de Turism – Cultura și Salvamont, Serviciul de Urbanism și Amenajarea Teritoriului, Cadastru și Fond Funciar, Biroul Public de Transport Local** și alte astfel de departamente / birouri / servicii, în funcție de specificul și tematica proiectului.

Pe baza documentelor întocmite de **Serviciul de Dezvoltare Locala și Management Proiecte** și aprobate de conducătorul instituției, conform regulamentului de funcționare a Autorității Publice Locale, **Compartimentul Achiziții Publice** întocmește documentele necesare pentru derularea procedurilor de achiziție publică pentru contractul de servicii.

În baza unei dispoziții de primar se numește comisia de evaluare pentru procedura de achiziție publică. În cadrul acestei comisii sunt desemnați reprezentanți ai **Serviciul de Dezvoltare Locala și Management Proiecte, Compartimentul Achiziții Publice, Compartimentul Juridic** și orice alt angajat al Unității Administrativ Teritoriale, care deține expertiza necesară pentru evaluarea ofertelor depuse. Comisia responsabilă, cu evaluarea ofertelor va derula procedurile necesare pentru stabilirea ofertantului desemnat câștigător iar întocmirea și semnarea contractului este în responsabilitatea **Compartimentului Achiziții Publice**.

Pe durata derulării contractului de servicii, membrii desemnați în comisia de evaluare vor colabora cu ofertantul câștigător pentru elaborarea documentației, verificarea și ulterior aprobarea acesteia. De asemenea, aceștia vor întocmi documentele necesare pentru recepția documentației și plata contravalorii serviciilor contractate, care se realizează de reprezentanți ai Serviciului Buget Contabilitate.

În cazul în care acest lucru este necesar, pentru asigurarea stabilirii unei soluții tehnice/logistice agreate la nivel local, **Serviciul de Dezvoltare Locala și Management Proiecte** stabilește termenii, detaliile și desfășoară procedurile necesare pentru procesul de consultare publică referitor la: tematica, obiectivele, rezultatele, impactul proiectului.

După predarea documentației, **Serviciul de Dezvoltare Locala și Management Proiecte** întocmește documentele necesare pentru aprobare prin Hotărâri de Consiliu Local a indicatorilor tehnico-economici și a proiectului, rezultatul

fiind emiterea unei Hotărâri de Consiliu Local în funcție de specificul finanțatorului și regulamentele interne ale Autorității Publice Locale.

Serviciul de Dezvoltare Locala și Management Proiecte este responsabil pentru identificarea corectă a sursei de finanțare pentru proiect, întocmirea documentelor necesare pentru depunerea cererii de finanțare, comunicarea cu finanțatorul pe procesul etapei de evaluare și ulterior semnarea contractului de finanțare de către reprezentantul legal al Unității Administrativ Teritoriale.

Serviciul de Dezvoltare Locala și Management Proiecte este responsabil de obținerea avizelor și autorizațiilor necesare pentru implementarea obiectivului de investiții, prin depunerea documentelor necesare, urmând ca în final **Serviciul de Urbanism și Amenajarea Teritoriului, Cadastru și Fond Funciar** din cadrul Unității Administrativ Teritoriale să emită autorizația de construire.

În vederea derulării achizițiilor publice pentru atribuirea contractului de lucrări sau de furnizare se parcurg aceleași etape detaliate anterior pentru situația contractului de servicii. De asemenea, procedura este similară pentru contractele de asistenta tehnică, consultanță, audit, publicitate, dirigenție de șantier în funcție de procedurile legale și de specificul solicitat de finanțator.

În etapa de implementare a proiectului, prin dispoziție de primar se stabilește echipa de implementare, care, în general, este alcătuită din reprezentanți ai **Serviciului de Dezvoltare Locala și Management Proiecte, Compartimentului Achiziții Publice, Compartimentului Juridic, Serviciului Buget Contabilitate și alte departamente** în funcție de specificul proiectului.

Pe durata de execuție a lucrărilor echipa de implementare este responsabilă cu monitorizarea execuției lucrărilor, verificarea asigurării îndeplinirii condițiilor de calitate și compatibilitate, verificarea situațiilor de lucrări și de plată, întocmirea rapoartelor către finanțator, comunicarea cu reprezentanții finanțatorului, respectarea etapelor necesare pentru asigurarea îndeplinirii obiectivelor proiectului și a indicatorilor stabiliți, evaluarea riscurilor, identificarea problemelor apărute și soluționarea acestora.

De asemenea, se are în vedere asigurarea vizibilității proiectului, comunicarea cu reprezentanții comunității locale și cu organismele sau instituțiile abilitate pentru asigurarea transparenței și diseminării procedurilor de implementare a activităților incluse în cadrul proiectului.

După finalizarea execuției contractului de lucrări, echipa de proiect este responsabilă cu întocmirea documentelor necesare pentru recepția și punerea în funcțiune a lucrărilor.

În perioada de monitorizare, echipa de proiect împreună cu reprezentanți ai departamentelor de specialitate din cadrul Unității Administrative Teritoriale sunt responsabili pentru asigurarea funcționării sau păstrării integrității constructive și funcționale a obiectelor de investiție realizate în cadrul proiectului.

Etapa finală este Evaluarea implementării Strategiei de dezvoltare a municipiului Vatra Dornei de către Structura de Monitorizare și Evaluare privind stadiul de implementare a țințelor asumate prin aceasta și pregătirea actualizării documentelor strategice pentru perioada post 2027.

Sistemul de monitorizare și evaluare

Pentru a asigura implementarea și operaționalizarea instrumentului DUI NE, în vederea optimizării și eficientizării procesului de elaborare/actualizare, implementare, monitorizare și evaluare a documentelor strategice necesare (SIDU) pentru accesarea de către UAT Vatra Dornei a finanțărilor disponibile în cadrul PR Nord-Est 2021-2027, se impune construirea/configurarea unui ecosistem al dezvoltării urbane care să aibă ca fundament principiile **bunei guvernante**, ca parte esențială a dezvoltării durabile, și care să asigure mecanismele necesare implicării în acest proces a tuturor stakeholderilor locali (administrația publică locală, agenți economici, ONG-urile, societatea civilă, etc.).

Buna guvernanta are la bază următoarele principii fundamentale:

- ***este participativă;***
- ***orientată spre consens;***
- ***responsabilă;***
- ***transparentă;***
- ***eficientă și eficace;***
- ***echitabilă și urmărește respectarea legii.***

Procesul de **empowerment**, asigurat prin implicarea tuturor stakeholderilor locali în procesul decizional de gestionare a tuturor fazelor unei strategii, asigură o plus valoare managementului și eficientizarea resurselor angajate.

Pentru a stimula implicarea tuturor stakeholderilor locali și pentru ca procesul de comunicare să fie de succes, UAT Vatra Dornei a pus la dispoziție o serie de instrumente care să faciliteze participarea și feedbackul atât online, cât și offline.

Conform PR Nord-Est 2021-2027, pentru orașul Vatra Dornei cu intervenții pe P7, este necesară o abordare care presupune utilizarea instrumentului de dezvoltare teritorială Dezvoltare Urbană Integrată Nord-Est (DUI NE), mecanism de guvernare locală ce este structurat pe două nivele:

- **rolul decizional** aparține:
 - ✓ **Consiliul Local** – elaborare Strategie de Dezvoltare Teritorială (SIDU) la nivel de Unitatea Administrativ Teritorială a municipiului Vatra Dornei - care va avea responsabilitatea de a legifera/aproba procedurile și documentele strategice elaborate de **aparatul tehnic** al UAT și de a asigura mecanismul de guvernare.
 - **rolul executiv** va fi exercitat de **Aparatul Tehnic** al UAT Vatra Dornei (structura nou înființată).

Etapele de monitorizare și evaluare a Strategiei de dezvoltare a municipiului Vatra Dornei:

1. Stabilirea structurii de management responsabilă cu monitorizarea și evaluarea documentului strategic

Structura de management și implementare a Strategiei de dezvoltare a municipiului Vatra Dornei, inclusiv nominalizarea membrilor echipelor tehnice (Aparatul Tehnic), face obiectului unei decizii a primarului.

Principala atribuție a structurii de management și implementare a Strategiei de dezvoltare a municipiului Vatra Dornei (Aparatul Tehnic) este de a prioritiza și selecta proiectele finanțabile prin Axa prioritară 7 din cadrul PR, dar și proiectele finanțabile din alte axe prioritare ale PR, alte Programe Regionale, Naționale sau alte surse de finanțare. Pentru realizarea acestei atribuții va fi necesară elaborarea de proceduri de prioritizare a ideilor de proiecte, care să aibă la bază un set de criterii și subcriterii cum ar fi: gradul de maturitate a proiectului, contribuția la obiectivele ce asigură dezvoltarea durabilă a municipiului, egalitatea de șanse și nediscriminarea, egalitatea de gen, caracterul integrat al proiectului cu alte proiecte existente sau propuse, modul în care sunt respectate principiile DNSH, etc.); procedurile vor trebui definite în mod clar și coerent, dar în permanență, în procesul de elaborare a lor se va ține cont de necesitățile, obiectivele și prioritățile stabilite prin Strategia de dezvoltare a municipiului Vatra Dornei.

Structura de management și implementare a Strategiei de dezvoltare a municipiului Vatra Dornei include și structura de management și implementare a documentelor programatice de dezvoltare urbană (Aparatul Tehnic), astfel având rolul de a monitoriza și evalua aceste documente, respectiv: Strategia de dezvoltare a municipiului Vatra Dornei, Planul de Mobilitate Urbană Durabilă și Planul Național de Redresare și Reziliență și Documentul Justificativ pentru finanțare din fonduri ESI 2021-2027.

Se va acorda o mare atenție asupra faptului că persoanele ce vor fi desemnate în cadrul Aparatului Tehnic pentru elaborarea și stabilirea procedurilor de prioritizare să fie diferite de cele ce vor asigura scrierea fișelor de proiect, scrierea cererilor de finanțare precum și implementarea proiectelor selectate pentru finanțare.

Pe lângă atribuția principală, aparatul tehnic are și următoarele responsabilități:

- elaborează/actualizează, implementează, monitorizează și evaluează documentele strategice realizate la nivelul UAT;
- derulează procesele de consultare partenerială;
- elaborează proceduri de prioritizare a ideilor de proiecte, care să aibă la bază un set de criterii (ex: gradul de maturitate a proiectului, contribuția proiectului la obiectivele privind dezvoltarea durabilă, egalitatea de șanse și nediscriminarea, egalitatea de gen, caracterul integrat al proiectului cu alte proiecte etc.) definite în mod clar de această structură în raport cu necesitățile/prioritățile de la nivel local și în conformitate cu prevederile reglementărilor europene și naționale;
- prioritizează operațiunile rezultate ca urmare a elaborării strategiilor de dezvoltare teritorială integrată;
- elaborează fișe de proiecte, pentru operațiunile prioritizate care se doresc a fi finanțate din prioritatea P7 din PR Nord-Est 2021-2027, pe baza modelului publicat de ADR NE;

Membrii structurii de management și implementare a SIDU (Aparatul Tehnic) acoperă diverse arii de expertiză astfel încât procesul de îndeplinire a atribuțiilor delegate, respectiv de monitorizare și evaluare a documentului strategic, este unul eficient;

Asigură actualizarea Strategiei de dezvoltare a municipiului Vatra Dornei ori de câte ori este nevoie ca urmare a proceselor de consultare partenerială;

Membrii structurii de management și implementare a SIDU (Aparatul Tehnic) sunt selectați pe baza competențelor și a experienței, ținând cont de principiile egalității de șanse, în vederea asigurării unui proces eficient de monitorizare și evaluare a documentului programatic de dezvoltare urbană a municipiului Vatra Dornei.

2. Planul de elaborare, monitorizare și evaluare SIDU

Calitate în Aparat tehnic	Responsabilități și atribuții
Coordonator	<ul style="list-style-type: none"> • coordonarea activității membrilor structurii de management și implementare a SIDU; • stabilirea interfeței de contact cu membrii Organismului Intermediar și Autorității de Management sau alte organisme implicate în procesul dezvoltării urbane durabile; • monitorizarea și evaluarea documentele programatice privind dezvoltarea urbană a municipiului Vatra Dornei: SIDU și PMUD; • elaborarea periodică a calendarului privind ședințele de monitorizare și control; • convocarea și conducerea ședințelor periodice care vor avea drept scop monitorizarea și evaluarea documentelor programatice privind dezvoltarea durabilă; • pregătirea, împreună cu ceilalți membri ai structurii de management și implementare a Strategiei de dezvoltare a municipiului Vatra Dornei, a rapoartelor de monitorizare și evaluare, precum și a altor documente solicitate de organismele implicate în procesul monitorizării și evaluării dezvoltării urbane durabile. • derulează procesele de consultare parteneriala; • elaborează proceduri de priorizare a ideilor de proiecte, care să aibă la baza un set de criterii, definite în mod clar de aceasta structura în raport cu necesitățile/prioritățile de la nivel local și în conformitate cu prevederile reglementarilor europene și naționale • în baza Grilei individuale de punctare a operațiunilor va completa Grila centralizată de punctare a operațiunilor • în baza informațiilor extrase din Grila centralizată va completa <u>Lista de operațiune (proiecte) prioritizate la nivelul SIDU Vatra Dornei 2021-2027</u>
Membrii pentru elaborarea și stabilirea procedurilor de priorizare	<ul style="list-style-type: none"> • monitorizarea și evaluarea documentelor programatice privind dezvoltarea urbană a municipiului Vatra Dornei: SIDU și PMUD; • participarea la ședințele periodice care vor avea drept scop monitorizarea și evaluarea documentelor programatice privind dezvoltarea durabilă; • pregătirea, împreună cu ceilalți membri ai structurii de management și implementare a Strategiei de dezvoltare a municipiului Vatra Dornei, a rapoartelor de monitorizare și evaluare, precum și a altor documente solicitate de organismele implicate în procesul monitorizării și evaluării dezvoltării urbane durabile. • elaborează proceduri de priorizare a ideilor de proiecte, care să aibă la baza un set de criterii, definite în mod clar de aceasta structura în raport cu necesitățile/prioritățile de la nivel local și în conformitate cu prevederile reglementarilor europene și naționale • prioritizează operațiunile rezultate ca urmare a elaborării strategiilor de dezvoltare teritorială integrate.
Membrii ce vor asigura scrierea fișelor de proiect, scrierea cererilor de finanțare precum și implementarea proiectelor selectate pentru finanțare	<ul style="list-style-type: none"> • monitorizarea și evaluarea documentelor programatice privind dezvoltarea urbană a municipiului Vatra Dornei: SIDU și PMUD; • participarea la ședințele periodice care vor avea drept scop monitorizarea și evaluarea documentelor programatice privind dezvoltarea durabilă; • pregătirea, împreună cu ceilalți membri ai structurii de management și implementare a Strategiei de dezvoltare a municipiului Vatra Dornei, a rapoartelor de monitorizare și evaluare, precum și a altor documente solicitate de organismele implicate în procesul monitorizării și evaluării dezvoltării urbane durabile.

Calitate în Aparat tehnic	Responsabilități și atribuții
	<ul style="list-style-type: none"> • elaborează fise de proiecte, pentru operațiunile prioritizate care se doresc a fi finanțate din prioritatea P7 din PR Nord-Est 2021-2027, pe baza modelului publicat de ADR NE.

Planificarea monitorizării și evaluării documentului strategic

În vederea asigurării unui proces de monitorizare și evaluare eficient și eficace a documentelor programatice de dezvoltare urbană durabilă după primirea notificării cu privire la conformitatea administrativă și admisibilitatea Documentului Justificativ pentru finanțare din fonduri ESI 2021-2027, coordonatorul structurii de management și implementare a Strategiei de Dezvoltare a Municipiului Vatra Dornei va convoca membrii structurii de management și implementare a Strategiei de dezvoltare a municipiului Vatra Dornei pentru a participa la ședința de demarare a procesului de monitorizare și evaluare a documentelor programatice de dezvoltare urbană. La această ședință vor participa toți membrii structurii de management și implementare a Strategiei de dezvoltare a municipiului Vatra Dornei. În cadrul ședinței se vor prezenta atribuțiile tuturor participanților, se vor aproba metodele de monitorizare și evaluare a documentelor strategice și se va stabili calendarul ședințelor de monitorizare, respectiv de evaluare a documentelor programatice privind dezvoltarea urbană.

Monitorizarea și evaluarea documentului programatic

Monitorizarea și evaluarea internă a SIDU va fi realizată de către membrii structurii de management și implementare a Strategiei de dezvoltare a municipiului Vatra Dornei pe toată perioada de programare stabilită în cadrul documentului strategic, respectiv până în anul 2027.

În activitatea de monitorizare și evaluare a documentului strategic se vor utiliza următoarele tipuri de ședințe:

- ședințe anuale de monitorizare a documentului strategic;
- ședință de evaluare preliminară a documentului strategic;
- ședință de evaluare finală a documentului strategic;
- ședințe ad-hoc de monitorizare/evaluare a documentului strategic.

Ședințele anuale de monitorizare a documentului strategic

Ședințele vor avea în vedere:

- monitorizarea stadiului proiectelor propuse în cadrul documentului strategic;
- analiza strategiei de management a riscurilor în implementarea SIDU;
- stabilirea activităților pe următorul an și a responsabililor pentru fiecare activitate în parte;
- prezentarea eventualelor probleme identificate în îndeplinirea atribuțiilor desemnate.

În vederea realizării activităților de monitorizare propuse se vor formula note interne către departamentele/serviciile din cadrul Primăriei în vederea colectării datelor și informațiilor necesare cu privire la stadiul proiectelor inițiate de UAT.

Acțiunile necesare pentru realizarea ședinței anuale de monitorizare vor fi inițiate și finalizate în primul semestru al anului și vor viza activitățile realizate în anul anterior ședinței de monitorizare. Ca urmare a desfășurării ședinței de monitorizare va rezulta un Raport de monitorizare, elaborat în 3 zile de la momentul desfășurării ședinței de monitorizare, semnat de toți membrii desemnați în structura de management și implementare a Strategiei de dezvoltare a municipiului Vatra Dornei.

Ședința de evaluare preliminară a documentului strategic

Ședința va avea în vedere:

- stadiul atingerii indicatorilor stabiliți în planul de implementare a SIDU;
- gradul de atingere a obiectivelor stabilite în cadrul documentului strategic;
- analiza problemelor apărute sau ce se previzionează;
- analiza recomandărilor venite din partea autorităților implicate în procesul de implementare a dezvoltării urbane durabile;

- propunerea de soluții în vederea atingerii obiectivelor și indicatorilor stabiliți în cadrul documentului strategic. Desfășurarea ședinței de evaluare preliminară va presupune realizarea următoarelor activități:

- Colectarea datelor necesare evaluării stadiului indicatorilor SIDU, respectiv transmiterea de adrese către instituții de interes local, regional și național și centralizarea informațiilor primite;
- Organizarea unei întâlniri în cadrul căreia se va stabili modul de lucru pentru realizarea evaluării preliminare a documentului strategic;
- Elaborare și aprobare Raport preliminar de evaluare.

Ședința de evaluare preliminară a documentului strategic va fi realizată în anul 2023.

Ședința de evaluare finală a documentului strategic

Ședința va avea în vedere:

- stadiul atingerii indicatorilor stabiliți în planul de implementare a SIDU;
- gradul de atingere a obiectivelor stabilite în cadrul documentului strategic;
- impactul documentului strategic la nivel local.

Desfășurarea ședinței de evaluare finală va presupune realizarea următoarelor activități:

- Colectarea datelor necesare evaluării stadiului indicatorilor SIDU, respectiv transmiterea de adrese către instituții de interes local, regional și național și centralizarea informațiilor primite;
- Organizarea unei întâlniri în cadrul căreia se va stabili modul de lucru pentru realizarea evaluării finale a documentului strategic;
- Elaborare și aprobare Raport final de evaluare.

Ședința de evaluare finală a documentului strategic va fi realizată în a doua jumătate a anului 2027.

În cazul apariției situațiilor cu risc, membrii structurii de management și implementare a Strategiei de dezvoltare a municipiului Vatra Dornei vor organiza **ședințe ad-hoc de monitorizare/evaluare a documentului strategic**. Astfel de ședințe pot viza activități generate de necesitatea revizuirii documentului strategic, de apariția de riscuri în implementarea documentului strategic, de situații neprevăzute.

La nivel intern, principalele mecanisme de monitorizare, control și evaluare a obiectivelor și indicatorilor stabiliți în cadrul Strategiei de dezvoltare a municipiului Vatra Dornei sunt următoarele:

Mecanisme de monitorizare și evaluare SIDU

Nr. crt	Mecanisme de monitorizare și evaluare	Responsabil	Ce se urmărește	Modalitate de consemnare
1.	Ședință de demarare a procesului de monitorizare și evaluare	Aparat tehnic	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stabilirea metodelor de comunicare; ▪ Stabilirea calendarului ședințelor ulterioare; ▪ Repartizarea atribuțiilor persoanelor implicate; ▪ Stabilirea metodelor de monitorizare și evaluare a documentului strategic; ▪ Revizuirea riscurilor, dacă este cazul. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Minută ședinței de demarare a procesului de monitorizare și evaluare
2.	Ședințe anuale de monitorizare	Aparat tehnic	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Monitorizarea stadiului proiectelor; ▪ Analiza strategiei de management a riscurilor; ▪ Stabilirea activităților pentru următoarea perioadă; ▪ Prezentare probleme identificate. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Raport anual de monitorizare
3.	Ședință de evaluare preliminară	Aparat tehnic	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stadiul atingerii indicatorilor stabiliți; ▪ Gradul de atingere a obiectivelor stabilite; ▪ Analiza problemelor apărute sau ce se previzionează; ▪ Analiza recomandărilor venite din partea autorităților implicate în procesul de implementare a dezvoltării urbane durabile; ▪ Propunerea de soluții în vederea atingerii obiectivelor și indicatorilor stabiliți. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Raport preliminar de evaluare

4.	Ședința de evaluare finală	Aparat tehnic	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stadiul atingerii indicatorilor stabiliți; ▪ Gradul de atingere a obiectivelor stabilite; ▪ Impactul documentului strategic la nivel local. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Raport final de evaluare
5.	Ședințe ad-hoc de monitorizare/evaluare a documentului strategic	Aparat tehnic	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Situații neprevăzute apărute în perioada de implementare a documentului strategic. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Minute ale ședințelor ad-hoc de monitorizare/evaluare

Instrumentele și mijloacele de monitorizare și evaluare prezentate anterior sunt utilizate în vederea atingerii obiectivelor și indicatorilor propuși în cadrul Strategiei de dezvoltare a municipiului Vatra Dornei.

Calendarul activităților de monitorizare și evaluare este prezentat în tabelul următor:

Mijloace de monitorizare și evaluare	2021		2022		2023		2024		2025		2026		2027	
	Sem I	Sem II	Sem I	Sem II	Sem I	Sem II	Sem I	Sem II	Sem I	Sem II	Sem I	Sem II	Sem I	Sem II
Ședință de demarare a procesului de monitorizare și evaluare														
Ședințe anuale de monitorizare														
Ședință preliminară de evaluare														
Ședință finală de evaluare														

Pentru dezvoltarea unui cadru de monitorizare și evaluare, există două tipuri de indicatori de avut în vedere: indicatori de realizare imediată (output), referitori la rezultatele proiectelor, respectiv indicatori de impact, definiți definit pe un palier mai general, ca fiind „schimbarea care poate fi atribuită în mod credibil unei intervenții” (Direcția Generală pentru Politică Regională și Urbană) – în acest caz, implementării SIDU. Aceste două tipuri de indicatori sunt prezentate în continuare, alături de unitățile de măsură.

În aplicarea acestor indicatori, trebuie subliniată importanța unei liste de proiecte prioritare, cu termene și bugete clare, comunicate transparent către comunitatea locală. Astfel, monitorizarea și evaluarea se vor concentra pe lista scurtă de proiecte, și nu pe o listă cu sute de proiecte, neierarhizate și dificil de urmărit.

Pentru a face posibilă o evaluare, bazată pe probe, a realizărilor implementării unei strategii, este necesar să se stabilească obiective măsurabile și delimitate în timp, care să fie însoțite de indicatori verificabili în mod obiectiv. Celor 10 obiective specifice stabilite le-au fost asociate indicatori de realizare / rezultat.

Obiective specifice propuse în SIDU Vatra Dornei 2021-2027 și indicatorii aferenți

Nr. crt.	Indicator de realizare / rezultat	Unitatea de măsură
OB1. VATRA DORNEI – MUNICIPIU VERDE ȘI REZILIENT		
OBS1.1 Mobilitate Urbană Durabil		
1.	Lungimea drumurilor reconstruite sau modernizate	Km
2.	Locuri parcare nou construite	Nr.
3.	Număr accidente pe drumurile publice din incinta urbanului în municipiul Vatra Dornei	Nr.
4.	Număr decese accidente pe drumurile publice din incinta urbanului	Nr.
5.	Stații TP construite sau modernizate	Nr.
6.	Cota modală a deplasărilor cu mijloacele de transport public	Procent (%)
7.	Piste ciclabile construite sau modernizate	Km
8.	Alei pietonale/trotuare construite sau modernizate în Vatra Dornei	Km
9.	Cotă modală a deplasărilor nemotorizate	Procent (%)
10.	Populația vizată de proiecte derulate în cadrul strategiilor de dezvoltare teritorială integrată	Persoane
11.	Strategii de dezvoltare teritorială integrată care beneficiază de sprijin	Contributii la strategii
12.	Capacitatea materialului rulant ecologic pentru transportul public colectiv	Km
13.	Număr anual de utilizatori ai transporturilor publice noi sau modernizate	Persoane
OBS1.2. Creșterea calității și suprafeței spațiilor verzi		
14.	Suprafața spațiilor verzi urbane în municipiul Vatra Dornei	Ha
15.	Suprafață verde per cap de locuitor	Mp
16.	Populația care are acces la infrastructuri verzi noi sau îmbunătățite	Persoane
17.	Suprafață infrastructura verde nou creată prin reconversia terenurilor degradate, neutilizate, a pășunilor și a terenurilor neutilizate	Mp
18.	Infrastructuri verzi care beneficiază de sprijin pentru alte scopuri decât adaptarea la schimbările climatice	Ha.
19.	Populația vizată de proiecte derulate în cadrul strategiilor de dezvoltare teritorială integrată	Persoane
20.	Strategii de dezvoltare teritorială integrată care beneficiază de sprijin	Contributii la strategii
OBS1.3. Conservarea patrimoniului natural și reducerea riscurilor climatice		
21.	Lungimea malurilor de râuri/lacuri prevăzute cu lucrări împotriva inundațiilor noi / consolidate	Km
22.	Indice Calitate Aer (ICA)	Procent (%)
23.	Investiții în facilități pentru colectarea selectivă a deșeurilor	Euro
OBS1.4. Neutralitate Energetică		
24.	Blocuri care beneficiază de sprijin pentru îmbunătățirea performanței energetice a locuinței	Nr.
25.	Suprafața clădirilor publice care beneficiaza de sprijin pentru îmbunătățirea performanței energetice	Mp
26.	Număr de clădiri publice reabilitate termic	Nr.
27.	Unități publice în care sunt utilizate sisteme de iluminat eficiente energetic	Nr.
28.	Conducte de rețea pentru încălzirea urbană nou construite sau modernizate	Km
29.	Putere anuală produsă de infrastructurile generatoare de energie verde nou construite	MWh
30.	Populația vizată de proiecte derulate în cadrul strategiilor de dezvoltare teritorială integrată	Persoane
31.	Strategii de dezvoltare teritorială integrată care beneficiază de sprijin	Contributii la strategii
OB2. VATRA DORNEI - MUNICIPIU ATRACTIV, COMPETITIV ȘI PRODUCTIV		
OBS2.1 Reamenajare urbanistică unitară și conservarea patrimoniului construit		
32.	Populația vizată de proiecte derulate în cadrul strategiilor de dezvoltare teritorială integrată	Persoane
33.	Spații deschise create sau regenerare în zonele urbane	Mp
34.	Număr total de sosiri ale turiștilor în unitățile de primire turistică	Mii
35.	Număr total de înnoptări ale turiștilor	Mii
36.	Durata medie de ședere (zile)	Nr.

Nr. crt.	Indicator de realizare / rezultat	Unitatea de măsură
37.	Suprafața clădirilor publice reabilitate sau modernizate	Mp
38.	Trasee turistice tematice	Nr.
39.	Situri turistice și culturale sprijinite	Nr.
40.	Vizitatori în siturile care beneficiază de sprijin	Nr.
OBS2.2 Infrastructuri durabile și sustenabile, spații publice de calitate		
41.	Reducerea ratei de abandon școlar	Procent (%)
42.	Săli de sport sau baze sportive construite sau modernizate	Nr.
43.	Locuri de joacă construite sau modernizate	Nr.
44.	Zone de agrement construite sau modernizate	Nr.
45.	Lungimea rețelei de iluminat stradal	Km
46.	Lungime rețelei de iluminat stradal modernizată	Km
47.	Lungimea rețelei de canalizare la nivel de UAT	Km
48.	Lungime străzilor cu conducte de canalizare modernizate	Km
49.	Lungimea totală a rețelei de distribuție a apei potabile la nivel de UAT	Km
50.	Lungimea totală a rețelei de distribuție gaze la nivel de UAT	Km
51.	Populația vizată de proiecte derulate în cadrul strategiilor de dezvoltare teritorială integrată	Persoane
52.	Strategii de dezvoltare teritorială integrată care beneficiază de sprijin	Contributii la strategii
OBS2.3 Încurajarea inovației, a start-upurilor și Forță de muncă calificată		
53.	IMM-uri care investesc în competențe pentru specializarea inteligentă, pentru tranziție industrială și antreprenariat	Nr.
54.	Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, medii, mari)	Nr.
55.	Personalul IMM-urilor care finalizează formarea pentru competențe pentru specializarea inteligentă, pentru tranziție industrială și antreprenoria	Persoane
56.	Capacitatea claselor din cadrul infrastructurilor din domeniul învățământului care beneficiază de sprijin (noi sau modernizate)	Persoane
57.	Capacitatea claselor din cadrul infrastructurilor pentru îngrijirea copiilor care beneficiază de sprijin (noi sau modernizate)	Persoane
58.	Numărul anual al copiilor care utilizează infrastructurile pentru îngrijirea copiilor ce beneficiază de sprijin	Persoane
59.	Numărul anual al elevilor care utilizează infrastructurile din domeniul învățământului ce beneficiază de sprijin	Persoane
60.	Utilizatori ai structurilor educaționale de masă noi/modernizate care aparțin grupurilor vulnerabile	Persoane
61.	Locuri de muncă nou-create în întreprinderile sprijinite	Nr.
62.	Pondere șomerilor în populația stabilă cu vârsta între 18 - 62 ani (rata șomajului)	Procent (%)
63.	Venituri din impozit de venit per capita	Ron
64.	Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, mici, medii, mari)	Nr.
65.	Întreprinderi cu cifra de afaceri crescută	Nr.
66.	Aplicații pentru mărci comerciale și design	Nr.
67.	Valoarea serviciilor, a produselor și a proceselor digitale dezvoltate pentru întreprinderi	Euro
OB3. VATRA DORNEI – MUNICIPIU JUST SI INCLUSIV		
OBS3.1. Creșterea calității și accesibilității serviciilor publice		
68.	Numărul unităților medicale publice existente	Nr.
69.	Numărul unităților medico-sanitare reabilitate	Nr.
70.	Capacitatea claselor din cadrul infrastructurilor pentru îngrijirea copiilor (creșe) care beneficiază de sprijin (noi sau modernizate)	Persoane
71.	Capacitatea claselor din cadrul infrastructurilor din domeniul învățământului (grădinițe) care beneficiază de sprijin (noi sau modernizate)	Persoane
72.	Capacitatea claselor din cadrul infrastructurilor din domeniul învățământului (școli / licee) care beneficiază de sprijin (noi sau modernizate)	Persoane
OBS3.2 Utilități și servicii publice la costuri accesibile		
73.	Pondere gospodăriilor racordate la rețeaua de apă potabilă	Procent (%)
74.	Pondere gospodăriilor racordate la rețeaua de canalizare	Procent (%)
75.	Pondere gospodăriilor racordate la rețeaua de distribuție a gazelor naturale	Procent (%)

Nr. crt.	Indicator de realizare / rezultat	Unitatea de măsură
OB4. VATRA DORNEI - O ADMINISTRAȚIE ÎN SERVICIUL CETĂȚENILOR (SMARTCITY/DIGITALIZARE)		
OBS4.1. Digitalizarea administrației publice		
76.	Grad de colectare a taxelor și impozitelor	Procent (%)
77.	Platforme online pentru informare publică	Nr.
78.	Instituții publice care beneficiază de sprijin pentru a dezvolta servicii, produse și procese digitale	Instituții publice
79.	Utilizatori de servicii și produse și procese digitale publice noi și optimizate	Utilizatori/an
OBS4.2 Reducerea birocrăției și adaptarea serviciilor la nevoile cetățeanului		
80.	Birou unic pentru cetățeni	Nr.
81.	Număr petiții online	Nr.
82.	Funcționari publici beneficiari ai sesiunilor de specializare și perfecționare în domenii de interes (achiziții publice, management de proiect, furnizare servicii publice, ECDL etc.);	Nr.

Capitolul V.1. Managementul riscurilor

MĂSURI DE ATENUARE A PROBABILITĂȚII ȘI IMPACTULUI RISCURILOR

Implementarea unei strategii de dezvoltare urbană trebuie să aibă în vedere și o multitudine de riscuri. Este important ca focusul pe atragerea fondurilor europene și realizarea investițiilor de capital să nu piardă din vedere lucruri precum costurile de operare pe termen mediu și lung sau riscuri de ordin social, de mediu, sau economic. În mod ideal, atunci când va fi definitivată lista de proiecte prioritare pentru perioada 2021-2027, Primăria ar trebui să elaboreze un Plan de Acțiune pentru Managementul Riscurilor, pentru ca planificarea acestor proiecte prioritare să ia în considerare și potențialul impact negativ al acestora și să prevadă măsuri de atenuare a probabilității și impactului riscurilor.

Managementul riscurilor sociale

Un proiect public nu va avea același impact asupra tuturor cetățenilor și este posibil ca unii oameni să fie afectați într-un mod advers de astfel de proiecte. De exemplu, un nou drum poate îmbunătăți accesul la oportunități pentru un număr mare de oameni, dar poate duce și la un nivel mai ridicat al poluării pentru unele comunități. Secțiunile următoare includ câteva riscuri sociale ce ar putea fi avute în vedere în implementarea SIDU.

Considerarea potențialului impact social negativ al proiectelor publice

Nu toate proiectele publice au un efect pozitiv, nu toți cetățenii beneficiază în mod egal de pe urma unei investiții publice, și un impact pozitiv pe termen scurt se poate transforma în impact negativ pe termen lung. De exemplu, un proces amplu de regenerare urbană poate duce nu numai la creșterea calității vieții pentru cei ce trăiesc acolo dar poate duce și la creșterea costului vieții, ducând în cele din urmă la excluderea celor cu venituri mai scăzute. Pe de altă parte, lipsa intervențiilor în zone ce necesită regenerare urbană pot duce la plecarea celor cu venituri mai ridicate din acea zonă și la accentuarea problemelor sociale. Ca atare, orice investiție publică trebuie să cântărească atent impactul celui proiect/program – pentru toți membrii comunității, pe termen scurt, mediu și lung.

Atenție pentru persoane cu dizabilități și pentru părinți cu cărucioare

Proiectele de infrastructură publică din România sunt de multe ori proiectate fără a lua în considerare nevoile persoanelor cu dizabilități sau ale părinților cu cărucioare. De multe ori, trotuarele nu sunt ușor de navigat pentru persoanele cu dizabilități motorii sau de vedere, sau pentru cărucioare pentru copii. De asemenea, mijloacele de transport public, mai ales flota mai veche, nu sunt echipate pentru a permite accesul facil al persoanelor cu dizabilități sau al părinților cu cărucioare.

În acest sens, este important ca atunci când se pregătesc caietele de sarcini pentru dezvoltarea/reabilitarea/modernizarea infrastructurii publice, să fie avute în vedere și nevoile persoanelor cu dizabilități și ale părinților tineri. Atunci când se achiziționează noi mijloace de transport public în comun, acestea ar trebui să fie prietenoase cu toți cei care ar putea folosi aceste mijloace de transport. De asemenea, când se proiectează/reabilitează stațiile de transport public în comun (de exemplu, metrou sau tren metropolitan), trebuie gândite soluții care să înlesnească accesul tuturor la sistemul de transport public. În ceea ce privește proiectarea infrastructurii publice, Banca Mondială a pregătit un *Ghid de Regenerare Urbană a Infrastructurii Publice* ce include o serie de elemente pentru o proiectare mai bună (mai prietenoasă cu oamenii și cu mediul). Ghidul include o serie de opțiuni pentru regândirea infrastructurii publice, în așa fel încât ea să fie mai prietenoasă cu pietonii, bicicliștii, părinții cu cărucioare, precum și cu cei cu dificultăți locomotorii sau de vedere.

Atenție pentru copii

Chiar și atunci când proiectele de infrastructură publică includ punctele de vedere ale cetățenilor, ele de multe ori nu sunt proiectate cu o considerare a nevoilor copiilor din acea comunitate. Un oraș gândit din start pentru copii, este un oraș mai prietenos și mai inclusiv pentru toți cetățenii orașului. O importanță aparte o au spațiile publice sigure, fără trafic auto, și cu mobilier urban prietenos cu copiii. Astfel de spații publice au un rol important în coagularea unei comunități, încurajează interacțiunea dintre oameni și au și efecte economice benefice (numărul de firme și profitabilitatea lor crește în zone cu trafic pietonal intens). Ca atare, proiectarea și implementarea proiectelor din SIDU ar trebui să aibă în vedere și nevoile copiilor din comunitate.

Exproprieri

Unele proiecte propuse în SIDU vor necesita și exproprieri. Legea pe Exproprieri 255/2010 a fost introdusă relativ târziu în legislația românească și a venit ca urmare a întârzierilor majore în implementarea proiectelor finanțate cu fonduri europene. Această lege urmează standardele europene în domeniu și de-a lungul timpului a fost modificată pentru a

include mai multe tipuri de proiecte pentru care se poate face exproprierea (de exemplu, pentru spații verzi sau regenerare urbană). Legea 255/2010 prevede compensarea celor expropriați la valoarea justă a terenului sau clădirii, și permite celor expropriați căi legale pentru a contesta sumele oferite de exproprietari. Este important însă ca orice proiect de infrastructură publică ce presupune și exproprieri să aibă în vedere o gamă mai largă de considerente socio-economice. De exemplu, un proces de expropriere poate reprezenta pentru unele familii sau indivizi pierderea unei surse stabile de venit, și în astfel de cazuri măsurile compensatorii trebuie ajustate sau proiectul tehnic trebuie regândit. O serie de bune practici ce ar trebui avute în vedere pentru proiectele ce presupun exproprieri sunt listate mai jos:

- Evitați sau minimizați relocarea involuntară explorând diferite alternative la stadiul de proiectare;
- Evitați evacuarea forțată a oamenilor;
- Atenuați efectele negative sau impactul negativ al exproprierilor și strămutării oamenilor și activităților, prin acordarea de compensații la costul de înlocuire și asistență persoanelor strămutate să revină la un standard de viață și mijloace de trai similare sau superioare celor dinaintea începerii proiectului;
- Îmbunătățiți condițiile de viață ale persoanelor sărace sau vulnerabile care sunt fizic strămutate, prin furnizarea de locuințe adecvate, acces la servicii și facilități publice de calitate și sprijin pentru securizarea unui loc de muncă;
- Conceperea și executarea activităților de relocare ca programe de dezvoltare durabilă;
- Asigurați-vă că activitățile de relocare sunt planificate și implementate cu divulgarea adecvată a informațiilor, consultări semnificative și participarea informată a celor afectați.

O atenție aparte trebuie acordată strămutării persoanelor fără titlu de proprietate sau a celor ce locuiesc în locuințe informale. Legea Exproprierii nu are prevederi pentru astfel de cazuri, și chiar dacă numărul cazurilor de strămutare a unor grupuri vulnerabile este redus, de cele mai multe ori aceste grupuri nu primesc nici un fel de compensație pentru strămutare. De asemenea, nu există nici o directivă la nivelul Comisiei Europene care să trateze în mod explicit exproprierea grupurilor vulnerabile ce trăiesc în locuințe informale.

Protecția muncii

Legea 319/2006 privind securitatea și sănătatea în muncă este racordată la principiile de bună practică din Uniunea Europeană și include prevederi clare privind salarizarea, siguranța și sănătatea angajaților, condiții adecvate de muncă, precum și atenție la pericolele ce pot afecta anumite grupuri sensibile la riscuri (femeile gravide, femeile care alăptează, tinerii, persoanele cu dizabilități). Primăria trebuie să se asigure de implementarea condițiilor legale de către toți contractorii cu care lucrează. Inspekția Muncii reprezintă autoritatea competentă în ceea ce privește controlul aplicării legislației referitoare la securitatea și sănătatea în muncă.

Protecția comunității

Orice proiect public poate avea nu numai impact pozitiv asupra comunității, ci și potențiale efecte negative. Atunci când sunt pregătite noi proiecte/programe publice, este important să se aibă în vedere următoarele:

- Anticipați sau evitați efectele negative asupra sănătății și siguranței comunităților afectate de proiect în timpul proiectului și după implementarea acestuia, datorită unor circumstanțe obișnuite sau excepționale;
- Promovați calitatea, siguranța și considerații ce țin de schimbările climatice în proiectarea proiectelor publice;
- Evitați sau reduceți la minimum expunerea comunității la materiale periculoase, risc în trafic datorat proiectului;
- Puneți în aplicare măsuri eficiente pentru soluționarea situațiilor de urgență;
- Asigurați-vă că protecția comunității, a personalului și a bunurilor este efectuată într-un mod clar și coerent.

Implicarea comunităților marginalizate

Primăriile precum și Consiliul Județean, ar trebui să aibă în vedere implicarea sau încurajarea implicării comunităților marginalizate, mai ales a comunității rome, în proiectele de dezvoltare/reabilitare/modernizare a infrastructurii publice, atât în proiectele desfășurate în regie proprie cât și în proiectele implementate de contractori.

Considerarea nevoilor comunităților marginalizate în proiectele de infrastructură publică

Elaborarea unor noi proiecte de infrastructură publică ar trebui să includă de la început și nevoile comunităților marginalizate, mai ales ale comunității rome, și să determine cum aceste proiecte pot răspunde acestor nevoi. La nivel minim, ar trebui avut grijă ca aceste proiecte să nu accentueze problemele sociale deja existente. De exemplu, un nou Plan Urbanistic General ar putea prevedea extinderea intravilanului pentru a putea formaliza locuințele informale anumite zone marginalizate și pentru a putea veni cu investiții urbane ce permit creșterea calității vieții a celor ce trăiesc

acolo. Extinderea sistemului de transport public, poate avea în vedere nevoile aparte ale comunităților marginalizate. De asemenea, politica de dezvoltare economică locală trebuie să răspundă și nevoilor comunităților marginalizate, cu o grijă pentru crearea de locuri de muncă și pentru aceste grupuri. Primăria, în sine, ca unul dintre cei mai mari angajatori locali, poate să gândească o politică de angajare pentru cei ce provin din comunități marginalizate.

Accesul la locuire

Accesul la locuire este unul din principalele obiective ale Politicii Urbane a României.

Sunt necesare măsuri concrete pentru a adresa problemele din sector, inclusiv prin dezvoltarea unui fond de locuințe sociale. Trebuie, de asemenea, identificate mecanismele (de exemplu reguli și proceduri de urbanism) care să permită sectorului imobiliar să răspundă mai eficient cererii din domeniu.

Managementul riscurilor de mediu

În procesul de elaborare a strategiei municipiului, s-a avut în vedere și principiul DNSH (a nu prejudicia în mod semnificativ) în contextul mecanismului de redresare și reziliență și a obținerii de fonduri europene.

Toate investițiile publice din România trebuie să se conformeze considerentelor de mediu de la nivelul Uniunii Europene și trebuie să includă o evaluare a impactului asupra mediului, în conformitate cu prevederile Legii 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului și cu respectarea următoarelor principii: a) principiul acțiunii preventive; b) principiul corectitudinii și plenitudinii informației; c) principiul transparenței și accesibilității; d) principiul participativ; e) principiul precauției; f) principiul „poluatorul plătește”. Cadrul legal privind managementul riscurilor de mediu este clar, extensiv, și racordat la principiile de bună practică ale Uniunii Europene, însă este important ca pregătirea proiectelor din SIDU să includă de la început considerente de mediu. Câteva din aceste considerente sunt discutate mai jos.

Utilizarea eficientă a resurselor și prevenirea și managementul poluării

Chiar dacă ar putea necesita costuri mai mari de proiectare și costuri mai mari la implementare, toate proiectele publice implementate ar trebui să:

- Promoveze utilizarea sustenabilă a resurselor, inclusiv energia, apa și materiile prime;
- Evite sau să minimizeze impactul avers asupra sănătății umane și asupra mediului, ca urmare a poluării generate de activitățile proiectului;
- Evite sau să minimizeze emisiile generate de proiect și poluanții cu impact pe termen scurt și lung;
- Evite sau să minimizeze generarea deșeurilor periculoase sau ne-periculoase;
- Minimneze și să gestioneze riscurile și impactul asociat cu folosirea pesticidelor.

Conservarea zonelor cu biodiversitate și gestiunea sustenabilă a resurselor naturale

Legea 137/1995 privind protecția mediului include toate principiile și dispozițiile ce trebuie avute în vedere în ceea ce privește protecția mediului atunci când se pregătesc proiecte publice. Principiile cheie ce stau la baza Legii 137/1995 sunt: a) principiul precauției în luarea deciziei; b) principiul prevenirii riscurilor ecologice și a producerii daunelor; c) principiul conservării biodiversității și a ecosistemelor specifice cadrului biogeografic natural; d) principiul "poluatorul plătește"; e) înlăturarea cu prioritate a poluanților care periclitează nemijlocit și grav sănătatea oamenilor; f) crearea sistemului național de monitorizare integrată a mediului; g) utilizarea durabilă; h) menținerea, ameliorarea calității mediului și reconstrucția zonelor deteriorate; i) crearea unui cadru de participare a organizațiilor neguvernamentale și a populației la elaborarea și aplicarea deciziilor; j) dezvoltarea colaborării internaționale pentru asigurarea calității mediului.

Accesul facil și echitabil al comunității la zone verzi-albastre

Gândirea pachetului de proiecte și programe prioritare din SIDU trebuie să aibă în vedere înlesnirea accesului facil și echitabil al comunității la zone naturale, având în vedere importanța pe care aceste zone o au pentru creșterea calității vieții. Ca atare, noile proiecte de dezvoltare, atât cele publice cât și cele private, trebuie să aibă în vedere creșterea suprafețelor verzi din municipiu (de exemplu, dezvoltatorii imobiliari pot dezvolta noi spații verzi și spații publice pentru comunitate) în așa fel încât toți cetățenii să aibă un acces rapid la această infrastructură.

Managementul riscurilor economice

Implementarea unei strategii de dezvoltare trebuie să aibă în vedere și o serie de riscuri economice. Câteva dintre acestea vor fi discutate mai jos.

Sustenabilitatea financiară

Accesul la fonduri europene poate veni cu o serie de efecte secundare cu impact negativ, și este important ca autoritățile locale să aibă în vedere aceste riscuri economice când pregătesc un nou portofoliu de investiții. În primul rând, este important să nu se uite că bună parte a investițiilor publice presupun cheltuieli ulterioare de operare și mentenanță (de exemplu, costuri de îngrijire și toaletare a unui parc). Dintr-un imbold de a atrage cât mai multe fonduri europene, administrațiile publice locale pot risca să ajungă în situația în care nu își permit să întrețină investițiile făcute, sau să greveze bugetul local într-o asemenea măsură încât noi investiții nu mai sunt posibile. Ca atare, planificarea unui program de investiții trebuie făcut cu grijă, luând în considerare costurile de operare și funcționare ale noilor investiții pe termen scurt, mediu și lung. De asemenea, toate primăriile trebuie să identifice noi surse de venituri locale, pentru a limita dependența de granturi europene sau transferuri de la bugetul de stat.

Scenarii privind costurile

Atunci când se pregătește un proiect public este important să fie avute în vedere mai multe scenarii privind costurile de implementare ale proiectului. Salariile în domeniul construcțiilor pot crește într-o anumită perioadă, salariul minim poate fi ajustat de către Guvern, costurile materialelor pot suferi schimbări datorită unor dinamici locale, naționale, regionale sau internaționale. Aceste schimbări sunt greu de previzionat, dar este important să existe un plan alternativ în cazul în care ele se întâmplă. De exemplu, multe administrații publice locale licitează o lucrare la un anumit preț, iar pe parcursul implementării proiectului costurile pot crește neașteptat, făcând imposibilă realizarea proiectului dacă nu există soluții alternative.

Diverse și neprevăzute

Orice proiect, oricât de bine ar fi pregătit, se poate confrunta cu o serie de situații diverse și neprevăzute la momentul implementării. Pot fi descoperite vestigii arheologice neprevăzute, pot apărea condiții naturale nefavorabile, pot interveni evenimente (de exemplu, o grevă generală într-un sector relevant pentru proiect) ce necesită întreruperea lucrului. Aceste evenimente pot afecta nu numai calendarul de implementare al proiectului, ci și costul general al proiectului. Cu cât se planifică mai bine pentru astfel de situații, cu atât impactul potențial negativ poate fi mai redus.

Managementul riscurilor ce țin de patrimoniul construit

Patrimoniul construit, odată dispărut, nu mai poate fi adus înapoi. Orice administrație locală trebuie să acorde o importanță aparte prezervării patrimoniului cultural și protejării acestui patrimoniu de potențialul impact advers al proiectelor/programei propuse în SIDU. Ca bună practică, conservarea patrimoniului cultural și natural ar trebui să fie parte a proiectării fiecărui proiect/program, iar beneficiile rezultate din folosirea patrimoniului cultural ar trebui să se reflecte asupra cât mai multor membri ai comunității.

Managementul riscurilor ce țin de capacitatea administrativă și maturitatea instituțiilor

România a trecut printr-un proces rapid de creștere și transformare economică în ultimii ani. Acest proces a presupus o schimbare rapidă a sectorului privat, dar sectorul public nu a reușit întotdeauna să țină pasul. Aceasta înseamnă că implementarea proiectelor de dezvoltare locale se lovesc frecvent de probleme ce țin de capacitatea administrativă a autorităților publice și de maturitatea instituțiilor implicate în implementarea proiectelor. Mai jos discutăm câteva astfel de riscuri.

Capacitatea redusă de planificare și implementare a proiectelor de investiții

Dacă administrațiile urbane și-au dezvoltat în ultimii ani capacitatea de planificare și implementare a proiectelor de investiții, comunele au, în cele mai multe cazuri, nevoie de sprijin pentru pregătirea și implementarea unor programe integrate de investiții.

Lipsa unor competențe în domenii cheie

Chiar dacă salariile din sectorul public au devenit mai atractive în ultimii ani, administrațiile publice locale au de multe ori probleme în a atrage oameni calificați pe posturi cheie. Această carență de personal poate afecta capacitatea de planificare și implementare a programelor de investiții și este, de cele mai multe ori, motivul pentru performanța slabă a unor primării în ceea ce privește investițiile de capital.

Matricea riscurilor

Riscul potențial identificat	Probabilitatea de manifestare	Impactul asupra SIDU	Soluții posibile pentru eliminarea / atenuarea impactului
RISCURI SOCIALE			
Proiecte de dezvoltare urbană pot avea efecte sociale adverse neanticipate	Medie	Mediu	Pregătirea unui Plan de Acțiune pentru Managementul Riscurilor, pentru a anticipa potențiale efecte secundare negative și a pregăti un set de măsuri pentru combaterea acestor efecte.
Reabilitarea / modernizarea / dezvoltarea infrastructurii publice fără a ține seama de nevoile oamenilor cu dizabilități și a proaspeților părinți	Ridicată	Ridicat	Includerea în caietele de sarcini pentru contractarea lucrărilor de proiectare tehnică a unor principii de bună practică în design-ul infrastructurii urbane. Banca Mondială a pregătit mai multe ghiduri de regenerare urbană ce pot fi de folos în acest sens.
Implementarea unor exproprieri pentru cauză de utilitate publică ce pot crea și exacerba probleme sociale	Scăzută	Mediu	Legislația prevede nu numai compensații la valoarea justă a terenului/proprietății, ci permite celor expropriați căi legale pentru a contesta/ajusta sumele alocate
Nerespectarea regulilor de protecția muncii în implementarea proiectelor din SIDU	Scăzută	Scăzut	Legislația în domeniu și aplicarea legislației sunt riguroase, precum arată experiența ultimilor ani.
Neconsiderarea nevoilor comunităților marginalizate în implementarea proiectelor din SIDU	Ridicată	Ridicat	Gândirea proiectelor/programelor de investiții prin perspectiva comunităților marginalizate, pentru a vedea cum ajustări de proiect pot aduce beneficii mai mari pentru aceste comunități.
Creșterea costului vieții și dificultatea de acces al populației la locuire la preț rezonabil	Ridicată	Ridicat	Elaborarea unui set de măsuri necesar pentru a adresa problemele de locuire.
RISCURI DE MEDIU			
Utilizarea eficientă a resurselor și prevenirea și managementul poluării	Ridicată	Ridicat	Legislația este suficient de cuprinzătoare pe acest capitol, dar este important ca administrațiile locale să își asume pro-activ limitarea intervențiilor publice ce au un efect negativ asupra mediului. Pregătirea unui Plan de Acțiune pentru Managementul Riscurilor, pentru a anticipa potențiale efecte secundare negative și a pregăti un set de măsuri pentru combaterea acestor efecte.
Riscul activităților antropice asupra conservării zonelor cu biodiversitate și gestiunea sustenabilă a resurselor naturale	Ridicată	Ridicat	Legislația este suficient de cuprinzătoare pe acest capitol, dar este important ca administrațiile locale să își asume pro-activ limitarea intervențiilor publice ce au un efect negativ asupra mediului. Pregătirea unui Plan de Acțiune pentru Managementul Riscurilor, pentru a anticipa potențiale efecte secundare negative și a

Riscul potențial identificat	Probabilitatea de manifestare	Impactul asupra SIDU	Soluții posibile pentru eliminarea / atenuarea impactului
			pregăti un set de măsuri pentru combaterea acestor efecte.
RISCURI ECONOMICE			
Resursele financiare proprii ale bugetelor locale raportate la volumul preconizat al investițiilor publice	Ridicată	Ridicat	<p>Contractarea de împrumuturi bancare / emiterea de obligațiuni municipale</p> <p>„Lobby” la nivel guvernamental pentru atragerea de fonduri suplimentare de la bugetul de stat pentru lucrări de investiții</p> <p>Pregătirea din timp a unui portofoliu solid de proiecte mature, inclusiv de rezervă, în vederea atragerii unui volum cât mai mare de fonduri europene</p> <p>Creșterea bazei de impozitare locale, atât prin măsuri active de atragere de noi investiții private, cât și prin reforma impozitării proprietăților</p> <p>Eficiențizarea unor cheltuieli publice (de ex. reducerea consumurilor de energie, restructurarea unor companii municipale generatoare de pierderi etc.)</p>
Riscul unor modificări neprevăzute ale costurilor de construcție și ale condițiilor de implementare a proiectelor/programelor din SIDU	Ridicată	Scăzut	<p>Majoritatea administrațiilor publice locale au experiență cu implementarea investițiilor de capital și pot previziona astfel de schimbări.</p> <p>Dezvoltarea unui set de măsuri care să permită un răspuns rapid la astfel de situații.</p>
RISCURI CE ȚIN DE PATRIMONIUL CONSTRUIT			
Riscul impactului negativ asupra patrimoniului cultural pe măsură ce municipiul se dezvoltă și trebuie să răspundă unor provocări socio-economice tot mai diverse	Ridicată	Scăzut	Elaborarea unor Planuri Urbane Zonale de protecție pentru toate zonele istorice, pentru a reglementa clar intervențiile ce se pot face în aceste zone.
RISCURI CE ȚIN DE CAPACITATEA ADMINISTRATIVĂ ȘI MATURITATEA INSTITUȚIILOR			
Menținerea unui nivel incipient de colaborare între UAT-uri pentru proiecte de interes comun	Ridicată	Ridicat	Consolidarea dialogului, formal și informal, între UAT-uri
Competențe și resurse umane limitate ale administrațiilor locale pentru oferirea anumitor servicii publice (de ex. în domeniul social, cultural, sportiv etc.)	Ridicată	Mediu	Extinderea programelor de acordare a finanțărilor nerambursabile pentru proiecte și activități ale entităților private din domeniul culturii, sportului, serviciilor sociale etc.

Proiect cofinanțat de Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA) 2014 – 2020

Titlul proiectului: "Simplificarea procedurilor administrative la nivelul Municipiului Vatra Dornei", cod MySMIS 136101

Editor: Primăria municipiului Vatra Dornei, Strada Mihai Eminescu 17, Vatra Dornei 725700

Data publicării: Aprilie 2022

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

Material distribuit gratuit.